

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
267

ΕΓΓΟΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ • ΑΘΗΝΑ 1981

ΟΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Ε/Δ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Μέ άπόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τά διδακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπό τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.



ΣΤ

89

ΣΧΒ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1981

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής



002
ΚΝΣ
ΣΤΩΑ
267

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

10ερ Σει. Σ. Βιβλίων
Α.Α.Σ. Αριθ. Είσαγ. 2488 Έτος 1981

Ἐννοια τῆς Ἑκκλησίας

Ο δρος Ἑκκλησία στά προχριστιανικά χρόνια σήμαινε τήν πρόσκληση καὶ τή συγάθροιση τῶν καλεσμένων σέ δρισμένο τόπο καὶ γιά δρισμένο σκοπό (π.χ. Ἑκκλησία τοῦ Δήμου).

Σήμερα Ἑκκλησία λέγεται τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων πού πιστεύουν ως Θεό τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό καί ἀναγνωρίζουν Αὐτόν ως Σωτῆρα καὶ Αυτρωτή τους.

Τά μέλη τῆς Ἑκκλησίας, οἱ Χριστιανοί, συμμετέχουν στά ἴδια Μυστήρια καὶ διοικοῦνται πνευματικά ἀπό τούς κληρικούς. Ἡ Ἑκκλησία ως θεοσύστατος καὶ ζωντανός ὄργανος μοναδική δραστηριότητα ἀνά τούς αἰῶνες καὶ ἔχει ἐκπληκτική ἱστορία. Ἀκόμη Ἑκκλησία λέγεται καὶ διέρος ναός, δηλαδή δι τόπος στόν διόποιο συγκεντρώνονται οἱ πιστοί γιά νά λατρεύουν τό Θεό.

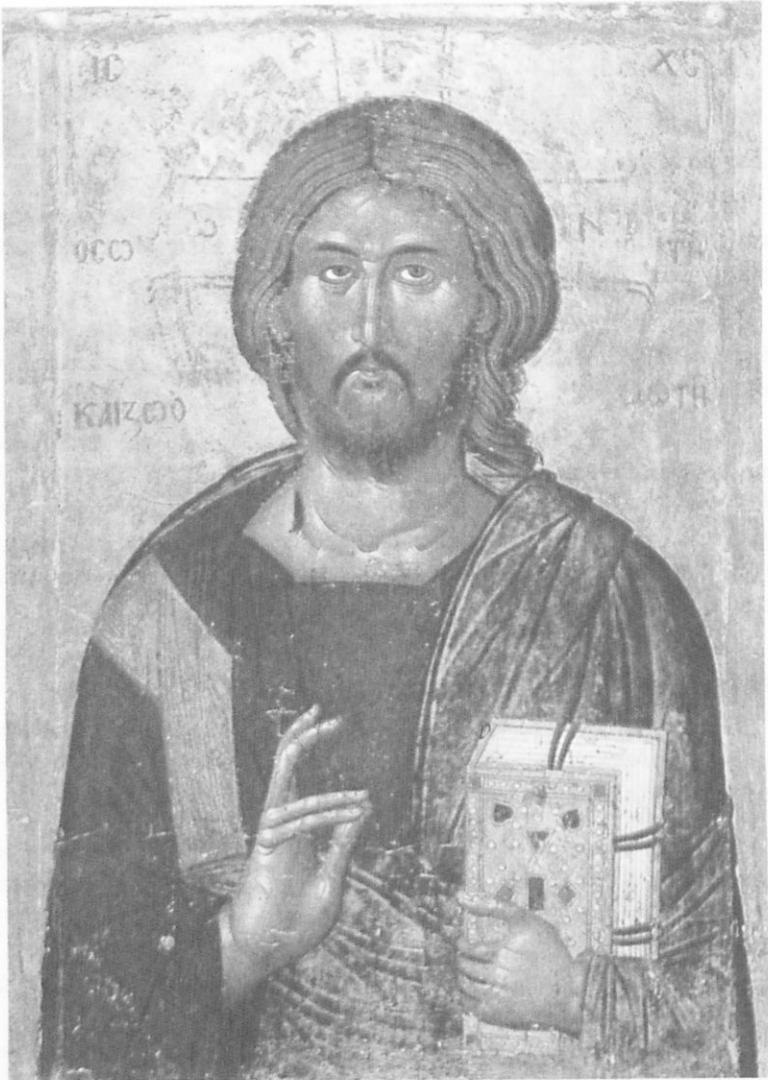
Ὀρισμός καὶ ἔργο τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἰστορίας

Ἐκκλησιαστική Ἰστορία λέγεται τό μάθημα, πού ἀσχολεῖται μέ τή συνέχεια τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ στόν κόσμο, δηλαδή μέ τήν ἱστορία τῆς Ἑκκλησίας μας.

Ἐργο τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶναι νά μᾶς διηγεῖται τή ζωή καὶ τή δράση τῆς Ἑκκλησίας, ἀπό τήν ἰδρυσή της μέχρι σήμερα. Εἰδικότερα στήν Ἑκκλησιαστική Ἰστορία ἀνήκουν:

- a) Ἡ ἰδρυση καὶ ἡ ἔξαπλωση τῆς Ἑκκλησίας.
- β) Οἱ διώγμοι καὶ τά ἐμπόδια πού συνάντησε ἡ Ἑκκλησία στήν πορεία της κι δι τρόπος μέ τόν διόποιο τά ξεπέρασε.
- γ) Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἵρετικῶν, δηλαδή αὐτῶν πού πλανήθηκαν μακριά ἀπό τήν ἀλήθεια.
- δ) Ἡ ζωή καὶ τό ἔργο τῶν μεγάλων ἀγίων της.
- ε) Ἡ τεράστια ἐκπολιτιστική της ἐπίδραση σ' ὅλοκληρη τήν ἀνθρωπότητα καὶ πολλά ἄλλα.





Χριστός διδάσκει την Εκκλησία. Έργο του 14ου αιώνα, Σκόπια.

Πηγές της Έκκλησιαστικής Ιστορίας

Οι κυριότερες πηγές της Έκκλησιαστικής Ιστορίας είναι:

- α) 'Η Καινή Διαθήκη και μάλιστα τό βιβλίο της «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων».
- β) Τά έπισημα ξγγραφα της Έκκλησίας και κάθε κράτους πού είχε σχέση με τήν Έκκλησία.
- γ) Τά συγγράμματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν και ιστορικῶν συγγραφέων.
- δ) Τέλος σπουδαῖες πηγές της Έκκλησιαστικής Ιστορίας είναι διάφορα μνημεῖα και ἀρχαιολογικά εὑρήματα, δηλαδή παλιοί Χριστιανικοί ναοί, εἰκόνες, ἐπιγραφές, ἀρχαῖα νομίσματα κ.ἄ.

Διαιρεση της Έκκλησιαστικής Ιστορίας

Η Έκκλησιαστική Ιστορία διαιρεῖται σε τέσσερις μεγάλες περιόδους:
Πρώτη Περίοδος. (33-313 μ.Χ.). Ἀρχίζει ἀπό τό 33 μ.Χ., πού ἰδρύθηκε ἡ Έκκλησία και φτάνει ίσαμε τό 313 μ.Χ., πού δόθηκε ἐλευθερία στούς Χριστιανούς.

Δεύτερη Περίοδος. (313-867 μ.Χ.). Ἀρχίζει ἀπό τό 313 και φτάνει ίσαμε τό 867, πού ἔγινε τό πρῶτο σχίσμα, δηλαδή ὁ πρῶτος χωρισμός τῆς Έκκλησίας σε Ἀνατολική και Δυτική.

Τρίτη Περίοδος. (867-1453 μ.Χ.). Ξεκινάει ἀπό τό πρῶτο σχίσμα τοῦ 867 και φτάνει μέχρι τό 1453 μ.Χ., πού ἔγινε ἡ ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τούς Τούρκους.

Τέταρτη Περίοδος. (1453-σήμερα). Η περίοδος αὐτή ἀρχίζει ἀπό τήν ἀλωση και φτάνει μέχρι σήμερα.

Χρησιμότητα της Έκκλησιαστικής Ιστορίας

Η γνώση της Έκκλησιαστικής Ιστορίας θά μᾶς βοηθήσει νά γνωρίσουμε καλύτερα τήν ἀγία μας Έκκλησία. Νά δοῦμε πῶς ἀναδείχθηκε «κιβωτός σωτηρίας» γιά τούς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς. Ἀκόμη ή γνώση τῆς Έκκλησιαστικής Ιστορίας θά μᾶς κάνει ίκανούς νά δοῦμε τήν παρουσία τοῦ Κυρίου μέσα στήν Ιστορία. Τέλος θά μᾶς βοηθήσει νά γίνουμε ζωντανά και ἐνσυνείδητα μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Χριστιανικῆς Έκκλησίας.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, Ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας.

Τό εργο τοῦ Κυρίου μέχρι τῆς Σταυρώσεως.

Τό εργο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀρχίζει μέ τήν ἐνανθρώπιση τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ. Ἐκεῖ στό σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ ἔγινε τό μεγαλύτερο γεγονός στήν ιστορία τῆς ἀνθρωπότητας, δηλαδὴ ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου ώς ἀνθρώπου. Αὐτήν διμνησαν μελωδικά οἱ στρατιές τῶν ἀγγέλων καὶ τήν προσκύνησαν οἱ ταπεινοί ποιμένες.

‘Ωσότου ν’ ἀρχίσει δέ Κύριος τῇ δημόσιᾳ δράσῃ Του πέρασαν τριάντα χρόνια. Στό διάστημα αὐτό προόδευσε συνεχῶς στήν αὖξηση τοῦ σώματος, στή σοφία καὶ στή χάρη τοῦ Θεοῦ. Κι ἀφοῦ δέχτηκε τό βάπτισμα ἀπό τόν ἄγιον Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, ἀρχίσει τή δημόσια ζωὴ καὶ τό λυτρωτικό Του εργο. Τότε φανέρωσε καὶ τή Θεότητά του μέ τρεῖς κυρίως τρόπους:

α) Μέ τήν πρωτοφανή στήν ιστορία τῆς ἀνθρωπότητας διδασκαλία Του, β) μέ τά θαύματά Του καὶ γ) μέ τήν ἄγια καὶ ἀναμάρτητη ζωή Του. ‘Αλλά τό ἀπολυτρωτικό Του εργο δέ Κύριος τό δλοκλήρωσε μέ τή σταυρική θυσία καὶ τήν Ἀνάστασή Του.

Από τή σταύρωση τοῦ Κυρίου μέχρι τήν Ἀνάληψη

Οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ μίσησαν τὸν Κύριο καὶ ἀπό φθόνο Τόν καταδίκασαν σέ σταυρικό θάνατο. Ἐκεῖ πάνω στὸ σταυρό συγχώρεσε τοὺς σταυρωτές Του καὶ θυσάστηκε γιά νά σώσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπό τίς ἀμαρτίες. Ὁ Κύριος θεμελίωσε τήν Ἑκκλησία μὲ τό τίμιο Αἷμα Του, πού ἔτρεξε ἀπό τήν ἄγια πλευρά Του κατά τή σταύρωση, γράφει ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Γ' αὐτό εἶναι «ἡ κεφαλή» τῆς Ἑκκλησίας.

Μετά τήν σταύρωση καὶ τήν τριήμερη ταφή ἐπακολούθησε ἡ ἔνδοξη Ἀνάσταση τοῦ Σωτῆρα. Ἐπί σαράντα μέρες ὁ Κύριος ἐμφανιζόταν στοὺς μαθητές, τοὺς ἔδινε τίς τελευταῖς του δδηγίες καὶ τοὺς ὑποσχόταν διτί θά τοὺς ἔστελνε τό Ἀγιο Πνεῦμα. Αὐτό θά παρέμενε μόνιμα πιά στήν Ἑκκλησία καὶ θά τήν δδηγοῦσε στήν Ἀλήθεια. Αὐτό θά ἦταν ἡ Ψυχή τῆς Ἑκκλησίας. Ἐτσι τήν τεσσαρακοστή ἡμέρα μετά τήν Ἀνάστασή Του, ὁ Κύριος, παρουσιάστηκε γιά τελευταία φορά στοὺς μαθητές πάνω στό δρός τῶν ἐλαιῶν. Τότε, ἀφοῦ ὑποσχέθηκε ἔανά διτί σέ λίγο θά λάβαιναν τό Ἀγιο Πνεῦμα, ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανούς. Ὕποσχέθηκε δμως διτί ἀοράτως πιά θά εἶναι μαζί μας, δηλαδή μέ τήν Ἑκκλησία, μέχρι πού νά ἔρθει τό τέλος τοῦ κόσμου.

Ρητό. Ὁ Κύριος «Τήν Ἑκκλησία ... περιεποιήσατο διά τοῦ ἰδίου αἵματος». Πράξ. κ' 28 (Τήν ἀπέκτησε μέ τό ἰδιο τό αἷμα Του).

Ἐρωτήσεις:

- α) Μέ ποιούς τρόπους φανέρωσε ὁ Κύριος τή θεότητά Του;
- β) Ποιά ἦταν ἡ σχέση τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ μέ τήν Ἑκκλησία; καὶ ποιά εἶναι αὐτή σήμερα:
- γ) Τί μᾶς δίνει ἡ βεβαιότητα διτί ὁ Κύριος εἶναι πάντοτε κοντά μας;

2. Οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἅγιου Πνεύματος. Ἰδρυση τῆς Πρώτης Ἑκκλησίας (Πράξ. β' 1-15, β' 33)

Μετά τήν Ἀνάληψη

Ἀπόστολοι δνομάστηκαν ἀρχικά ἀπό τόν ίδιο τόν Κύριο οἱ δώδεκα μαθητές Του. Αὐτοί πού τ' ἀφησαν δλα καὶ τόν ἀκολούθησαν δριστικά. Με-

τά τήν ἀνάληψη τοῦ Κυρίου οἱ ἔντεκα Ἀπόστολοι, —ό Ἰούδας εἶχε αὐτοκτονήσει— γύρισαν στά Ἱεροσόλυμα. Ἡταν δὲ Πέτρος καὶ δ Ἀνδρέας, δ Ἰάκωβος καὶ δ Ἰωάννης, δ Φίλιππος καὶ δ Ναθαναὴλ ἡ Βαρθολομαῖος, δ Θωμᾶς καὶ δ Μαθθαῖος, δ Ἰάκωβος δ γιός τοῦ Ἀλφαίου, δ Θαδδαῖος ἡ Λεββαῖος καὶ δ Σίμωνας δ Κανανίτης ἡ Ζηλωτῆς.

“Ολοι μαζί, σάν μιά ψυχή, παρέμεναν στό «ύπερδω», στόν πάνω δροφο τοῦ σπιτιοῦ δπου καὶ ἀλλοτε μαζεύονταν. Ἐκεῖ μαζί μέ τήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου καὶ ἑκατόν εἴκοσι περίπου ἄλλους πιστούς, προσεύχονταν μέ θέρμη. Περίμεναν μέ λαχτάρα νά ἔρθει σ’ αὐτούς «ὁ Παράκλητος», τό “Ἄγιο Πνεῦμα..”

Στό διάστημα αὐτό συμπλήρωσαν μέ θαυμαστό τρόπο τήν κενή θέση τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη.

‘Ανάμεσα ἀπ’ αὐτούς πού εἶχαν παρακολουθήσει ἀπό τήν ἀρχή τόν Κύριο καὶ ἥταν μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως, καθώς δριζε σχετική προφητεία, διάλεξαν τό Ματθία καὶ τόν Ἰοῦστο. Μετά ἀπό θερμή προσευχή στόν Κύριο νά παρουσιάσει τόν καλύτερο γιά τή θέση τοῦ νέου Ἀποστόλου, διάλεξαν μέ κληρο τό Ματθία. Αὐτός πήρε τή θέση τοῦ δωδέκατου Ἀποστόλου καὶ ζητοῦσε τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ, γιά νά φανεῖ ἄξιος στό ἀποστολικό ἀξίωμα. Νά ἔνα ώραιο παράδειγμα γιά δσους ἔχουν τή μεγάλη τιμή νά υπηρετοῦν τό Θεό, μάλιστα ώς κληρικοί.

‘Η γιορτή τῆς Πεντηκοστῆς

‘Η Πεντηκοστή ἥταν μιά ἀπό τίς μεγάλες γιορτές τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τή γιόρταζαν πενήντα μέρες ὑστερα ἀπό τό Πάσχα τους. Ἡθελαν νά εὐχαριστήσουν τό Θεό γιά τό νόμο πού εἶχαν πάρει στό δρος Σινά καὶ γιά τή νέα σοδειά τῶν καρπῶν. Τότε ἔρχονταν πάρα πολλοί Ἐβραῖοι ἀπό πολλά μέρη τῆς γῆς, πού μιλοῦσαν διάφορες γλώσσες. Ἐρχονταν νά προσκυνήσουν στό μεγαλοπρεπή ναό τοῦ Σολομώντα, πού ἥταν κι δ μοναδικός τους ναός.

‘Η κάθιδος τοῦ Ἄγιου Πνεύματος

Κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι μαζί μέ ἄλλους πιστούς βρίσκονταν στό γνωστό μας «ύπερδω» τῆς Ἱερουσαλήμ; δπου προσεύχονταν. Ἡταν ἡ ώρα ἐνάτη πρωινή, δταν ξαφνικά ἀκούστηκε μιά παράδοξη βοή σάν δυνατός ἀέρας. Ἡ βοή αὐτή ἐντοπίστηκε στό σπίτι, πού



Ἡ Πεντηκοστή. Φορητή εἰκόνα Ἰεού αἰώνα. Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα Ἅγίου Ὄρους.

ἵταν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ ἄλλοι μαθητές. Τί ἔκπληξη δῆμως! Μέσα στήν αἰθουσα παρουσιάστηκαν παράδοξες γλῶσσες, σάν πύρινες φλόγες. Διαμοιράστηκαν μάλιστα ἀνά μία σέ καθένα ἀπ' αὐτούς. Ἡταν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα!

Τά θαυμαστά ἀποτελέσματα

Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἅγιου Πνεύματος εἶχε θαυμαστά ἀποτελέσματα. Τούς καθάρισε ἀπό τίς ἀμαρτίες, τούς φώτισε τό νοῦ καὶ τούς θέρμανε τό θεῖο ζῆλο, ὥστε νά γίνουν ἀργότερα οἱ ἀναμορφωτές τῆς οἰκουμένης.

Τά χαρίσματα αὐτά καὶ δσα ἄλλα τούς μετέδωσε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, δέ βράδυναν νά φανοῦν. Στά πλήθη πού μαζεύτηκαν, ἀκούοντας τή βοή, οἱ Ἀπόστολοι μέ πρωτοφανές θάρρος διηγοῦνταν τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Μιλοῦσαν σέ διάφορες γλῶσσες. Ἰουδαῖοι, Πέρσες, Κρήτες, Ἀραβες καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄκουγαν στή δική τους γλώσσα. Ὁλοι τους ἀποροῦσαν γιά τήν πολυγλωσσία αὐτή τῶν Ἀποστόλων. Ὅσοι τούς γνώριζαν σάν ἀγράμματους ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, δέν μποροῦσαν νά ἔξηγήσουν τή μεταβολή αυτή. Μερικοί δέ δίστασαν νά ποῦν δτι οἱ Ἀπόστολοι ἥταν μεθυσμένοι. Τότε δ Πέτρος πήρε τό λόγο ἐκ μέρους δλων. «Στόμα τῶν Ἀποστόλων» τόν δνόμασε δ ἄγιος Ἰωάννης δ Χρυσόστομός. Ὁ Πέτρος λοιπόν τούς κάλεσε νά μετανοήσουν καὶ νά πιστέψουν στόν Κύριο. Τό κήρυγμα τοῦ Πέτρου ἔκαμε πολλούς, περίπου τρεῖς χιλιάδες, νά πιστέψουν καὶ νά βαπτιστοῦν μέ χαρά. Οἱ νέοι αυτοί πιστοί μαζί μέ τούς Ἀποστόλους καὶ δσους ἄλλους εἶχαν πιστέψει παλαιότερα, ἀποτέλεσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἑκκλησία. Ἀπό τότε ή ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς δνομάζεται γενέθλια ἡμέρα τῆς Ἑκκλησίας. Μᾶς θυμίζει τίς πλούσιες δωρεές πού δίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα (ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, ἀγαθοσύνη κ.λ.π.) σέ δσους πιστεύουν στό Θεό καὶ συμμετέχουν στή ζωή τῆς Ἑκκλησίας.

*Ασκήσεις – Ἐρωτήσεις:

- a) Νά γράψετε καὶ νά μάθετε ἀπ' ἔξω τά δνόματα τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου.
- β) Ποιά μεταβολή ἔγινε στους Ἀποστόλους μετά τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἅγιου Πνεύματος;
- γ) Πῶς θά προσελκύουμε τίς δωρεές τοῦ Ἅγιου Πνεύματος;

3. Η ζωή τῶν πρώτων Χριστιανῶν (Πράξ. β' 44 - 47, Δ' 34 - 37).

Ἡ θαυμαστή ζωή τῶν πρώτων πιστῶν

Οἱ νέοι πιστοί ὀνομάστηκαν ἄργοτερα Χριστιανοί. Μάλιστα γιά ἔνα διάστημα δέ διέκοψαν τό σύνδεσμό τους μὲ τὴν Ἰουδαϊκὴ Θρησκεία. Ἀλλά πήγαιναν συχνά στὸ ναό τοῦ Σολομώντα, γιά νά λατρεύουν τὸ Θεό. Νωρίς δμιως ἀρχισαν νά καταλαβαίνουν δτὶ ἔπειτε νά βροῦν ἰδιαίτερους τόπους γιά τίς συναθροίσεις τους. Οἱ τόποι αὐτοὶ ἦταν τὰ ἴδιωτικά σπίτια, οἱ «Ἐνύκτηροι οἰκοῦ», καθώς λέγονταν. Τά σπίτια αὐτά τά ἔδιναν στὴν Ἐκκλησία πολλοὶ πιστοί μέ εὐχαρίστηση καὶ χαρά. Ἐκεῖ πιά προσεύχονταν οἱ πιστοί. Ἐκεῖ παρακολουθοῦσαν καὶ λάβαιναν μέρος πολύ συχνά στὸ ἱερότατο μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Μάλιστα ἦταν χαρακτηριστική ἡ εὐλάβεια μὲ τὴν ὁποία παρακολουθοῦσαν τὴ θεία Λατρεία. Μέ την ἴδια προσοχὴ ἄκουγαν τοὺς Ἀποστόλους νά διηγοῦνται τή ζωή τοῦ Κυρίου.

Αὐτὸ εἶχε ως ἀποτέλεσμα νά συνδέονται μεταξύ τους οἱ πιστοί μέ εἰλικρινή ἀγάπη καὶ ἐγκαρδιότητα. Οἱ ἐγωισμοὶ καὶ τά μίση εἶχαν δώσει τή θέση τους στὴν ταπείνωση καὶ τὴν ἀδερφική ἀγάπη. Ἀκόμη, τὴν πλεονεξία γιά ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν εἶχαν διαδεχτεῖ ἡ ὀλιγάρκεια καὶ ἡ θυσία γιά τοὺς ἄλλους. Ἀλήθεια τί ἴδανική κοινωνία! Νά τό ὑπόδειγμα γιά τούς ἀνθρώπους κάθε ἐποχῆς.

Οἱ ἀγάπες

«Ἀγάπες» ὀνομάζονταν τά κοινά τραπέζια, στά ὅποια ἔπαιρναν μέρος οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Οἱ πιστοί παρακάθονταν στό ἴδιο τραπέζι. Χωρίς νά ἔχωριζουν κανένα γιά τὸν πλοῦτο του, τὴν κοινωνική του θέση, τὴ μόρφωσή του κ.λπ. Σάν μια οἰκογένεια ἔτρωγαν μαζί μέ ἐγκαρδιότητα καὶ ἀδερφική ἀγάπη. «Ολοὶ ἔδιναν χρήματα γιά νά ἐτοιμάζονται τά κοινά αὐτά τραπέζια καὶ μάλιστα οἱ πλουσιότεροι. Στούς ἐκλεκτούς ἐκείνους πιστούς τό Ἀγιο Πνεῦμα ἔδινε πολλά χαρίσματα: πραγματική χαρά, ἀγνότητα στὴ ζωή τους, ἀδελφοσύνη κ.λπ.

Δεῖγμα τῶν χαρισμάτων αὐτῶν ἦταν καὶ «οἱ ἀγάπες», ἀπό τίς ὁποῖες χωρίζονταν μέ ἀδελφικό ἀσπασμό.

Ὥ Βαρνάβας δίνει τό παράδειγμα τῆς φιλανθρωπίας

Σπουδαῖο παράδειγμα φιλανθρωπίας ἔδωσε ὁ Κύπριος Λευίτης Βαρνά-

βας. Αύτός ξεχώριζε γιά τήν καλοσύνη του. 'Αφοῦ πούλησε ἔνα χωράφι του, χωρίς νά τόν ἀναγκάσει κανείς, ἔδωσε δλα τά λεφτά στούς Ἀποστόλους. Μ' αὐτά θ' ἀνακουφίζονταν οἱ φτωχοί. Τό ύπέροχο παράδειγμά του ἀκολούθησαν ἐλεύθερα καὶ πολλοὶ ἄλλοι πιστοί. Ἐτσι τό κοινό ταμεῖο ἦταν σέ θέση, νά βοηθεῖ δσους εἶχαν ἀνάγκες. Και δλα αὐτά γίνονταν ἐλεύθερα, χωρίς κανένα ἐξαναγκασμό. Ἡ χριστιανική ἀγάπη τούς ἔνωντε καὶ τούς παρακινοῦσε νά θεωροῦν τίς ἀνάγκες τῶν ἄλλων σάν δικές τους. Τέτοια θαυμαστά ἔργα γίνονται, μόνο δταν ἐπικρατεῖ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. "Οταν οἱ ἄνθρωποι γίνονται πραγματικοί Χριστιανοί.

'Ερωτήσεις:

- a) Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἀρετές τῶν πρώτων Χριστιανῶν;
- β) Τί ἦταν οἱ ἀγάπες;
- γ) Ποιές εὐκαιρίες μᾶς δίνει καὶ σήμερα ἡ Ἑκκλησία μας γιά νά πάρουμε μέρος στό φιλανθρωπικό της ἔργο;

4. Η θαυματουργική θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἀπό τόν Πέτρο καὶ τόν Ιωάννη καὶ ἡ θαρραλέα ἀπολογία τους (Πράξ. Γ' 1-11, Δ' 1-20).

Η θαυματουργική θεραπεία τοῦ χωλοῦ

'Ο Κύριος εἶχε δώσει ὑπόσχεση στούς Ἀποστόλους δτι μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ θά ἔκαναν καὶ θαύματα. Και νά! Λίγες μέρες νστερα ἀπό τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος δ Πέτρος καὶ δ Ἱωάννης πήγαιναν στό ναό γιά νά προσευχηθοῦν. Ἡ ὥρα ἦταν τρίτη ἀπογευματινή. Στήν πόρτα τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ, πού λεγόταν «ώραία», καθόταν κάποιος πού εἶχε γεννηθεῖ χωλός, δηλαδή κουτσός, ζητώντας ἐλεημοσύνη. Αύτός λοιπόν σάν εἶδε τούς Ἀποστόλους μέ παρακλητική φωνή τούς ζητοῦσε κάποια βοήθεια. Τότε δ Πέτρος, πού κατάλαβε δτι ἦταν καλός ἄνθρωπος, τοῦ εἶπε: «Χρήματα δέν ἔχω νά σοῦ δώσω. Ἐκεῖνο δμως πού ἔχω, σοῦ τό δίνω. Στό δνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σήκω δρθιος καὶ περπάτα». Συνάμα τόν βοήθησε νά σηκωθεῖ δρθιος. Τό θαῦμα εἶχε γίνει. Ὁ χωλός περπατοῦσε χωρίς καμιά δυσκολία. Γεμάτος χαρά καὶ εὐγνωμοσύνη μπήκε μαζί τους στήν αὐλή τοῦ ναοῦ καὶ δοξολογοῦσε τό Θεό.

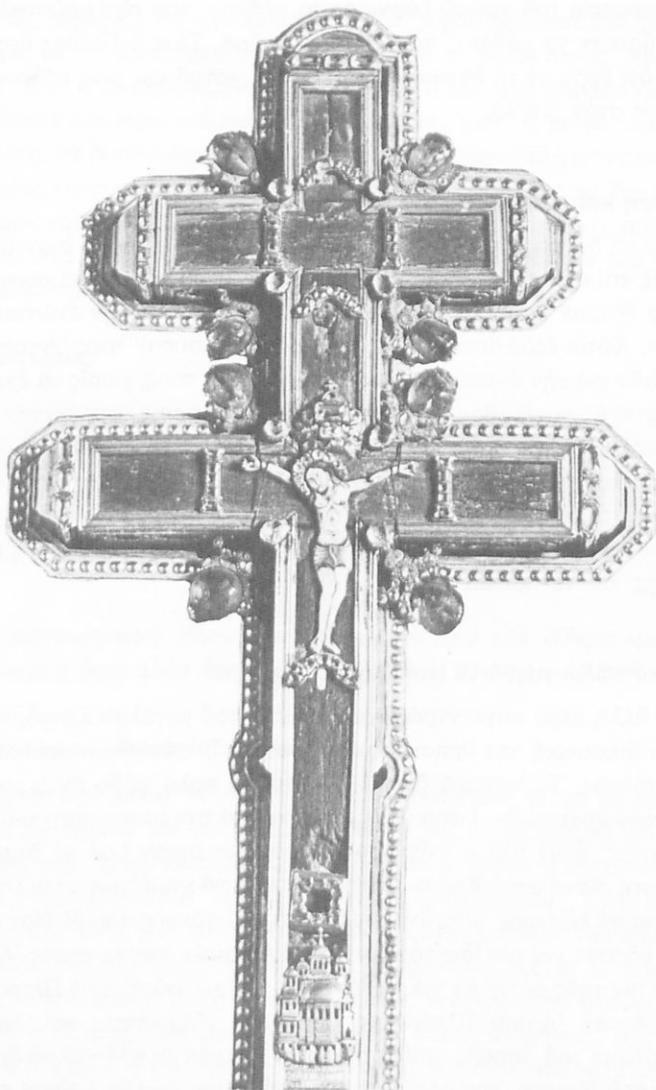
“Η θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἔσφινιασε τό πλῆθος, πού εἶχε μαζευτεῖ. “Ολοὶ τους γύρευαν νά μάθουν, πῶς ἔγινε τό θαῦμα. Τότε δὲ Πέτρος ἀρχισε νά ἔξηγε δτι ἔγινε μέ τή δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τους κάλεσε νά πιστέψουν στόν Κύριο.

Σύλληψη καί φυλάκιση τῶν Ἀποστόλων

Κατά τή διάρκεια τῆς διμιλίας τῶν Ἀποστόλων δρμησαν ἐναντίον τους οἱ ιερεῖς καί δὲ ὑπεύθυνος γιά τήν τήρηση τῆς τάξεως μαζί μέ στρατιώτες. Τό ἴδιο ἔκαμαν καί οἱ Σαδδουκαῖοι, πού δέ δέχονταν τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Αὐτοὶ ἔξοργίστηκαν πιό πολύ, δταν ἄκουσαν τοὺς Ἀποστόλους νά μιλοῦν γιά τήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. “Ολοὶ τους, χωρίς νά ἔχουν καμιά διαταγή, συνέλαβαν τούς Ἀποστόλους καί τούς φυλάκισαν γιά νά τούς δικάσουν τήν ἄλλη μέρα. ‘Η ἄδικη σύλληψη τῶν Ἀποστόλων, τό κήρυγμά τους καί μάλιστα ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἔκαμαν μεγάλη ἐντύπωση στό πλῆθος. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά πιστέψουν πολλοί καί νά φτάσει ἔτσι δ ἀριθμός τῶν πιστῶν περίπου τίς πέντε χιλιάδες, ἐκτός ἀπό τίς γυναῖκες καί τά παιδιά.

Οι Ἀπόστολοι μπροστά στό μεγάλο Συνέδριο

Τήν ἄλλη μέρα συγκεντρώθηκαν τά μέλη τοῦ μεγάλου Συνεδρίου. Αὐτό εἶχε δικαστική καί θρησκευτική ἔξουσία. Σ’ αὐτό παρουσίασαν τούς Ἀποστόλους. Τί διαφορά δμως! “Ἀλλοτε μέ πολύ φόβο ἀντίκρυζαν τίς αὐλές τῶν ἀρχιερέων. Τώρα δμως, ὑστερα ἀπό τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἦταν ἄλλοι ἀνθρωποι. Παρουσιάστηκαν ἐκεῖ μέ θάρρος καί ἀκλόνητη πίστη στόν Κύριο. Εἶχαν ἀπόφαση νά κηρύξουν τό θέλημά Του μπροστά σέ ἐκείνους τούς ἀνομούς κριτές. Σ’ αὐτούς πού δέ δίστασαν νά καταδικάσουν καί τόν ἴδιο τόν Κύριο. ‘Η εὐκαιρία δόθηκε στούς Ἀποστόλους, δταν τούς ρώτησαν γιά τή θεραπεία τοῦ χωλοῦ. Τότε δὲ Πέτρος μέ τό φωτισμό τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἀπάντησε. «Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καί πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ, μάθετε δλοι δτι ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἔγινε ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν δποῖσ σεῖς σταυρώσατε. Αὐτόν δὲ Θεός τόν ἀνέστησε ἀπό τούς νεκρούς...». Οἱ σύνεδροι ἔμειναν κατάπληκτοι ἀπό τό θάρρος καί τή σοφία τῶν Ἀποστόλων. Ήθελαν βέβαια νά τούς καταδικάσουν, ἀλλά δέν τόλμησαν, γιατί φοβοῦνταν τό λαό. Τό θαῦμα ἦταν πιά



«Σταυρέ Τίμιε... Ἀποστόλων ἐγκαλλώπισμα = στολιδι». Τό μεγαλύτερο ἀπό τά σωζόμενα τμήματα Τίμιου Ξύλου, Ι. Μ. Ξηροποτάμου Αγίου Όρους.

γνωστό, ἀφοῦ μάλιστα ἦταν ἐκεῖ καὶ ὁ ἄλλοτε χωλός. Ἐτσι περιορίστηκαν νά τούς διατάξουν, νά μήν κηρύττουν πιά γιά τόν Ἰησοῦν Χριστό.

Ἄλλα οἱ Ἀπόστολοι ἀπάντησαν δτι εἶναι προτιμότερο νά ὑπακούουν στό Θεό παρά στούς ἀνθρώπους. Δέν μποροῦμε, εἶπαν, νά μήν κηρύττουμε δσα εἰδαμε καὶ ἀκούσαμε. Τότε ἐκεῖνοι ἀφοῦ ἀπείλησαν τούς Ἀπόστολους, τούς ἀπέλυσαν. Ἐλεύθεροι πιά συναντήθηκαν μέ τούς ἄλλους Ἀπόστολους καὶ διηγήθηκαν δσα εἶχαν γίνει. "Ολοι μαζί, μέ θερμή προσευχή, εὐχαρίστησαν τό Θεό γιά τήν προστασία του.

Ἐρωτήσεις:

- a) Τί ἀποτελέσματα εἶχε ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ στόν ἴδιο καὶ τί στό πλῆθος;
- β) Ποιοί πρωτοστάτησαν στή σύλληψη τῶν Ἀποστόλων καὶ γιατί;
- γ) Τί ἔκαμε τό συνέδριο νά μήν τούς καταδικάσει;
- δ) Τί μᾶς διδάσκει ἡ στάση τῶν Ἀποστόλων στό Συνέδριο;

5. Ἡ ἐκλογή τῶν ἐφτά διακόνων. Ὁ Πρωτομάρτυρας Στέφανος (Πράξ. ΣΤ' 1-15, Ζ' 1-57).

Στήν ὑπηρεσία τῶν πιστῶν

Μέ τόν καιρό οἱ πρῶτοι Χριστιανοί πληθύνονταν συνεχῶς. Ὄλοι τους πίστευαν μέ εἰλικρίνεια στόν Κύριο καὶ συνδέονταν μεταξύ τούς μέ τήν ἀγάπη. Κάθε μέρα οἱ Ἀπόστολοι μοίραζαν βοηθήματα σ' δσους εἶχαν ἀνάγκες. Αὐτό δμως τούς ἀπασχολοῦσε πολύ καὶ δέν τούς ἀφηνε καιρό νά κηρύττουν, δσο ἥθελαν, τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό ὑπέδειξαν στούς πιστούς, νά διαλέξουν ἐφτά ἐνάρετους ἄνδρες, πού θ' ἀναλάβαιναν τό φιλανθρωπικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Αύτοι θά δνομάζονταν διάκονοι, ἐπειδή θά εἶχαν τή διακονία ἡ ὑπηρεσία αὐτή. Ἀκόμη θά ἔπρεπε νά ξεχωρίζουν γιά τή σοφία τους καὶ τή Χάρη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Οἱ πιστοί μέ μεγάλη ίκανοποίηση δέχτηκαν τήν πρόταση τῶν Ἀποστόλων καὶ διάλεξαν τούς ἐφτά διακόνους. Αύτοι ἦταν ὁ Στέφανος, ὁ Φιλιππος, ὁ Πρόχορος, ὁ Νικάνορας, ὁ Τίμωνας, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.



Μετά άπό την έκλογή «οι ἀπόστολοι προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τάς χεῖρας». (Πράξ. ΣΤ' 6). Δηλαδή προσευχήθηκαν και ἔβαλαν τά χέρια τους πάνω στούς ἑφτά διακόνους, γιά νά ἔρθει σ' αὐτούς ή Χάρη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

‘Ο Διάκονος Στέφανος καὶ τό ἔργο του

‘Απ’ δὲ τοὺς τούς ἄλλους διακόνους ὁ Στέφανος ἔχειώριζε γιά τό χριστιανικό ζῆλο του. Κήρυττε μέθαρρος τό λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔκανε πολλά θαύματα. Ἐξαίτιας τῆς δραστηριότητάς του αὐτῆς πολλοί πίστευαν στόν Κύριο. Ἄλλοι διμως, μάλιστα ἀπ’ αὐτούς πού εἶχαν ζήσει σέ ξένες χῶρες, μέπεισμα καὶ φανατισμό ἀντιδροῦσαν στό ἔργο του. Κι ἀφοῦ δέν μποροῦσαν ν’ ἀντικρούσουν τή σοφία καὶ τό θάρρος τοῦ Στεφάνου, μεταχειρίστηκαν συκοφαντίες ἐναντίον του. Μέψευτομάρτυρες πού δωροδόκησαν, διέδιδαν δτι τάχα ὁ Στέφανος περιφρονοῦσε τό Μωσαϊκό νόμο, δέ σεβόταν τό ναό, οὔτε καὶ Αὐτό τό Θεό. Ὅστερα ἀπ’ αὐτές τίς κατηγορίες συνέλαβαν τό Στέφανο καὶ τόν πῆγαν στό Συνέδριο. Ἐκεῖ οἱ ψευτομάρτυρες προσπάθησαν νά στηρίξουν τίς κατηγορίες τους ἐναντίον τοῦ Στεφάνου. Ξέχασαν, οἱ δυστυχεῖς, τίς φοβερές τιμωρίες πού στέλνει ὁ Θεός σ’ δσους δρκίζονται ψέματα. Σάν τεράστιο φτερωτό καὶ γρήγορο δρεπάνι ἡ δργή τοῦ Θεοῦ στρέφεται ἐναντίον τῶν ψευτομάρτυρων, γράφει ὁ Προφήτης Ζαχαρίας. Τί ἐκπληξη δμως δοκίμασαν οἱ δικαστές τοῦ Στεφάνου, δταν ἀντίκρυσαν τό πρόσωπό του! Χωρίς ν’ ἀλλάξουν τά χαρακτηριστικά του, τό πρόσωπό του ἔλαμπε κι ἐμοιαζε μέτρον. Ὅταν καὶ αὐτό μιά ἔχειωριστή εὐλογία, τήν ὅποια δίνει ὁ Θεός στούς ἀγαθούς καὶ ἐνάρετους ἀνθρώπους.

‘Ο Στέφανος ὁδηγεῖται στό μαρτύριο

‘Ο νεαρός διάκονος, ὁ Στέφανος, στήν ἀπολογία του δέν ύπεράσπιζε τόν έαυτό του, ἀλλά δίδασκε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τούς ἔλεγχε, γιατί σάν τούς προπάτορές τους καταπολεμοῦσαν τό “Ἄγιο Πνεύμα. Τά μέλη τοῦ Συνεδρίου, δταν ἀκουσαν αὐτά, δργίστηκαν τόσο πολύ ἐναντίον του, ὥστε ἔτριζαν τά δόντια τους ἀπό μίσος. Τά εἶχαν πραγματικά χαμένα. Τά φιλογερά λόγια τοῦ νεαροῦ διακόνου τούς ἀναστάτωσαν. Ἀντίθετα τόσος ήταν δ ἐνθουσιασμός τοῦ Στεφάνου, ὥστε ἀναφώνησε: «Νά βλέπω τούς

οὐρανούς ἀνοιχτούς καὶ τὸν Υἱό τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τὸν Κύριο, στά δεξιά τοῦ Θεοῦ». Τότε οἱ σύνεδροι καὶ οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι δρμῆσαν μέ κραυγές ἐναντίον του. Κι ἀφοῦ τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπό τὴν πόλη, ἀρχισαν νά τὸν λιθοβολοῦν μέ ἀγριότητα. Πρῶτοι ἀρχισαν νά ρίχνουν πέτρες οἱ ψευτομάρτυρες. Ὁ νεαρός φαρισαῖος Σαῦλος παρακινοῦσε τοὺς ἄλλους στὸ πετροβόλημα ἑκεῖνο καὶ τοὺς φύλαγε τὰ πανωφόρια, γιά νά ἔχουν εὐκολία στίς κινήσεις τους. Καθώς οἱ πέτρες ἐπεφταν βροχή πάνω του, δ Στέφανος προσευχόταν δυνατά γιά τοὺς ἔχθρούς του: «Κύριε μή στήσης αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην» Πράξ. Ζ' 60. (Κύριε μή λογαριάσης σ' αὐτούς τὴν ἀμαρτία τους αὐτή). Τέλος ἐμπιστεύθηκε τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο. Ἡ Ἐκκλησία μας δονόμασε τὸ Στέφανο «Πρωτομάρτυρα», ἐπειδή μαρτύρησε πρῶτος καὶ τὸν τιμᾶ ὡς ἄγιο στίς 27 Δεκεμβρίου.

Ἐρωτήσεις:

- a) Γιά ποιούς λόγους διαλέχτηκαν οἱ ἔφτά διάκονοι, καὶ ποιό ἦταν τὸ ἔργο τους;
- β) Τί προσόντα είχαν;
- γ) Τί μᾶς διδάσκει τὸ παράδειγμα τοῦ Στεφάνου, πού προσευχόταν γιά τοὺς ἔχθρούς του;

6. Ὁ Πρῶτος διωγμός στά Ιεροσόλυμα. Διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Παλαιστίνη (Πράξ. Η' 1-26).

Ο Πρῶτος διωγμός καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος

Αμέσως ὕστερα ἀπό τό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου στά Ιεροσόλυμα ἔγινε μεγάλος διωγμός ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Παρά τὸν ἄγριο αὐτό διωγμό οἱ Ἀπόστολοι παρέμειναν στά Ιεροσόλυμα. Οἱ πιστοί γιά νά μή διακινδυνέψουν, διασκορπίστηκαν σέ διάφορα μέρη τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμάρειας. Ἡταν ἔνας τρόπος ν' ἀποφύγουν τό διωγμό καὶ νά διαδώσουν μέ ζῆλο τό χαρμόσυνο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πολύ πιό πέρα ἀπό τά Ιεροσόλυμα. Ἀνάμεσά τους ἦταν κι ὁ διάκονος Φίλιππος, πού πήγε σέ κά-

ποια πόλη τῆς Σαμάρειας. Ἐκεῖ ὁ Φίλιππος κήρυξτε μέ δύναμη καὶ χάρη τίς χριστιανικές ἀλήθειες. Μάλιστα ἔκανε καὶ πολλά θαύματα. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν πολλοί νά πιστεύουν στὸν Κύριο καὶ νά βαφτίζονται μέ χαρά. Σάν τὸν ἀέρα πού δυναμώνει καὶ μεταδίδει τὴ φωτιά, ἔτσι κι ὁ διωγμός ἐκεῖνος ἔγινε ἀφορμή νά διαδοθεῖ εὐρύτερα ἡ χριστιανική πίστη.

Ἄναμεσα σ' αὐτούς πού βαφτίστηκαν, ἦταν κι ὁ Σίμωνας ὁ μάγος, πού ἄλλοτε ἐντυπωσίαζε τὸ λαό μέ τά δῆθεν κατορθώματά του. Κι ὁ δόποις γρήγορα ἀπαγοητεύτηκε, σάν εἶδε τά ἀληθινά καὶ πρωτοφανή θαύματα τοῦ Φιλίππου. Οἱ ψευτιές καὶ τά σκοτεινά ἔργα του θά ξεσκεπάζονταν πιά καὶ θά ἔχανε τήν πελατεία του.

Ἡ μετάδοση τῶν δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος

Οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ πληροφορήθηκαν μέ μεγάλη χαρά, τὸ ἔργο τοῦ Φιλίππου, ἔστειλαν στή Σαμάρεια τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη. Αὐτοί ἐνίσχυαν στή χριστιανική ζωή τούς νέους πιστούς τῆς Σαμάρειας. Συγχρόνως δμως, βάζοντας τά χέρια τους πάνω στά κεφάλια δσων εἶχαν βαφτιστεῖ, τούς μετέδιδαν τά χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἔτσι γινόταν τότε τό μυστήριο τοῦ Χρίσματος. Ἀπό τό δεύτερο αἰώνα δμως χρησιμοποιήθηκε γιά τό μυστήριο τοῦτο, τό ἅγιο Μύρο.

Ὁ Σίμωνας ζήτησε νά μεταδίδει κι αὐτός τίς δωρεές τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἀλλά γιά τό συμφέρον του φυσικά. Μάλιστα τόλμησε νά προσφέρει χρήματα στούς Ἀπόστολους, γιά νά τοῦ δώσουν αὐτήν τήν ἔξουσία. Ὁ δυστυχής νόμισε πώς θά μποροῦσε νά ἔξαγοράσει μέ τά χρήματά του τίς δωρεές τοῦ Ἀγίου Πνεύματος! Τότε ὁ ἀπόστολος Πέτρος τοῦ εἶπε μέ αὐστηρότητα: «Σίμωνα σύ καὶ τά χρήματά σου είσαστε γιά τήν καταστροφή. Δέν μπορεῖς πιά νά ἔχεις σχέση μέ τό Ἀγιο Πνεῦμα καὶ τήν Ἑκκλησία. Μόνο ὁ Θεός εἶναι δυνατό νά συγχωρήσει τό μεγάλο σου αὐτό ἀμάρτημα».

Σιμωνία ὀνομάστηκε ἀπό τότε τό δόσιμο ἥ ἥ ἔξαγορά μέ χρήματα τῶν δωρεῶν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ μάλιστα τῆς Ιεροσύνης. Τό ἀμάρτημα αὐτό τό καταδικάζει μέ αὐστηρότητα ἥ Ἑκκλησία μας.

Στή συνέχεια οἱ δυό Ἀπόστολοι ἀφοῦ κήρυξαν τό Εὐαγγέλιο καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Σαμάρειας, γύρισαν στά Ιεροσόλυμα. Μέ ίδιαίτερη χαρά δόξασαν τό Θεό, γιά δλα δσα εἶχαν γίνει.



Έρωτήσεις – Ασκήσεις :

- a) Τί έκαμε δ Φίλιππος στή Σαμάρεια;
- β) Γιατί πήγαν έκεīδ Πέτρος και δ Ιωάννης; Πῶς μετέδιδαν τίς δωρεές του Ἅγιον Πνεύματος;
- γ) Τί είναι ή σμωνία και πῶς τήν αντιμετωπίζει η Εκκλησία μας.
- δ) Σχεδιάστε τό χάρτη τῆς Παλαιστίνης.

7. Ο Φίλιππος και δ αιθίοπας (Πράξ. Η' 26-40).

Μέ τήν Ἅγια Γραφή στά χέρια

Ο διάκονος Φίλιππος δέν ἔμεινε πολύ καιρό στή Σαμάρεια. Ὁ Αγγελος Κυρίου τοῦ εἰπε: «Σήκω και πήγαινε στόν ἐρημικό δρόμο, πού δόηγεīt ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ στήν παραλιακή πόλη Γάζα». Ο Φίλιππος ὑπάκουεσ πρόθυμα, χωρίς νά σκεφτεīt tί θά κάμεi ̄κεīd. Τί ώραīo παράδειγμα ὑπακοῆς στό θεīo θέλημα!

Ο Θεός ηθελε νά γίνουν Χριστιανοί και οί ἔθνικοί, δηλαδή οί εἰδωλολάτρες, μάλιστα δσοι είχαν καλή διάθεση. Καθώς λοιπόν δ Φίλιππος βάδιζε στό δρόμο ̄κεīnο, είδε ̄αφνικά νά τόν προσπερνάει μέ t' ἀμάξi του ἔνας ἀξιωματοῦχος αιθίοπας. Ἡταν ἔνας ἄρχοντας ἔθνικός, πού καθώς φαίνεται είχε πιστέψει στήν ἐβραϊκή θρησκεία. Γύριζε στήν πατρίδα του, ἀφοῦ λάτρεψε τόν ἀληθινό Θεό στό ναό τοῦ Σολομώντα. Φαινόταν εὐλαβής ἀνθρωπος ἀφοῦ, και μέσα στό ἀμάξi του ἀκόμη, μελετοῦσε τήν Παλαιά Διαθήκη. Μάλιστα ἀπό τό βιβλίο τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα μελετοῦσε τό μέρος ̄κεīnο, πού ἀναφερόταν στά πάθη και τήν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Δέν ἀπαγοητεύόταν δμως, ἐπειδή δέν μποροῦσε νά καταλάβει τά μεγάλα νοήματα. Τότε δ Φίλιππος, μέ ̄εντολή τοῦ Θεοῦ, πλησίασε στ' ἀμάξi και τόν ρώτησε: «Γνωρίζεις τί σημαίνουν αὐτά πού διαβάζεις;» Ο Αιθιοπας ̄αφνιάστηκε, ἀλλά μέ παιδική ἀπλότητα ἀπάντησε: «Πῶς νά τά καταλάβω, χωρίς νά μοῦ τά ἔξηγήσει κάποιος;». Συνάμα μέ καλοσύνη και καταδεχτικότητα παρακάλεσε τό Φίλιππο ν' ἀνεβεīt στ' ἀμάξi, νά τά συζητήσουν.



‘Ο Φίλιππος κατηχεῖ τὸν Αἰθίοπα

‘Ο Αἰθίοπας κατηχεῖται καὶ βαπτίζεται

‘Ο Φίλιππος πρόθυμα ἀνέβηκε στό ἀμάξι καὶ ἅρχισε τή συζήτηση. Μέ πολύ ζῆλο «κατηχεῖ τὸν Αἰθίοπα καὶ τὸν καλεῖ νά πιστέψει στὸν Κύριο». Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ βράβευσε τὸν πόθο τοῦ ἐπίσημου ἔκεινου ξένου καὶ τὸν βοήθησε νά πιστέψει. Μάλιστα, δταν συνάντησαν μιά πηγή μέ νερό, ζήτησε ἀπό τό Φίλιππο νά τὸν βαπτίσει. Τότε ἀφοῦ δμοιλόγησε δτι δ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι δ Υἱός τοῦ Θεοῦ, μέ μεγάλη χαρά καὶ ἰκανόποίηση δέχτηκε τό ἄγιο Βάπτισμα. Ἐτσι δ ἅρχοντας ἔκεινος, κάτι σάν ύπουργός τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Βασιλισσας Κανδάκης τῆς Αἰθιοπίας, ξγινε Χριστιανός. Κι ἀσφαλῶς πρῶτος αὐτός θά μετέφερε τό μήνυμα τῆς σωτηρίας στούς συμπατριῶτες του.

”Υστερα τό Ἀγιο Πνεῦμα ὁδήγησε τό Φίλιππο στήν πόλη Ἀζωτο. Ἐκεῖ καθώς καὶ σ’ ἄλλα μέρη τῆς Παλαιστίνης δίδαξε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀργότερα κατέληξε στήν παραλιακή πόλη τῆς Παλαιστίνης Καισάρεια, ὅπου συνέχισε μέ ζῆλο νά κηρύξτει τό θεῖο λόγο. Ἡ Ἐκκλησία μας τό διάκονο Φίλιππο, τόν ἐνθουσιώδη αὐτό κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου πού ἦταν καὶ καλός οἰκογενειάρχης, τόν τιμάει ως ἄγιο στίς 11 Ὁκτωβρίου.

Ἐρωτήσεις:

- a) Χαρακτηρίστε τό διάκονο Φίλιππο. Ποιές ἦταν οἱ σπουδαιότερες ἀρετές του καὶ ποῦ φάνηκαν;
- β) Ποῦ φάνηκε ἡ εὐσέβεια τοῦ ἐπίσημου αἰθίοπα;
- γ) Τί μᾶς διδάσκει τό παράδειγμά του σχετικά μέ τή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Α) ΠΑΥΛΟΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

8. *Ἡ ζωή τοῦ διώκτη Σαούλ (Πράξ. Η' 3-5).*

Καταγωγή και μόρφωση τοῦ Σαούλ

Ἐνας ἀπό τοὺς Ἰουδαίους πού γεννήθηκαν καὶ μεγάλωσαν ἔξω ἀπό τὴν Παλαιστίνη, ἦταν κι ὁ Σαούλ. Γεννήθηκε στήν πόλη Ταρσό τῆς Κιλικίας, πού βρισκόταν στοὺς πρόποδες τοῦ δρους Ταύρου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Ταρσός ἔχωρίζε δχι μόνο γιά τὸν πλοῦτο καὶ τὸ ἐμπόριο τῆς, ἀλλὰ καὶ γιά τίς τέχνες καὶ τά γράμματα. Στήν πνευματική πρόοδο ἔμοιαζε μέ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὁ Σαούλ καταγόταν ἀπό τὴν φυλή Βενιαμίν κι ἀνῆκε στήν τάξη τῶν Φαρισαίων. Ἀπό τὸν πατέρα του κληρονόμησε καὶ τὸ προνόμιο τοῦ Ρωμαίου Πολίτη. Γι' αὐτό εἶχε καὶ δύο δόνόματα: τό ἑβραϊκό Σαούλ ἢ Σαῦλος καὶ τό Ἑλληνορωμαϊκό Παῦλος. Ὁ Σαούλ γνώριζε τὴν Ἑλληνική γλώσσα, ἀλλ' ὡς γνήσιος Φαρισαῖος ἀπόκτησε καὶ μεγάλη ἰουδαϊκή μόρφωση. Στά Ιεροσόλυμα, κοντά στὸν ὄνομαστό νομοδιδάσκαλο Γαμαλιήλ, συμπλήρωσε τίς σπουδές του. Ἐγινε κι αὐτός Ραββίνος, δηλαδὴ διδάσκαλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Σύμφωνα μέ εἴθιμο ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὁ Σαούλ στήν Ταρσό, ἔμαθε καὶ μιά πρακτική τέχνη. Ἐγινε σκηνοποιός. Θά μποροῦσε, δηλαδή, νά φτιάχνει σκηνές ἀπό μάλλινα ὑφάσματα ἢ δέρματα. Ἐτσι θά εἶχε τ' ἀναγκαῖα γιά τὴ ζωή του, δίχως νά ἐπιβαρύνει κανένα.



'Ο Σαούλ διώκει τήν Ἐκκλησία

Εἶχαν περάσει περίπου δέκα χρόνια ἀπό τότε που ὁ Σαούλ τέλειωσε τίς σπουδές του κι ἀποχαιρέτησε τὸν ἀγαπημένο του διδάσκαλο Γαμαλὶήλ. Στό διάστημα αὐτό δέ γνωρίζουμε, πού ἀκριβῶς βρισκόταν. Σίγουρα δυμώς τότε θά ἔμαθε γιά τή λυτρωτική θυσία τοῦ Κυρίου πάνω στό Γολγοθά. Εἶδαμε δτι στά Ἱεροσόλυμα παραβρέθηκε στό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου. 'Ο Σαούλ εἶχε γίνει φανατικός διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ μόνο και μόνο ἀπό ύπερβολικό ζῆλο στή θρησκεία τῶν προγόνων του. Μισοῦντας τούς Χριστιανούς και τούς καταδίωκε μέ κάθε τρόπο. Στή διάθεσή του εἶχε δσα ζητοῦντες ἀπό τούς ἄρχοντες τῶν Ιουδαίων. 'Αρκεῖ νά πετύχαινε τό σκοπό του, δηλαδή τόν ἀφανισμό τῆς Ἐκκλησίας.

Γιά τοῦτο χρησιμοποιοῦντες πολλά και σκληρά μέτρα ἐναντίον τῶν πιστῶν: συλλήψεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια, ἔρευνες στά σπίτια τους κ.ἄ. Εἶχε γίνει δ φόβος κι δ τρόμος τῶν Χριστιανῶν. Θά δοῦμε δυμώς δτι δ Θεός αὐτόν τό φανατικό διώκτη, τόν μετέβαλε σέ μεγάλο Ἀπόστολο. Αὐτόν ἀνέδειξε σέ λαμπρό κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου.

'Ερωτήσεις:

- Ποιά ἦταν ἡ καταγωγή και ἡ μόρφωση τοῦ Σαούλ;
- Ποιά τέχνη ἔμαθε και τί μᾶς διδάσκει αὐτό γιά τήν ἀξία τῆς ἐργασίας;
- Tί ἔκαμε τό Σαούλ νά γίνει διώκτης τῶν Χριστιανῶν; μήπως εἶχε κατώτερα κίνητρα;

9. 'Ο Σαῦλος γίνεται Χριστιανός (Πράξ. Θ' 1-22, KB' 11-16 & 24-31).

'Ο δρόμος τῆς δόξας

Πολλοί χριστιανοί εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἔξαιτίας τοῦ διωγμοῦ. 'Αρκετοί κατέφυγαν στή Δαμασκό, δπου προσέλκυναν και ἄλλους στή χριστιανική πίστη. Αὐτό ἔξόργισε τό διώκτη Σαούλ και τόν ἔκαμε νά στρέψει και πρός τά κεῖ τά βέλη του. Εἶχε σκοπό νά συλλάβει

τούς Χριστιανούς τῆς Δαμασκοῦ καί νά τούς φέρει δεμένους στά Ίεροσόλυμα. Γιά νά πετύχει τό σκοπό του, πήρε ἀπό τόν ἀρχιερέα συστατικά γράμματα γιά τίς συναγωγές τῆς Δαμασκοῦ.

Ο Θεός δμως προστάτευσε τούς Χριστιανούς μέθαυμαστό τρόπο κι ἀπέδωσε στήν Ἔκκλησία ἔνα μεγάλο Ἀπόστολο, τόν Παῦλο. Ἄλλ' ἂς δοῦμε πῶς ἔγιναν τά πράγματα.

Ο Σαούλ πάνω στ' ἄλογό του κι ἐπικεφαλῆς μιᾶς καλά δπλισμένης δμάδας ἀναχώρησε γιά τή Δαμασκό. Ὅστερα ἀπό πορεία μερικῶν ἡμερῶν ἀντίκρυσε τήν εῦφορη πεδιάδα τῆς Δαμασκοῦ. Σέ λίγο θά ἔβαζε σέ ἐφαρμογή τά σχέδιά του. Ξαφνικά δμως, λίγο προτοῦ νά φτάσει στήν πόλη, τόν περιέβαλε ἔνα παράδοξο κι ἐκτυφλωτικό φῶς. Κι ἐνῶ ἔπεφτε καταγῆς, ἄκουσε ἀπό τόν οὐρανό μιά φωνή νά τοῦ λέει: «Σαούλ, Σαούλ, γιατί μέ καταδώκεις». Τότε αὐτός ρώτησε μέ τρόμο: «Ποιός εἶσαι Κύριε;» Κι δ Κύριος ἀπαντᾷ: «Ἐγώ εἰμαι δ Ἰησοῦς, αὐτός τόν δποῖο σύ καταδώκεις. Ἄλλα σήκω ἐπάνω, πήγαινε στήν πόλη κι ἐκεῖ θά σου φανερωθεῖ, τί πρέπει νά κάμεις».

Ωστε λοιπόν δσα ἔκανε δ Σαῦλος ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, στρέφονταν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ! Οσα συμβαίνουν στούς πιστούς, θά ἔλεγε ἀργότερα δ Μ. Βασίλειος, δ Κύριος τά δέχεται δτι συμβαίνουν στόν ἵδιο τόν ἔαυτό Του.

Ο Σαῦλος μετάνιωσε εἰλικρινά γιά δλα αὐτά. Προσπάθησε νά σηκωθεῖ ζητώντας νά τόν βοηθήσουν, γιατί εἶχε χάσει τό φῶς του. Οι συνοδοί του ἔκπληκτοι τόν δδήγησαν στή Δαμασκό καί τόν ἀφησαν στό σπίτι κάποιου Ἰούδα, στήν Εὐθεία δδό. Τρεῖς ήμέρες ἔμεινε δ Σαῦλος χωρίς νά φάει καί νά πιει κάτι. Βυθισμένος στό σκοτάδι, γιατί δέν ἔβλεπε ἀκόμη, προσευχόταν στόν Κύριο καί ζητοῦσε συγγνώμη γιά τήν προηγούμενη διαγωγή του. Ο Θεός τῆς ἀγάπης τόν εἶχε πιά συγχωρήσει.

Ο Παῦλος βαφτίζεται

Στή Δαμασκό ζοῦσε ἔνας εὐλαβῆς χριστιανός, δ Ἀνανίας. Γι' αὐτόν λέει ἀρχαία παράδοση, πώς ἦταν ἔνας ἀπό τούς ἐβδομήκοντα μαθητές τού Κυρίου καί πώς εἶχε καταφύγει στή Δαμασκό, δταν ἀρχισε δ διωγμός ἀπό τόν Παῦλο. Σ' αὐτόν λοιπόν εἶπε δ Κύριος: «Ἀνανία πήγαινε στό σπίτι τοῦ Ἰούδα στήν Εὐθεία δδό, νά βρεῖς τό Σαῦλο ἀπό τήν Ταρσό πού προσέγχεται». Κι αὐτός, πού δέν ἥξερε δσα εἶχαν γίνει, ἀπάντησε μέ σεβασμό:



‘Ο Απόστολος Παῦλος. Ι. Μ. Σταυρονικήτα Άγιον Όρους.
«Σκεῦος ἐκλογῆς μοί ἔστιν οὐτος» Πράξ. Θ’15
(Εἶναι δργανο πού τὸν διάλεξα Ἐγώ, εἰπε γι’ αὐτὸν δ Κύριος).

«Κύριε γι’ αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο ἔχω ἀκούσει δσα φοβερά ἔκαμε ἐναντίον τῶν ἀγίων ὁπαδῶν Σου στήν Ιερουσαλήμ». ‘Αλλ’ ὁ Κύριος τὸν καθησύχασε καὶ τοῦ εἶπε: «Πήγαινε χωρίς φόβο, γιατί αὐτός πιά εἶναι δ ἐκλεκτός

μου. Αὐτός θά κηρύξει τ' ὅνομά μου σ' δλο τὸν κόσμο». Ὁ Ἀνανίας μέθάρρος πιά πῆγε καὶ βρῆκε τὸν Παῦλο νά προσεύχεται. Μέ καλοσύνη κι ἀγάπη ἔβαλε τὰ χέρια του πάνω στό κεφάλι τοῦ Παύλου καὶ τοῦ εἶπε: «Σαούλ, ἀδελφέ μου, δέ Κύριος πού σοῦ παρουσιάστηκε στό δρόμο, μέ εστειλε γιά ν' ἀποχήσεις τὸ φῶς σου καὶ νά γεμίσεις μέ "Ἄγιο Πνεῦμα". Τότε μέ ἄλλο θαῦμα ἔπεσαν ἀπό τά μάτια τοῦ Παύλου κάτι σάν λέπια καὶ ἥρθε τὸ φῶς του. Ἀφοῦ σηκώθηκε δέχτηκε τὸ "Ἄγιο Βάπτισμα καὶ ἔφαγε κάτι, γιά νά βρεῖ τίς σωματικές του δυνάμεις. Μά πιό πολύ ἀπόχτησε τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καὶ τή Χάρη τοῦ Ἅγιου Πνεύματος, γιά ν' ἀναδειχτεῖ ἀργότερα δι μεγάλος ἀπόστολος τῆς Οἰκουμένης.

‘Ο Παῦλος καὶ τό νέο του ἔργο

‘Ο Παῦλος ἀφοῦ ἐπικοινώνησε γιά λίγο μέ τούς πιστούς τῆς Δαμασκοῦ ἔφυγε γιά τήν ἔρημο τῆς Ἀραβίας. Σάν Τόν Κύριο πού ἔμεινε σαράντα ἡμέρες στήν ἔρημο, ἔτσι κι αὐτός ἥθελε νά μείνει μόνος του γιά νά συγκεντρωθεῖ καὶ νά προσευχηθεῖ καλύτερα. Ἀργότερα ξαναῆρθε στή Δαμασκό, δπου κήρυξε μέ θάρρος τό Χριστό. Οἱ Ἐβραῖοι δμως ἀπειλοῦσαν τή ζωή του. Γι' αὐτό οἱ πιστοί φυγάδεψαν τόν Παῦλο. Μιά νύχτα τόν κατέβασαν ἀπό τά τείχη μέσα σ' ἓνα μεγάλο καλάθι. Εἶχαν περάσει τρία χρόνια ἀφότου δ Παῦλος γνώρισε τό Χριστό. Τώρα ἀποφάσισε νά πάει στά Ίεροσόλυμα. Ἐκεῖ δ ἀπόστολος Βαρνάβας τόν παρουσίασε στούς Ἀποστόλουν καὶ σ' ἄλλουν Χριστιανούς. Ὁλοι τους χάρηκαν γιά τή θαυμαστή αὐτή ἀλλαγή τοῦ Παύλου καὶ δόξασαν τόν Κύριο. Ὁ νέος Ἀπόστολος μέθάρρος καὶ δύναμη κήρυττε τό Εὐαγγέλιο.

‘Ασκήσεις – Ἐρωτήσεις:

- α) Περιγράψτε τό θαῦμα τῆς μεταστροφῆς τοῦ Παύλου.
- β) Γιατί δ Παῦλος πῆγε στήν ἀραβική ἔρημο; τί μᾶς διδάσκει αὐτό;
- γ) Τί ἦταν δ Ἀνανίας καὶ πῶς βοήθησε τόν Παῦλο;

10. Ὁ Παῦλος στήν Ταρσό καί στήν Ἀντιόχεια (Πράξ. IA' 19-26).

Τά ήσυχα χρόνια τῆς Ταρσοῦ

Τό κήρυγμα τοῦ Παύλου στά Ιεροσόλυμα ἔξαγριώσε πολλούς φανατικούς Ἐβραίους, πού ἀποφάσισαν νά τόν θανατώσουν. 'Αλλ' οί πιστοί τόν ἐσωσαν καί πάλι, καθώς κι ἀλλοτε στή Δαμασκό. Χωρίς νά πάρουν εἰδηση οἱ ἔχθροι τοῦ Παύλου, τόν φυγάδεψαν μακριά στήν Ταρσό. Ἔτσι δ' Παῦλος βρέθηκε ξανά στήν ἀγαπητή του πατρίδα, τήν Ταρσό, δπου πέρασε μερικά ήσυχα χρόνια. Στό διάστημα αυτό προσευχόταν μέθερμη στόν Κύριο καί κατάστρωνε τά Ιεραποστολικά του σχέδια. Περίμενε δύμως νά τόν καλέσει δ' Κύριος, γιά νά μεταφέρει τό Εὐαγγελικό μήνυμα σ' έναν κόσμο, πού δέν εἶχε ἀκόμη γνωρίσει τό Χριστό.

‘Ο Παῦλος καλεῖται στήν Ἀντιόχεια

Μέ τόν καιρό ή Χριστιανική Ἐκκλησία στήν προσπάθειά της νά ἔξαπλωθεῖ εύρυτερα ἀποφάσισε ν' ἀκολουθήσει τήν πορεία Ιερουσαλήμ-Ἀντιόχεια-Ρώμη. Ἔτσι διατέρεια ἀπό τήν Ιερουσαλήμ, ή Ἀντιόχεια ἦταν ήδη μεγάλη πόλη, δπου διαδόθηκε τό Εὐαγγέλιο.

Ἡ πόλη αυτή τῆς Ἀνατολῆς, ή Ἀντιόχεια εἶχε πλατιούς δρόμους καί στολιζόταν μέ δραίους κήπους κι ἀλλα ἔργα πολιτισμοῦ. Ἐκεῖ Χριστιανοί ἀπό τήν Κύπρο καί τήν Κυρήνη τῆς Τυνησίας κήρυξαν ἀρχικά τό Χριστιανισμό. Μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ πολλοί πίστευαν στόν Κύριο, ἰδίως Ἑλληνιστές. Ἔτσι λέγονταν δοι Έβραιοι μιλοῦσαν τήν Ἑλληνική γλώσσα. Τά εὐχάριστα αυτά νέα ἐκαμαν τούς Ἀποστόλους, νά στείλουν ἐκεῖ ἀπό τά Ιεροσόλυμα τό Βαρνάβα, γιά νά ἐνισχύσει τούς νέους πιστούς. Ὁ Βαρνάβας, ως ἀγαθός ἀνθρωπος πού ἦταν, πολλούς προσέλκυε στόν Κύριο. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ μάλιστα ἀποφάσισε νά καλέσει κοντά του καί τόν Παῦλο, σάν τόν πιό κατάλληλο γι' αυτή τή δουλειά. Χωρίς καθυστέρηση λοιπόν πήγε στήν Ταρσό, δπου οἱ δύο παλιοί φίλοι συναντήθηκαν καί πάλι. Ὁ Παῦλος μέ ἔχωριστή χαρά δέχτηκε τήν πρόσκληση τοῦ Βαρνάβα, νά ἔρθει στήν Ἀντιόχεια. Ἐκεῖ γιά ἔνα χρόνο δίδαξαν μαζί τό Εὐαγγέλιο μέ θαυμαστά ἀποτελέσματα.

Χριστιανοί, ἔνα τιμημένο δνομα γιά τούς πιστούς

Στήν Ἀντιόχεια ή νεαρή Ἐκκλησία προόδευε συνεχῶς. Οἱ πιστοί μέχρι

τότε λέγονταν μεταξύ τους ἀδελφοί, μαθητές, ἄγιοι κ.λπ. Ἐπό τούς ἄλλους δμως δνομάζονταν Ναζωραῖοι. Ἐκεὶ στήν Ἀντιόχεια δνομάστηκαν γιά πρώτη φορά «Χριστιανοί», στήν ἀρχῇ ἀπό τόν ἀπλό λαό και δστερα ἀπό τίς ἐπίσημες Ἀρχές τῆς πόλεως. Πράγματι δέν ύπηρχε πιό χαρακτηριστικό δνομα γιά τούς πιστούς. Τ' δνομα τοῦτο μοιάζει μέ τήν ἐπιγραφή, πού ἔβαλε δί Πιλάτος πάνω στό Σταυρό γραμμένη Ἐβραϊκά, Ἑλληνικά και Ρωμαϊκά. Ἐτσι και τ' δνομα «Χριστιανός» ἐνῶ εἶναι Ἐβραϊκό, ἔχει Ἑλληνική ρίζα και Ρωμαϊκή κατάληξη. Μ' αυτόν τόν τρόπο φανερωνόταν ἡ παγκόσμια ἔκταση, πού θά ἔπαιρνε δί Χριστιανισμός. «Χριστιανοί» πόσα και πόσα δέ μᾶς θυμίζει τό τιμημένο αυτό δνομα! Μᾶς δηλώνει δτι ἀνήκουμε στό Χριστό. Μᾶς τιμάει και συγχρόνως μᾶς θυμίζει τί δφείλουμε στό Χριστό και Κύριο μας.

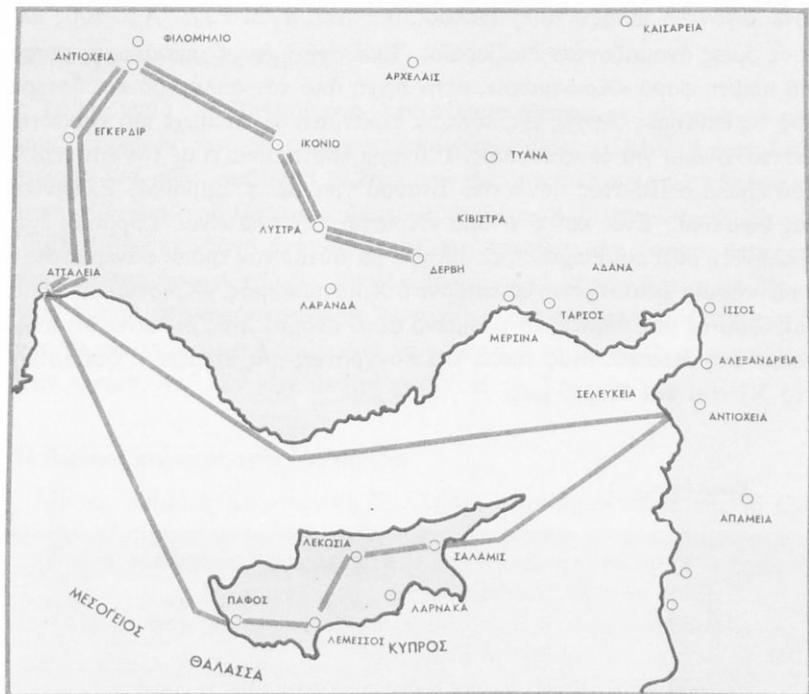
Ἐρωτήσεις:

- α) Πῶς ἔσωσαν τόν Παῦλο ἀπό τίς νέες ἀπειλές οἱ πιστοί τῶν Τεροσολύμων; τί μᾶς διδάσκει τό παράδειγμά τους;
- β) Μέ ποιόν τρόπο δί Θεός κάλεσε τόν Παῦλο νά ἔρθει στήν Ἀντιόχεια και' νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο;
- γ) Πῶς δόθηκε στούς πιστούς τ' δνομα «Χριστιανοί»; τί μᾶς θυμίζει;

11. Πρώτη Περιοδεία τοῦ Παύλου (Πράξ. ΙΓ' 4-15, ΙΔ' 1-17).

Ἡ Ιεραποστολή στήν Κύπρο

Στήν Ἀντιόχεια τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, μέ προσευχή και νηστεία, ἥθελαν νά μάθουν ποιό ἦταν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιά τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας. Και δ Θεός δέν ἔργησε νά φανερώσει τό θέλημά Του. Μέ μιά μυστηριώδη φωνή, πού ἀκούστηκε στή διάρκεια τῆς θείας λατρείας, ζητοῦσε τόν Παῦλο και τό Βαρνάβα ν' ἀφοσιωθοῦν στήν ιεραποστολή. Οἱ πιστοί μέ εὐλάβεια ἀκουσαν και δέχτηκαν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐτσι μέ τίς εὐχές τῶν πιστῶν και μέ τίς εὐλογίες τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε ἡ πρώτη ἀποστολική περιοδεία ἀπό τήν Ἀντιόχεια τό 47 μ.Χ. Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος και



ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Βαρνάβας, μαζί μέ τό νεαρό Μάρκο τόν ἀνεψιό τοῦ Βαρνάβα καί μετέπειτα Εναγγελιστή, ἀπό τήν παραλιακή πόλη Σελεύκεια ἐπλευσαν γιά τήν Κύπρο. Ἐφτασαν στή Σαλαμίνα, τήν ἀρχαία παραλιακή πόλη στήν ἀνατολική πλευρά τοῦ νησιοῦ.

Ἐκεῖ ἀρχικά κήρυξαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, γιά νά καταλήξουν στήν Πάφο τήν τότε Πρωτεύοντα τῆς Κύπρου. Στήν Πάφο ἀνάμεσα στούς πολλούς πού πίστεψαν καί βαφτίστηκαν, ἦταν κι δ ρωμαῖος διοικητής τοῦ νησιοῦ ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος. Αὐτός σάν μορφωμένος καί συνετός πού ἦταν, συνδύασε ἄριστα τήν πίστη μέ τή γνώση, τήν ἀληθινή θρησκεία μέ τή μόρφωση. Ἀπό δῶ καί πέρα δ Σαῦλος γίνεται γνωστός μέ τ' ὅνομά του Παῦλος.

Ἡ ἱεραποστολή στή Μικρά Ἀσία

Οἱ Ἀπόστολοι ἀφοῦ ἀπόπλευσαν ἀπό τὴν Κύπρο, ἀποβιβάστηκαν στήν Ἀττάλεια, στά νότια παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Μετά πῆγαν στήν Πέργη, ἀπ' δπου δ νεαρός Μάρκος ἀποχώρησε γιά τά Ἱεροσόλυμα, γιατ' εἶχε ως φαίνεται κουραστεῖ ἀπό τίς δδοιπορίες.

Οἱ Ἀπόστολοι μέ πολλούς κόπους ἔφτασαν στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας. Ἐκεὶ δίδαξαν στήν ἑβραϊκή συναγωγή κι ἀρκετοί πίστεψαν στό Χριστό. Ἄλλοι δμως Ἐβραῖοι ἀπό φθόνο ἀντιδροῦσαν στούς Ἀποστόλους και τούς ἀνάγκασαν νά φύγουν γιά τό Ἰκόνιο.

Οἱ ἔχθροι τῆς πίστεως μέ τά ἐμπόδιά τους γίνονταν ἀφορμή ν' ἀκούγεται κι ἀλλοῦ δ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἴπε δ ἵερος Χρυσόστομος. Κι ἐκεῖ ἀφοῦ κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι, ἀναγκάστηκαν ἀπό τους ἑβραίους νά φύγουν. Πῆγαν στά Λύστρα τῆς Λυκαονίας, δπου μέ τό κήρυγμά τους πολλοὶ πίστεψαν στόν Κύριο. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς ἦταν κι δ μετέπειτα συνεργάτης τοῦ Παύλου και σπουδαῖος μαθητής του, Τιμόθεος.

Τό τέλος τῆς Περιοδείας

Στά Λύστρα ἔξαιτίας κάποιου θαύματος τοῦ Παύλου — εἶχε θεραπεύσει ἔναν πού εἶχε γεννηθεῖ παράλυτος — δέ δίστασαν ν' ἀνακηρύξουν θεούς τους Ἀποστόλους. Τό Βαρνάβα δνόμασαν Δία και τόν Παύλο, πού μιλοῦσε πιό πολύ, Ἐρμῆ. Ἐτοιμάζονταν μάλιστα νά κάμουν θυσία γιά χάρη τους. Οἱ Ἀπόστολοι μέ πολύ κόπο κατόρθωσαν νά τούς ἐμποδίσουν. Κι ἐνῶ προσπαθοῦσαν νά τούς ἀπαλλάξουν ἀπ' αὐτές τίς μάταιες συνήθειες, οἱ διαθέσεις τοῦ ἀσταθοῦς πλήθους ἀλλαξαν ξαφνικά. Ἀπό τή μιά ἀκρη ἔφτασαν στήν ἄλλη. Ἀρχισαν νά τούς νομίζουν γιά μάγους. Ἐπηρεάστηκαν κι ἀπό ἑβραίους ἔχθρούς τῶν Ἀποστόλων και μιά ἡμέρα πού βρέθηκε μόνος του δ Παύλος, τόν λιθοβόλησαν μέ ἀγριότητα. Ἄλλ' δ Κύριος, μέ τίς περιποίησεις τῶν πιστῶν, ἔσωσε τόν Παῦλο και τοῦ θεράπευσε τίς πληγές.

Ἀμέσως μετά ἔφυγαν οἱ Ἀπόστολοι και ἔφτασαν στή Δέρβη, δπου πολλοὶ δέχτηκαν τή χριστιανική πίστη. Εἶχαν περάσει δυό περίπου χρόνια ἀπό τότε πού ἀρχισε δη ἱεραποστολή. Ἡταν καιρός, σκέφτηκαν, νά γυρίσουν στήν Ἀντιόχεια, ἀπ' δπου εἶχαν ἔκεινήσει. Προτίμησαν νά ἐπιστρέψουν ἀπό τίς ἰδιες πόλεις: Λύστρα, Ἰκόνιο, Ἀντιόχεια Πισιδίας κ.λπ. Ἐτσι θά στερέωναν τούς χριστιανούς στήν πίστη και θά ἔλυναν δσα



προβλήματα είχαν παρουσιαστεῖ. Παντοῦ οἱ πιστοὶ τούς ὑποδέχονταν μέ
μεγάλη χαρά. Μέ ἀκόμη μεγαλύτερη χαρά τούς ὑποδέχτηκαν, σάν γύρι-
σαν, οἱ Χριστιανοί τῆς Ἀντιόχειας στή Συρία.

Ἐρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- a) Ποιά ἦταν τά ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας τῶν Ἀποστόλων στήν
Κύπρο;
- β) Τί ἐπεισόδια ἔγιναν στά Λύστρα;
- γ) Σχεδιάστε τό χάρτη τῆς πρώτης περιοδείας.

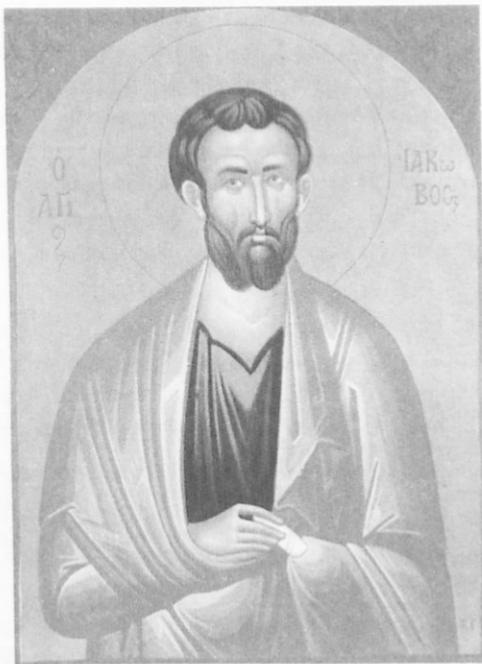
12. Ἀποστολική Σύνοδος (Πράξ. IE' 1-35).

Μετά τίς πρῶτες καλές ἐντυπώσεις

Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Βαρνάβας διηγήθηκαν στούς πιστούς τῆς Ἀντιόχειας, δσα ἔγιναν μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ κατά τήν ἀποστολική τους περιοδεία. "Ολοι τους εὐχαριστοῦσαν καὶ δοξολογοῦσαν τό Θεό, για-
τί «ῆνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως». (Πράξ. ΙΔ' 27). Δηλαδή γιατί ἔνοιξε καὶ γιά τους εἰδωλολάτρες τήν πόρτα τῆς πίστεως καὶ τῆς σωτηρίας. Τή χαρά δμως ἀπό τά εὐχάριστα αὐτά νέα προσπάθησαν νά μειώσουν μερικοί Χριστιανοί, πού προέρχονταν ἀπό τους Ιουδαίους. Αύτοί ζητοῦσαν γιά τους Χριστιανούς πού προέρχονταν ἀπό τους εἰδωλολάτρες νά τηροῦν τήν περιτομή καὶ τίς ἄλλες τυπικές διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἡθε-
λαν δηλαδή ν' ἀναμεῖξουν τό χριστιανισμό μέ τους νεκρούς τύπους τῆς ἔβραϊκῆς Θρησκείας.

Ἡταν τά πρῶτα σύννεφα, πού ἔφεραν μεγάλη ἀναταραχή στούς Χρι-
στιανούς τῆς Ἀντιόχειας. Παρά τίς προσπάθειες τῶν ἐκεῖ Ἀποστόλων οἱ φανατικοί ἐκεῖνοι «ἐξ Ιουδαίων Χριστιανοί» ἔμεναν ἀμετάπειστοι. Τότε ἀποφασίστηκε κι ἔγινε μιά ἐπιτροπή ἀπό τόν Παῦλο, τό Βαρνάβα, τόν Τίτο κι ἄλλους πιστούς. Μέ τίς εὐχές τῆς Ἐκκλησίας τά μέλη τῆς ἐπιτρο-
πῆς ἔφυγαν γιά τά Ιεροσόλυμα, δπου μαζί μέ τους ἄλλους Ἀποστόλους καὶ τους πρεσβυτέρους θά ἔλυναν τό ζήτημα τοῦτο.

Άγιος Ιάκωβος, δ ἀδελφόθεος
(Κ. Γεωργακόπουλον).



Τό "Άγιο Πνεῦμα προστατεύει τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Οἱ πιστοὶ στά Ίεροσόλυμα ὑποδέχτηκαν μὲν ἐγκαρδιότητα τούς ἀδερφούς ἀπό τήν Ἀντιόχεια. Ὁ Παῦλος κι δ Βαρνάβας διηγήθηκαν, δσα ἔγιναν μὲ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ κατά τήν περιοδεία τους. Ὄλοι τους χάρηκαν καὶ δόξασαν τό Θεό. Κατόπιν ἔγινε, τό 49 μ.Χ., ἡ «Ἀποστολική Σύνοδος», στήν δποία πῆραν μέρος οἱ Ἀπόστολοι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ πιστοί. Πρόεδρος ἦταν δ ἀδελφόθεος Ιάκωβος. Υστερα ἀπό ἀρκετή συζήτηση πού ἔγινε μέσα σέ μιά ἀτμόσφαιρα ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, ἐπικράτησε ἡ γνώμη τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρνάβα. Αὐτήν ὑποστήριξαν δ Πέτρος, δ Ιάκωβος κι ἄλλοι. Σύμφωνα μ' αὐτή τή γνώμη δ Χριστιανισμός ἔπερπε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπό τούς ἔβραϊκούς τύπους. Ἀποφασίστηκε ἐπίσης δλοι οι Χριστιανοί νά θεωροῦνται ίσοι μεταξύ τους. Ἀκόμη δλοι τους νά ζοῦν ήθικά καὶ ν' ἀποφεύγουν τό σκανδαλισμό τῶν ἄλλων ἀδερφῶν. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές τῆς ἀποστολικῆς Συνόδου ἔγιναν δεκτές ἀπ' δλους κι ε-

φεραν τήν εἰρήνη καὶ τή χαρά στήν Ἐκκλησία. Κοινοποιήθηκαν μάλιστα μέ επιστολή τῆς Συνόδου στίς νεώτερες ἀδερφές Ἐκκλησίες τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἔτσι γιά μιά ἀκόμη φορά τό Ἀγιο Πνεῦμα προστάτεψε τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Και ὑστερα ἀπό τήν ἀποστολική Σύνοδο παρέμειναν ἀμετάπειστοι μερικοί «ἰουδαῖζοντες Χριστιανοί». Αὐτοί προέρχονταν ἀπό τούς φανατικούς Ἰουδαίους καὶ συνέχιζαν ἀκόμη, νά θεωροῦν ὑποχρεωτικούς γιά δλους τούς τύπους τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Μέ τόν καιρό δμως ἡ πλάνη τους ἐσβῆσε κι αὐτοί ξεχάστηκαν.

Ἐρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- a) Τί ἦταν οἱ ἰουδαῖζοντες Χριστιανοί καὶ τί δίδασκαν;
- β) Τί ἀποφάσεις πήρε ἡ ἀποστολική Σύνοδος τῶν Τεροσολύμων; διαβάστε τήν ἐπιστολή τῆς Συνόδου «Πράξ. ΙΒ' 23-29».
- γ) Πῶς προστατεύεται ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας;

13. Ἀρχή τῆς δεύτερης ἀποστολικῆς περιοδείας, ὁ Παῦλος στούς Φιλίππους (Πράξ. ΙΣΤ' 11-40).

Ο Παῦλος ἀρχίζει τή δεύτερη Περιοδεία του

Ο ἀπόστολος Παῦλος κι ὁ συνεργάτης του Σίλας, τό 49 μ.Χ., ξεκίνησαν ἀπό τήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας γιά τή δεύτερη ἀποστολική Περιοδεία. Οἱ Χριστιανοί μέ τίς προσευχές τους ἀνάθεσαν στό Θεό τήν προστασία κι αὐτῆς τῆς περιοδείας. Οἱ Ἀπόστολοι ἀφοῦ πέρασαν ἀπό διάφορες πόλεις τῆς Συρίας, τῆς Κιλικίας, τῆς Φρυγίας, τῆς Γαλατίας κ.λ.π. ἔφτασαν στήν παραλιακή πόλη Τρωάδα, τήν ἀρχαία Τροία. Ἀπό τά Λύστρα ὁ Παῦλος πήρε ώς συνεργάτη τόν ἐκλεκτό μαθητή του Τιμόθεο κι ἀπό τήν Τρωάδα, καθώς φαίνεται, τόν ἀγαπητό του «Λουκᾶ τόν Ιατρό». Ἐκεῖ στήν Τρωάδα ὁ Θεός μέ δραμα κάλεσε τόν Παῦλο καὶ τούς συνεργάτες του, νά ἔρθουν στή Μακεδονία. Ἔτσι ὁ Θεός ἀνοιγε τήν πόρτα τῆς Εύρωπης στό Χριστιανισμό. Ἀλλά καὶ ἡ Ἐλλάδα πρώτη αὐτή ἀπό τίς ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες θά γνώριζε τό Χριστιανισμό καὶ θά φώτιζε ὑστερα καὶ τ' ἀλλα ἔθνη.

'Η πρώτη Χριστιανική Ἔκκλησία στήν Ἑλλάδα

'Ο Παῦλος καί οἱ συνεργάτες του μέ πλοϊ ἔφτασαν στό νησί Σαμοθράκη κι ἀπό κεῖ στή Νεάπολη, τή σημερινή Καβάλα. Προτίμησαν δυμως γιά μεγαλύτερη ἐπιτυχία στό ἔργο τους νά ἔρθουν στούς Φιλίππους, τήν πιό σπουδαία πόλη ἀπό τίς ρωμαϊκές ἀποικίες τῆς Μακεδονίας.

Στούς Φιλίππους οἱ ἔβραιοι δέν εἶχαν συναγωγή. Προσεύχονταν δυμως ἔξω ἀπό τήν πόλη κοντά σ' ἑνα ποταμάκι, τό Γαγγίτη. Ἐκεῖ κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι τό λόγο τοῦ Θεοῦ σέ μερικές γυναικες. Μ' αὐτές πού πίστεψαν καί βαφτίστηκαν, ἔδρυσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἔκκλησία στήν Ἑλλάδα, ἀλλά καὶ σ' ὀδόκληρη τήν Εὐρώπη. Ἀνάμεσα τους μάλιστα ἔχωριζε γιά τίς ἀρετές της μιά πλούσια γυναίκα, ἡ Λυδία, πού ἤταν ἐμπόρος κόκκινων ὄφασμάτων. Αὐτή ἀπό εὐγνωμοσύνη ἀνέλαβε τή φιλοξενία τῶν Ἀποστόλων. Ἡ Ἔκκλησία μας τώρα τελευταῖα τήν ἀνακήρυξε ἀγία.

'Η θεραπεία τῆς δαιμονισμένης

Στούς Φιλίππους δ σατανάς εἶχε παρασύρει τά ἀφεντικά μιᾶς δαιμονισμένης νέας. Αὐτοί πλούτιζαν μέ τίς μαντεῖς, πού ἔλεγε μέ τό στόμα της τό πονηρό πνεῦμα. Μιά μέρα λοιπόν συνάντησε ἡ δαιμονισμένη τόν Παῦλο καί τό Σίλα καί φώναξε μ' αὐτή τό πονηρό πνεῦμα: «Τοῦτοι οἱ ἀνθρωποι εἰναι δοῦλοι τοῦ "Ψυστού Θεοῦ" καί ἤρθαν ἐδῶ, νά μᾶς διδάξουν τό δρόμο τῆς σωτηρίας». Αὐτό ἀποτελοῦσε μιά πονηριά τοῦ σατανᾶ, πού ἤθελε ν' ἀποχτήσει τήν ἐμπιστοσύνη, δσων θαύμαζαν τόν Παῦλο. Ἐτσι θά τούς παρέσυρε κατόπιν στή μαντεία καί τήν ειδωλολατρία.

'Αλλ δ Παῦλος κατάλαβε τή δολιότητα. Μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἔδιωξε ἀπ' αὐτή τό πονηρό πνεῦμα καί τή θεράπευσε τελείως.

Φυλάκιση τῶν Ἀποστόλων

Τά ἀφεντικά τῆς νεαρῆς ὑπηρέτριας ἔξαγριώθηκαν μέ τό θαῦμα, ἐπειδή ἔχασαν πιά μιά πηγή πλούτισμού. Δέν ἄργησαν μάλιστα νά συκοφαντήσουν τούς Ἀποστόλους δτι τάχα ἀναστάτωναν τήν πόλη. Καί οἱ στρατηγοί, δηλαδή οἱ διοικητές τῆς πόλεως, μέ ἐπιπολαιότητα δέχτηκαν τίς κατηγορίες. Ἐπιασαν τούς Ἀποστόλους, τούς χτύπησαν μέ ἀγριότητα καί τούς φυλάκισαν μέ ανστηρά δεσμά. 'Ο Παῦλος κι δ Σίλας σάν νά μήν τούς συνέβαινε τίποτε, ὑμνολογοῦσαν τό Θεό! Καί νά τό ἀποτέλεσμα. 'Ο

παντοδύναμος Θεός τούς ἀπάντησε. Κατά τά μεσάνυχτα δυνατός σεισμός ἄνοιξε τίς πόρτες τῆς φυλακῆς κι ἐλευθέρωσε τούς φυλακισμένους. Σάν ξύπνησε διδεσμοφύλακας καὶ εἶδε τή φυλακή ἀνοιχτή, νόμισε ἔντρομος πώς ἔφυγαν οἱ κρατούμενοι. Τήν ἄλλη μέρα ἀσφαλῶς αὐτὸν θά θεωροῦσαν ὑπεύθυνο. Γι' αὐτό τράβηξε τό μαχαίρι ν' αὐτοκτονήσει. Ὁ Παῦλος τόν πρόλαβε καὶ τοῦ εἶπε: «Μήν κάνεις κανένα κακό στόν ἔαυτό σου, δλοι εἴμαστε ἔδω». Ἡ ἔκπληξη τοῦ δεσμοφύλακα ἦταν ἀπερίγραπτη, δταν τό διαπίστωσε. Συγχρόνως φωτίστηκε ἀπό τό Θεό κι ἀφοῦ ἄκουσε ἀπό τούς Ἀποστόλους τόν Εὐαγγελικό λόγο πίστεψε καὶ βαφτίστηκε μαζί μ' ὁλόκληρη τήν οἰκογένειά του. Μάλιστα φιλοξένησε μέχρι τούς Ἀποστόλους.

Ο σεισμός δμως ἔφερε κι ἄλλα ἀποτελέσματα. Τήν ἄλλη μέρα οἱ στρατηγοί φοβισμένοι ἀποφυλάκισαν τούς Ἀποστόλους. Μά πιό πολύ φοβήθηκαν, μόλις ἄκουσαν ἀπό τούς Ἀποστόλους δτι ἦταν Ρωμαῖοι πολίτες. Ντροπασμένοι τούς ζήτησαν μάλιστα καὶ συγγνώμη. Οἱ Ἀπόστολοι ἐλεύθεροι πιά συνάντησαν τούς συνεργάτες τους καὶ τούς πιστούς στό σπίτι τῆς Λυδίας. Ὁ Παῦλος τούς διηγήθηκε δσα εἶχαν γίνει κι ἐνίσχυσε ἔτσι τήν πίστη τους στό Θεό. Μετά ἀπό λίγες ἡμέρες δι Παῦλος, δ Σίλας κι δ Τιμόθεος ἔφυγαν γιά τή Θεσσαλονίκη. Ὁ Λουκᾶς ἔμεινε στούς Φιλίππους, γιά νά ἐνισχύει τήν ἐκεῖ νεαρή Ἐκκλησία.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιά σημασία εἶχε γιά τήν Ἑλλάδα καὶ ὁλόκληρο τόν κόσμο δ ἐρχομός τοῦ Παύλου στή Μακεδονία;
- β) Γιατί ἄφαγε δι έργο τῆς Τεραποστολῆς;
- γ) Γιατί δ Παῦλος ἔδιωξε τό πονηρό πνεῦμα ἀπό ἐκείνη τή νέα, ἀφοῦ δέν εἶπε κάτι κακό; πῶς διώχνονται τά πονηρά πνεύματα;

14. 'Ο Απόστολος Παῦλος στή Θεσσαλονίκη και στή Βέροια (Πράξ. IZ' 1-14, A' Θεσ. β' 1-12).

Ίδρυση χριστιανικῆς Ἑκκλησίας στή Θεσσαλονίκη

Ο Παῦλος και οί συνεργάτες του, ἀφοῦ ἔφυγαν ἀπό τούς Φιλίππους, γύρω στό 50 μ.Χ. ἀπό τήν ιστορική «Ἐγνατία δόδο» ἔφτασαν στή Θεσσαλονίκη. Ήταν ή πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας, τήν δποία ήθελαν νά ἐπισκεφθοῦν. Ἐκεῖ δ Παῦλος, καθώς συνήθιζε, ἄρχισε τό κήρυγμά του στήν εὐρύχωρη συναγωγή τῶν ἐβραίων μέ θαυμαστά ἀποτελέσματα. Πίστεψαν και βαφτίστηκαν πολλοί ἐβραῖοι κι ἀρκετοί προσήλυτοι. Αὐτοί ήταν ἔθνοι, πού ζητοῦσαν νά βροῦν τήν ἀλήθεια στή θρησκεία τῶν ἐβραίων. Ἐτσι ίδρυθηκε στή Θεσσαλονίκη πολυάριθμη και ζωντανή Ἑκκλησία μέ πλούσια τά χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Ἐπεισόδια στή Θεσσαλονίκη

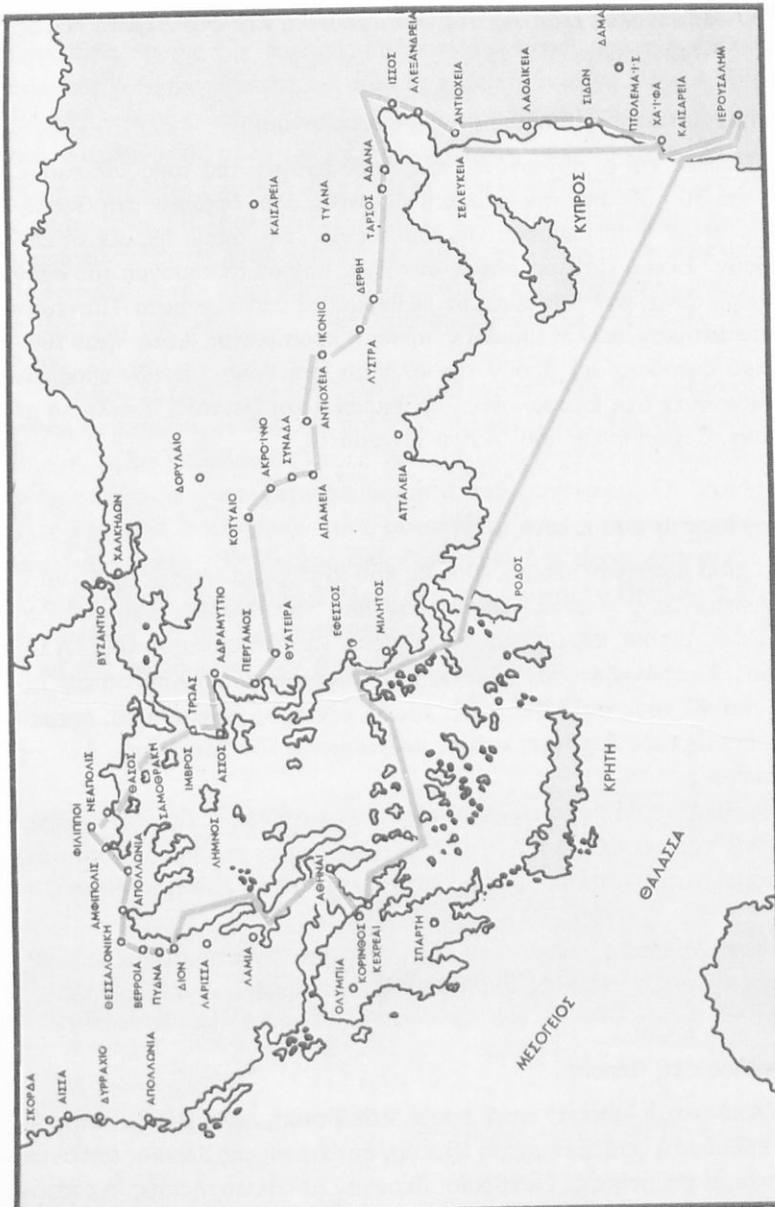
Και πάλι βρέθηκαν μερικοί ἐβραῖοι, πού ἀντέδρασαν στό θρίαμβο αὐτό τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Παρέσυραν ἀπό τήν ἀγορά διάφορους ἀργόσχολους τύπους και μέ κραυγές ἄρχισαν νά συκοφαντοῦν τούς Ἀποστόλους. Τούς ἀναζήτησαν μάλιστα στό σπίτι τοῦ καλοῦ Χριστιανοῦ Ἰάσονα, γιά νά τούς συλλάβουν. Κι ἐπειδή δέν τούς βρήκαν ἐκεῖ, ἔφεραν στούς δημοτικούς ἄρχοντες «στούς πολιτάρχες», τόν Ἰάσονα και ἄλλους Χριστιανούς.

Οι πολιτάρχες δμως κατάλαβαν τίς συκοφαντίες και ἀφησαν ἔλευθερους τοῦ Χριστιανούς, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβαν τήν προσωπική τους ἐγγύηση γιά τήν ἀναχώρηση τοῦ Παύλου και τοῦ Σίλα ἀπό τή Θεσσαλονίκη.

Ἐτσι οι Χριστιανοί μέ μεγάλη λύπη τούς ἀποχωρίστηκαν και τούς κατευόδωσαν γιά τή Βέροια. Ἐκεῖ μετά ἀπό λίγο πῆγε κι δ Τιμόθεος.

Ο Παῦλος στή Βέροια

Οι Ἀπόστολοι ἔφτασαν στήν ὥραία Μακεδονική πόλη Βέροια, δπού ἦσαν κυλοῦσε ή ζωή. Στή μικρή ἐβραϊκή συναγωγή τῆς Βέροιας ἔδιναν κι ἔπαιρναν οι συζητήσεις. Οι ἐβραῖοι ἄκουγαν μέ προσοχή τούς Ἀποστόλους και τούς φέρονταν μέ μεγαλύτερη εὐγένεια ἀπό τούς ἐβραίους τῆς



Θεσσαλονίκης. Πολλοί ἀπ' αὐτούς πίστεψαν καθώς καὶ πολλοί Ἐλληνες κι Ἐλληνίδες, μάλιστα ἀπό τὴν ἀνώτερη τάξη. Ἔτσι ιδρύθηκε καὶ στή Βέροια μεγάλη καὶ ζωντανή χριστιανική Ἑκκλησία. Τὰ νέα αὐτά ἀφοῦ ἔμαθαν διῶκτες τοῦ Παύλου ἀπό τὴν Θεσσαλονίκη, ἤρθαν κι ἀρχισαν νά φέρουν κάποια ἀναταραχή στὰ πλήθη. Ἀμέσως δμως οἱ Χριστιανοί τῆς Βέροιας γιά νά προστατέψουν τὸ σεβαστό τους Ἀπόστολο, τὸν Παῦλο, τὸν διευκόλυναν νά φύγει γιά τὴν Ἀθήνα. Ὁ Παῦλος ἀπό τὸ πιό κοντινό παραλιακό λιμάνι ταξίδεψε μέ πλοϊο γιά τὴν Ἀθήνα. Στή Βέροια ἄφησε τοὺς ἀγαπητούς του συνεργάτες τὸ Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο, ἄφησε ἔνα κομάτι τῆς καρδιᾶς του. Ἡ νεαρή Ἑκκλησία τούς χρειαζόταν τόσο πολύ.

*Ἐρωτήσεις:

- a) Τί ἀποτελέσματα είχε ἡ δράση τῶν Ἀποστόλων στή Θεσσαλονίκη καὶ στή Βέροια;
- β) Ποιά ἦταν ἡ συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῆς Βέροιας στούς Ἀπόστολους;
- γ) Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς προστάζει: «εὐχάριστοι γίνεσθε». Κολ. Γ' 15. (προσπαθεῖστε νά είσαστε εὐχάριστοι μεταξύ σας). Πῶς θ' ἀποκτήσουμε αὐτήν τὴν ὥραια συνήθεια;

15. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν Ἀθήνα (Πράξ. ΙΖ' 16-21, 23-31).

Ο ἀπόστολος Παῦλος ἤρθε στό κέντρο δλης τῆς Ἐλλάδας, στήν δνομαστή Ἀθήνα. Τήν πόλη πού δοξάστηκε γιά τή σοφία, τίς τέχνες καὶ τόν πολιτισμό της. Καὶ πού τώρα βρισκόταν κάτω ἀπό τή ρωμαϊκή κυριαρχία καὶ ζοῦσε μέ τίς παλιές της ἀναμνήσεις. Ὁ Παῦλος περίμενε νά ἔρθουν καὶ οἱ συνεργάτες του ἀπό τή Βέροια. Στό διάστημα αὐτό είχε τήν εὐκαιρία νά συζητάει μέ τούς ἑβραίους καὶ νά γίνεται γνωστός σέ πολλούς ἀθηναίους. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἔκαμαν στόν Παῦλο τά πολλά ἀγάλματα τῶν θεῶν, πού είχαν στήσει οἱ ἀθηναῖοι σέ κάθε μεριά. «Κατειδώλο πόλι», δηλαδή πόλη γεμάτη εἰδωλα, δνόμασε τήν Ἀθήνα. «Ολα αὐτά δμως δέν ίκανοποιοῦσαν τούς ἀθηναίους. Γι' αὐτό είχαν ἀνακηρύξει καὶ κάποιο ἀ-



γνωστο Θεό. Γιά νά τόν τιμήσουν μάλιστα, είχαν φτιάξει και ένα βωμό, πού είχαν γράψει πάνω του τήν ἀφιέρωση «ἀγνώστῳ Θεῷ» (Πράξ. ΙΖ' 23). Αυτό ήταν μεγάλη ἐκπληξη γιά τόν Παῦλο, ἀλλά και μεγάλη εὐκαιρία γιά νά βρεῖ τρόπο συνεννοήσεως μέ τούς σοφούς τῶν Ἀθηναίων.

Ο Παῦλος στόν Ἀρειο Πάγο

Ἐκείνη τήν ἐποχή ὑπῆρχαν στήν Ἀθήνα ἀρκετοί φιλόσοφοι πού δίδασκαν γιά τό Θεό διάφορες διδασκαλίες μέ φιλοσοφικό νόημα. Μερικοί λοιπόν ἀπ' αυτούς, καθώς και λαός, κάλεσαν τόν Παῦλο νά ἔρθει κάτω ἀπό τήν Ἀκρόπολη, στόν Ἀρειο Πάγο. Ἐκεῖ δίκαζαν οι ἀθηναῖοι δικαστές και οι δινομαστοί ρήτορες ἀνέπτυσσαν τίς θεωρίες τους. Ἡταν μιά εὐκαιρία γιά τόν Παῦλο, ν' ἀπλώσει τό δίχτυ τοῦ θείου κηρύγματος στούς Ἀθηναίους.

Στό πλῆθος τῶν φιλοσόφων και τοῦ λαοῦ πάνω στόν Ἀρειο Πάγο, δ Παῦλος ἔκαμε μιά θαυμάσια δμιλία. Σ' αὐτή βλέπουμε κυρίως: α) Νά ἐπαινεῖ τούς ἀθηναίους ως φιλόθρητοκους και εὐλαβεῖς, γιατί είχαν πολλούς ναούς και Ἱερά. Ἰδιαίτερα γιατί τιμοῦσαν τόν ἄγνωστο σ' αυτούς Θεό. β) Νά διδάσκει, στή συνέχεια, δτι Αὐτός δ ἄγνωστος Θεός είναι δ δημιουργός τοῦ κόσμου και δ πλάστης τῶν ἀνθρώπων. Είναι δ ἀληθινός Θεός, πού βρίσκεται παντοῦ. γ) Νά δμιλεῖ, τέλος, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πού κορυφώθηκε μέ τήν ἀνανθρώπηση τοῦ Κυρίου, τή σταύρωση και τήν ἔνδοξη ἀνάστασή Του.

Διονύσιος δ Ἀρεοπαγίτης, Δάμαρις και ἄλλοι πιστοί

Ο ἔξαρτος αὐτός λόγος τοῦ Παύλου ἀλλούς συγκίνησε και ἀλλούς στενοχώρησε. Οι λίγοι πού συγκινήθηκαν και πίστεψαν ἀποτέλεσαν τήν πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν. Ἀνάμεσά τους διακρίνονταν ἔνας ἐπίσημος ἀθηναῖος, δ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος και μιά γυναίκα, ἡ Δάμαρις. Ο Διονύσιος ἀναδείχτηκε ἔνας ἀπό τούς πρώτους ὑπερασπιστές τῆς πίστεώς μας και ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Θανατώθηκε μαρτυρικά ἐπί αὐτοκράτορα Δομιτιανοῦ και τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ως ἅγιος στίς 3 Ὁκτωβρίου. Είναι δ Πολιούχος τῶν Ἀθηνῶν.

Έρωτήσεις:

- a) Ποιά εύκαιρία βρήκε δ Παῦλος νά συνεννοηθεῖ μέ τούς ἀθηναίους φιλοσόφους;
- β) Ποιά ή γνώμη σας γιά τά κύρια σημεῖα τῆς διμιλίας τοῦ Παύλου;
- γ) Τί ἀποτελέσματα εἶχε;

Κείμενα ἀπό τήν Ὁμιλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στούς Ἀθηναίους (Πράξ. ΙΖ' 22-31).

- a) Ὁ Θεός... ἐποίησέ τε ἐξ ἑνός αἷματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων». Στίχ. 26 (δ Θεός ε-
καμε ἀπό τό ίδιο ζευγάρι τῶν πρωτοπλάστων δλα τά ἔθνη τῶν ἀνθρώπων).
- β) «Ζητεῖν τὸν Κύριον... καί γε οὐ μακράν ἀπό ἑνός ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα». Στίχ. 27. (Ὁ Θεός ἐφύτεψε στούς ἀνθρώπους τόν πόθο νά Τὸν ἀναζητοῦν πάντοτε, ἄν καί βρίσκεται πολύ κοντά στόν καθένα μας).
- γ) «Τοὺς μέν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδών δ Θεός τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν». Στίχ. 30 (Τώρα δ Θεός, παραβλέποντας τά τόσα χρόνια πού τόν ἀγνοοῦσαν οἱ ἀνθρωποι, παραγγέλλει σ' δλονς τούς ἀνθρώπους καί σ' δλα τά μέρη τῆς γῆς νά μετανοοῦν).

16. Ὁ Παῦλος στήν Κόρινθο, τέλος τῆς δεύτερης περιοδείας (Πράξ. ΙΗ' 1-22).

Ὥ Παῦλος στήν Κόρινθο, τήν πόλη τοῦ Πλούτου

“Υστερα ἀπό τήν Ἀθήνα, τήν πόλη τῆς σοφίας, δ Παῦλος πῆγε στήν Κόρινθο, τήν πόλη τοῦ πλούτου καί τοῦ ἐμπορίου. Ἡ Κόρινθος βρισκόταν ἀνάμεσα σέ δυό λιμάνια: Τοῦ Λέχαιου στόν Κορινθιακό κόλπο καί τῶν Κεγχρεῶν στόν Ισθμιακό. Ἀπό τήν ἀδιάκοπη κίνηση τῶν ἐμπόρων, πού ἔρχονταν ἀπ' δλες τίς γωνιές τοῦ τότε κόσμου, ἔμοιαζε μέ κυψέλη. Στήν Κόρινθο φαινόταν δτι δέ θά γινόταν δεχτό τό Εὐαγγελικό κήρυγμα, γιατί πλέοναζε ή ἀμαρτία. Νά δμως δτι δ Θεός εὐλόγησε καί πάλι τό ἔργο τοῦ Παύλου. Τόν ἔφερε κοντά σέ δυό ἐνάρετους κι δύοτεχνους μ' αὐτόν ἀνθρώπους, τόν Ἀκύλα καί τήν Πρίσκιλλα. Ἡταν ἐβραῖοι, πού, καθώς

φαίνεται, εἶχαν γνωρίσει τό Χριστιανισμό στή Ρώμη. Αύτοί λοιπόν πρόθυμα δέχτηκαν τόν Παῦλο στό ἐργαστήριό τους νά ἐργαστεῖ, γιά νά ἔχει δσα θά τοῦ χρειάζονταν νά ζεῖ. Μέ ἔκπληξη καί χαρά ἀκουγαν τόν Παῦλο νά τούς μιλάει γιά τό Χριστό. Γι' αὐτό τόν διευκόλυναν νά πηγαίνει συχνά στήν ἐβραϊκή συναγωγή, δπου μιλοῦσε καί συζητοῦσε μέ ἰουδαίους κι Ἑλληνες προσήλυτους.

΄Η ἀρχή τῆς Καινῆς Διαθήκης

΄Ο Παῦλος μέ μεγάλη χαρά καί ίκανοποίηση δέχτηκε μιά μέρα τούς ἀγαπητούς του συνεργάτες, Σίλα καί Τιμόθεο, πού ἦρθαν ἀπό τή Μακεδονία. Ή σαίτα τοῦ ἀργαλειοῦ οὔτε πού κουνήθηκε ἐκείνη τήν ἡμέρα. Οι ἀφηγήσεις τοῦ Σίλα καί τοῦ Τιμόθεου ἔδιναν καί ἔπαιρναν. Πληροφόρησαν τόν Παῦλο γιά τήν ἀρετή καί τήν πίστη τῶν ἀδερφῶν καθώς καί γιά μερικές ἀπορίες τῶν Χριστιανῶν τῆς Θεσσαλονίκης. Τότε δ Παῦλος, τό 51 μ.Χ., μέ ἀφορμή τά νέα πού τοῦ ἔφεραν οἱ συνεργάτες του, ἔγραψε τήν πρώτη «Ἐπιστολή πρός Θεσσαλονικεῖς». Αύτή ἡ θεόπνευστη καί τόσο διδακτική Ἐπιστολή ἦταν τό πρῶτο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης, πού γράφοταν μέχρι τότε.

΄Ο Παῦλος ἐνθαρρύνεται ἀπό τόν Κύριο

Μέ νέες τώρα δυνάμεις, δ Παῦλος, συνεχίζει τό ιεραποστολικό του ἔργο. Άναμεσα σ' αὐτούς πού πίστεψαν καί βαφτίστηκαν, διακρίνονταν δ Στεφανᾶς, δ Ἰοῦστος, δ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος κι ἄλλοι. Άλλ' δ φανατισμός καί ἡ σκληρότητα τῶν ἐβραίων ἀνάγκασαν τόν Παῦλο συμβολικά νά τινάξει τά ροῦχα του καί ν' ἀφήσει τή συναγωγή. Στράφηκε δριστικά πιά στούς ἔθνικούς. Δίδασκε στό σπίτι τοῦ Ἰούστου, πού γειτόνευε μέ τή συναγωγή. Τότε δ ἴδιος δ Κύριος μέ δραμα ἐνθάρρυνε τόν Παῦλο καί τοῦ εἶπε: «Κήρυττε χωρίς φόβο, γιατί ἐγώ εἴμαι μαζί σου. Μάθε δτι στήν πόλη αὐτή ὑπάρχει πολὺς λαός δικός μου». Ό Παῦλος συνεχίζει τώρα μέ ἀφταστο ζῆλο κι ἐνθουσιασμό. Μένει στήν Κόρινθο δεκαοχτώ δλόκληρους μῆνες. Έτσι μέ τή βοήθεια τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καί τή δραστηριότητα τοῦ Παύλου στερεώθηκε γερά ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου.

Τέταρτη Επεισόδιο στήν Κόρινθο

Η πρόοδος δυναμεί της Ἑκκλησίας ἔκαμε τούς φανατικούς ἑβραίους νά στραφοῦν ἐναντίον τοῦ Παύλου. Μιά ήμέρα λοιπόν μαζί μέ τόν ἀρχισυνάγωγο Σωσθένη συνέλαβαν τόν Παῦλο και τόν ἔφεραν μπροστά στό Γαλλίωνα. Ἡταν δ ἀνθύπατος δλης τῆς νότιας Ἐλλάδας, τῆς Ἀχαΐας, μέ δρα τήν Κόρινθο. Ἄλλ ἥταν ἀνθρωπος μορφωμένος και συνετός. Σ' αὐτόν ἔφεραν τόν Παῦλο μέ τήν κατηγορία δτι ἐναντιώνεται στό Μωσαϊκό νόμο.

Ο Γαλλίωνας, πού κατάλαβε τό φανατισμό τους και τήν ἀθωότητα τοῦ Παύλου, τόν ἐλευθέρωσε κι ἔδιωξε τούς ἑβραίους ἀπό τό δικαστήριο. Μερικοί ἔλληνες πού παρακολουθοῦσαν τή δίκη ἀγανάκτησαν γιά τή μοχθηρία τῶν ἑβραίων και ξυλοκόπησαν ἄγρια τό Σωσθένη. Αὐτό δυνατόν ὠφέλησε γιατί, καθώς φαίνεται, τόν ἔκαμε νά σκεφτεῖ καλύτερα, νά μετανοήσει και νά σωθεῖ.

Τό τέλος τῆς δεύτερης Περιοδείας

Η Ἐλλάδα είχε γίνει τό εδφορο και ἀποδοτικό χωράφι, δπου μ' ἀπλοχειριά δ Παῦλος είχε σπείρει τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡταν καιρός πιά νά τελειώσει τή δεύτερη περιοδεία του. Μαζί μέ τούς συνεργάτες του ἀναχώρησε γιά τή Συρία. Ἐμεινε δυνατός γιά λίγο στήν Ἐφεσο και κατόπιν πήγε στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης. Ἀπό ἐκεῖ ἀνέβηκε στά Ιεροσόλυμα, χαιρέτησε τήν Ἑκκλησία και γύρισε στήν Ἀντιόχεια. Ἐτσι ἔκλεισε ή μεγαλειώδης αὐτή δεύτερη περιοδεία τοῦ «ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν» Παύλου, γύρω στό 52 μ.Χ.

Ἐρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- a) Γιατί δ Παῦλος ἔμεινε τόσον καιρό στήν Κόρινθο; τί βοήθειες και τί ἐμπόδια βρῆκε ἔκει;
- β) Ποιό βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης γράφτηκε πρῶτο και μέ ποιά ἀφορμή;
- γ) Ποιές πόλεις ἐπισκέφθηκε δ Παῦλος στή δεύτερη Περιοδεία του;
Σχεδιάστε τό χάρτη αὐτῆς.

17. Τρίτη Περιοδεία του Παύλου (Πράξ. ΙΗ' 23-28, ΙΘ', Κ' 1-16).

Ο Παῦλος ἀρχίζει τὴν τρίτη περιοδεία του

Ο ἀπόστολος Παῦλος, δὲ ἀκούραστος αὐτὸς ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, πάλι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ἀρχισε τὴν τρίτη Περιοδεία του τὸ 52 μ.Χ. Τῇ φορά αὐτῇ ἐπισκέφθηκε πολλές ἀπὸ τίς Ἐκκλησίες, πού εἶχε ιδρύσει στίς προηγούμενες περιοδεῖες του. Ἐτσι θά ἐνίσχυε στήν πίστη τοὺς Χριστιανούς καὶ θά συνέδεε πιό πολύ τίς Ἐκκλησίες μέ τὸν Κύριο Ἰησοῦ. Χωρίς νά υπολογίζει κόπους καὶ κινδύνους πέρασε ἀπό τή Γαλατία, τή Φρυγία καὶ ἄλλες ἐπαρχίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατέληξε στήν Ἐφεσο.

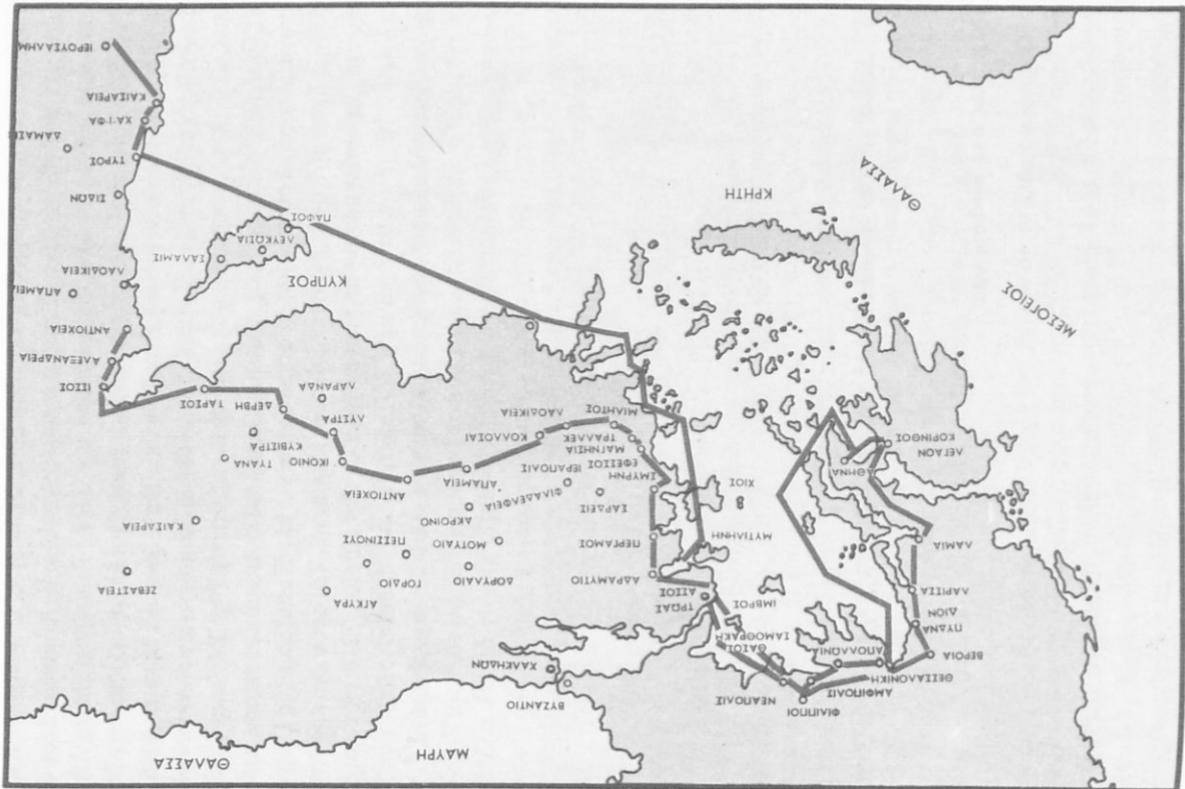
Ο Παῦλος στήν Ἐφεσο

Ἡ Ἐφεσος ἦταν μεγάλη ἑλληνική πόλη μέ σπουδαία ἐμπορική κίνηση. Ἐγινε τό κέντρο, ἀπ' ὅπου ὁ Χριστιανισμός θά διαδιδόταν πιό εύκολα στά διάφορα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Στήν Ἐφεσο παρέμεινε ὁ Παῦλος τρία δόλοκληρα χρόνια. Ἐκεὶ συνάντησε μεγάλες ἀντιδράσεις ἀπό ἔβραιούς καὶ εἰδωλολάτρες, τῶν ὅποιων θίγονταν τά συμφέροντα. Στήν Ἐφεσο ὑπῆρχε μεγάλος ναός τῆς Ἀρτέμιδας. Ἀπό τή λατρεία της εἶχαν συμφέροντα ιερεῖς, μουσικοί, ἀγαλματοποιοί κι ἄλλοι πολλοί. Ὁρισμένοι λοιπόν ἀπ' αὐτούς παρέσυραν τό λαό ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Θεωροῦσαν, οἱ δυστυχεῖς, τά ψιλικά τους συμφέροντα ἀνώτερα ἀπό τά πνευματικά. Τελικά δῆμος μέ τήν εἰρηνευτική ἐπέμβαση τοῦ Γραμματέα τῆς Πόλεως (κάτι σάν Δημάρχου) οἱ Χριστιανοί ἀφέθηκαν ἔλεύθεροι.

Ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. (Β' Κορ. IA' 28)

Τόν Παῦλο τόν ἀπασχολοῦσε, καθώς μᾶς βεβαιώνει ὁ Ἰδιος, ἡ μέριμνα γιά δλες τίς Ἐκκλησίες. Ἰδιαιτέρως ἀνησυχοῦσε γιά τίς Ἐκκλησίες τῆς Ἐλλάδας. Γι' αὐτό ἀποφάσισε νά τίς ἐπισκεφτεῖ γιά μιά ἀκόμη φορά. Ἀπό τήν Ἐφεσο πήγε στήν Τρωάδα καὶ μετά στούς Φιλίππους. Ἐκεὶ συνάντησε μέ μεγάλη χαρά τούς ἀγαπημένους του χριστιανούς καὶ τούς συνεργάτες του Τιμόθεο, Λουκᾶ κι Ἀρίσταρχο. Μέ ἀκόμη μεγαλύτερη χαρά ἔμαθε ἀπό τόν Τίτο εὐχάριστα νέα γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Μετά

XAPTHE TPIHZE NEPIOLAEIAZ TOY NYAVAOY



έπισκεφτηκε τή Θεσσαλονίκη καί τή Βέροια, δπου οἱ Χριστιανοὶ τὸν ὑπόδεχτηκαν μέ ἐνθουσιασμό. Στή συνέχεια ἔφυγε γιά τήν Κόρινθο, δπου ἔμεινε τρεῖς μῆνες. Ἀπό ἐκεῖ ἔγραψε καί τήν «Πρός Ρωμαίους Ἐπιστολή». Τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶχαν ἴδρυσει χριστιανοὶ ἔμποροι. Κατόπιν ἔανα ἀπό τή Μακεδονία γύρισε στήν Τρωάδα. Ἐτσι ἀπέφυγε τή συνωμοσία, πού τοῦ εἶχαν στήσει οἱ ἔβραιοι. Στή Μίλητο ἔκαμε ἔνα σταθμό καί κάλεσε νά ἔρθουν κοντά του γιά λίγο οἱ πρεσβύτεροι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου. Ἀφοῦ τούς ἔδωσε πολύτιμες συμβουλές γιά τό ἔργο τους, τούς ἀποχαιρέτησε μέ συγκίνηση. Ὅστερα ἔφυγε γιά τήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης, δπου τόν φιλοξένησε δ διάκονος Φίλιππος. Τότε τοῦ φανερώθηκε δτι στά Ίεροσόλυμα τόν περίμεναν μεγάλες δοκιμασίες. Ὅλοι τόν παρακαλοῦσαν νά μήν πάει ἐκεῖ, ἀλλ' δ Παῦλος ἔμεινε ἀμετάπειστος. Ἐφυγε γιά τά Ίεροσόλυμα μέ τήν ἐπιθυμία νά γίνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιές μεγάλες πόλεις ἐπισκέφτηκε δ Παῦλος τή φορά αὐτή; γιατί πήγαινε στίς πόλεις, πού εἶχε πάει κι ἄλλοτε;
- β) Γιατί προτίμησε νά γυρίσει στήν Τρωάδα ἀπό τή Μακεδονία; τί ἔκαμε στή Μίλητο;
- γ) Γιατί δέν ἀπόφυγε νά πάει στά Ίεροσόλυμα, ἀφοῦ ἔμαθε δτι τόν περίμεναν ἐκεῖ δοκιμασίες; τί μᾶς διδάσκει αὐτό;

18. Σύλληψη καί φυλάκιση τοῦ Παύλου (Πράξ. KA' 17-40, KB' 1-30, KG' - ΚΣΤ).

Ο Παῦλος στά Ίεροσόλυμα

Ο Παῦλος μαζί μέ τό Λουκᾶ καί τούς ἄλλους συνοδούς του ἔφτασαν στά Ίεροσόλυμα, δπου οἱ Χριστιανοὶ τούς ὑπόδεχτηκαν μέ ἀγάπη κι ἐγκαρδιότητα. Ἡ χαρά δλων ἔγινε ἀκόμη μεγαλύτερη, δταν ἄκουνσαν δσα θαυμαστά ἔγιναν στά ἔθνη μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Τίς ήμέρες ἐκεῖνες δμως εἶχαν ἔρθει στά Ίεροσόλυμα γιά τή γιορτή τῆς Πεντηκοστῆς ἔβραιοι ἀπό διάφορα μέρη τοῦ κόσμου. Ἀνάμεσά τους ḥταν

καὶ φανατικοί ἔχθροι τοῦ Παύλου ἀπό τὴν Ἐφεσο, τὴν Κόρινθο κι ἄλλοι. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀρχισαν ν' ἀπευθύνουν ἀνύπαρκτες κατηγορίες ἐναντίον τοῦ Παύλου. Ἐλεγαν δτι δέ σεβόταν τό ἐβραϊκό ἔθνος καὶ τό Μωσαϊκό Νόμο κι ἄλλα πολλά ψέματα. Μ' αὐτές τις συκοφαντίες τους παρέσυραν τόν δχλο ἐναντίον τοῦ Παύλου, μέ ἀποτέλεσμα νά τόν συλλάβοιν. Εἶχαν σκοπό νά τόν σκοτώσουν ἐπί τόπου. Ὁ Παῦλος ἦταν πιά ἀνυπεράσπιστος στά χέρια τῶν ἔχθρῶν του. Ὁ Θεός δμως θά φανερώσει τις συκοφαντίες τους καὶ θά τόν προστατέψει, καθώς ἔγινε κι ἄλλοτε μέ τόν Πάγκαλο Ἰωσήφ.

‘Ο Παῦλος στή φυλακή

Τήν κρίσιμη ἐκείνη δρα εἰδοποιήθηκε κι ἔφτασε δ Ρωμαῖος Χιλίαρχος Κλαύδιος Λυσίας μέ τή φρουρά του. Μέ κόπο κατόρθωσε ν' ἀρπάξει τόν Παῦλο ἀπό τά φονικά χέρια τῶν ἐβραίων. Ἐνῶ ἐκεῖνοι φώναζαν «σκότωσέ τον», δ Χιλίαρχος ἔδεσε τόν Παῦλο μέ δυό χοντρές ἀλυσίδες, γιατί τόν εἶχε θεωρήσει ώς κακοποιό. Ὁ Παῦλος ἀφοῦ πῆρε τήν ἀδεια, ἀπέκρουσε τις κατηγορίες καὶ φέρθηκε στούς ἔχθρούς του μέ μεγαλοψυχία κι ἀγάπη. Αὐτοὶ δμως δέ δέχτηκαν τήν εὐκαιρία πού τούς ἔδωσε δ Παῦλος, νά μετανοήσουν καὶ νά σωθοῦν. Τί ἄγριες κι ἀτίθασες ψυχές! Μέ τήν δμιλία τοῦ Παύλου δ μανιασμένος ἐκεῖνος δχλος ἐρεθίστηκε πιό πολύ. Τότε ὁ χιλίαρχος διέταξε νά πᾶνε τόν Παῦλο στό στρατόπεδο κι ἐκεῖ οί στρατιώτες νά τόν μαστιγώσουν μέ τό φοιβερό φραγγέλιο, καθώς εἶχαν μαστιγώσει ἄλλοτε τόν Κύριο. Ὁ Παῦλος βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἐπικαλεστεῖ τήν ἰδιότητα τοῦ Ρωμαίου πολίτη, καθώς εἶχε κάμει καὶ στούς Φιλίππους. Ὁ Χιλίαρχος, δταν ἄκουσε αὐτό, φοβήθηκε, γιατί δέν ἐπιτρεπόταν νά κακοποιοῦν Ρωμαίους πολίτες. Γ' αὐτό τόν ἔκλεισε στή φυλακή καὶ κάλεσε τά μέλη τοῦ ἐβραϊκοῦ συνεδρίου, νά τόν δικάσουν. Ἀπό τότε ἀρχισε ἡ φυλάκιση τοῦ Παύλου, πού κράτησε πάνω ἀπό τέσσερα χρόνια.

‘Ο Παῦλος στό συνέδριο

Τήν ἄλλη ἡμέρα πῆγαν τόν Παῦλο στό Συνέδριο, τοῦ δποίου Πρόεδρος ἦταν δ ἀρχιερέας Ἀνανίας. Τή δίκη, πού ἀρχισε, τήν παρακολούθησε κι δ ἔδιος δ χιλίαρχος. Ὁ Παῦλος στήν ἀπολογία του εἶπε δτι δικαζόταν, ἐπειδή πίστευε κι ἔλπιζε στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Τά μέλη τοῦ συνεδρίου

Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, διαφώνησαν μεταξύ τους κι ἄρχισαν νά φιλονικοῦν. Αἴτια ἡταν ἡ ἀνάσταση, πού δέν τή δέχονταν οἱ Σαδδουκαῖοι. Ὁ χιλίαρχος, γιά νά σώσει τόν Παῦλο πού κινδύνευε, διέταξε τούς στρατιῶτες νά τόν μεταφέρουν ξανά στό δεσμωτήριο. Ἐκεῖ δὲ Κύριος τοῦ φανέρωσε μέ δραμα δτι δέ θά πάθαινε κανένα κακό κι δτι θά κήρυττε τό Εὐαγγέλιο στή Ρώμη.

Ο Παῦλος αἰσθανόταν πιά νά τόν πλημμυρίζουν νέες δυνάμεις, ἀφοῦ δὲ Κύριος θά ἡταν μαζί του. Οἱ φανατικοί ἔχθροι τοῦ Παύλου μέ δρκους ἀποφάσισαν νά τόν δολοφονήσουν. Ζήτησαν μάλιστα ἀπό τούς ἀρχιερεῖς νά τόν ξαναφέρουν σέ δίκη. Εἶχαν σκοπό νά τόν δολοφονοῦσαν στό δρόμο. Ἡ πρόνοια δμως τοῦ Θεοῦ ματαίωσε τά ἐγκληματικά τους σχέδια. Ο χιλίαρχος πληροφορήθηκε τή συνωμοσία ἀπό τόν ἀνεψιό τοῦ Παύλου. Τότε γιά νά τόν προστατέψει, τόν ἔστειλε μέ μεγάλη στρατιωτική φρουρά στό ρωμαϊδ ἀνθύπατο τῆς Καισάρειας, Ἀντώνιο Φήλικα. Ἐτσι δ Θεός ἔσωσε τόν Παῦλο ἀπό τά μαχαίρια τῶν ἔχθρῶν του.

Ο Παῦλος ἐπικαλεῖται τόν Καίσαρα

Στίς φυλακές τῆς Καισάρειας δ Παῦλος πέρασε δυό μονότονα χρόνια. Καί τοῦτο, γιατί δ τυραννικός καὶ φιλάργυρος ἀνθύπατος Φήλικας ἔλπιζε νά πάρει χρήματα, γιά νά ἐλευθερώσει τόν Παῦλο. Τό 60 μ.Χ. δμως δ αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης τόν ἀντικατέστησε μέ ἄλλο ἀνθύπατο, τόν Πόρκιο Φῆστο.

Οι ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων ζήτησαν κι ἀπό τό νέο ἀνθύπατο Φῆστο, νά τους ἀποστείλει τόν Παῦλο στά Ιεροσόλυμα, δῆθεν γιά νά τόν δικάσουν αὐτοί. Σκοπός τους ἡταν νά τόν σκοτώσουν στό δρόμο, καθώς εἶχαν σχεδιάσει κι ἀλλοτε. Ο Φῆστος κατάλαβε τά φονικά τους σχέδια καὶ τούς κάλεσε ν' ἀποστείλουν αὐτοί ἐκπροσώπους στή νέα δίκη τοῦ Παύλου, στήν Καισάρεια. Στή δίκη αὐτή πού ἔγινε στήν Καισάρεια, φάνηκε ἡ ἀθωότητα τοῦ Παύλου. 'Αλλ' δ Φῆστος πείστηκε ἀπό τούς ἔχθρούς τοῦ Παύλου νά ξαναγίνει ἡ δίκη στά Ιεροσόλυμα ἀπό τό μέγα συνέδριο. Τότε δ Παῦλος διαμαρτυρήθηκε καὶ ζήτησε, καθώς εἶχε δικαίωμα, νά δικαστεῖ ἀπό τόν Καίσαρα στή Ρώμη. Ο Φῆστος δέχτηκε αὐτό μέ δυσφορία. Ζήτησε μάλιστα τήν ἔγκριση τοῦ ὑποτελοῦς στούς ρωμαίους Βασιλιᾶ τῶν Ἰουδαίων, 'Ηρώδη 'Αγρίππα. Ἐτσι δ Παῦλος θά πήγαινε στή Ρώμη, καθώς τοῦ εἶχε φανερώσει μέ δραμα δ Κύριος.

Έρωτήσεις:

- a) Πῶς σώθηκε δ Παῦλος ἀπό τή συνωμοσία τῶν ἔβραιών στά Τερροσόλυμα;
- β) Πῶς δ Κύριος ἐνίσχυσε τὸν Παῦλο στή φυλακή;
- γ) Γιατίδ Παῦλος ἐπικαλέσθηκε τὸν Καίσαρα, τί μᾶς διδάσκει αὐτό;
- δ) Πῶς πρέπει νά ύπερασπίζουμε τό δικαιώματά μας;

19. Ἀποστολή τοῦ Παύλου στή Ρώμη (Πράξ, KZ'KH' I-15).

Ο Παῦλος μέ περιπέτειες ταξιδεύει γιά τή Ρώμη

Τό φθινόπωρο τοῦ 60 μ.Χ. δ Παῦλος μαζί μέ ἄλλους κρατούμενους καί τούς ἀγαπητούς του συνεργάτες Ἀρίσταρχο τό Μακεδόνα καί τό Λουκᾶ ἐπιβιβάστηκαν στό πλοϊο γιά τή Ρώμη. Μέ πολλές δυσκολίες ἔξαιτίας τοῦ ἀντίθετου ἀνέμου, ἔφτασαν στά Μύρα τῆς Λυκίας. Ἐκεῖ οἱ ταξιδιώτες ἐπιβιβάστηκαν σ' ἄλλο φορτηγό καί μεγαλύτερο πλοϊο, πού μετέφερε σιτάρι στή Ρώμη. Ἀπό τήν πολλή τρικυμία δμως, κατά τή διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, παρασύρθηκαν στό νότιο μέρος τῆς Κρήτης. Κατέληξαν σ' ἕναν τόπο, πού λεγόταν «Καλοὶ λιμένες», κοντά στήν ἀρχαία πόλη Λασαία. Ἁταν Νοέμβριος μήνας. Ο Παῦλος τούς συμβούλεψε νά ξεχειμωνιάσουν ἐκεῖ. Ἄλλ δ κυβερνήτης τοῦ πλοίου μαζί μέ τόν ἰδιοκτήτη του ἀποφάσισαν νά πλεύσουν γιά ἄλλο ἀσφαλέστερο λιμάνι, τό Φοίνικα. Ἐκεῖ σκέφτονταν νά περάσουν τό χειμώνα. Ἄλλιως δμως τούς τά ἔφερε δ ἵσχυρός ἀέρας, πού τόν ἐλεγαν «Εὔροκλύδωνα». Παρέσυρε τό πλοϊο καί τ' ἀφησε ἀκύβερνητο στήν τύχη τῶν κυμάτων.

Ναυάγιο καί σωτηρία τῶν ναυαγῶν

Δεκατέσσερα ἡμερόνυχτα τό πλοϊο πάλευε μέ τά κύματα, χωρίς νά φαίνονται οὕτε ἥλιος, οὕτε ἀστέρια, οὕτε σημάδια στεριάς. Οἱ ταξιδιώτες εἶχαν ἔξαντληθε ἀπό τίς ταλαιπωρίες καί τή νηστεία. Ο Παῦλος, καθώς τόν εἶχε πληροφορήσει Ἀγγελος Κυρίου, τούς διαβεβαίωνε πώς θά σώζονταν δλοι τους. Πράγματι ἀντιλήφτηκαν δτι πλησίαζαν σέ κάποια στεριά.

‘Ο Παῦλος, μέ τό κύρος πού εῖχε, ματαίωσε τήν ἀπόπειρα τῶν ναυτῶν ν’ ἀφῆσουν τό πλοῖο ἀβοήθητο. Καθώς καὶ τήν ἀπάνθρωπη σκέψη τους νά σκοτώσουν τούς κρατούμενους, ἐπειδή φοβοῦνταν μήπως δραπέτευαν δταν θά ἔφταναν στήν ξηρά. Τελικά τό πλοϊο κόλλησε μέ τήν πρώρα στό βυθό κι ἄρχισε νά διαλύεται. Οἱ ἐπιβάτες, 276 ἄτομα, μέ κάθε τρόπο σώθηκαν δλοι τους ναυαγοί πιά στήν παραλία ἐνός νησιοῦ. Ἡταν ἡ Μελίτη, ἡ σημερινή Μάλτα.

‘Ο Παῦλος φτάνει στή Ρώμη

Οἱ ἀγαθοί κάτοικοι τοῦ νησιοῦ περιποιήθηκαν τούς ναυαγούς κι ἄναψαν μεγάλη φωτιά, γιά νά τούς ζεστάνουν. Ἀλλ’ δταν ὁ Παῦλος δοκίμασε νά ρίξει λίγα φρύγανα στή φωτιά, τόν δάγκωσε μιά δχιά, χωρίς νά πάθει τίποτε μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Οἱ κάτοικοι τόν νόμισαν γιά θεό, καθώς εῖχε γίνει κι ἄλλοτε στά Λύστρα. Ἀλλ’ ὁ Παῦλος τό θεώρησε ώς εὐκαιρία, γιά νά τούς διδάξει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τότε ἄρχισε νά διαδίδεται ὁ Χριστιανισμός στή Μάλτα. ‘Υστερα ἀπό τρεῖς μῆνες οἱ ναυαγοί ἔφυγαν γιά τή Ρώμη. Ἐτσι τό 61 μ.Χ. μετά ἀπό τόσες ταλαιπωρίες ὁ Παῦλος ἔφτασε στήν Ρώμη, δπου οἱ Χριστιανοί τόν ύποδέχτηκαν μέ πολύ σεβασμό. Χωρίς νά τόν ξέρουν εῖχαν συνδεθεῖ μαζί του μέ τή θεόπνευστη Ἐπιστολή, πού τούς εῖχε ἀποστείλει ἀπό τήν Κόρινθο.

Ἐρωτήσεις:

- α) Πῶς βοήθησε ὁ Παῦλος γιά νά σωθοῦν οἱ ναυαγοί;
- β) Ἀπό ποῦ ἔπαιρνε θάρρος καὶ δύναμη, γιά ν’ ἀντιμετωπίζει τόσες ταλαιπωρίες;
- γ) Πῶς πρέπει νά φερόμαστε στίς δύσκολες περιστάσεις;

20. ‘Ο Παῦλος στή Ρώμη. Ἀποφυλάκιση αὐτοῦ (Πράξ. ΚΗ' 16-31).

Φυλάκιση τοῦ Παύλου στή Ρώμη

Στή Ρώμη ἐπέτρεψαν στόν Παῦλο νά μένει σέ ἰδιωτικό σπίτι κοντά στίς φυλακές μαζί μέ τό στρατιώτη, πού θά τόν φρουροῦσε. Σ’ αὐτό βοήθησαν

οί καλές συστάσεις τοῦ ἔκατόνταρχου Ιουλίου, πού εἶχε συνοδεύσει τόν Παῦλο στό ταξίδι, καθώς καὶ ἡ ἀναφορά τοῦ ἀνθύπατου τῆς Παλαιστίνης Φήστου. Ἐτσι μὲ τά ἐλαφρά αὐτά δεσμά, καθώς τά δονομάζει ὁ Ἰδιος, πέρασε δυό χρόνια στή Ρώμη. Τό αὐτοκρατορικό δικαστήριο καθυστέρησε τόσο πολύ, ν' ἀσχοληθεῖ μαζί του.

'Ο μεγάλος δέσμιος κηρύσσει τό Χριστό

'Ο Θεός ἀνάδειξε τό δεσμωτήριο τοῦ Παύλου στή Ρώμη σέ ἄμβωνα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκεῖ τόν ἐπισκέφτονταν οἱ ἐκλεκτοί συνεργάτες του Λουκᾶς, Τιμόθεος, Μάρκος, Ἀρίσταρχος κι ἄλλοι πολλοί Χριστιανοί. Ἀκόμη τόν ἐπισκέφτονταν ἄνθρωποι ἀπό τ' ἀνάκτορα τοῦ Νέρωνα, στρατιωτικοί, ἐλεύθεροι, δοῦλοι κ.ἄ. Σ' δλους αὐτούς μίλαγε πάντα γιά τό Χριστό. Ἐτσι στό φτωχικό ἐκεῖνο σπίτι, πού ἔμενε δ μεγάλος δέσμιος, πολλοί γνώρισαν τή χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ βρῆκαν τή σωτηρία. Σ' δλους αὐτούς δ σεβάσμιος Ἀπόστολος κήρυττε γιά τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δίδασκε γιά τόν Κύριον Ιησοῦ Χριστό. Μ' αὐτά τά λόγια τελειώνει τήν ἔξιστόρησή του, στίς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», δ αυτόπτης μάρτυρας καὶ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς.

Oι Ἐπιστολές τῆς αἰχμαλωσίας

Τώρα πού δ Παῦλος ἦταν φυλακισμένος, πιό πολύ σκεφτόταν τίς τόσες Ἐκκλησίες, πού μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ εἶχε ἰδρύσει. Τί νά γίνονταν ἄραγε οἱ ἀγαπημένοι του χριστιανοί; Πόσο ἥθελε νά βρισκόταν καὶ πάλι κοντά τους! Ἐπειδή δμως αὐτό τοῦ ἦταν ἀδύνατο, ἀποφάσισε νά ἐπικοινωνήσει μαζί τους μέ «Ἐπιστολές». Ἐτσι τό δεσμωτήριο τῆς Ρώμης ἔγινε τόπος θεόπνευστης συγγραφῆς. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ γράφτηκαν οἱ Ἐπιστολές: 1) *Πρός Κολασσαῖς*, 2) *πρός Ἐφεσίους*, 3) *Πρός Φιλιππησίους* καὶ 4) *Πρός Φιλήμονα*. Αὐτές λέγονται καὶ Ἐπιστολές τῆς αἰχμαλωσίας. Στή χρυσή ἀλυσίδα τῶν ἄλλων Ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου προστέθηκαν κι αὐτές. Γιά νά διδάσκουν δλες, δεκατέσσερις συνολικά, τό λόγο τοῦ Θεοῦ στίς ἀναρίθμητες γενιές τῶν ἀνθρώπων.

Ἀποφυλάκιση τοῦ Παύλου

Ύστερα ἀπό δυό χρόνια τό αὐτοκρατορικό δικαστήριο ἀσχολήθηκε μέ

τόν Παῦλο. Ἐκόμη δὲ Χριστιανισμός δέν ἦταν ἀπαγορευμένη θρησκεία. Καὶ πιὸ πολὺ δέν τόλμησε κανείς, νά καταθέσει κάτι ἐναντίον του. Ἀλλά καὶ ἡ ἀναφορά τοῦ ἀνθύπατου Φήστου ἦταν εὐνοϊκή. Ὅλα αὐτά ἔκαμαν νά λάμψει ἡ ἀλήθεια, ν' ἀθωώσουν τόν Παῦλο καὶ νά τόν ἀποφυλακίσουν. Ἐτσι τέλειωσε ἡ φυλάκιση τοῦ Παύλου, πού κράτησε περίπου μιά πενταετία. Σ' δόλο αυτό τό διάστημα δ' μεγάλος Ἀπόστολος ὑπόμεινε ἀμέτρητες ταλαιπωρίες γιά τήν Ἐκκλησία καὶ τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρωτήσεις:

- a) Πῶς οἱ Χριστιανοί τῆς Ρώμης ἔδειχαν τήν ἀγάπη τους στόν Παῦλο;
- β) Τί μᾶς διδάσκει ἡ ζωή τοῦ Παύλου στό δεσμωτήριο τῆς Ρώμης;
- γ) Γιατί τελικά ἀθωώθηκε στή Ρώμη;

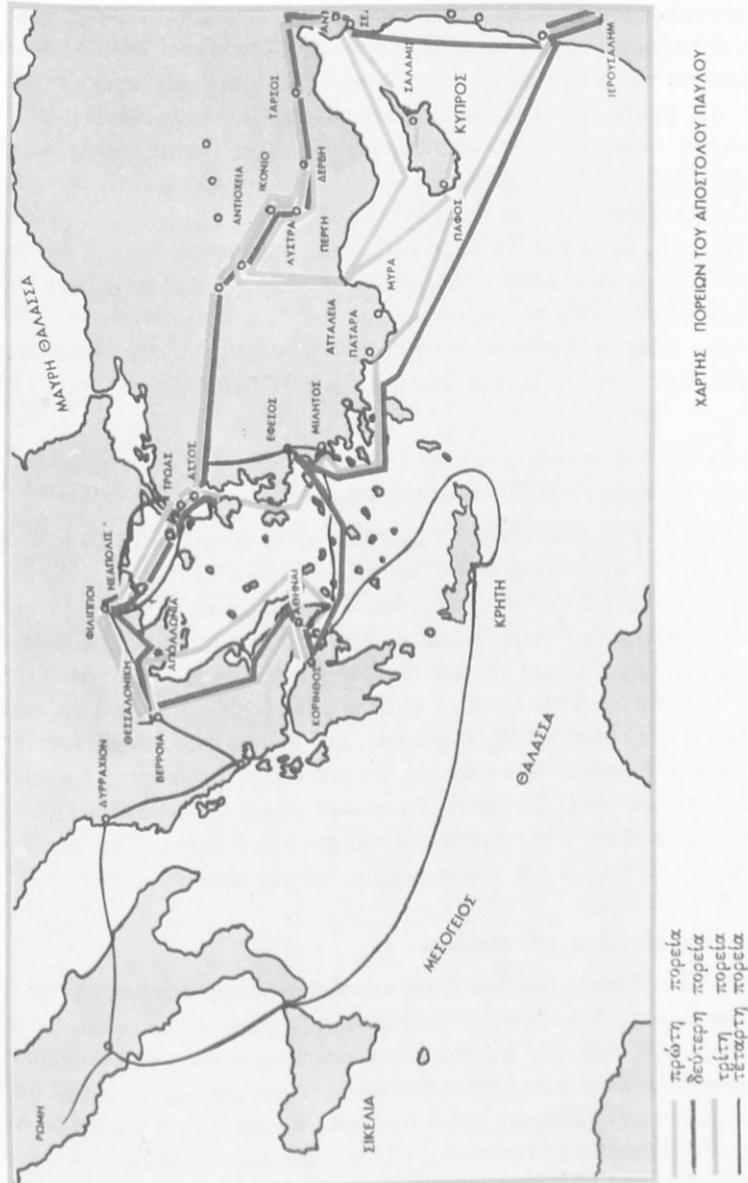
21. Τέταρτη Περιοδεία τοῦ Παύλου, θάνατος αὐτοῦ.

Ὑστερα ἀπό τήν ἀποφυλάκιση

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δέ μᾶς γράφουν, πού πῆγε δὲ Παῦλος ὅτερα ἀπό τήν ἀποφυλάκισή του. Ἀπ' αὐτά δμως πού γράφει δὲ ίδιος στίς Ἐπιστολές του καὶ ἀπό τίς πληροφορίες ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, συμπεραίνουμε δτι ἔκαμε καὶ τέταρτη περιοδεία. Τότε δέν ἦταν πιά νέος. Τά χρόνια καὶ κυρίως οἱ πολλές ταλαιπωρίες τόν είχαν γεράσει. Ἡ καρδιά του δμως είχε τήν ἵδια ζωντάνια κι ας βρισκόταν στό ἡλιοβασίλεμα τῆς ζωῆς του. Γι' αὐτό ἀποφάσισε νά ἐπισκεφθεῖ καὶ πάλι πολλές ἀπό τίς ἀγαπημένες του Ἐκκλησίες.

Τέταρτη Περιοδεία

Ἡ Κρήτη, καθώς φαίνεται, ἦταν δὲ πρῶτος σταθμός του. Κρήτες, πού είχαν δεῖ τό θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς, ἦταν οἱ πρῶτοι ιεραπόστολοι τοῦ νησιοῦ. Οἱ λιγοστοί Χριστιανοί δμως, πού βρίσκονταν ἐκεῖ, δέ γνώριζαν πολλά γιά τό Χριστιανισμό. Γι' αὐτούς κυρίως κήρυξε τό Χριστό, μαζί με



ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΡΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

τό συνεργάτη του Τίτο. Αύτόν ἀφησε μάλιστα ώς ἐπίσκοπο Κρήτης, γιά νά συμπληρώσει καί νά συνεχίσει τό ἔργο του. "Υστερα, δ' Παῦλος, ἀφού πέρασε ἀπό τήν Κόρινθο, πῆγε στή Μικρά Ασία κι ἐπισκέφτηκε τή Μίλητο, τήν Ἐφεσο, τήν Τρωάδα κι ἄλλες πόλεις. Παντοῦ οι Χριστιανοί, ն-στερα ἀπό τόσα χρόνια, τόν ὑποδέχονταν μέ απεριγραπτή χαρά. 'Αλλά καί τοῦ Παύλου ή ἰκανοποίηση ἦταν πολύ μεγάλη, πού ξαναέβλεπε τούς ἀγαπημένους του Χριστιανούς. 'Αντιλαμβανόταν δμως δτι βρισκόταν στή δύση τῆς ζωῆς του. Γι' αὐτό δριζε τούς συνεργάτες του γιά συνεχι-στές τοῦ ἔργου του. Αύτό ἔκαμε, δταν ἀκούμπησε τά πληγωμένα χέρια του πάνω στό κεφάλι τοῦ ἄξιου μαθητῆ του Τιμόθεου καί τόν ἀνάδειξε ἐπίσκοπο Ἐφέσου. Κατόπιν συνέχισε τήν περιοδεία του στή Μακεδονία κι ἔφτασε στή Νικόπολη τῆς Ἡπείρου, γιά νά καταλήξει καί πάλι στή Ρώμη.

Δεύτερη φυλάκιση τοῦ Παύλου στή Ρώμη

'Η θέση τῶν χριστιανῶν στή Ρώμη ἦταν πολύ δύσκολη. Τό 64 μ.Χ. ἄ-γριος διωγμός είχε ἀρχίσει ἀπό τό ἐπίσημο Ρωμαϊκό Κράτος. 'Ο αὐτοκρά-τορας Νέρωνας, φαινόμενο κακουργίας καί φαυλότητας, είχε κάψει τό με-γαλύτερο μέρος τῆς Ρώμης. "Ηθελε νά ξαναχτίσει ἐκεῖ τ' ἀνάκτορά του καί μιά νέα πόλη μέ τ' δνομά του «τή Νερωνόπολη». Σάν είδε δμως δτι θ' ἀν-τιμετώπιζε τήν δργή τοῦ λαοῦ, μέ αὐλικούς του διέδωσε τό ψέμα δτι τάχα χριστιανοί ἦταν οι αἴτιοι τῆς πυρκαγιᾶς. Συγχρόνως διαδίδονταν γιά τούς χριστιανούς διάφορες συκοφαντίες. "Ετσι δ' ὅχλος στράφηκε μέ φονική μανία ἐναντίον τους. Οι ἀθῶι Χριστιανοί ἀρχισαν νά ποτίζουν μέ τό ἀγνό αἷμα τους τήν ἀχόρταγη μανία τοῦ ρωμαϊκοῦ ὅχλου. Τότε συνέλα-βαν ξανά τόν Παῦλο καί τόν φυλάκισαν σέ μιά φρικτή φυλακή.

Τό μαρτυρικό τέλος τοῦ Παύλου

'Ο Παῦλος նστερα ἀπό δυό δίκες καταδικάστηκε σέ θάνατο, σάν νά ἦ-ταν κακούργος. "Αλλοτε στή Δαμασκό նσκυβε ταπεινά τό κεφάλι, γιά νά δεχτεῖ τίς εὐλογίες τοῦ Ἀνανία. "Ετσι καί τώρα նσκυβε τό εὐλογημένο ἐκείνο κεφάλι, ἀλλά γιά νά τοῦ τό κόψει τό σπαθί τοῦ δήμιου. Τό 64 ή 67 μ.Χ. նστερα ἀπό δλόθερμη προσευχή στόν Κύριο, ἀφηνε τήν τελευταία του πνοή δ' Παῦλος, δ' Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν. Δίκαια λοιπόν τόν δόνόμα-σαν «Πρῶτο μετά τόν Ἔνα». Δίκαια είπαν δτι ή σημασία τοῦ ἔργου του ḥ-

ταν μοναδική γιά τήν παγκόσμια ίστορία. Η Έκκλησία μας τιμάει τόν κορυφαίο ἀπόστολο Παῦλο μαζί μέ τόν Πέτρο στίς 29 Ιουνίου.

Έρωτήσαις:

- α) τί μᾶς διδάσκει τό μαρτυρικό τέλος τοῦ Παύλου;
- β) Γιατί τόν ὀνόμασαν «Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν»; Πῶς ἀλλιῶς τόν ὀνόμασαν καί γιατί;
- γ) Μέ τί μᾶς διδάσκει σήμερα;

Κείμενα:

- 1) «Μιμηταί μοι γίνεθε, καθώς κάγώ Χριστοῦ» Α΄ Κορ. 1. (Γίνεστε μιμητές μου, καθώς κι ἐγώ ἔγινα μιμητής τοῦ Χριστοῦ).
- 2) Οἱ Ἐπιστολές τοῦ Παύλου εἶναι μεταλλεῖα καί πηγές τοῦ Ἅγιου Πνεύματος. Μεταλλεῖα γιατί μᾶς δίνοντας Πλοῦτο πολυτιμότερο κι ἀπό τό χρυσάφι καί πηγές γιατί δέ στερεύοντας ποτέ. (Ἐτσι χαρακτηρίζει τίς ἐπιστολές τοῦ Παύλου δ Ἄγ. Ιωάννης δ Χρυσόστομος).



Β) ΠΕΤΡΟΣ Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

22. Διδασκαλία και θαύματα τοῦ Πέτρου (Πράξ. Θ' 31-43).

Πέτρος, ὁ μαθητής τοῦ Κυρίου

Ο Πέτρος ἦταν γιός τοῦ Ἰωνᾶ κι ἀδελφός τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέα. Καταγόταν ἀπό τὴν Βηθσαϊδά τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦταν ψαράς στὴ λίμνη Γεννησαρέτ. Ἔγινε ἐνας ἀπό τοὺς πρώτους μαθητές τοῦ Κυρίου. Τόν δποῖο ἀκολούθησε μὲν ἀφοσίωση κι ἀγάπη. Ο Πέτρος πολλές φορές μιλοῦσε κι ἀπό μέρους τῶν ἄλλων μαθητῶν. Ξεχώριζε γιά τὸ θάρρος και τὴν τόλμη τοῦ. Ἀλλά κι ὁ Κύριος ἀγαποῦσε ἰδιαιτέρως τὸν Πέτρο, μαζὶ μέ τ' ἀδέρφια Ἰάκωβο και Ἰωάννη. Ο Πέτρος ναὶ μὲν ἀρνήθηκε τὸ Διδάσκαλό του στὴν αὐλή τοῦ ἀρχιερέα, ἀλλ' ὅμως ἔπλυνε τὸ ἀμάρτημά του μέ τὰ δάκρυα τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας του. Ο Κύριος, ὁ Θεός τῆς ἀγάπης, συγχώρεσε τὸν Πέτρο και βράβευσε τὴν μεγαλειώδη μετάνοιά του. Γιά νά τὸν ἀποκαταστήσει μάλιστα στά μάτια τῶν ἄλλων μαθητῶν και στὸ ἀποστολικό ἀξίωμα, παράγγειλε μὲ τίς μυροφόρες γυναῖκες, ν' ἀναγγείλουν ξεχωριστά στὸν Πέτρο τὴν ἀνάστασή Του. Τό ἵδιο και στὴ λίμνη Γεννησαρέτ, μπροστά στούς ἄλλους μαθητές, τοῦ ἔδωσε τὴν ἐντολή νά κηρύξτει τὸ θεῖο λόγο.

Ο Πέτρος διδάσκει και θαυματουργεῖ

Εἶδαμε πώς τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ὁ ἄλλοτε ψαράς, ὁ Πέτρος, μέ τὸ δίχτυ τοῦ Θείου λόγου ἔφερε στὸ Χριστό τρεῖς χιλιάδες πιστούς. Τόν εἶδαμε ἀκόμη νά κηρύγτει στὴ Σαμάρεια και πολλοί νά πιστεύουν στὸν Κύριο. Τό θάρρος κι ὁ ζῆλος τοῦ Πέτρου παρακινοῦσαν κι ἄλλους στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ο διωγμός ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, πού ἔγινε ὕστερα ἀπό τὸ λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου, εἴχε σταματήσει. Οἱ χριστιανοί ἀνενόχλητοι πιά προόδευναν στὴν εὐσέβεια και πληθύνονταν συνεχῶς. Τῇ χαρά ὅλων ἦρθε ν' αὐξήσει ἡ περιοδεία τοῦ Πέτρου στὴν Παλαιστίνη. Ο Ιερός Χρυσόστομος γράφει δτὶ «ὁ Πέτρος σάν καλός στρατηγός περιερχόταν κι ἐπιθεωροῦσε τίς τάξεις τῶν Χριστιανῶν». Τότε ὁ Πέτρος ἦρθε και στὴν πόλη Λύδδα, δπού ἐνίσχυε τούς πιστούς στὸ θεῖο θέλημα. Ἐκεῖ μέ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ θεράπευσε κάποιο, πού δνομαζόταν Αἰνέας και ἦταν ὀχτώ χρόνια παράλυτος. Μ' αὐτό τὸ θαῦμα πολλοί πίστεψαν στὸν Κύριο.

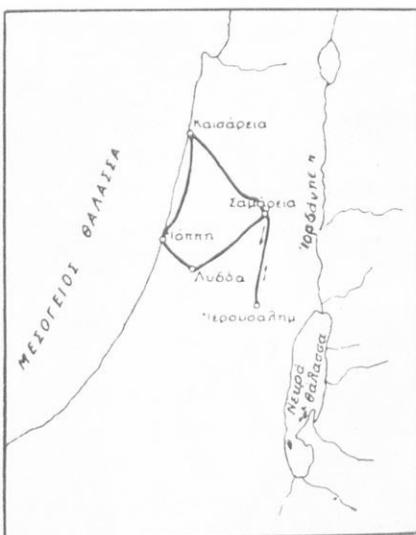


Ο Ἀπόστολος Πέτρος. Έργο 16ου αιώνα. Ι. Μ. Σταυρονικήτα Ἅγιον Όρους.

Ο Πέτρος ἀνασταίνει τήν Ταβιθά

Στήν ωραία παραλιακή πόλη Ἰόππη, τή σημερινή Γιάφφα, ύπηρχαν πολλοί πιστοί. Ἀνάμεσά τους, σάν καρποφόρο δέντρο γεμάτο καρπούς,

Χάρτης περιοδείας
του Ἀποστόλου Πέτρου.



διακρινόταν γιά τά καλά της ἔργα ή εύσεβής κόρη Ταβιθά. Μιά ήμέρα, ἡ Ταβιθά, ἀρρώστησε βαριά καὶ παρά τίς φροντίδες τῶν πιστῶν, πέθανε. Τότε ἡ ἐλπίδα δλων στράφηκε στὸν Πέτρο, πού βρισκόταν στὴ γειτονική πόλη Λύδδα. Αὐτός μὲ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ δέ θά μποροῦσε ἄραγε νά τήν ἀναστήσει; Χωρίς ἀναβολή λοιπόν ἔστειλαν στή Λύδδα δυό ἄντρες, πού τόν παρακάλεσαν καὶ ἤρθε στήν Ἰόππη. Ὁ Πέτρος συγκινήθηκε πολύ, δ-ταν εἶδε τά δρφανά καὶ τίς χῆρες νά τόν παρακαλοῦν μέ δάκρυα γιά τήν Ταβιθά. Ἐδειχναν μάλιστα καὶ τά φορέματα, πού τούς εἶχε ἐτοιμάσει ἐκείνη. Τότε ὁ Πέτρος, γιά ν' ἀποφύγει κάθε ἐπίδειξη, ζήτησε νά βγοῦν δ-λοι εξω ἀπό τό δωμάτιο τῆς νεκρῆς. Κι ἀφοῦ γονάτισε προσευχήθηκε μέ θέρμη στόν Κύριο. Σέ μιά στιγμή σταμάτησε τήν προσευχή του καὶ πρό-σταξε «Ταβιθά σήκω». Τό θαῦμα, πού δλοι τους περίμεναν, ἔγινε. Ἡ χαρά τους ἤταν ἀπερίγραπτη. Τό θαῦμα διαδόθηκε σάν ἀστραπή κι ἔγινε ἀφορ-μή νά πιστέψουν στόν Κύριο πολλοί ιουδαῖοι κι ἔθνικοι.

Ρητό:

Πάντα ὅσα ἔαν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψεσθε. *Ματθ. KA' 22* (Όλα ὅσα ζητήσετε στήν προσευχή σας μέ πίστη θά τά πάρετε).

Έρωτήσεις:

- a) Πώς γνωρίζουμε ότι δι Κύριος συγχώρεσε τόν Πέτρο γιά τήν ἀρνησή του;
- β) Τί ήταν ή Ταβιθά;
- γ) Τί διδασκόμαστε ἀπό τό παράδειγμά της;
- δ) Ποιά ἄλλα θαύματα τοῦ Πέτρου γνωρίζετε;

23. Ὁ Πέτρος στήν Καισάρεια (Πράξ. Ι' 1-48).

Κορνήλιος, ὁ πιστός ἄξιωματικός

Στήν παραλιακή πόλη Καισάρεια ἦταν ἡ ἐδρα τοῦ ρωμαίου διοικητῆ τῆς Παλαιστίνης. Γι' αὐτό στρατοπέδευε ἐκεῖ μεγάλη στρατιωτική δύναμη μέ πολλούς στρατιῶτες κι ἀξιωματικούς. Ἀνάμεσά τους διακρινόταν γιά τήν εὐσέβεια καὶ τά καλά του ἔργα δ ἑκατόνταρχος Κορνήλιος. Αὐτός, ἀν καὶ ἦταν ἑθνικός, πίστευε στόν ἀληθινό Θεό, ἐλεοῦσε τούς φτωχούς καὶ παρακαλοῦσε τό Θεό νά τόν φωτίζει. Τό καλό παράδειγμα τοῦ Κορνήλιου εἶχε φέρει κι δλη τήν οἰκογένειά του στόν ἀληθινό Θεό.

Ὁ Κορνήλιος προσκαλεῖ τόν Πέτρο

Μιά ήμέρα, περίπου στίς τρεῖς τ' ἀπόγευμα, κι ἐνῶ ὁ Κορνήλιος προσευχόταν, εἶδε σέ δραμα Ἀγγέλο Κυρίου νά τοῦ λέει: «Κορνήλιε οἱ προσευχές σου καὶ οἱ ἐλεημοσύνες σου ἔφτασαν στό θρόνο τοῦ Θεοῦ, γιά νά τοῦ θυμίζουν τό παράδειγμά σου. Στεῦλε λοιπόν ἄνδρες στήν Ἰόππη καὶ κάλεσε ἐδῶ τό Σίμωνα, πού δονομάζεται Πέτρος. Αὐτός φιλοξενεῖται στό σπίτι τοῦ Σίμωνα, πού κατεργάζεται δέρματα καὶ κατοικεῖ κοντά στή θάλασσα». Κατόπιν δ Ἀγγελος ἔξαφανίστηκε. Εἶχε κάμει τό ἔργο του. Ὁ Κορνήλιος γεμάτος πιά ἀπό χαρά κι εὐγνωμοσύνη στόν Κύριο γιά τήν τιμή πού τοῦ ἔκαμε, ἐφάρμοσε ἀμέσως τή θεϊκή ἐντολή. Ἔστειλε στήν Ἰόππη δυό ὑπηρέτες του μαζί μέ ἔναν εὐσέβη στρατιώτη καὶ κάλεσε τόν Πέτρο νά ἔρθει στήν Καισάρεια.

Τό δραμα τοῦ Πέτρου

Στό διάστημα πού ὁ Πέτρος φιλοξενεῖτο στό σπίτι τοῦ Σίμωνα, εἶδε ἔνα δραμα. Ἡταν μεσημέρι καὶ βρισκόταν στό πάνω μέρος τοῦ σπιτιοῦ, στό λιακωτό καὶ προσευχόταν. Ξαφνικά εἶδε νά κατεβαίνει ἀπό τὸν οὐρανό, κάτι πού ἔμοιαζε μέ σεντόνι. Κρεμόταν ἀπό τίς τέσσερις ἄκρες καὶ ύπηρχαν μέσα σ' αὐτό δλα τά ζῶα τῆς γῆς, θηρία, ἐρπετά καὶ πτηνά. Πολλά ἀπ' αὐτά οἱ ιονδαῖοι δέν τά ἔτρωγαν σάν ἀκάθαρτα. Μ' αὐτά συμβόλιζαν τοὺς εἰδωλολάτρες πού ἔπρεπε ν' ἀποφεύγουν, γιά νά μήν παρασύρονται ἀπ' αὐτοὺς στήν ἀμαρτία. Συγχρόνως ὁ Πέτρος ἀκουσε μιά φωνή νά τοῦ λέει: «Πάρε ἀπ' αὐτά, Πέτρο, σφάξε καὶ φάε». Ὁ Πέτρος δμως ἀπάντησε. «Ποτέ, Κύριε, δέν θά φάω ἀκάθαρτο ζῶο, καθώς δέν ἔφαγα μέχρι τώρα». Ξανά δμως ἐπέμεινε ή Ἰδια φωνή: «Ἐκεῖνα πού καθάρισε ὁ Θεός, σύ μήν τά νομίζεις μολυνσμένα». Αὐτό ἀφοῦ ἐπαναλήφτηκε τρεῖς φορές, τό σεντόνι μέ τά ζῶα ἔξαφανίστηκε στόν οὐρανό. Ὁ Πέτρος κατάπληκτος σκεφτόταν, τί νά σήμαινε ἄραγε τό περιέργο αὐτό δραμα; Μήπως μ' αὐτό ὁ Θεός ἤθελε νά τόν διδάξει κάποια μεγάλη ἀλήθεια;

Ο Πέτρος στήν Καισάρεια, βάπτιση τοῦ Κορνήλιου

Τότε ἔφτασαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κορνήλιου καὶ φανέρωσαν στόν Πέτρο τό σκοπό τοῦ ταξιδιοῦ τους. Τό Ἀγιο Πνεῦμα τόν φώτισε νά καταλάβει τί σήμαινε τό δραμα καὶ νά τούς ἀκολουθήσει. Ἔτσι τήν ἄλλη ήμέρα ἔψυγαν γιά τήν Καισάρεια. Ἐκεῖ περίμεναν τόν Πέτρο ὁ εὐσεβής Κορνήλιος μέ τούς συγγενεῖς του καὶ τούς στενότερους φίλους του. Ὁ Κορνήλιος ύποδέχτηκε τόν Πέτρο μέ μεγάλο σεβασμό καὶ τοῦ φανέρωσε δσα εἶχε ἀκούσει ἀπό τόν Ἀγγελο. Κατόπιν δό Πέτρος τούς εἶπε δτι, ἀν καὶ ἡταν Ἰουδαῖος, ἐρχόταν σ' αὐτούς τούς εἰδωλολάτρες γιατί ἡταν θέλημα Θεοῦ. Στή συνέχεια μέ καλοσύνη κι ἀγάπη τούς μίλησε γιά τόν Κύριο καὶ γιά τόν τρόπο τῆς σωτηρίας. Τό σπουδαῖο αὐτό κατηχητικό μάθημα τοῦ Πέτρου εἶχε ἐκπληκτικά ἀποτελέσματα. Ἔνω μιλοῦσε δό Πέτρος τό Ἀγιο Πνεῦμα «ἐπέπεσεν ἐπί πάντας τούς ἀκούνοντας» Πράξ. Ι' 44. (Κατέβηκε σ' δλους αὐτούς πού ἀκουγαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ). Ἐκαμε μάλιστα κι αὐτούς ίκανούς νά μιλοῦν ξένες γλῶσσες καὶ νά δοξολογοῦν τό Θεό. "Ολοι ἔμειναν ἐκπληκτοι. Εἶδαν καθαρά πιά δτι δό Θεός καλοῦσε καὶ τούς εἰδωλολάτρες στή λύτρωση καὶ στή σωτηρία. Στή συνέχεια δό Πέτρος τούς βάπτισε στό δνομα τοῦ Κυρίου. Ἡταν ἀπό τούς πρώτους ἐθνικούς πού δέχονταν τό ἀ-

γιο Βάπτισμα. "Ολοι τους καὶ ίδιαίτερα, δὲ Κορνήλιος μὲν χαρά καὶ ἀγαλλίαση παρακάλεσαν τὸν Πέτρον καὶ ἔμεινε κοντά τους λίγες ἡμέρες ἀκόμη. "Υστερα ἔφυγε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, δπου φανέρωσε στούς ἐκεῖ «ἔξι Ἰουδαίων Χριστιανούς» δτι ἦταν θέλημα Θεοῦ ἡ νέα πίστη νά διαδοθεῖ καὶ στά ἔθνη. "Ολοι τους χάρηκαν καὶ δόξασαν τό Θεό.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες ἀρετές τοῦ Κορνήλιου;
- β) Ποιά σημασία εἶχε τό δραμα τοῦ Πέτρου;
- γ) Πῶς φανέρωσε ὁ Θεός δτι καλεῖ ὅλους στή μετάνοια καὶ στή σωτηρία;

24. Ὁ Πέτρος στή φυλακή, ἀποφυλάκιση, περιοδεῖες καὶ θάνατος αὐτοῦ (Πράξ. ΙΒ' 1-17).

Ὁ Πέτρος στή φυλακή

Βασιλιάς τῶν Ἰουδαίων ἀπό τό 41 ώς τό 44 μ.Χ. ἦταν ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἔγγονος τοῦ Ἡρώδη πού ἔσφαξε τά νήπια κατά τή Γέννηση τοῦ Κυρίου. Αὐτός λοιπόν γιά νά μετριάσει τήν ἀντιπάθεια τῶν ἔβραιών ἀπέναντί του, ἐπειδή τούς κυβερνοῦσε τυφαννικά, ἔκαμε διωγμό ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Μέ διαταγή του μάλιστα τό 44 μ.Χ. ἀποκεφαλίστηκε ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος, ὁ ἀδερφός τοῦ Ἰωάννη. Πρῶτος αὐτός ἀπό τούς Ἀποστόλους πρόσφερε τή ζωή του γιά τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἡρώδης εἶδε πώς ἡ πράξη του αὐτή ἱκανοποίησε ἀρκετούς ἔβραιούς καὶ ἀποφάσισε νά συνεχίσει τίς θανατικές ἐκτελέσεις. "Ἐτσι λοιπόν, κατά τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, συνέλαβε τόν ἀπόστολο Πέτρο καὶ τόν ἔκλεισε στή φυλακή μέ αὐστηρά δεσμά. Ἡμέρα καὶ νύχτα δεκαέξι στρατιῶτες τόν φρουροῦσαν «ἀνά τέσσερις». Ἡθελε νά τόν ἐκτελέσει ὄντερα ἀπό τό Πάσχα. Ὁ Πέτρος ἐμπιστεύτηκε τόν ἑαυτό του στήν προστασία τοῦ Θεοῦ. Ἄλλα καὶ οἱ Χριστιανοί προσεύχονταν θερμά στόν Κύριο, γιά νά τόν σώσει. "Ωσπου ἔφτασε τό τελευταῖο βράδυ, πρίν ἀπό τήν ἐκτέλεση τοῦ Ἀποστόλου.

*Oι Ἅγιοι Ἀπόστολοι,
Πέτρος καὶ Παῦλος.*



Ο Πέτρος σώζεται

Πολλοί χριστιανοί ἔκεινη τήν κρίσιμη νύχτα συγκεντρώθηκαν στό σπίτι τῆς Μαρίας, μητέρας τοῦ Εὐαγγελιστῆ Μάρκου. Ἐκαναν δλονύχτια προσευχή γιά τή σωτηρία τοῦ Πέτρου. Καί νά ἡ ἀπάντηση στίς θερμές προσευχές τους: Ὁ Αγγελος Κυρίου παρουσιάστηκε στό δεσμωτήριο, ἔψηνησε τόν Πέτρο καὶ τοῦ εἶπε νά έτοιμαστεῖ. Συγχρόνως μέ θαυματουργικό τρόπο ἐπεσαν οἱ ἀλυσίδες ἀπό τά χέρια τοῦ Πέτρου. Ὁ Ανοιξαν οἱ πόρτες τῆς φυλακῆς καὶ πέρασαν, δ Ὁ Αγγελος μαζί μέ τόν Πέτρο, μπροστά ἀπό τούς φρουρούς, χωρίς ἔκεινοι νά πάρουν εἶδηση. Ὁφοῦ ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τή φυλακή, ἔξαφανίστηκε δ Ὁ Αγγελος. Δέν ύπηρχε πιά κίνδυνος. Τότε συνήρθε δ Πέτρος ἀπό τήν ἐκπληξήν του καὶ κατάλαβε, πώς εἶχε σωθεῖ ἀπό τό στόμα τοῦ λύκου. Γρήγορα ἦρθε στό σπίτι, πού προσεύχονταν οἱ πιστοί. Σάν τόν εἶδαν, δλοι τους χάρηκαν κι εὐχαρίστησαν τό Θεό. Διδάχτηκαν ἔτσι, γιά μιά φορά ἀκόμη, δτι δ Θεός εἰσακούει τίς προσευχές

τῶν πιστῶν καὶ τούς χαρίζει τήν προστασία του. Ὁ Πέτρος ἀμέσως ἔφυγε γιά ἄλλο τόπο. Ἐτσι θ' ἀπόφευγε τή φονική μανία τοῦ Ἡρώδη καὶ θά κήρυξτε κι ἄλλοι τό Εὐαγγέλιο.

Περιοδεῖες καὶ θάνατος τοῦ ἀπόστολου Πέτρου

Ὁ Πέτρος ὅστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ἡρώδη ἔαναγύρισε στά Ἱεροσόλυμα. Ἀργότερα συναντήθηκε καὶ πάλι μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο στήν Ἀντιόχεια. Ἐκανε περιοδεῖες καὶ δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στή Γαλατία, στή Βιθυνία, στήν Καππαδοκία κι ἄλλοι. Ἀρχαία ὅμως παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας λέει δτι ἡ Ρώμη ἦταν ὁ τελευταῖος τόπος τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου. Ἐκεῖ κατά τό διωγμό τοῦ Νέρωνα συνέλαβαν τόν Πέτρο καὶ τόν θανάτωσαν μέ μαρτυρικό τρόπο. Σύμφωνα μέ τήν ἴδια παράδοση δ Πέτρος σταυρώθηκε ἀλλά, καθώς ζήτησε ὁ ἴδιος, μέ τό κεφάλι πρός τά κάτω. Ἐτσι μέ σταυρικό θάνατο τέλειωσε ἡ ἀπόστολική ζωή τοῦ Πέτρου, μιά ζωή πού τή χαρακτήριζε δλόθερμη ἀγάπη κι ἀφοσίωση στόν Κύριο.

Ὁ Πέτρος δμως συνεχίζει νά μᾶς διδάσκει καὶ τώρα μέ τίς δυό θεόπνευστες «Καθολικές Ἐπιστολές του». Ἐτσι λέγονται οἱ Ἐπιστολές τῆς Καινῆς Διαθήκης, πού ἀπευθύνονται σ' δλους τούς Χριστιανούς. Η Ἐκκλησία μας τιμάει καὶ τούς δυό μαζί κορυφαίους ἀπόστολους, Πέτρο καὶ Παῦλο, στίς 29 Ἰουνίου.

Ἐρωτήσεις:

- a) Πῶς οἱ πιστοί τῶν Ἱεροσολύμων βοήθησαν τόν Πέτρο, δταν βρισκόταν στή φυλακή; τί μᾶς διδάσκει αυτό;
- β) Ποιά είναι ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς;
- γ) Πῶς θανατώθηκε δ Πέτρος;
- δ) Μέ τί μᾶς διδάσκει καὶ σήμερα δ ἀπόστολος Πέτρος;

25. Ἰωάννης ὁ μαθητής τῆς ἀγάπης.

‘Ο Ἰωάννης ἀκολουθεῖ τὸν Κύριο

‘Ο Ἰωάννης καταγόταν ἀπό τὴν Γαλιλαία καὶ εἶχε γονεῖς τὸ Ζεβεδαῖο καὶ τὴν Σαλώμη. ἦταν ἀδελφός τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. ‘Ο Ἰωάννης, ἀφοῦ πῆρε κάποια μόρφωση, μαζί μὲ τὸν ἀδελφό του Ἰάκωβο ἀκολούθησαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα τους. Ἐγίναν ψαράδες στὴ λίμνη Γεννησαρέτ. Εἶχαν μάλιστα καὶ δικό τους ψαράδικο καραβάκι. Ἀπό τοὺς καλούς γονεῖς τους τὰ δυό ἀδέλφια ἔμαθαν νά σέβονται τὸ Θεό. ‘Ο Ἰωάννης προτοῦ νά γίνει μαθητής τοῦ Κυρίου, ἦταν μαθητής τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου. Ἔκει κοντά στὸ Βαπτιστή γνώρισε τὸν Ἰησοῦ. Ὄταν τὸν κάλεσε ὁ Κύριος νά γίνει μαθητής του, ὁ Ἰωάννης χωρίς κανένα δισταγμό ἄφησε τὸν Πατέρα του καὶ τὰ δίχτυα κι ἀκολούθησε τὸν Ἰησοῦ μέ αφοσίωση κι ἀγάπη.

‘Ο Ἰωάννης γίνεται μαθητής τῆς ἀγάπης

‘Ο Κύριος τιμοῦσε κι ἀγαποῦσε ἴδιαιτερα τὸν Ἰωάννη. Καὶ ἦταν πραγματικά ἄξιος τῆς θείκης ἀγάπης. Στὸ «Μυστικό Δεῖπνο» αὐτὸς εἶχε τὸ θάρρος νά πέσει στὸ στήθος τοῦ Διδασκάλου του καὶ μέ ἀγωνία νά τὸν ρωτήσει, ποιός ἦταν ὁ προδότης. Αὐτὸς μαζί μὲ τὸν Πέτρο ἀκολούθησαν τὸν Κύριο στίς αὐλές τῶν ἀρχιερέων. Αὐτὸς μαζί μὲ λίγες εὐσεβεῖς γυναικεῖς παραβρέθηκαν κάτω ἀπό τὸ Σταυρό τοῦ Κυρίου. Γ’ αὐτό καὶ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς σ’ αὐτὸν ἐμπιστεύτηκε τὴν Παναγία Μητέρα Του. ‘Ο Ἰωάννης πιά, σάν στοργικός γιός, θά τῇ φρόντιζε. Ἀλλά καὶ ὅτερα ἀπό τὴν Ἀνάσταση πρῶτος αὐτὸς ἀπό τοὺς μαθητές ἔφτασε στὸ κενό μνημεῖο τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐτσι ὁ Ἰωάννης ἀναδείχτηκε ὁ μαθητής τῆς ἀγάπης.

‘Ο Ἰωάννης κηρύττει τὸ Χριστό

‘Υστερα ἀπό τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ὁ Ἰωάννης ἀρχισε νά κηρύττει μέ θάρρος τὸ Χριστό. Εἶδαμε δτι μαζί μὲ τὸν Πέτρο δίδαξαν



Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης ύπαγορεύει στό μαθητή του Πρόχορο. Μ. Πανσέληνου
Πρωτάτο Καρυων Άγιου Όρους 14ος αιώνας.

τό Εὐαγγέλιο στή Σαμάρεια. Τόσος ἦταν δὲ οὗτος καὶ ἡ φροντίδα του γιά τὴν πρώτη Ἐκκλησία, ὥστε δνομαζόταν «στῦλος» αὐτῆς. Ἀργότερα δὲ Ιωάννης κήρυξε, τό Εὐαγγέλιο στή Μικρά Ασία μέ κέντρο τήν Έφεσο. Ἀπό ἐκεῖ στό διωγμό του Δομιτιανοῦ ἔξορίστηκε στήν Πάτμο, δπου δέχτηκε ἀπό τό Θεό ἀποκαλύψεις. Αὐτές τίς ἔγραψε στό προφητικό βιβλίο του, τήν «Ἀποκάλυψη», πού εἶναι τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης. Υστερα ἀπό τό θάνατο του Δομιτιανοῦ δὲ Ιωάννης ξαναγύρισε στήν Έφεσο, δπου ἔζησε μερικά χρόνια ἀκόμη.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ιωάννη στήν Έφεσο, θάνατος αὐτοῦ

Ἄρχαιοι ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς μᾶς διηγοῦνται δτι δὲ Ιωάννης στήν Έφεσο προστάτευε κάποιο καλό νέο. Ἀνέθεσε μάλιστα στόν ἐπίσκοπο τῆς πόλεως νά τόν φροντίζει. Ἀργότερα δμως δ νέος αὐτός, δταν ἀπουσίας δὲ Ιωάννης, παρασύρθηκε ἀπό τίς κακές συναναστροφές καὶ σιγά σιγά ἔφυγε ἀπό τό δρόμο του Θεοῦ.

”Εφτασε νά γίνει λήσταρχος πάνω στά βουνά. Τήν κακή έξελιξη τοῦ νέου αὐτοῦ, δταν ἔμαθε ὁ Ἰωάννης λυπήθηκε τόσο πολύ, ὥστε ἀποφάσισε νά πάει νά τόν βρεῖ. ”Αν καὶ ἦταν πιά γέροντας ἀνέβηκε στά βουνά και ἀφοῦ τόν βρῆκε, τόν παρακάλεσε μέ δάκρυα στά μάτια νά μετανοήσει, γιά νά σωθεῖ. Ὁ ληστής νικήθηκε ἀπό τή μεγάλη ἀγάπη τοῦ σεβαστοῦ Ἀποστόλου. ”Αφησε τούς συντρόφους του, μετάνιωσε εἰλικρινά και ἀκολούθησε τόν Ἰωάννη. ”Ἔτσι σώθηκε ἔνα ἀκόμη χαμένο πρόβατο.

”Ο Ἅγιος Ἱερώνυμος μᾶς ἀναφέρει δτι στήν Ἐφεσο οἱ Χριστιανοί γιά νά φέρουν στίς συναθροίσεις τους τό γέροντα πιά Ἰωάννη, τόν κράταγαν στά χέρια τους. Κι ἐπειδή δέν μποροῦσε πιά νά τούς διδάσκει μέ πολλά λόγια, ἐπαναλάμβανέ τή φράση: «Τεκνία μου ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Δηλαδή παιδάκια μου ν' ἀγαπιόσαστε μεταξύ σας και συμπλήρωνε: «Ἄντη εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου μας και δταν κάνετε τοῦτο, εἶναι ἀρκετό». Ὁ Ἰωάννης πέθανε σέ βαθιά γεράματα τό 101 μ.Χ. Μᾶς διδάσκει δημως και σήμερα μέ τό παράδειγμά του και μέ τά πέντε θεόπνευστα βιβλία του. Τό Τέταρτο Ἱερό Εναγγέλιο, τίς τρεῖς καθολικές Ἐπιστολές και τήν Ἀποκάλυψη. ”Ο Ἰωάννης ἐπειδή ἀποκάλεσε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ «Λόγο», πρῶτος αὐτός δνομάστηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία μας «Θεολόγος». Τή μνήμη του γιορτάζουμε στίς 8 Μαΐου.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ἡ διδασκαλία και τό παράδειγμα τοῦ Ἰωάννη ποιά μεγάλη ὑποχρέωση στό Σωτήρα Χριστό μᾶς τονῖζουν ιδιαίτερα;
- β) Πῶς πρέπει νά ἐκδηλώνουμε τήν ἀγάπη μας στό Θεό και στούς ἀνθρώπους;
- γ) Πῶς ὁδηγοῦν οἱ κακές συναναστροφές;
- δ) Πῶς ἀποκαλεῖται ὁ Ἰωάννης και γιατί;

26. Ἄνδρεας ὁ Πρωτόκλητος.

”Ο Ἄνδρεας πρῶτος ἀποδέχεται τό ἀποστολικό ἄξιόμα

”Ο Ἄνδρεας ἦταν νεώτερος ἀδελφός τοῦ Πέτρου κι ἔξασκοῦσε μαζί του τό ἔργο τοῦ ψαρᾶ. Τά δυό ἀδέλφια ἀπό εὐσεβῆ ζῆλο ἤρθαν κοντά στόν ἄ-

γιο Ιωάννη τόν Πρόδρομο κι ἔγιναν μαθητές του, μαζί μέ τ' ἄλλα δυό ἀδέλφια τόν Ιάκωβο και τόν Ιωάννη. "Οταν δὲ Κύριος τοὺς κάλεσε νά Τόν ἀκολουθήσουν, πρῶτος δὲ Ἀνδρέας ἀποδέχτηκε μέ χαρά τό θεϊκό κάλεσμα. Γι' αὐτό λέγεται και «Πρωτόκλητος». Κατόπιν ἔφερε κοντά στόν Κύριο και τόν ἀδελφό του Πέτρο, γιά νά γίνονται πιά «ἀλιεῖς ἀνθρώπων». (Ματθ. Δ' 19). Δηλαδή ἀπό ἐδῶ και πέρα μέ τό δίχτυ τοῦ κηρύγματος θά προσέλκυναν ἀνθρώπους στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

'Ο Ἀνδρέας ὁδηγεῖ και ἄλλους στό Χριστό

"Ο Ἀνδρέας ἔφερε στόν Κύριο και τό συμπολίτη του κι ἀργότερα ἀπόστολο, Φίλιππο. Κάποτε μάλιστα μερικοί θεοσεβεῖς Ἕλληνες πού ἥθελαν νά δοῦν τόν Ιησοῦν, φανέρωσαν τήν ἐπιθυμία τους αὐτή στό Φίλιππο. Και αὐτός μαζί μέ τόν Ἀνδρέα τούς παρουσίασαν στόν Κύριο. Ο φιλέλληνας αὐτός ἀπόστολος, δ Ἀνδρέας, ἀργότερα δίδαξε και πέθανε στήν Ελλάδα. Βλέπουμε λοιπόν δτι δ Ἀνδρέας δχι μόνο ἀκολούθησε πρῶτος αὐτός τόν Ιησοῦν, ἀλλά φρόντιζε νά ὁδηγεῖ και ἄλλους κοντά στό Θεό. Αὐτό φανερώνει τό μεγάλο και ἱεραποστολικό ζῆλο του.

'Ο Ἀνδρέας περιοδεύει και πεθαίνει γιά τό Χριστό

Σύμφωνα μέ ἀρχαῖες ἐκκλησιαστικές παραδόσεις, ὑστερα ἀπό τήν Πεντηκοστή, δ Ἀνδρέας περιόδευσε και δίδαξε σέ διάφορα μέρη. Πήγε στή Συρία, στήν Καππαδοκία, στή Βιθυνία, στή Σκυθία και ἄλλοι. Στό Βυζάντιο χειροτόνησε και δρισε πρῶτο ἐπίσκοπο, τό Στάχυ. Γι' αὐτό φέρεται ως ἰδρυτής τής μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἔκκλησίας τής Κωνσταντινούπολεως.

'Από τό Βυζάντιο, δ Ἀνδρέας, πήγε στή Θράκη, στή Μακεδονία, στήν Ήπειρο και κατέληξε στήν Πάτρα τής Ἀχαΐας. Στήν Πάτρα δ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἔκαμε πολλά θαύματα και δίδαξε τό Εὐαγγέλιο. Τ' ἀποτελέσματα ἦταν θαυμαστά. Πολλοί πίστεψαν στόν Κύριο κι ἀποτέλεσαν τήν ἔκει χριστιανική Ἔκκλησία. 'Ανάμεσα σ' αὐτούς ἦταν ἡ σύζυγος τοῦ ἀνθύπατον τής Ἀχαΐας ἡ Μαξιμίλλα και δ ἀδελφός του. Αὐτό ἔξόργισε τόν ἀνθύπατο και διέταξε νά συλλάβουν και νά φυλακίσουν τόν ἀπόστολο Ἀνδρέα. Λίγο ἀργότερα τόν καταδίκασε σέ σταυρικό θάνατο. Εἶδαμε δτι δ Ἀνδρέας εἶχε τήν τιμή, πρῶτος ν' ἀκολουθήσει τόν Κύριο. Τώρα, βλέπουμε δτι ἀξιώνεται ν' ἀκολουθήσει τόν Κύριο και στό Σταυρό. Σέ γερον-

τική ήλικιά, δύγδόντα περίπου χρόνων, ύπομεινε μέ ανδρεία τό σταυρικό θάνατο, πάνω σέ δυο δοκάρια σέ σχῆμα Χ.

*Η *Έκκλησία τιμάει τόν ἀπόστολο *Ἀνδρέα

Τό ιερό λείψανο τοῦ ἀπόστολου Ἀνδρέα τόν 4ο αιώνα μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καὶ τοποθετήθηκε στό ναό τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Στήν Πάτρα θεωρεῖται πολιούχος καὶ προστάτης. Μάλιστα, ἐκεῖ πού μαρτύρησε δ ἄγιος, χτίστηκε γι' αὐτόν ναός. Τώρα τελευταῖα χτίστηκε ἐκεῖ καὶ ἄλλος καινούργιος καὶ μεγαλοπρεπής ναός. Σήμερα φυλάγεται στήν Πάτρα καὶ ἡ «τιμία κάρα», δηλαδή τό κεφάλι τοῦ Ἀποστόλου. Ὁλος δ χριστιανικός κόσμος καὶ Ἰδιαίτερα ἡ Κωνσταντινούπολη καὶ ἡ Σκωτία, τιμοῦν τόν Πρωτόκλητο Ἀγιο Ἀνδρέα. Τή μνήμη του γιορτάζουμε στίς 30 Νοεμβρίου.

*Ἐρωτήσεις:

- α) Πᾶς ὀνομάστηκε δ Ἀνδρέας καί γιατί;
- β) Ποιούς ἄλλους Ἀποστόλους ὀδήγησε στόν Κύριο;
- γ) Πᾶς δ ἀπόστολος Ἀνδρέας συνέχισε νά ὁδηγεῖ καὶ ἄλλους στό Χριστό; Ποιά δική μας υποχρέωση μᾶς θυμίζει αὐτό;
- δ) Ποιές πόλεις τόν τιμοῦν περισσότερο καί γιατί;

27. Οἱ ὑπόλοιποι ὀκτώ Ἀπόστολοι.

*Αλλοι Ἀπόστολοι

Γνωρίσαμε δτι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ίστερα ἀπό τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἔγιναν πανίσχυροι κήρυκες τοῦ Θείου λόγου καὶ ἀρχισαν τό ἀποστολικό τους ἔργο. Ἀποστολικό ἔργο δμως ἐκτός ἀπό τούς δώδεκα Ἀποστόλους καὶ τόν ἀπόστολο Παῦλο, ἐκαμαν οἱ βοηθοί καὶ συνεργάτες αὐτῶν. Ισαμε τώρα γνωρίσαμε τόν ἀπόστολο Παῦλο καὶ τούς ἀποστόλους Πέτρο, Ἰωάννη καὶ Ἀνδρέα. Γνωρίζουμε ἐπίσης δτι νωρίς, τό 44 μ.Χ., ἀποκεφαλίστηκε δ Ἰάκωβος, ὁ γιός τοῦ Ζεβεδαίου. Δέν μᾶς μένει παρά ἀπό τούς δώδεκα Ἀποστόλους νά δοῦμε τί ἐκαμαν καὶ οἱ ἄλλοι δχτώ.

Ἡ δράση τῶν ἄλλων Ἀποστόλων

Οἱ ὑπόλοιποι δχτώ Ἀπόστολοι ἀποτελοῦν μοναδικό φαινόμενο στήν ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητας. Αὐτούς τούς ἀπλοϊκούς κι ἀσημούς ἀνθρώπους δ Θεός τούς ἔκαμε ἄξιους καὶ ἰκανούς νά συντρίψουν τά εῖδωλα. Τούς ἀνάδειξε φωστῆρες τῆς οἰκουμένης. Τούς ἀξίωσε ἀκόμη νά σφραγίσουν τό κήρυγμά τους μέ τό αἷμα τους. Ἔτσι σύμφωνα μέ ἀρχαῖες παραδόσεις μποροῦμε νά παρακολουθήσουμε τή δράση καθενός.

1. Φίλιππος

Καταγόταν ἀπό τή Βηθσαΐδά τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦταν ἀπό τούς πρώτους μαθητές τοῦ Κυρίου. Κήρυξε τό Εὐαγγέλιο στή Φρυγία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δπου καὶ μαρτύρησε. Τόν γιορτάζουμε στίς 14 Νοεμβρίου. Ἀπό τήν ἄλλη ήμέρα ἀρχίζει ή νηστεία τῶν Χριστουγέννων.

2. Ναθαναήλ ἢ Βαρθολομαῖος

Καταγόταν ἀπό τήν Κανά τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Κύριος τόν δνόμασε γνήσιο ἴσραηλίτη, χωρίς πονηριά. Ὁ Ναθαναήλ, σύμφωνα μέ τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, κήρυξε τό Χριστό στήν Ἰνδία καὶ στήν Ἀρμενία. Ὅπειμενε καὶ αὐτός μαρτυρικό θάνατο.

3. Θωμᾶς

Ἡταν ἐκεῖνος πού ἀπουσίαζε, δταν παρουσιάστηκε ὁ Κύριος στούς μαθητές Του γιά πρώτη φορά ὅστερα ἀπό τήν Ἀνάστασή Του. «Ο Κύριός μου καὶ δ Θεός μου» διακήρυξε ὅστόσδ ὁ Θωμᾶς, δταν εἶδε καὶ αὐτός τόν Κύριο μετά ἀπό δχτώ ήμέρες. Τό περιστατικό αὐτό θυμόμαστε πιό πολύ τή πρώτη Κυριακή, ὅστερα ἀπό τό Πάσχα. Τότε γιορτάζουμε καὶ τή μνήμη του. Ὁ Θωμᾶς δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στήν Παρθία καὶ στήν Ἰνδία, δπου καὶ μαρτύρησε. Γι' αὐτό Χριστιανοί τῶν Ἰνδιῶν λέγονται «Θωμαῖστές».

4. Ματθαῖος

Καταγόταν ἀπό τή Γαλιλαία. ᩃταν τελώνης, δηλαδή μάζευε τούς φόρους, στήν Καπερναούμ. Ὁ Ματθαῖος ἀκολούθησε μέ προθυμία Τόν Κύριο, δταν τόν κάλεσε νά γίνει μαθητής Του. Ἀρχικά δίδαξε στούς Ἰουδαίους τῆς Παλαιστίνης. Ἐγραψε τό Θεόπνευστο καὶ πρώτο Ἱερό

Εύαγγέλιο γιά Χριστιανούς, πού προέρχονταν ἀπό τούς Ἰουδαίους. Ἀργότερα κήρυξε στούς Πάρθους και στούς Αιθίοπες. Μαρτύρησε και αὐτός γιά τό Χριστό.

5. Ιάκωβος ὁ γιός τοῦ Ἀλφαίου

Λεγόταν και μικρός, γιά νά ξεχωρίζει ἀπό τόν Ἰάκωβο τό γιό τοῦ Ζεβεδαίου. Διδαξε τό Εύαγγέλιο στήν Αἴγυπτο, δπου και μαρτύρησε.

6. Θαδδαῖος ἢ Λεββαῖος

Αὐτός λεγόταν και Ἰούδας και ἥταν γιός τοῦ Ἰακώβου. Κήρυξε τό Εύαγγέλιο στή Συρία, στήν Ἀρμενία, στήν Ἀραβία και στήν Περσία. Είχε μαρτυρικό τέλος.

7. Σίμωνας ὁ Κανανίτης ἢ Ζηλωτής

Ο Ἀπόστολος αὐτός, σύμφωνα μέ τήν παράδοση κήρυξε στή Μαυριτανία και σ' ἄλλες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς. Λέγεται δτι κατέληξε στή Μεγάλη Βρεττανία, δπου και πέθανε μέ μαρτυρικό τρόπο.

8. Μαθθίας

Γνωρίζουμε δτι αὐτός, πῆρε τήν κενή θέση τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη στό ἀποστολικό ἀξίωμα. Λέγεται δτι κήρυξε στήν Αἴγυπτο και στήν Αιθιοπία, δπου βρῆκε μαρτυρικό θάνατο. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμάει ξεχωριστά κάθε Ἀπόστολο, τούς τιμάει δμως κι δλους μαζί στίς 30 Ἰουνίου.

Ἐρωτήσεις:

- Πῶς ἀναδείχτηκαν οἱ Ἀπόστολοι σέ γενναίους κήρυκες τοῦ Εύαγγελίου;
- Μέ ποιοὺς τρόπους ἔδειξαν τή γενναιότητά τους αὐτή και τήν ἀγάπην τους στόν Κύριο;
- Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἀκούγαν μέ μεγάλο ζῆλο τή διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, μᾶς λέει ἡ Ἅγια Γραφή « Ἰσαν (οἱ πιστοὶ) προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων» (Πράξ. Β' 42). Ποῦ βρίσκουμε σήμερα πολλές ἀπό τίς διδασκαλίες τους; πῶς πρέπει νά τίς μελετᾶμε;

28. Οἱ Εὐαγγελιστές Μάρκος καὶ Λουκᾶς.

α) Ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος

‘Ο Μάρκος ἦταν ιουδαῖος ἀπό τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡταν γιός τῆς εὐσεβοῦς καὶ εὐπορητὸς γυναικὸς Μαρίας καὶ ἀνεψιούς τοῦ Βαρνάβα. Ὁ πατέρας του φαίνεται πώς εἶχε πεθάνει νωρίς. Ἡ ἐνάρετη μητέρα τοῦ Μάρκου παραχώρησε τό εὐρύχωρο σπίτι της γιὰ τίς συγκεντρώσεις τῶν χριστιανῶν. Ἐτσι δὲ οἱ Μάρκος μεγάλωσε μέσα σ’ ἔνα εὐλογημένο περιβάλλον. “Ολα αὐτά τὸν βοήθησαν νά γίνει στενός συνεργάτης τῶν Ἀποστόλων καὶ ν’ ἀναδειχτεῖ σέ σπουδαίᾳ προσωπικότητα. Τό πρῶτο ὄνομα πού εἶχε σάν ἔβραιος ἦταν Ἰωάννης. Πήρε δημοσία σύμφωνα μέ τή συνήθεια ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καὶ τό ρωμαϊκό ὄνομα Μάρκος. Μ’ αὐτό πιά τό ὄνομα «Μάρκος δὲ Εὐαγγελιστής» ἔγινε γνωστός στήν Ἑκκλησίᾳ μας.

Συνεργάτης τῶν Ἀποστόλων

‘Ο Μάρκος ἥρθε στήν Ἀντιόχεια μαζί μὲ τὸν Παῦλο καὶ τὸν θεῖο του Βαρνάβα. Αὐτούς ἀκολούθησε στήν πρώτη ἀποστολική περιοδεία τους, στήν Κύπρο. Περιόδεψε δημοσίᾳ κι ἄλλοτε στήν Κύπρο μαζί μὲ τό Βαρνάβα. Ἀργότερα συνεργάστηκε στενά μέ τοὺς ἀποστόλους Παῦλο καὶ Πέτρο.

Θεόπνευστος συγγραφέας

ὁ Μάρκος πιό πολὺ ἦταν μαθητής καὶ ἐρμηνευτής τοῦ Πέτρου. Ὁ Θεός ἀξίωσε τό Μάρκο νά συγγράψει τό δεύτερο Ἱερό Εὐαγγέλιο. Σ’ αὐτό γράφει κυρίως δσα ἀκουσε ἀπό τὸν Πέτρο. Πιό πολύ περιγράφει θαύματα μέ σύντομο καὶ γλαφυρό ὑφος. Ἀρχαία ἐκκλησιαστική παράδοση μᾶς λέει δτι δὲ οἱ Μάρκος δίδαξε τό Εὐαγγέλιο στήν Αἴγυπτο, στή Λιβύη καὶ στήν Πεντάπολη. Καί δτι ἔγινε πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας. Ποίησε τήν Ἑκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας εἴκοσι χρόνια καὶ ὑπέμεινε ἐκεῖ μαρτυρικό θάνατο. Ἀργότερα κατά τή Βυζαντινή ἐποχή Ἐνετοί ἔμποροι μετέφεραν τό ιερό λείψανό του στή Βενετία, τῆς δποίας είναι πολιοῦχος. Ἐκεῖ χτίστηκε γιά τιμή του μεγαλοπρεπής ναός. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 25 Ἀπριλίου.



β) Ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς

Λουκᾶς ὁ Ἰατρός ὁ ἀγαπητός (Κολασ. δ' 14).

‘Ο Λουκᾶς καταγόταν ἀπό τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Γνώριζε πολύ καλά τὴν ἐλληνική γλώσσα καὶ εἶχε σπουδάσει τὴν ἰατρική ἐπιστήμη. Σάν ἀνθρωπος τῶν γραμμάτων, δὲ Λουκᾶς, ἔχωρισε εὐκολότερα τὴν χριστιανική διδασκαλία ἀπό τὸ ψέμα τῆς εἰδωλολατρίας. Πίστεψε νωρίς στὸ Χριστό κι ἀφιέρωσε τὴν ζωή του στὴ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου. ‘Εγινε, καθὼς γνωρίζουμε, στενός συνεργάτης τοῦ ἀποστόλου Παύλου. ‘Ο Λουκᾶς ἀκολούθησε τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν στὴ δεύτερη περιοδεία του ἀπό τὴν Τρωάδα. Παρακολούθησε ἐπίσης τὸν Παῦλο στὸ τέλος τῆς τρίτης περιοδείας του, ταξιδεύοντας μαζί του στὴ Ρώμη. Ἐκεῖ στάθηκε κοντά του στίς φυλακίσεις του καὶ σάν γιατρός εὐεργέτησε τοὺς χριστιανούς καὶ πιό πολὺ τὸ διδάσκαλό του, τὸν Παῦλο. Γι’ αὐτό κι δὲ ο Παῦλος τὸν ὀνομάζει «συνεργό» δηλαδή συνεργάτη του καὶ «ἰατρός ἀγαπητό».

Λουκᾶς ὁ θεοκίνητος συγγραφέας

‘Ο Ἱερός Λουκᾶς ἦταν ὁ θεοκίνητος συγγραφέας δύο βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης: Τοῦ τρίτου ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων». Στό Εὐαγγέλιο του μᾶς διέσωσε πολλά ἀπό τὴν ζωή τοῦ Κυρίου, πού δέν τὰ γράφουν οἱ ἄλλοι Εὐαγγελιστές. Τίς πληροφορίες του αὐτές τίς συγκέντρωσε ἀπό τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου καὶ μάλιστα ἀπό τὴν Θεοτόκο. Στό ἄλλο ἔργο του, στίς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», μᾶς ἔξιστορεῖ τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἔξαπλώσεως τῆς Πρώτης Χριστιανικῆς Ἔκκλησίας. Ἐτσι ἀναδείχτηκε ὁ κυριότερος ἴστορικός γιά τά τριάντα πρῶτα χρόνια τῆς Ἔκκλησίας μας.

‘Ο Λουκᾶς ὑστερα ἀπό τὸ θάνατο τοῦ Παύλου.

Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση τῆς Ἔκκλησίας, δὲ Λουκᾶς, ὑστερα ἀπό τὸ θάνατο τοῦ Παύλου κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Γαλλία, στὴ Δαλματία, στήν Ἰταλία, στήν Ἑλλάδα καὶ ἀλλοῦ. Λέγεται μάλιστα διτὶ πέθανε μὲ μαρτυρικό τρόπο στὴ Θήβα τῆς Βοιωτίας. Ἡ ἐκκλησία μας τιμάει τὴ μνήμη του στίς 18 Ὁκτωβρίου.

Έρωτήσεις:

- a) «Ἐργον ποίησον Εὐαγγελιστοῦ» (Β' Τιμοθ. Δ' 5). Κάμε κι ἐσύ
ἔργο εὐαγγελιστῆ, λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸ μαθητή του Τιμό-
θεο. Πῶς μποροῦμε νά το κάνουμε κι ἔμεῖς αὐτό;
- β) Ποιοί ήταν οἱ τέσσερις εὐαγγελιστές;
- γ) Ποιές ψηφεσίες πρόσφεραν στήν Έκκλησία ὁ Μάρκος και ὁ Λου-
κᾶς;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

29. *Κλῆρος καὶ Σύνοδοι.*

A) *Ο κλῆρος. Οι ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί*

Τήν ἑποχή πού ζοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι μέ τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ οἱ χριστιανικές Ἐκκλησίες πληθύνονταν συνεχῶς. Τή διοίκηση δλων τῶν ἐκκλησιῶν στήν ἀρχή τήν εἶχαν οἱ Ἰδιοί οἱ Ἀπόστολοι. Κατόπιν δμως οἱ Ἀπόστολοι δέν ἦταν δυνατό νά ἐπαρκοῦν στό ἀποστολικό τους ἔργο, ἔχοντας τή διοίκηση δλων αὐτῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Χρειάζονταν και ἄλλους βοηθούς και συνεργάτες. Αύτοί δνομάστηκαν ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί και μέ τόν καιρό διαμορφώθηκαν σέ δυό τάξεις: τούς χαρισματούχους και τούς μόνιμους ἐκκλησιαστικούς λειτουργούς. a) *Χαρισματοῦχοι.* Σ' αὐτούς ἀνήκαν δσοι εἶχαν πάρει ἀπό τό Θεό κάποιο εἰδικό χάρισμα. Ἔταν, ἐκτός ἀπό τούς Ἀποστόλους, Οι Εὐαγγελιστές ἡ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου και οἱ *Προφῆτες*. Οι Εὐαγγελιστές, καθώς και οἱ Ἀπόστολοι, εἶχαν γιά κύριο ἔργο νά περιοδεύουν στά διάφορα μέρη και νά ἰδρύουν νέες ἐκκλησίες. Ἐνῶ οἱ Προφῆτες περιόδευαν στίς Ἐκκλησίες πού εἶχαν ἰδρυθεῖ κι ἐνίσχυαν τούς πιστούς στή χριστιανική ζωή. β) *Μόνιμοι ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί.* Ἔταν αύτοί πού βρίσκονταν μόνιμα κοντά στούς πιστούς. Μέ τόν καιρό μάλιστα ξεχώρισαν σέ τρεῖς βαθμούς: Τούς διακόνους, τούς πρεσβυτέρους και τούς ἐπισκόπους. Αύτοί τελικά παρέμειναν στήν Ἐκκλησία, γιατί ἐξέλιπαν πιά οἱ χαρισματοῦχοι. Αύτοί ἀκόμη

δόνομάστηκαν καί κληρικοί, γιατί εἶχαν ώς κλῆρο (κύριο καί Ἱερό ἔργο) νά
ὑπηρετοῦν τήν Ἐκκλησία.

Οι κληρικοί καί τό ἔργο τους

Οι κληρικοί στήν ἀρχή χειροτονοῦνταν ἀπό τούς Ἀποστόλους. Ἔτσι
χειροτονήθηκαν οἱ ἑφτά διάκονοι στά Ἱεροσόλυμα. α) Οἱ διάκονοι.
Ἀρχικά βοηθοῦσαν στήν ἀσκηση τῆς φιλανθρωπίας. Ἐπικράτησε δῶμας ἡ
συνήθεια νά βοηθοῦν καί στή Θεία λατρεία. β) Οἱ πρεσβύτεροι.
Περιορίστηκαν στά Ἱερατικά τους καθήκοντα. Τά κυριότερα ἀπ' αὐτά ἦ-
ταν: Νά τελοῦν δλα τά μυστήρια ἐκτός ἀπό τήν Ἱεροσύνη, νά κάνουν δλες
τίς Ἱερές ἀκολουθίες ἐκτός ἀπό τόν ἀγιασμό τού μύρου καί τά ἐγκαίνια
τῶν ναῦν, νά ποιμαίνουν τό λαό τοῦ Θεοῦ καί νά διδάσκουν τό θεῖο λόγο.
γ) Οἱ Ἐπίσκοποι. Οἱ Ἀπόστολοι τήν ἔξουσία πού εἶχαν νά διοικοῦν τήν
Ἐκκλησία, τή μεταβίβασαν στούς ἐπισκόπους. Αύτοί τελικά θά τούς δια-
δέχονταν. Τώρα πιά οἱ ἐπίσκοποι θά συνέχιζαν τό ἔργο τῶν Ἀποστόλων.
Τήν ἔξουσία τους αὐτή οἱ Ἐπίσκοποι τή μεταβίβαζαν στούς διαδόχους
των. Ἔτσι μέ τήν ἀδιάκοπη ἀποστολική διαδοχή ἔφτασε μέχρι σήμερα ἡ
Ἱερατική χάρη. Οἱ ἐπίσκοποι εἰδικότερα συνέχισαν νά χειροτονοῦν τούς
ἄλλους κληρικούς καί νά τελοῦν δλα τά μυστήρια καί τίς Ἱερές ἀκολου-
θίες. Ἀκόμη συνέχισαν νά κηρύξτουν τό Θεῖο λόγο καί νά διοικοῦν τήν
Ἐκκλησία. Ἡταν καί εἶναι τό «στόμα» καί οἱ κανονικοί ἐκπρόσωποι τῆς
Ἐκκλησίας.

B) Σύνοδοι, Τοπικές καί Ἐπαρχιακές

α) **Τοπικές.** Στήν ἀρχαία ἐκκλησία πολλές φορές στήν ἴδια περιοχή
ὑπῆρχαν ἄλλες μικρότερες περιοχές μέ ίδιαίτερους ἐπισκόπους. Ὁλοι
τους δῶμας ἀποτελοῦσαν μιά Ἐκκλησιαστική Κοινότητα. Πολλές φορές
παρουσιάζονταν ζητήματα μέ κοινό ἐνδιαφέρον, πού τά ἔλυναν οἱ τοπικές
Σύνοδοι. Σ' αὐτές λάβαιναν μέρος οἱ ἐπίσκοποι μιᾶς περιοχῆς μαζί μέ
τούς ἐπισκόπους τῶν γειτονικῶν περιοχῶν. Λάβαιναν μέρος καί ἄλλοι
κληρικοί καί λαϊκοί. Πρόεδρος ἥταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς σπουδαιότερης πό-
λεως. Οἱ Τοπικές Σύνοδοι μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἔλυναν δσα ζητήματα
ἀπασχολοῦσαν τήν Ἐκκλησία. β) **Ἐπαρχιακές.** Υστερα ἀπό τό 325 μ.Χ.
καθιερώθηκαν οἱ Ἐπαρχιακές Σύνοδοι. Σ' αὐτές λάβαιναν μέρος οἱ ἐπί-

σκοποι της ιδιας ἐπαρχίας μέ πρόεδρο τὸν ἐπίσκοπο τῆς σπουδαιότερης πόλεως, πού ὁνομάστηκε πιά «μητροπολίτης». Ἀπό τούς μητροπολίτες τῶν μεγάλων πόλεων μερικοὶ ὁνομάστηκαν ἔξαρχοι ή ἀρχιεπίσκοποι. Ἀπό τὸν 5ο αἰώνα οἱ ἀρχιεπίσκοποι Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξάνδρειας, Ἀντιόχειας καὶ Ἱεροσολύμων ὁνομάστηκαν Πατριάρχες.

Ἐρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- a) Ποιοί ἐκκλησιαστικοί λειτουργοί ὑπῆρχαν κατά τὴν ἀποστολική ἐποχῇ;
- β) Πῶς ἔφτασε μέχρι σήμερα ἡ χάρη τῆς ἵεροσύνης;
- γ) τί ἦταν οἱ τοπικές καὶ τί οἱ ἐπαρχιακές Δύνοδοι;
- δ) «Ἐύλαβοῦ τὸν Κύριον καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε». Σοφ. Σειράχ Ζ' 29. (Ἐύλαβοῦ=σεβάσον, θαύμαζε=τίμα). Ἀναπτύξτε τό παραπάνω ρητό.

30. Οἱ Ἀποστολικές Ἐκκλησίες. Ἐπικοινωνία καὶ σχέση μεταξύ τους.

Ἀποστολικές Ἐκκλησίες

Ο Κύριος ἔδωσε στοὺς μαθητές Του τὴν ἐντολή: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματ. Κ' 19). Δηλαδή πηγαίνετε νά διδάξετε τὴν ἀλήθεια σ' δλα τά ἔθνη. Μέχρι τώρα γνωρίσαμε δτι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ συνεργάτες τους ἐφάρμοσαν μέ ἐνθουσιασμῷ αὐτή τῇ θεικῇ ἐντολή. Γνωρίσαμε δτι πήγαιναν ἀπό τόπο σέ τόπο καὶ μέ τό κήρυγμά τους καὶ τῇ Χάρη τοῦ Θεοῦ δρυναν συνεχῶς νέες Ἐκκλησίες. Οἱ Ἐκκλησίες λοιπόν αὐτές πού ἰδρύθηκαν ἀπό τοὺς Ἀπόστολους η ἥρθαν σέ στενή σχέση μέ κάποιο ἀπ' αὐτοὺς ὁνομάστηκαν ἀπόστολικές.

Ἀποστολικές ἐκκλησίες ίδρυθηκαν στήν Παλαιστίνη, στή Συρία, στή Μικρά Ἀσία, στή Μακεδονία, στήν κυρίως Ἑλλάδα καὶ σέ πολλά ἄλλα μέρη. Ἀνάμεσα σ' αὐτές ξεχώριζαν οἱ Ἐκκλησίες τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Ρώμης, τῆς Ἐφέσου, τῶν Φιλίππων, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Κορίνθου κι ἄλλες.

Ίεροσόλυμα, ή μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν

Οἱ χριστιανοὶ ιδίως κατά τοὺς πρώτους αἰῶνες τιμοῦσαν ιδιαίτερα τίς ἀποστολικές Ἐκκλησίες. Καὶ τοῦτο, γιατὶ οἱ Ἐκκλησίες αὐτές συνδέονται πολὺ μέ τούς Ἀποστόλους. Καὶ ἀκόμη πολὺ σέβονταν τήν Ἐκκλησία τῶν Ιεροσολύμων. Αὐτή θεωροῦσαν σάν μητέρα τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἔκει ἔγιναν τόσα πολλά ἀπό τήν ἐπίγεια ζωή τοῦ Κυρίου. Ἔκει ἰδρύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες, πού ἰδρύθηκαν ὅστερα σέ διάφορα μέρη, συνδέονταν κι αὐτές μεταξύ τους ἀλλά καὶ μέ τήν Ἐκκλησία τῶν Ιεροσολύμων, χωρίς διακρίσεις καὶ φίλονικίες. «Ολη ἡ Ἐκκλησία, τό σύνολο δηλαδή τῶν πιστῶν, ἦταν μία κι ἀδιαιρετη.

Ἡ ποθητή ἐνότητα

«Εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα». (Ἐφεσ. Δ' 5). Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε γά τούς πιστούς ἦταν μία. Γιατὶ ἔνας εἶναι δο Κύριος, μία ἡ πίστη μας σ' Αὐτὸν καὶ ἔνα τό ἄγιο Βάπτισμα. Ἡ ἐνότητα αὐτή τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας διαφυλάχτηκε γιά πολύ καιρό μέ κάθε θυσία. Οἱ τοπικές Ἐκκλησίες παρουσίαζαν βέβαια ἔξωτερικές διαφορές, καθώς ἦταν τά έθιμα γύρω ἀπό τή λατρεία, ἡ γλώσσα κ.ἄ. Γιά νά διατηρήσουν δμως τήν ἐνότητα ἀδιάσπαστη, προσπαθοῦσαν νά παραβλέπουν τίς διαφορές αὐτές. Θεωροῦσαν τήν ἐκκλησιαστική ἐνότητα ως κάτι τό ίερό. Πρέπει νά προσευχόμαστε στόν Κύριο νά χαρίσει καὶ πάλι στήν Ἐκκλησία Του αὐτήν τήν ποθητή ἐνότητα.

Μέ έφόδιο τήν ἀγάπη

Ἀπό τά πρῶτα χριστιανικά χρόνια ή ἐνότητα τῆς πίστεως ἔγινε γιά τούς πιστούς δεσμός ἀγάπης. Λαμπρό παράδειγμα ἔδωσε ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας. Οἱ πιστοί τῆς Ἀντιόχειας συγκέντρωσαν βοηθήματα γιά τούς πιστούς τῶν Ιεροσολύμων, πού στεροῦνταν καὶ τούς τά ἔστειλαν μέ τόν Παῦλο καὶ τό Βαρνάβα. Ἡ εὐλογημένη αὐτή συνήθεια νά μαζεύουν βοηθήματα γιά τούς ἀδελφούς, ἀργότερα δνομάστηκε «Λογία». Πόσες καὶ πόσες φορές δέν ἐπαναλήφθηκε αὐτό στήν ἀποστολική ἀλλά καὶ στή μετέπειτα ἐποχή: Οἱ χριστιανοί πάντα συνδέονταν μεταξύ τους μέ τό δεσμό

τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Πολλές φορές μάλιστα χωρίς νά γνωρίζει ὁ ἔνας τόν ἄλλο. Αὐτό ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση σέ πολλούς εἰδωλολάτρες, τούς δποίους συχνά δόδηγούσε στό Χριστό.

Ἐρωτήσεις :

- a) Ποιές Ἐκκλησίες ὀνομάζονταν ἀποστολικές; γιατί οἱ χριστιανοὶ τίς σέβονταν ἴδιαίτερα;
- β) Τί ὀνομάστηκε «Λογία»; ποιά ὑποχρέωση μᾶς θυμίζει;
- γ) Πῶς κατορθωνόταν ἡ ἐνότητα στούς πρώτους χριστιανούς; ποιές ἀρετές τούς βοηθοῦσαν σ' αὐτό;

Κείμενο.

Μή στέκεσαι μακριά ἀπό τήν Ἐκκλησία, τίποτε δέν εἶναι πιό δυνατό ἀπ' αὐτή. Ἡ ἐλπίδα σου, ἡ σωτηρία σου καί τό καταφύγιό σου εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Αὐτή εἶναι πιό ψηλή ἀπό τόν οὐρανό καί πιό πλατιά ἀπό τή γῆ. (Ιερός Χρυσόστομος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

31. Ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εὐνοϊκές προϋποθέσεις - ἐμπόδια.

Τό θαῦμα τῆς ἔξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ

Ἡ μεγάλη ἔξαπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ ποὺ ἔγινε ἀπό τοὺς Ἀποστόλους, συνεχίστηκε ἀπό τοὺς διαδόχους καὶ τοὺς συνεργάτες τῶν Ἀποστόλων. Ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυρας Ἰουστίνος, μαρτύρησε τό 165 μ.Χ., διαβεβαίωνε δτὶ στὶς ἡμέρες του σχεδόν δέν ὑπῆρχε γένος τῆς γῆς βάρβαρο ἢ πολιτισμένο, πού νά μήν ἔκανε προσευχές στὸν ἀληθινό Θεό. Ἐτσι τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου σάν ἀστραπή διαδόθηκε ἀπό τῇ Συρίᾳ μέχρι τὴν Ἰταλία καὶ ἀπό τῇ Βόρεια Εὐρώπη ώς τὴν Ἀφρική. Οἱ διάφορες χῶρες, ἡ μιὰ ὑστερα ἀπό τὴν ἄλλη, ἀκούγαν τῇ χριστιανικῇ διδασκαλίᾳ. Στή θαυμαστή αὐτῇ ἔξαπλωσή του δ Χριστιανισμός συνάντησε πολλές εὐνοϊκές προϋποθέσεις, πού τόν βοήθησαν. Συνάντησε δμως καὶ πολλά ἐμπόδια, πού μάταια προσπάθησαν ν' ἀνακόψουν τὴν πρόοδό του.

Εὐνοϊκές προϋποθέσεις

Σπουδαιότερες ἀπ' αὐτές ἦταν:

- α) Ἡ Θεϊκή καταγωγή τῆς νέας θρησκείας. Ἡ χριστιανική διδασκαλία ἦταν τό φῶς τό ἀληθινό μέσα στό σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας.
- β) Ἄλλη ἦταν ἡ ἰδιαίτερη εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Αὐτήν προσέλκυν ή πίστη τῶν χριστιανῶν, ἡ μεταξύ τους ἀγάπη, ἡ ἀγνή ζωή τους καὶ ἡ ἀφοσίωσή τους στή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

- γ) Ἀλλά καὶ ή διάδοση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, πού μιλιόταν παντοῦ, διευκόλυνε τή διάδοση τῆς νέας θρησκείας.
- δ) Ἀκόμη πολύ βοήθησαν ή αὐτοθυσία καὶ τό θάρρος τῶν χριστιανῶν μπροστά στά ἐμπόδια, πού συναντοῦσε στό διάβα της ή νέα θρησκεία.

Ἐμπόδια

Ἄφοτου παρουσιάστηκε δὲ Χριστιανισμός συνάντησε καὶ πολλά ἐμπόδια ἀρχικά ἀπό τούς φανατικούς ιουδαίους. Αὐτοί πρῶτοι καταδίωκαν τούς Χριστιανούς, καθώς ἔγινε ὅστερα ἀπό τό λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου. Κυρίως δμως μεγάλα ἐμπόδια καὶ συστηματικούς διωγμούς συνάντησε δὲ Χριστιανισμός ἀπό τούς ρωμαίους αὐτοκράτορες καὶ τόν εἰδωλολατρικό δχλο. Αὐτῶν τῶν διωγμῶν τά κυριότερα αἴτια ἦταν τά ἔξης:

α) Ἡ ἄρνηση τῆς λατρείας τοῦ αὐτοκράτορα

Τό ρωμαϊκό κράτος ἄφηνε τούς ὑπηκόους του νά ἔχουν τή θρησκεία τους. Ἄρκεῖ νά δέχονταν τήν ἐπίσημη ρωμαϊκή θρησκεία καὶ νά λάτρευαν τόν αὐτοκράτορα σάν Θεό. Μόνο στούς ιουδαίους δέν ἐπέβαλλαν αὐτό. Ἔτσι στήν ἀρχῇ δέ διώκονταν οἱ Χριστιανοί, γιατί δέ διακρίνονταν ἀπό τούς ιουδαίους. Ἄφοτου δμως ἄρχισαν νά τούς ξεχωρίζουν, ἄρχισαν καὶ οἱ διωγμοί. Οἱ χριστιανοί ἀρνιοῦνταν νά λατρεύουν ψεύτικους θεούς καὶ ίδιαίτερα νά λατρεύουν τόν αὐτοκράτορα.

β) Οἱ ψεύτικες κατηγορίες

Ἄλλο αἴτιο τῶν διωγμῶν ἦταν οἱ ψεύτικες κατηγορίες σέ βάρος τῶν χριστιανῶν. Τούς κατηγοροῦσαν δτι στίς συγκεντρώσεις τους συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τοῦ Κράτους κ.λπ. Τούς συκοφαντοῦσαν ἐπίσης δτι ἦταν ἀπόκοσμοι, ἐπειδή ἀπέφευγαν τίς θορυβώδεις διασκεδάσεις, τά θεάματα μέ τίς ἀσχήμιες κ.ἄ.

γ) Τά συμφέροντα πού θίγονταν

Μέ τήν ἔξαπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ θίγονταν πολλῶν τά συμφέροντα. Μερικοί ἀπ' αὐτούς ἦταν οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν, δσοι ἐφτιαχναν ἀγάλματα, διάφοροι ἔμποροι πού ἔξυπηρετοῦσαν τήν εἰδωλολατρία κ.ἄ. Αὐτοί λοιπόν πῆραν ἐχθρική στάση ἐναντίον τῆς νέας θρησκείας. Αὐτά ἦταν τά κυριότερα αἴτια τῶν διωγμῶν. Οἱ εἰδωλολάτρες δμως γά ν' ἀρ-

χίσουν ένα διωγμό, συνήθως γύρευναν κάποια ἀφορμή. Πολλές φορές γίνονταν θεομηνίες, πλημμύρες, σεισμοί, πυρκαγιές κ.ἄ., πού δέ λείπουν ἀπό καμιά ἐποχή. Ἐ λοιπόν δλα αυτά ίσχυρίζονταν πώς τάξτελναν οι θεοί τους ἀπό δργή στούς Χριστιανούς, ἐπειδή δέν τούς λάτρευαν. Πόσο μεγάλη δμως ήταν ή πλάνη τους!

Έρωτήσεις:

- a) Ποιές εύνοικές προϋποθέσεις προέρχονταν ἀπό τους ἴδιους τους Χριστιανούς;
- b) Γιατί τό Ρωμαικό Κράτος δέν καταδίωξε ἀπό τήν ἀρχή τό Χριστιανισμό;
- γ) Ποιές ήταν οι κυριότερες κατηγορίες ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν;
Πῶς τίς χαρακτηρίζετε;

32. Οἱ μάρτυρες. Κυριότεροι διωγμοί (64-313 μ.Χ.).

Τό «νέφος τῶν μαρτύρων»

Μέ «νέφος» παρομοιάζει ή Ἀγ. Γραφή τό μεγάλο πλῆθος τῶν μαρτύρων. Τῶν ἀνθρώπων δηλαδή, κάθε ἡλικίας, πού ἔμεναν σταθεροί στήν πίστη τους στό Θεό καὶ θυσιάζονταν γι' αὐτή. Ἐν καὶ οἱ φανατισμένοι ὅχλοι μαζί μέ τους δημίους ἐφάρμοζαν μέ μανία ἀτέλειωτα βασανιστήρια ἐναντίον τους. Ἀλλοις σταύρωναν. Ἀλλοις πριόνιζαν. Ἀλλοις ἔραβαν μέσα σέ δέρματα ζώων καὶ τούς ἔριχναν ώς τροφή στά θηρία. Πολλές φορές ἄλειφαν τούς Χριστιανούς μέ πίσσα η ἄλλα ενφλεκτα ὄλικά καὶ τούς ἔκαιγαν σάν λαμπάδες, γά νά φωτίζουν τούς αὐτοκρατορικούς κήπους. Οἱ ὑπέροχες μορφές τῶν μαρτύρων ὑπέμεναν καὶ ψυχικά βασανιστήρια. Φρόντιζαν οἱ διώχτες νά τούς προκαλοῦν μέ ὑποσχέσεις, γιά ν' ἀρνηθοῦν τό Χριστό. Μά πετύχαιναν τό ἀντίθετο. Ἡ πίστη τῶν Χριστιανῶν δσο χτυπιόταν ἀπό τούς διώχτες, τόσο βαθύτερα εἰσχωροῦσε στήν τότε κοινωνία, προσελκύοντας ἔτσι καὶ ἄλλους στό Χριστό. Σάν τό καρφί πού δσο χτυπιέται, τόσο βαθύτερα μπαίνει.

Οι κυριότεροι διωγμοί

α) Ὁ διωγμός τοῦ Νέρωνα. Ὁ διωγμός τοῦ Νέρωνα, καθώς γνωρίσαμε, ἀρχισε τό 64 μ.Χ. και κράτησε περίπου τέσσερα χρόνια. Ὁ ἀρχαῖος ἴστορικός Τάκιτος γράφει δτι σ' αὐτό τό διωγμό «οἱ χριστιανοὶ φονεύονταν μέ κάθε εἰδους βασανιστήρια χωρίς κανένα λόγο, ἀλλά μόνο και μόνο γιά τή σκληρότητα τοῦ ἐνός». Καί ἐννοεῖ τόν τρελό ἐκεῖνο αυτοκράτορα, τό Νέρωνα. Τότε, ἐκτός ἀπό τούς ἀποστόλους Πέτρο και Παῦλο, μαρτύρησαν και πολλοὶ ἀλλοι χριστιανοί.

β) Ό διωγμός τοῦ Δομιτιανοῦ. Τούς χριστιανούς καταδίωξε καὶ ὁ αὐτοκράτορας Δομιτιανός στὰ δυό τελευταῖα χρόνια τῆς βασιλείας του, 94-96 μ.Χ. Ἐκαμε τό διωγμό, γιατί νόμιζε δτι κινδύνευε ἡ βασιλεία του ἀπό τό Χριστιανισμό. Τότε πολλοί χριστιανοί φυλακίστηκαν, φονεύτηκαν κι ἀρπάχτηκαν οἱ περιουσίες τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού μαρτύρησαν ἦταν ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καθώς κι ὁ μαθητής τοῦ ἀποστόλου Παύλου, Τιμόθεος.

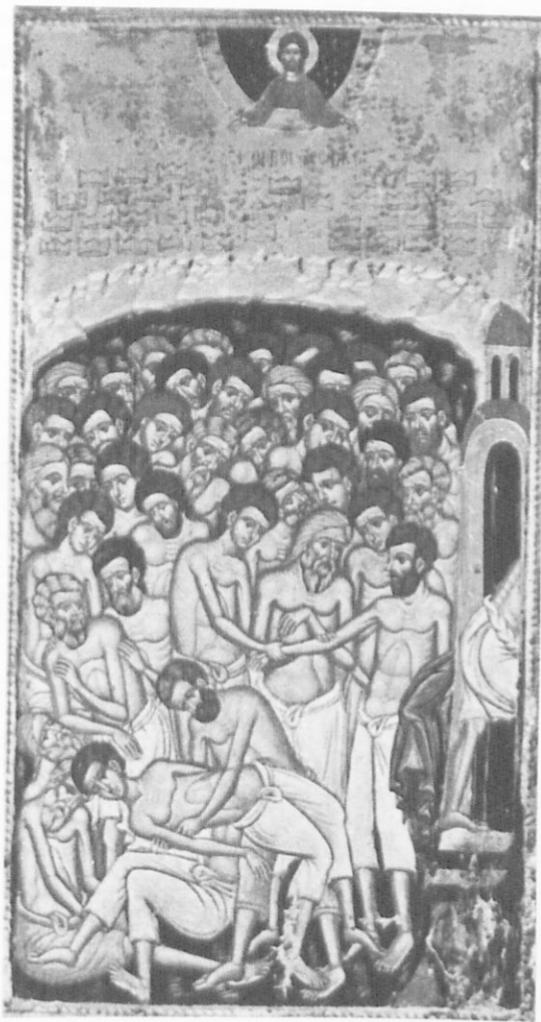
γ) Ὁ διωγμός τοῦ Τραϊανοῦ. Ὁ αὐτοκράτορας Τραϊανός, πού βασίλεψε ἀπό τό 98 ώς τό 117 μ.Χ., καθόρισε τή στάση τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν. Οἱ χριστιανοί δέν ἔπρεπε ν' ἀναζητοῦνται. Ἀλλά νά συλλαμβάνονται μόνο ὅστερα ἀπό γραφτή καταγγελία καὶ τότε νά παρουσιάζονται στά δικαστήρια. Κι ἂν θυσίαζαν στά εἰδωλα, θά ἀφήνονταν ἐλεύθεροι. Ἀν δημοσ ίστηρος δέ θυσίαζαν θά καταδικάζονταν σέ θάνατο. Ἐτσι δορίζε δ Τραϊανός. Ἀνάμεσα στούς ἔχεωριστούς μάρτυρες αὐτοῦ τοῦ διωγμοῦ ἦταν κι δ γηραιός ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας, Ἰγνάτιος δ Θεοφόρος.

δ) Ό διωγμός τοῦ Ἀδριανοῦ. Κι ό αὐτοκράτορας Ἀδριανός (117-138) ἔκαμε διωγμό, ἀλλά σέ μικρή ἔκταση. Ό διωγμός στράφηκε ἀρχικά ἐναντίον τῶν Ιουδαίων τῆς Παλαιστίνης, γιατί στασίασαν κατά τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Μαζὶ μ' αὐτούς δυμώς διώχτηκαν καὶ Χριστιανοί. Ἀκόμη δὲν ξεχώριζαν δύλωσδιόλου τό Χριστιανισμό ἀπό τὸν Ιουδαϊσμό.

ε) Ό διωγμός τοῦ Δεκίου.

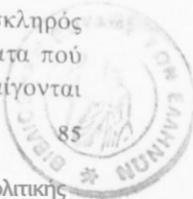
΄Από τήν ἐποχή τοῦ αὐτοκράτορα Δεκίου ἄρχισαν νά γίνονται γενικοί διωγμοί. Μέ αὐστηρό διάταγμα τοῦ Δεκίου 249-251 καλοῦνταν δλοι νά θυσιάσουν στά εἶδωλα και νά ἐφοδιαστοῦν μέ εἰδικό πιστοποιητικό. Σ' δσους δέ συμμορφώνονταν, ἐπιβάλλονταν βαριές ποινές: Δήμευση περιουσίας, ἔξορία, φυλάκιση, βασανιστήρια, θάνατος. Οι Χριστιανοί ἀναζητοῦνταν παντοῦ. Κυρίως διώκονταν οἱ ἐπίσκοποι. Ό Δέκιος ἐλεγε δτι «προτιμοῦσε νά είχε στή Ρώμη ἀντίπαλο αὐτοκράτορα,

Oι ἁγιοι Σαράντα μάρτυρες. Ἐργο τοῦ 17ου αἰώνα. Βυζαντινό Μουσεῖο Ἀθηνῶν.



παρά Χριστιανό «Ἐπίσκοπο». Στή φάλαγγα τῶν ἡρώων κι ὁμολογητῶν τῆς πίστεως προστέθηκαν τότε πολλοί νέοι Χριστιανοί.

στ) Ὁ διωγμός τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὁ διωγμός αὐτός ἦταν ὁ πιό σκληρός ἀπ' ὅλους. Ἐγινε ἀπό τό 303 ώς τό 305. Σύμφωνα μὲ διατάγματα πού ἐκδόθηκαν, ἔπειτε νά καταστρέφονται οἱ χριστιανικοί ναοί, νά καίγονται



οι Ἀγιες Γραφές, νά φονεύονται οί Χριστιανοί μάλιστα οί κληρικοί κ.ἄ. Τότε χύθηκε ἄφθονο χριστιανικό αἷμα. Ἡ ἐποχή αυτή δνομάστηκε ἐποχή τῶν μαρτύρων. Τότε μαρτύρησαν οί μεγαλομάρτυρες ἀγιοι Γεώργιος και Δημήτριος και χιλιάδες ἄλλοι χριστιανοί.

ε) *Ο διωγμός τοῦ Μαξιμιανοῦ.* Ο Μαξιμιανός ή Γαλέριος ἦταν γαμπρός και διάδοχος τοῦ Διοκλητιανοῦ. Αυτός μάλιστα εἶχε παρακινήσει τό Διοκλητιανό νά κάνει τόν ἄγριο ἐκεῖνο διωγμό. Ο Γαλέριος στήν Ἀνατολή, δπου ἔζουσίαζε αυτός, συνέχισε τό διωγμό ἀπό τό 305 μέχρι τό 311. Τελικά δταν ἀρρώστησε, σταμάτησε τό διωγμό και ζητοῦσε τίς προσυχές τῶν Χριστιανῶν.

Ἐρωτήσεις – ἀσκήσεις:

- a) Ποῦ ἔβρισκαν οἱ μάρτυρες τό θάρρος και τόν ἡρωϊσμό; Ποιός τούς ἐνίσχυε;
- β) Γιατί οἱ διῶχτες στρέφονταν μέ μανία ἐναντίον τῆς Ἀγίας Γραφῆς;
- γ) Γράψε δσα γνωρίζεις γιά τή ζωή τοῦ ἀγίου, τοῦ ὅποιον τ' ὄνομα ἔχεις σύ η κάποιο ἄλλο μέλος τῆς οἰκογένειάς σου.

Κείμενο:

Οἱ μάρτυρες ὑπέμειναν τά βασανιστήρια μέ χαρά. Ἐνῷ τούς ἔκοβαν τά μέλη τοῦ σώματος αἰσθάνονταν μεγάλη εὐχαρίστηση. Δέν καταδέχονταν οὔτε ν' ἀκούσουν τά παραπλανητικά λόγια ν' ἀρνηθοῦν τό Χριστό, γιά νά τούς χαρίσουν τή ζωή. Καί ὅλα αυτά, γιατί ζοῦσαν πιό πολύ γιά τό Χριστό, παρά γιά τόν ἑαυτό τους. Νικόλαος Καβάσιλας, «*Ἡ ἐν Χριστῷ Ζωῆ*».

33. *Ο Ἅγιος Δημήτριος.*

Ἐνας λαμπρός ἥγέτης

Ο ἄγιος Δημήτριος καταγόταν ἀπό ἐπίσημη οἰκογένεια τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐζησε τήν ἐποχή τῶν αυτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ και Μαξιμιανοῦ. Ἀναδείχτηκε ἐνας ἀπό τούς καλύτερους ἀξιωματικούς τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Μά πιό πολύ ὁ Δημήτριος, μέ τή μεγάλη του πίστη στό Χριστό

Ο ἄγιος Δημήτριος
(Ν. Λέπουρα).



καὶ τίς πολλές του ἀρετές, ἀναδείχτηκε ὁ λαμπρός ἡγέτης τῶν Χριστιανῶν. Ἰδιαίτερα συγκινοῦσε τούς νέους. Ἡταν ὁ ἐμπνευσμένος δόδηγός τους σ' ἔκεινους τούς δύσκολους καιρούς τῶν διωγμῶν. Αὐτός τούς ἐνίσχυε χωρίς νά φοβᾶται τίς συνέπειες, που δέν ἄργησαν νά φανοῦν.

Ο ἐμπνευστής μιᾶς νίκης

Ἄγριος διωγμός κατά τῶν Χριστιανῶν ξέσπασε τό 303 μ.Χ., καθώς γνωρίσαμε. Ο Δημήτριος διμως ἀτρόμητος συνέχισε τὴν Ἱεραποστολική του δράση. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά τόν συλλάβουν καί νά τόν φυλακίσουν σέ μιά φρικτή φυλακή. Μά δ Δημήτριος ἀγόγγιστα τά ὑπέμενε δλα γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Μιά ήμέρα ἐκεῖ στή φυλακή τόν ἐπισκέφτηκε δ ἀγαπημένος του μαθητής Νέστορας καί τοῦ φανέρωσε κάτι πολὺ σοβαρό. Στό στάδιο τῆς πόλεως χάρη τοῦ συναυτοκράτορα Μαξιμιανοῦ, που είχε ἐπισκεφθεῖ τή Θεσσαλονίκη, γίνονταν μεγάλοι ἀγῶνες. Στή διάρκεια

λοιπόν αὐτῶν τῶν ἀγώνων παρουσίασαν καὶ κάποιο γιγαντόσωμο ἀθλητή, τὸ Λυαῖο. Αὐτός με ύβριστικά λόγια προκαλοῦσε τούς Χριστιανούς, καθώς ἄλλοτε δ Γολιάθ τούς ἔβραίους. 'Ο Χριστιανισμός ἐκαλεῖτο ν' ἀναμετρηθεῖ μέ τὴν εἰδωλολατρία.

'Ο Νέστορας ζήτησε τὴν εὐλογία τοῦ Δημήτριου γιά ν' ἀντιμετωπίσει αὐτός τὸ Λυαῖο. 'Ο Δημήτριος ἀφοῦ προσευχήθηκε θερμά στὸν Κύριο ἔδωσε τὴν εὐλογία του σ' ἐκεῖνο τὸ γενναιό Χριστιανό, τὸ Νέστορα. Καί νά, μετά ἀπό λίγο ἐπαναλήφτηκε ἡ γνωστή ἱστορία τῆς πάλης τοῦ γίγαντα Γολιάθ μὲ τὸ μικρό Δαβίδ. 'Ο μικρόσωμος Νέστορας μὲ τῇ δύναμῃ τοῦ Θεοῦ νίκησε τὸν ὑπερήφανο γίγαντα Λυαῖο! 'Ο ἀληθινός Θεός, δ Θεός τοῦ Δημήτριου, εἶχε κάμει τὸ θαῦμα Του. Μιά ἔνδοξη νίκη εἶχε κερδηθεῖ. 'Ο Χριστιανισμός ἦταν δ νικητής τῆς εἰδωλολατρίας.

Δημήτριος δ μεγαλομάρτυρας

"Υστερα ἀπό ἐκείνη τῇ θαυμαστή νίκη τά πλήθη τῶν εἰδωλολατρῶν ἔξοργίστηκαν πιό πολύ. 'Ο αὐτοκράτορας διέταξε νά ἐκτελέσουν «ἐπί τόπου» τὸ Νέστορα. 'Ἐνω τὸ σῶμα τοῦ ἡρωικοῦ νέου βαφόταν στό αἷμα, ἡ ψυχή του παρουσιαζόταν στὸν Κύριο Ἰησοῦ. Γρήγορα δμως διαδόθηκε πώς δ Δημήτριος εἶχε ἐνθαρρύνει τὸ Νέστορα καὶ δτι αὐτός ἦταν δ ἐμπνευστής τῆς νίκης. Τότε διατάχτηκε καὶ ἐκείνου ἡ ἐκτέλεση. Φανατικοὶ στρατιῶτες φόνευσαν τὸ Δημήτριο μέ τίς ἀκονισμένες λόγχες τους. 'Ἔτσι δ σπόρος τῆς πίστεως, πού εἶχε σπείρει ἐκεῖ δ ἀπόστολος Παῦλος, ποτίστηκε μέ τό ἀγνό αἷμα ἐνός ἀκόμη εὐγενοῦς μάρτυρα. 'Η ἀγια ψυχή τοῦ Δημήτριου βαμμένη στὰ μαρτυρικά αἷματα παρουσιάστηκε στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ. 'Η ἐκκλησία μας νωρίς κατέταξε τὸ Δημήτριο ἀνάμεσα στοὺς ἀγίους της. Τὸν δνομάζει μεγαλομάρτυρα γιά τά πολλά βασανιστήρια πού ντ ἐμεινει γιά τό Χριστό. Τὸν δνομάζει καὶ μυροβλήτη, γιατί κατά τὴν παράδοση ἀπό τὸν τάφο του ἀνέβλυζε μύρο. Τή μνήμη του γιορτάζουμε στίς 26 Ὁκτωβρίου. Τόν 50 αἱώνα πάνω στὸν τάφο τοῦ μάρτυρα, καθώς λέγεται, χτίστηκε γιά τιμή του λαμπρός Χριστιανικός ναός. 'Ο ἀγιος Δημήτριος ἀποτελεῖ πρότυπο Χριστιανοῦ ἀγωνιστῆ. 'Ιδιαίτερα ἀναδείχτηκε προστάτης καὶ πολιούχος τῆς Θεσσαλονίκης. Μέ τίς δικές του πρεσβειες στό Θεό πολλές φορές σώθηκε ἡ Θεσσαλονίκη ἀπό τίς ἐπιδρομές τῶν Ἀβάρων, τῶν Σλάβων, τῶν Βουλγάρων κ.ἄ. Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστι-

κο δτι τήν ήμέρα τῆς γιορτῆς του, τήν 26η Οκτωβρίου του 1912, ό ελληνικός στρατός έλευθέρωσε τή Θεσσαλονίκη.

Έρωτήσεις:

- a) Πῶς δονομάζει ή Έκκλησία μας τόν ἄγιο Δημήτριο καί γιατί;
- β) Γιατί είναι πολιούχος τῆς Θεσσαλονίκης;
- γ) Ποιές ἀρετές του θαυμάζετε πιό πολύ;

Απολυτίκιο:

α) **Κείμενο:** «Μέγαν εῦρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σέ ύπέρμαχον ἡ οἰκουμένη, ἀθλοφόρε, τά ἔθνη τροπούμενον. Ως οὖν Λυαίου καθεῖλες τήν ἔπαρσιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τόν Νέστορα, οὗτως, ἀγιε μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστόν τόν Θεόν ἵκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τό μέγα ἔλεος».

β) **Απόδοση:** Σένα βρῆκε στούς κινδύνους ἡ οἰκουμένη μεγάλο προστάτη καί νικητή τῆς εἰδωλολατρίας. Καθώς λοιπόν ταπείνωσες τήν ύπερηφάνεια τοῦ Λυαίου στό στάδιο, δίνοντας θάρρος στό Νέστορα, ἔτσι μεγαλομάρτυρα Δημήτριε παρακάλει τό Χριστό νά δώσει σέ μᾶς τή σωτηρία.

34. Ο Ἅγιος Γεώργιος.

Η σταδιοδρομία του

Ο Ἅγιος Γεώργιος καταγόταν ἀπό τήν Καππαδοκία τῆς Μικρᾶς Ασίας. Από τούς γονεῖς του, πού ἦταν εὐσεβεῖς χριστιανοί, πῆρε χριστιανική ἀνατροφή. Νωρίς δμως ἔμεινε δρφανός ἀπό τόν πατέρα του, πού, καθώς λέγεται, μαρτύρησε γιά τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Μέ τίς φροντίδες πά τῆς καλῆς του μητέρας, δ Γεώργιος, προόδευε στή μόρφωση καί στή χριστιανική ζωή. Στά 18 του χρόνια δ Γεώργιος κατατάχτηκε στό ρωμαϊκό στρατό. Ἀλλά τότε οι καιροί γιά τούς χριστιανούς ἦταν πολύ δύσκολοι, γιατί ἦταν αὐτοκράτορας δ φοιβερός διώχτης τῶν Χριστιανῶν, δ Διοκλητιανός. Ο Γεώργιος γιά τήν ἔξυπνάδα, τήν ἀνδρεία καί τ' ἄλλα του χαρίσματα γρήγορα διακρίθηκε στό στρατό κι ἔφτασε στό βαθμό τοῦ χιλίαρχου.



Ο ἄγιος Γεώργιος, ὁ Τροπαιοφόρος (Φ. Κόντογλου).

‘Ο Γεώργιος δύμολογεῖ τὴν πίστη του

Τά ἀξιώματα καὶ οἱ τιμές δυμώς δέν ἐπηρέασαν τό Γεώργιο. Ἀντίθετα μέλυπη σκεφτόταν τούς Χριστιανούς, πού ύπέφεραν ἀπό τούς διωγμούς. Προσευχόταν μάλιστα στό Θεό, νά τὸν ἀξιώσει κι αὐτόν νά ὑπερασπίσει μέ τή ζωή του τή Χριστιανική πίστη. Καὶ νά πού ἥρθε δ καιρός. Ὁ Γεώργιος διατάχτηκε νά συλλάβει καὶ νά βασανίσει Χριστιανούς. Τότε ὅχι μόνο ἀρνήθηκε νά ἐκτελέσει μιά τέτοια διαταγή, ἀλλ’ ἀντίθετα μπροστά στόν αὐτοκράτορα δύμολόγησε μέ θάρρος τό Χριστό. Ὁ Διοκλητιανός κατάπληκτος προσπάθησε νά τόν μεταπείσει. Ἀλλ’ δ ἡρωικός νέος διακήρυξε μέ πιό πολύ θάρρος: «Εἴμαι χριστιανός καὶ θέλω νά πεθάνω γιά τό Χριστό».

‘Ο Γεώργιος μαρτυρεῖ γιά τό Χριστό

“Υστερα ἀπ’ αὐτή τή θαρραλέα δύμολογία τοῦ Γεωργίου, δ Διοκλητιανός, διέταξε νά τόν φυλακίσουν καὶ νά τόν βασανίσουν σκληρά. Σάν ἄλλος πολύαθλος Ἰάβη, δ Γεώργιος, ύπέμεινε τά πιό φρικτά βασανιστήρια. Στήν ἀρχή τό ἄγριο ἔντονο πόνο. Κατόπιν μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ύπέμεινε καὶ τόν τροχό. Αὐτός ἦταν ἐνας τροχός, πάνω στόν δύποιο ἔδεναν τό μάρτυρα. Καθώς γύριζε δ τροχός πλήγωνε τό σῶμα τοῦ μάρτυρα μέ τά μαχαίρια πού ύπηρχαν στή βάση. Νά δυμώς δτι δ Θεός βράβευσε τή μεγάλη πίστη τοῦ Γεωργίου. Τοῦ θεράπευσε τίς πληγές καὶ τόν βοήθησε νά νικήσει αὐτά καὶ ἄλλα πολλά βασανιστήρια. Νά γίνει καὶ νά δνομάζεται πιά *Tροπαιοφόρος*, δηλαδή νικητής. Ὄλα αὐτά ἔκαμαν πολλούς ειδωλολάτρες νά πιστέψουν στόν ἀληθινό Θεό. Ἀνάμεσά τους ἦταν πολλοί ἀξιωματοῦχοι καὶ μάλιστα μερικοί ἀπό τούς συγγενεῖς τοῦ Διοκλητιανοῦ. Αὐτό ἐξόργισε πιό πολύ τόν αὐτοκράτορα καὶ τόν ἔκαμε νά διατάξει τόν ἀποκεφαλισμό τοῦ Γεωργίου. Ἐτσι δηγια ψυχή τοῦ μεγαλομάρτυρα πέταξε κοντά στό Σωτήρα Χριστό, γιά νά Τόν παρακαλεῖ γιά μᾶς.

‘Ο Γεώργιος τιμᾶται ἀπό τήν Ἔκκλησία

‘Η Ἔκκλησία μας νωρίς κατάταξε τό Γεώργιο ἀνάμεσα στούς ἀγίους τῆς καὶ τόν τιμάει στίς 23 Ἀπριλίου. Τόν δνομάζει μεγαλομάρτυρα, γιά τήν ἀφταστή ύπομονή καὶ τόν ἡρωισμό του στά μαρτύρια. Τόν δνομάζει ἀκόμη καὶ θαυματουργό γιά τά πολλά θαύματά του. Γι’ αὐτό οἱ πιστοί πάν-

τοτε τοῦ ζητᾶνε νά μεσιτεύει στόν Κύριο. Στή Λύδδα τῆς Παλαιστίνης ἀργότερα οἱ Χριστιανοί μετέφεραν τό ιερό του λείψανο, δπου ὁ Μέγας Κωνσταντίνος ἔκτισε γιά τιμή του ώραῖο ναό. Ὁ ἄγιος Γεώργιος, σάν γενναῖος στρατηλάτης πού ἦταν, θεωρεῖται προστάτης τοῦ στρατοῦ μας καὶ εἰκονίζεται πάνω στίς στρατιωτικές σημαῖες. Ἀποτελεῖ γιά δὲλους μας ὑπέροχο παράδειγμα αὐτοθυσίας καὶ σταθερότητας στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποῦ χρωστοῦσε πιό πολὺ τήν εὐσέβειά του ὁ Γεώργιος; Τί παρείματα πήρε ἀπό τούς γονεῖς του;
- β) Πῶς δνομάστηκε καί γιατί;
- γ) Σε τί θυσίες μᾶς καλεῖ σήμερα ὁ Θεός;

Ἀπολυτíκιο:

α) **Κείμενο:** «Ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιος, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τάς ψυχάς ἡμῶν».

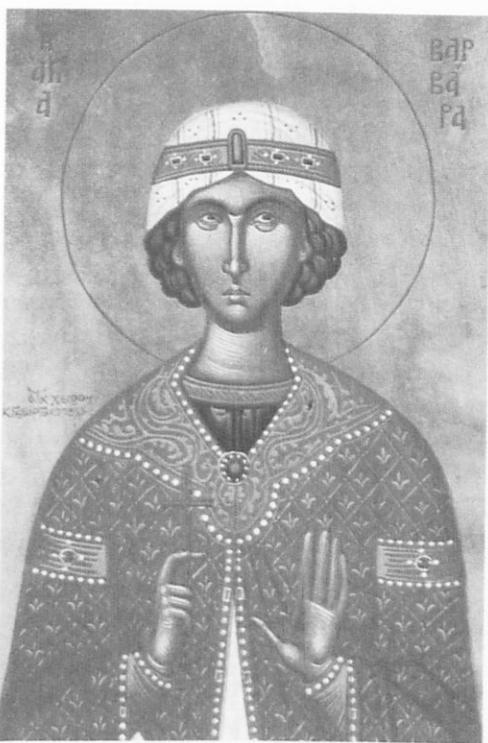
β) **Ἀπόδοση:** «Καθώς ἥσουν ἐλευθερωτής τῶν αἰχμαλώτων καὶ ὑπερασπιστής τῶν φτωχῶν, γιατρός τῶν ἀσθενῶν καὶ προστάτης τῶν βασιλιάδων, μεγαλομάρτυρα καὶ νικητή Γεώργιε, παρακάλει τό Χριστό νά σώσει τίς ψυχές μας.

35. Η Ἁγία Βαρβάρα.

Ολα γιά τό Χριστό

Τήν ἐποχή τῶν μεγάλων διωγμῶν μέσα στή σκληρότητα τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου διαση ἀποτελοῦσε δ ἡρωισμός τῶν γυναικῶν μαρτύρων. Ἀπόδειξη αὐτοῦ ἀποτελεῖ τό παράδειγμα τῆς μεγαλομάρτυρας Βαρβάρας. Ἡταν ἡ μοναχοκόρη τοῦ πλούσιου καὶ φανατικοῦ εἰδωλολάτρη τῆς Νικομήδειας, Διόσκουρου. Ἡ Βαρβάρα ἀπό τούς ἐθνικούς γονεῖς της πήρε καλή μόρφωση κι ἀνατροφή. Τῆς ἔλειπε δμως ἡ Χριστιανική πίστη. Ἄλλ' ὁ

Ἡ ἀγία Βαρβάρα
(Κ. Γεωργακόπουλον).



Θεός βράβευσε τήν καλή της διάθεση καὶ τῆς ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσει τή χριστιανική ἀλήθεια. Νά πιστέψει καὶ ν' ἀγαπήσει τόν Κύριο μέ μιά θαυμαστή ἀγάπη. Τοῦτο ἦταν καὶ τό μεγάλο της μυστικό, πού δέν ἀργησε νά φανεῖ. Σέ μιά εἰδωλολατρική γιορτή πού γινόταν, δι πατέρας της τῆς ἐπέβαλε νά πάει κι αὐτή μαζί του. Τότε ἡ σεμνή κι ἐνάρετη κόρη φανέρωσε στόν πατέρα της τό τρανό της μυστικό διτί ἦταν Χριστιανή καὶ διτί εἶχε ἀπόφαση νά μήν ἀρνηθεῖ τό Χριστό διτί κι ἄν γινόταν. Ὁ Διόσκουρος ταράχτηκε, δταν ἀκουσε διτί ἡ κόρη του ἦταν Χριστιανή. Αύτό τό θεώρησε σάν τή μεγαλύτερη προσβολή ἐναντίον του. Χωρίς νά γνωρίζει πιά τί κάνει, ὀρμάει μέ τό ξίφος νά τή σκοτώσει. Ἀλλ' ἡ Βαρβάρα, γιά νά μή γίνει δι πατέρας της παιδοκτόνος, προλαβαίνει καὶ καταφεύγει σ' Ἑνα κοντινό δάσος.



Βαρβάρα ή μεγαλομάρτυρα

Ο φανατικός εἰδωλολάτρης Διόσκουρος καταδιώκει τή Βαρβάρα. "Οταν τή βρίσκει τή ρωτάει: ἐπιμένεις ἀκόμη στίς ἰδέες σου; καὶ ἐκεῖνη μὲ ήρεμία τόν διαβεβαιώνει δι ποτέ δέ θ' ἀρνηθεῖ τόν ἀληθινό Θεό. Τότε ο θηριώδης ἐκεῖνος πατέρας, γιά νά τήν ἑκδικηθεῖ πιό πολύ, τήν παραδίνει στό σκληρό διοικητή Μαρτίνο. "Υστερα ἀπό τόσες καί τόσες ταλαιπωρίες ή Βαρβάρα παραμένει ἀτρόμητη καί διμολογεῖ μέ θάρρος τό Χριστό. Τίς ἀρχικές υποσχέσεις διαδέχονται τώρα τά φρικτά βασανιστήρια. Τή χτυποῦν, τήν τραυματίζουν, τής κατακαΐνε τό σῶμα μέ πυρωμένα σίδερα κ.λπ. Αυτή δμως δσο καί ἄν πονάει σκέφτεται δι ποτέ δλα αυτά θά περάσουν. Σκέφτεται δι ποτέ γρήγορα θά πάει κοντά στόν Κύριο καί Λυτρωτή της. Τέλος τή ρίχνουν στή φυλακή. Ἐπειδή βλέπουν δι ή ψυχική της ἀντοχή εἶναι ἀνεξάντλητη, ἀποφασίζουν νά τήν ἀποκεφαλίσουν. Καί πάλι τό ρόλο τού δήμιου τόν παίρνει δ ἀπάνθρωπος ἐκεῖνος πατέρας. Ἄλλα, καθώς λέγεται, ἔπεισε κι αυτός κεραυνόπληκτος. "Αγγελοι Κυρίου συνόδευσαν τήν ψυχή τής ἀγίας κοντά στό Θεό, στόν δποτο ἔμεινε πιστή μέχρι τέλους.

'Η Βαρβάρα τιμᾶται ἀπό τήν 'Εκκλησία

"Η μεγαλομάρτυρα Βαρβάρα παρακαλεῖ τόν Κύριο γιά τούς πιστούς. Μάλιστα προστατεύει τούς ἀσθενεῖς. Γι' αυτό κρεμοῦν τήν εἰκόνα της στά Νοσοκομεῖα. Θεωρεῖται καί προστάτιδα τού πυροβολικού στό στρατό μας. Εἶναι ή ἀληθινή ἡρωίδα, τήν δποία μᾶς χάρισε ή ἀρχαία 'Εκκλησία τῶν μαρτύρων. "Η 'Εκκλησία μας τιμάει τή μνήμη της στίς 4 Δεκεμβρίου. Μᾶς τήν προβάλλει ως ύποδειγμα ἀρετῆς, ύπόδειγμα ἀγάπης καί σταθερῆς πίστεως στόν Κύριο.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιές ἀρετές τής ἀγίας Βαρβάρας θαιμάζετε πιό πολύ;
- β) Ποῖς ή ἀγία Βαρβάρα κατόρθωσε νά μείνει πιστή στό Θεό μέχρι θανάτου;
- γ) Ποιά εἶναι ή δύναμη τής προσευχῆς;
- δ) Ποῖς μπορεῖτε νά μιμηθεῖτε τήν αντοθυσία τῶν ἀγίων;

36. Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη. Μονή τοῦ Σινᾶ.

Ἡ ἐνάρετη καὶ σοφὴ κόρη

Ἡ ἡγία Αἰκατερίνη καταγόταν ἀπὸ πλούσια καὶ ἀρχοντικῆς οἰκογένεια τῆς Ἀλεξανδρειας. Ξεχώριζε γιὰ τὴν ἔξυπνάδα καὶ τὴν σπάνια μόρφωσή της. Σὲ ἥλικια 18 χρόνων εἶχε κιόλας σπουδάσει φιλολογία, φιλοσοφία καὶ ρητορική. Ἀλλ' ἀκόμη δέν εἶχε γνωρίσει τὸν ἀληθινό Θεό. Εἶχε δημοσίᾳ ἀγαθή διάθεση. Γι' αὐτό δὲ Θεός μ' ἔναν εὐσέβη ἐρημίτη τῆς φανέρωσε τὸ θέλημά Του καὶ τὴν ἔκαμε Χριστιανή. Ἀπό τότε ἡ Αἰκατερίνη συνδύασε μέ τὸν καλύτερο τρόπο τὴν πραγματική σοφία μέ τ' ἀθάνατα κάλλη τῆς εὐσέβειας. Ἀπό τότε ἔβαλε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Εὐαγγελίου τὰ πλούτη καὶ τίς γνώσεις της. Ἐτσι μέ τά ἔργα της καὶ τὰ λόγια της ὀδηγοῦσε στὸ Χριστό καὶ ἄλλες πολλές νέες.

Ἡ Αἰκατερίνη φέρνει πολλούς ἐπίσημους στὸ Χριστό

Στίς ἀρχές τοῦ 4ου αἰώνα, πού ἔζησε ἡ Αἰκατερίνη, κυρίαρχος τῆς Αἰγύπτου ἦταν ὁ σκληρός διώχτης τῶν Χριστιανῶν, ὁ Μαξιμίνος. Σ' αὐτὸν λοιπόν παρουσιάστηκε μιά ἡμέρα ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὑπεράσπισε μέ θάρρος τὸ Χριστιανισμό. Τοῦ ἐδειξε μάλιστα κι ἔνα μικρό σταυρό ὡς τὴν πιό μεγάλη σοφία. Ὁ Μαξιμίνος μάταια προσπάθησε μέ υποσχέσεις νά τὴ μεταπείσει. Τοῦ ἔκαμαν δημοσίᾳ ζωηρή ἐντύπωση τὸ θάρρος καὶ ἡ μόρφωσή της. Κάλεσε, καθὼς λέγεται, 50 ἀπό τοὺς πιό σοφούς τῆς Αἰγύπτου νά τὰ βγάλουν πέρα μαζί της. Ἀλλ' δημοσίᾳ ἡ Αἰκατερίνη μέ τῇ χάρῃ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ σοφά της λόγια τούς ἀποστόμωσε καὶ τοὺς ἔφερε στὸ Χριστό. Τότε ὁ Μαξιμίνος θεώρησε αὐτὸν μεγάλη προσβολή ἐναντίον του καὶ καταδίκασε σὲ θάνατο μέ φωτιά ἐκείνους τοὺς σοφούς του. Τὴν Αἰκατερίνη διέταξε νά μαστιγώσουν καὶ νά φυλακίσουν. Ἀλλ' αὐτή δημοσίᾳ ἔμεινε ἀτρόμητη καὶ σταθερή στὴ χριστιανική της πίστη. Καὶ μέσα ἀπό τὴ φυλακή πολλούς ἀπ' αὐτοὺς πού τὴν ἐπισκέφτονταν, τοὺς ὀδηγοῦσε στὸ Χριστό. Ἀνάμεσά τους ἦταν ἡ Ἰδια ἡ γυναίκα τοῦ Μαξιμίνου ἡ Φαυστίνα, δ συνοδός της Ἀξιωματικός Πορφύριος καὶ διακόσιοι στρατιῶτες.

Μαρτύρια καὶ θάνατος

Ἅγιοτερα ἀπ' αὐτά δ Μαξιμίνος δέν κρατήθηκε. Διέταξε νά βασανίσουν τὴν Αἰκατερίνη μέ τὸ γνωστό μας τροχό. Καὶ πάλι δημοσίᾳ αὐτή δέν λύγισε,

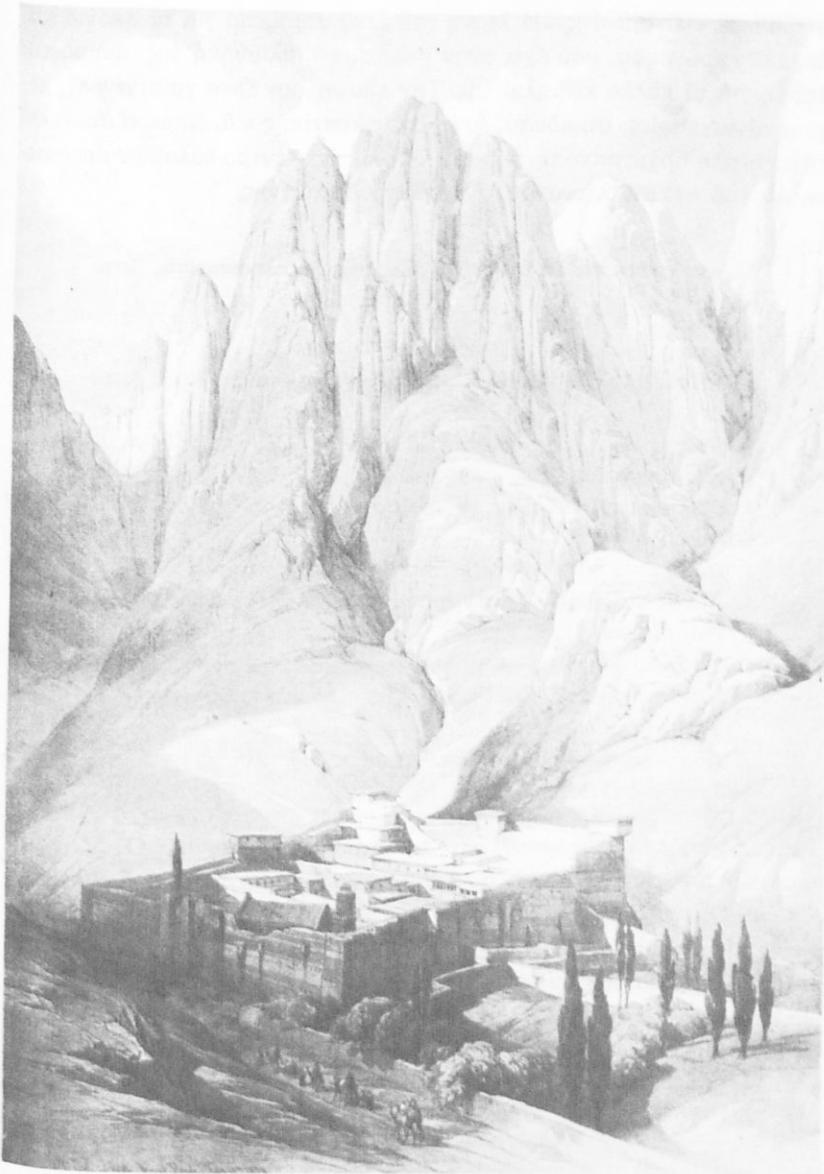


Ἡ ἀγία Αἰκατερίνη Ι. Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Πάτμου, 17ου αιώνα.

ἀλλ' ὑπέμεινε μέ γενναιότητα καὶ αὐτὸ τὸ τρομερό βασανιστήριο. Ἀλλά καὶ δὲ Κύριος τῇ βράβευσε καὶ τῇ δυνάμωσε. Μέθαυμαστό τρόπο καταστράφηκε δὲ τροχός κι αὐτῇ βρέθηκε ἐλεύθερη. Τότε δὲ αὐτοκράτορας γεμάτος κακία διέταξε νά τὴν ἀποκεφαλίσουν. Ἐτσι δὲ Αἰκατερίνη, ἀφοῦ ὑπηρέτησε μέ τόσῃ ἀφοσίωσῃ τὸν Κύριο, ἔγυρε τὸ τίμιο κεφάλι της κάτω ἀπό τὸ σπαθὶ τοῦ δῆμιου. Πότισε ἔτσι μέ τό ἄγνο καὶ νεανικό της αἷμα τὸ σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου, πού εἶχε σπείρει ἐκεῖ δὲ Εὐαγγελιστῆς Μάρκος.

Ἡ Μονή τοῦ Σινᾶ καὶ τό ιερό λείψανο τῆς Ἀγίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμάει τὴν Αἰκατερίνην ὡς ἀγία στίς 25 Νοεμβρίου. Ἀργότερα ἀνακαλύφτηκε τό ιερό της λείψανο καὶ μεταφέρθηκε στὴν ιερή μονή τοῦ δρους Σινᾶ. Ἡ ιστορική αὐτή Μονή ίδρυθηκε ἀπό τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό πρός τιμή τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρα. Ἀλλά ἐπειδή διαφυλάχτηκε ἐκεῖ τό ιερό λείψανο τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης, ἡ Μονή τι-



Η Τ. Μονή τῆς ἁγ. Αἰκατερίνης στό θεοβάδιστο ὅρος Σινά.



97

μήθηκε μέ τ' δνομά της. Ἡ Μονή τοῦ Σινᾶ φημίζεται γιά τά σπάνια και
ἀρχαῖα χειρόγραφα, πού ἔχει στήν πολύτιμη βιβλιοθήκη της. Φημίζεται
ἀκόμη γιά τά πολλά κειμήλια της. Τήν πλουτίζουν ἔργα χριστιανικῆς τέ-
χνης: ἀγιογραφίες, ψηφιδωτά, ἔργα ξυλογλυπτικῆς κ.ἄ. Σήμερα ἀποτελεῖ
αὐτοκέφαλη ἀρχιεπισκοπή. Μέ τόν καιρό ἔγινε κέντρο εὐλαβῶν προσκυ-
νητῶν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης.

Γενικές ἐρωτήσεις Πρώτης Περιόδου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἰστο-
ρίας:

1. Μέ ποιούς τρόπους οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἔδειχναν τήν ἀγάπην μετα-
ξύ τους;
2. Ποιές πόλεις ἐπισκέφτηκε ὁ ἀπόστολος Παῦλος σέ κάθε περιο-
δεία του και μέ ποιούς συνεργάτες;
3. Πῶς ἔδειχνε ὁ Παῦλος τήν μέριμνά του γιά τίς Ἐκκλησίες πού
ἴδρυε;
4. Ποιός ὀνομάστηκε μαθητής τῆς ἀγάπης και γιατί;
5. Ποιούς πολιούχους ἀγίους ἔχουν ἡ Ἀθήνα, ἡ Πάτρα, ἡ Θεσσαλο-
νίκη και γιατί;
6. Ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶπε στι: «οἱ μάρτυρες ἀποτε-
λοῦν θησαυρό τῆς Ἐκκλησίας μέ παλαιούς και νέους μαργαρίτες».
Τί ἐννοεῖ μ' αὐτό;
7. Ποιές ἀρετές τῶν μαρτύρων θαυμάζεις πιό πολύ;
8. Γιατί φημίζεται ἡ Ἡ. Μονή τοῦ Σινᾶ;

ΑΠΟ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ
ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ (313-867 μ.Χ.)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Π Ρ Ω Τ Ο

37. *Oι ίσαπόστολοι Κωνσταντίνος και Ἐλένη.*

Η Θεία Πρόνοια προετοιμάζει τὸν Κωνσταντίνο

Ύστερα ἀπό σκληρούς διωγμούς τριῶν περίπου αἰώνων ἡ Ἐκκλησία βρῆκε τὸν ἴσχυρό της προστάτη. Ἡταν ὁ Μέγας Κωνσταντίνος. Πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου ἦταν ὁ Κωνστάντιος ὁ Χλωρός, Καίσαρας τῆς Γαλατίας τῆς Δύσεως καὶ μητέρα του ἡ Ἐλένη, ἡ μετέπειτα ἀγία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Κωνσταντίνος γεννήθηκε στή Νίσσα τῆς σημερινῆς Σερβίας τὸ 274 μ.Χ. Ὁ Πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου, ἄν και λάτρευε τὸν ἥλιο σάν Θεό, ἔδειχνε ἐπιείκεια στοὺς χριστιανούς. Τοῦτο ὀφειλόταν κυρίως στὴ σύζυγό του Ἐλένη, πού ἦταν Χριστιανή. Τὸν Κωνσταντίνο βοήθησαν νά ἐκτιμήσει ἀρχικά τὸ Χριστιανισμό: α) Ἡ πατρική του οἰκογένεια, β) οἱ ἀποτυχίες δσων καταδίωξαν τοὺς χριστιανούς, γ) ἡ μεγάλη ἐξάπλωση τῆς νέας Θρησκείας καὶ κυρίως τὸ ἥθος τῶν Χριστιανῶν. Ἐτσι ἡ Θεία Πρόνοια τὸν προετοίμαζε νά γίνει ὁ μεγάλος προστάτης τῆς Ἐκκλησίας.

Ο Κωνσταντίνος νικάει μέ τῇ δύναμῃ τοῦ Σταυροῦ

Ο Κωνσταντίνος, ὅστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ πατέρα του, ἀνακηρύχτηκε ἀπό τό στρατό διάδοχός του. Στή Δύση δμως ὑπῆρχε καὶ ἄλλος

αὐτοκράτορας, δὲ Μαξέντιος, μὲ εδρα τῇ Ρώμῃ. Αὐτός λοιπόν γά νά μείνει μόνος αὐτοκράτορας σ' ὀλόκληρη τῇ Δύσῃ, στράφηκε ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου. Μά τόν πρόλαβε ὁ Κωνσταντίνος, πού μπῆκε στήν Ἰταλία και προχώρησε ἐναντίον τῆς Ρώμης. Δίσταζε δμως, γιατί ἀπό παλιά οἱ λεγεθεῖς τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ θεωροῦσαν τό ἔδαφος τῆς Ἰταλίας ἰερό και τήν πολιορκία τῆς Ρώμης ἀνόσια πράξη. Δίσταζε ἀκόμη, γιατί ὁ ἀντίπαλος του εἶχε τετραπλάσιες δυνάμεις. Ἀλλά δέν ἔχασε τό θάρρος του. Μέ θερμή πίστη ζήταγε τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Καὶ νά ἡ ἀπάντηση. Μιά φθινοπωρινή ἡμέρα τοῦ 312, γύρω στό μεσημέρι, ὁ Κωνσταντίνος εἶδε ἔαφνικά στόν οὐρανό φωτεινό σταυρό μέ τήν ἐπιγραφή: «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Ἡ ἐκπληξη πού ἔννοιωσε ἦταν μεγάλη. Τί νά σήμαινε ἄραγε αὐτό; Τήν ἐπόμενη νύχτα τοῦ λύθηκε ἡ ἀπορία. Εἶδε στόν δπνο του τό Χριστό νά τόν ἐνθαρρύνει και νά τόν παρακινεῖ νά φτιάξει λάβαρο, δμοιο μέ τό σημάδι πού εἶχε δεῖ στόν οὐρανό. Ἔτσι κι ἔγινε. Μέ ἐντολή τοῦ Κωνσταντίνου ἐτοιμάστηκε τό λάβαρο. Πάνω σέ ψηλό κοντάρι, πού κατέληγε σέ σταυρό, ἔβαλαν χρυσό στεφάνι μέ τά γράμματα  (Χριστός). Κάτω ἀπ' αὐτό κρέμασαν πολύτιμο τετράγωνο δφασμα μέ τίς εικόνες τοῦ αὐτοκράτορα και τῶν γιῶν του. Ἡταν ἡ πρώτη χριστιανική σημαία. Ὁ ἐνθουσιασμός πού κατέλαβε τούς χριστιανούς στρατιώτες δταν εἶδαν τό λάβαρο, ἦταν ἀσυγκράτητος. Ἡ κρίσιμη μάχη δόθηκε στή Μουλβία γέφυρα τοῦ Τίβερη ποταμοῦ τήν 28η Ὀκτωβρίου τοῦ 312. Ὁ Κωνσταντίνος μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ διασκόρπισε τούς ἀντίπαλούς του και στεφανώθηκε μέ λαμπρή νίκη. Ἔτσι ἔμεινε ὁ μόνος αὐτοκράτορς στή Δύσῃ. Γι' ἄλλη μιά φορά ὁ Χριστιανισμός νίκησε τήν εἰδωλολατρία.

‘Ο Κωνσταντίνος προστατεύει τό Χριστιανισμό

‘Ο Κωνσταντίνος δστερα ἀπό ἐκείνη τή θαυμαστή νίκη στράφηκε ὄριστικά πιά στό Χριστιανισμό. Μάλιστα βοήθησε μέ πολλούς τρόπους τήν Ἐκκλησία. Ἐνα ἀπό τά πρώτα ἔργα του ἦταν τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων. Τό 313 στά Μεδιόλανα τῆς Ἰταλίας (σημερινό Μιλάνο), τό ὑπέγραψε μαζί μ' ἔναν ἀπό τούς αὐτοκράτορες τῆς Ἀνατολῆς, τό Λικίνιο. Τό δέχτηκε δμως και ὁ ἄλλος αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς, ὁ Μαξιμίνος. Μ' αὐτό τό διάταγμα δινόταν στόν καθένα τό δικαίωμα ν' ἀκολουθεῖ δποια θρησκεία ἥθελε. Ἔτσι τερματίζονταν πιά οι διωγμοί και διευκολυνόταν ἡ διάδοση τοῦ Εναγγελίου. Ἀλλά ὁ Κωνσταντίνος ἀφότου ἔγινε αὐτοκράτορας σ' ὀλόκληρο τό ρωμαϊκό Κράτος (323 μ.Χ.) προστάτεψε και μ' ἄλ-



Oι ἰσαπόστολοι Κωνσταντίνος καὶ Ἐλένη.

λους τρόπους τό Χριστιανισμό: α) Γύρισε πίσω στούς χριστιανούς τους ναούς και τίς περιουσίες τους, ποῦ είχαν δημευτεῖ ἀπό τοὺς εἰδωλολάτρες. β) Ὁρισε νά γίνεται στό στρατό προσευχή στὸν Ἔνα Θεό. γ) Καθιέρωσε τήν Κυριακή ώς ήμέρα γιορτῆς και ἀργίας. δ) Κόσμησε τήν καινούργια Πρωτεύουσα, τή Νέα Ρώμη και ὑστερα Κωνσταντινούπολη, μέ χριστιανικούς ναούς. ε) Καταπολέμησε τίς αἱρέσεις και χρηματοδότησε φιλανθρωπικά ίδρυματα. στ) Βοήθησε τή μητέρα του νά βρεῖ στό Γολγοθᾶ τόν τίμιο Σταυρό και νά χτίσει ἐκεῖ τό ναό τῆς Ἀναστάσεως κ.λπ.

Τό τέλος τοῦ Κωνσταντίνου

Ο Κωνσταντίνος, στό τέλος τῆς ζωῆς του, τό 337, παραιτήθηκε ἀπό τό θρόνο και ζητώντας ἀπ' διλους συγγνώμη γιά τίς ἀδυναμίες του δέχτηκε τό ἄγιο Βάπτισμα. Υστερα φόρεσε τόν ἀσπρό χιτώνα τοῦ νεοφύτιστου Χριστιανοῦ και ἔζησε μέ μετάνοια και συντριβή. Πέθανε μέ πολύ χριστια-

νικό τέλος στίς 21 Μαΐου τοῦ 337 καί δονομάστηκε μέγας. Στό τεράστιο
ἔργο του, τόν βοήθησε πολύ καί ἡ εὐσεβέστατη μητέρα του, πού τήν δόνό-
μασε τιμητικά «Βασίλισσα». Αύτή τόν ἐνίσχυε πάντα στά καλά του ἔργα.
Ἡ Ἐκκλησία μας τιμάει μαζί τόν Κωνσταντίνο καί τή μητέρα του Ἐλένη
ώς ἀγίους στίς 21 Μαΐου. Τούς δονομάζει Ἰσαποστόλους, γιατί ὅστερα ἀπό
τούς Ἀποστόλους, αὐτοὶ βοήθησαν τόσο ἀποτελεσματικά τό Χριστιανι-
σμό.

Ἐρωτήσεις:

- a) *Tί ἔκαμε τόν Κωνσταντίνο νά στραφῆ ὄριστικά στό Χριστιανισμό;*
- β) *Tί ὅριζε τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων καί ποιά ἦταν ἡ σημασία
τού;*
- γ) *Ποιά ἄλλα μέτρα πῆρε ύπερ τῶν χριστιανῶν;*
- δ) *Tί τέλος εἶχε;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

38. Ἀρειος καὶ Α' Οἰκουμενική Σύνοδος.

Οἱ ἐσωτερικοί ἔχθροι τῆς Ἑκκλησίας

Γνωρίσαμε δτὶ ή ἀγία μας Ἑκκλησία μέ τῇ δύναμῃ τοῦ Θεοῦ ἀντιμετώπισε τούς διωγμούς. Νίκησε τούς φανερούς ἔχθρούς նστερα ἀπό ἀγῶνες καὶ θυσίες πού κράτησαν περίπου τρεῖς αἰῶνες. Ἀρχισαν δμως νά παρουσιάζονται κι ἄλλοι ἔχθροι τῆς Ἑκκλησίας. Ἡταν οἱ ἐσωτερικοί της ἔχθροι, οἱ αἱρετικοί. Αὐτοὶ προέρχονταν ἀπό τίς τάξεις τῶν Χριστιανῶν και ἥταν πιό πολὺ ἐπικίνδυνοι ἀπό τούς φανερούς διῶκτες. Αὐτοὶ ἀνακάτευναν τὴν ἀγνή χριστιανική διδασκαλία μέ τίς δικές τους κακοδοξίες. Αἱρέσεις λέγονταν δσες διδασκαλίες ἥταν ἀντίθετες μέ τή γνήσια χριστιανική διδασκαλία, καθώς αὐτή ἐκφραζόταν ἀπό τὴν καθολική πίστη τῆς Ἑκκλησίας. Οἱ αἱρετικοί διέδιαν τίς ἰδέες τους μέ φανατισμό καὶ διατάραζαν τή γαλήνη τῆς Ἑκκλησίας.

Οἰκουμενικές Σύνοδοι

Ἡ Ἑκκλησία μας τώρα ἥταν ἐλεύθερη. Μποροῦσε πιά ν' ἀντιμετωπίσει εὐκολότερα τίς αἱρέσεις κι δσα ἄλλα ζητήματα τήν ἀπασχολοῦσαν. Αὐτό ἔκανε μέ τίς Οἰκουμενικές Συνόδους. Λέγονταν ἔτσι γιατί συγκεντρώνονταν σ' αὐτές οἱ ἐπίσκοποι δλης τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης. Οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι μέ τό φωτισμό τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, διατύπωναν τή γνήσια χριστιανική διδασκαλία καὶ καταδίκαζαν τίς αἱρέσεις. Οἱ ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων και τῶν τοπικῶν πού ἐπικυρώθηκαν ἀπό Ο-

κουμενικές, ἀφότου τίς ἀποδεχτεῖ τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀλά-θητες καὶ ὑποχρεωτικές γιά τούς Χριστιανούς. Λέγονται Ὁροι καὶ Σύμβολα δταν ἀναφέρονται σέ ζητήματα πίστεως, καὶ Κανόνες δταν ἀνα-φέρονται σέ ζητήματα λατρείας, τάξεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου

Τήν αἵρεση αὐτή δίδαξε στήν Ἀλεξάνδρεια στίς ἀρχές τοῦ 4ου αἰώνα ὁ πρεσβύτερος Ἀρειος. Αὐτός δεχόταν τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό ὅχι ώς Θεό ἵσο μὲ τὸν Πατέρα, οὔτε ὡς προαιώνιο Υἱό καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὡς τὸ πιό τέλειο κτίσμα τοῦ Θεοῦ ποὺ δημιουργήθηκε πρὶν ἀπό τ' ἄλλα δημιουργήματα. Μ' ἄλλα λόγια, ὁ Ἀρειος, ἀρνιόταν τή θεότητα τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ. Οἱ ἀντιχριστιανικές ἰδέες τοῦ Ἀρείου, ἀν καὶ καταδικά-στηκαν ἀπό μιά τοπική σύνοδο στήν Ἀλεξάνδρεια, διαδίδονταν σάν πυρ-καγά. Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου ἀπειλοῦσε φανερά πιά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκ-κλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδος

Ο εὐσεβής αὐτοκράτορας Κωνσταντίνος ὁ Μέγας κάλεσε τούς ἐπισκό-πους τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης στήν Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο. Αὐτή ἔγινε στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ. Πῆραν μέρος 318 Θεο-φόροι Πατέρες. Πρόεδρος τῆς Συνόδου ἦταν τιμητικά ὁ Ἱδιος ὁ αὐτοκρά-τορας. Στίς συζητήσεις πού ἔγιναν ἴδιαιτέρως ξεχώρισε ὁ Μέγας Ἀθανά-σιος, ἀν καὶ ἦταν διάκονος ἀκόμη. Ἡ Σύνοδος μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καθόρισε δτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Θεός «ὅμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, ἄναρχος καὶ αἰώνιος». Τήν ὀρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία γιά τόν Πα-τέρα καὶ τόν Υἱό περιέλαβε στά ἐπτά πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πί-στεως. Φυσικά καταδίκασε καὶ τήν ἀρειανική αἵρεση. Ὁ Ἱδιος ὁ Ἀρειος ἐπειδή ἔμεινε ἀμετάπειστος στίς πλάνες του, καταδικάστηκε ἀπό τόν αὐτο-κράτορα σέ ἔξορια. Ἐτσι ἐπικράτησε καὶ πάλι ἡ γαλήνη στήν Ἐκκλησία. Ἀργότερα δμως ἄλλοι αὐτοκράτορες φίλοι τοῦ ἀρειανισμοῦ, ἰδίως ὁ Κωνστάντιος καὶ ὁ Οὐάλλης, προσπάθησαν νά διαταράξουν ξανά τή γα-λήνη τῆς Ἐκκλησίας, ὑποστηρίζοντας τόν ἀρειανισμό. Ἄλλ' ὁ αὐτοκρά-τορας Μέγας Θεοδόσιος ἐπέβαλε τίς ἀποφάσεις τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συ-νόδου ώς ὑποχρεωτικές γιά δλους. Ἐτσι καθιερώθηκε ὁ θρίαμβος τῆς Ὁρθοδοξίας.

Έρωτήσεις:

- a) Τί ήταν οι Οἰκουμενικές Σύνοδοι;
- β) Πῶς λέγονται οἱ ἀποφάσεις τους καὶ γιατί εἶναι ἀλάθητες;
- γ) Ποιές ήταν οἱ ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου;

Κείμενα:

- α) «Τῶν ἀγίων Πατέρων ὁ Χορός... Τό μυστήριον τῆς Θεολογίας τρανῶς παρέδωκε τῇ Ἑκκλησίᾳ». Ύμνος τῆς Ἑκκλησίας.
- β) «Ἐύκολώτερον τὸν ἥλιον σβεσθῆναι η τὴν Ἑκκλησίαν ἀφανισθῆναι» Τερός Χρυσόστομος. (Πιό εύκολο εἶναι νά σβηστεῖ ὁ ἥλιος παρά νά ἔξαφανιστεῖ η Ἑκκλησία ἀπό τούς ἐχθρούς της).

39. Ὁ Ἀγιος Ἀθανάσιος (295-373 μ.Χ.).

Ο Αθανάσιος ως νέος

Εἶδαμε διτί διαφοροί αίρετικοί ἄρχισαν νά καταπολεμοῦν τὴν Ἑκκλησία. Ἄλλα καὶ ὁ Ἀρχηγός τῆς Ἑκκλησίας μας, ὁ Κύριος, δέν ἄφησε τὴν Ἑκκλησία Του ἀπροστάτευτη. Τὴν προστάτεψε καὶ τότε μέ πολλούς τρόπους. Κυρίως μέ τις μεγάλες μορφές τῶν ἀγίων καὶ ὑπερασπιστῶν τῆς πίστεως, τούς δποίους ἔστειλε. Ἔνας ἀπ' αὐτούς ήταν καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, πού γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τό 295 μ.Χ. Ὁ Ἀθανάσιος ἀπό τούς εὺνεσεβεῖς γονεῖς του πῆρε χριστιανική ἀνατροφή. Ἀπό μικρός ἔχειώριζε γιά τὴν μεγάλη του ἀγάπη στὸν Κύριο καὶ στά γράμματα. Μέ ίδιαίτερη εὐλάβεια παρακολούθουσε τὴ Θεία λατρεία. Λέγεται διτί στὴν παιδική του ἡλικία, κάνοντας τὸν κληρικό, βάφτισε μερικά παιδιά εἰδωλολατρῶν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀλεξάνδρειας Ἀλέξανδρος, δταν τό ἔμαθε, ἀναγνώρισε ἔγκυρο τό Βάφτισμα. Ἀνέλαβε μάλιστα νά προστατέψει τὸν Ἀθανάσιο, πού εἶχε μείνει ἀπό νωρίς ὄφρανός. Τὸν βοήθησε νά μορφωθεῖ πολύ κι ἀργότερα τὸν χειροτόνησε διάκονο.

Ο Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Μέγας.
Φορητή εἰκόνα 19ου αιώνα.



Στύλος τῆς Ἑκκλησίας

Ο Ἅγιος Ἀθανάσιος ᾔδησε ἔνα διάστημα τῆς ζωῆς του κοντά στὸν ὄνομαστό ἀσκητὴ τῆς ἐρήμου, τό Μέγα Ἀντώνιο. Μαζί του προσευχόταν, μελετοῦσε τό θεῖο λόγο και προόδευε στήν ἀρετή. Ἐτσι ὁ Θεός ἐτοίμαζε τόν Ἅγιον γιά ν' ἀναδειχτεῖ ἀργότερα στύλος τῆς Ἑκκλησίας. Και πράγματι στήν ἀναταραχή πού ἔφερε ἡ ἀρειανική αἴρεση, ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἀγωνίστηκε μέ δλες του τίς δυνάμεις γιά νά φανεῖ ἡ ἀλήθεια. Ἐτσι στήν Α' Οἰκουμενική Σύνοδο μέ τή βοήθειά του ἔλαμψε σάν διαμάντι ἡ ἀλήθεια. Ἀναδείχτηκε ἔνας ἀπό τούς σπουδαιότερους ὑπερασπιστές τῆς Πίστεώς μας. Γι' αὐτό κλῆρος και λαός τόν διάλεξαν ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξάνδρειας.

Ο Ἅγιος ὡς ἀγωνιστής και συγγραφέας

Ο Ἅγιος Ἀθανάσιος ὡς ἐπίσκοπος διέθεσε δλες του τίς δυνάμεις στά εἰρηνικά ἔργα τῆς Ἑκκλησίας, ίδιως στό κήρυγμα και τή φιλανθρωπία. Γρήγορα δ-

μως παρουσιάστηκαν σύννεφα στόν δρίζοντα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀρειανι-
σμός, πού ύποστηριζόταν κι ἀπό αὐτοκράτορες, κινοῦσε ἐναντίον του
πολλούς και ἵσχυρούς ἔχθρούς. Αὐτοὶ τὸν συκοφαντοῦσαν μὲ κάθε
τρόπο. Ἔτσι ἀπό τὰ 46 χρόνια, πού ἦταν ἐπίσκοπος Ἀλεξάνδρειας, τὰ 16
και πάνω τὰ πέρασε στήν ἔξορια. Ὁ χριστιανικός λαός δμως πού τὸν ἀγα-
ποῦσε πολύ, φρόντιζε κι ἐπανερχόταν ὁ ἀκούραστος ἴεράρχης στό ποι-
μνιο του. Παρ' ὅλα αὐτά ὁ Ἀθανάσιος δέν ύποχωροῦσε, γιατί ἤξερε ὅτι
ἀγωνιζόταν γιά τὴν ἀλήθεια. Αὐτή ὑπηρέτησε και μὲ τὰ πολλά του βιβλία,
μὲ τὰ δποῖα ἀναδείχτηκε ἀξιοθαύμαστος συγγραφέας.

Τό τέλος του

Οἱ πολλές ταλαιπωρίες δμως ἔφθειραν τὴν ὑγεία του. Κι ὁ μεγάλος
ἀγωνιστής πέθανε τό 373 μ.Χ. Ἀλλά τὸ στεφάνι τῆς νίκης κοντά στὸν
Κύριο περίμενε αὐτὸν, τὸν Πατέρα τῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ Ἐκκλησία μας
δονομάζει τὸν Ἀθανάσιο μέγα κι ἄγιο και τὸν τιμάει στίς 18 Ιανουαρίου.

Ἐρωτήσεις:

- α) «Πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. I 31). Ὄλα δσα κάνετε
ν' ἀποβλέπουν στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, μᾶς λέει ἡ Ἅγια Γραφή. Πῶς
ἐφάρμοσε αὐτό ὁ Μέγας Ἀθανάσιος;
- β) Ποιός ἦταν ἀπό μικρός και πῶς ἐγινε μέγιας και ἄγιος;
- γ) Πῶς βοήθησε τὴν Ἐκκλησία μας;

40. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας.

Ο ἀληθινός ποιμένας τῶν πιστῶν

Ὁ ἄγιος Σπυρίδωνας συγκαταλέγεται ἀνάμεσα στά ἐκλεκτά παιδιά τῆς
ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Γεννήθηκε στήν Κύπρο γύρω στό 270
μ.Χ. Ἀπό τοὺς γονεῖς του πήρε καλή ἀνατροφή. Ἀφοῦ ἔμαθε λίγα γράμ-
ματα στήν πατρίδα του, ἔβοσκε τά πρόβατα τοῦ πατέρα του. Ἐγινε ποιμέ-
νας, δηλαδή βοσκός, σάν το Μωυσῆ και τό Δαβίδ. Συγχρόνως δμως ἦταν

Ο Ἅγιος Σπυρίδωνας. «Ο Πραΐς καὶ ἀκέραιος, δ ἀπλότητι ἀληθῆ καλλινόμενος» Υμνος, Ι. Μονή ἀγίου Νικολάου Μετεώρων.



καὶ ζηλωτής Χριστιανός. Ἐκεῖνα τά χρόνια γινόταν ὁ διωγμός τοῦ Μαξιμίνου. Τότε συνέλαβαν καὶ τό Σπυρίδωνα. Τὸν καταδίκασαν, καθώς λέει ἡ παράδοση, σὲ καταναγκαστικά ἔργα στά μεταλλεῖα τῆς Κιλικίας. Ἐκεῖ ὁ γενναῖος Χριστιανός, ὁ Σπυρίδωνας, ὑπέφερε πολύ, ἀλλ’ ἔμεινε σταθερός στὴ χριστιανική πίστη. Ἀφοῦ σταμάτησε ὁ διωγμός, ξαναγύρισε στὴν Κύπρο. Βρισκόταν πιά σὲ ἀρκετά ὅριμη ἡλικία. Τότε νυμφεύτηκε μιά σεμνή καὶ ἐνάρετη κόρη, ἡ ὄποια διμως πέθανε νωρίς. Σ' δλους ἔκανε ἐντύπωση ἡ χριστιανική ζωὴ τοῦ Σπυρίδωνα. Γι' αὐτό οἱ χριστιανοὶ τῆς πατρίδας του τόν ἥθελαν ἰερέα τους. Ἐτσι ἀπὸ ποιμένας τῶν προβάτων, ἔγινε ποιμένας τῶν πιστῶν. Τότε ἔλαμψε ἀκόμη πιό πολύ τὸ ἥθος τοῦ ἐνάρετου ἄνδρα. Γι' αὐτό κλῆρος καὶ λαός τὴν ἐποχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τὸν διάλεξαν ἐπίσκοπο Τριμυθούντας τῆς Κύπρου. Ἡ ἐνάρετη ζωὴ τοῦ Σπυρίδωνα καὶ ἡ μεγάλη δράση του ὡς ἐπισκόπου τὸν ἔκαμαν πιό πολὺ ὄνομαστό.

“Άγιος Σπυρίδωνας ό θαυματουργός

Ο άγιος Σπυρίδωνας ήταν άπλος, ταπεινός, και ἐλεήμονας ιεράρχης. Γι' αὐτό οἱ πιστοί τοῦ ἔδειχναν πάντα ξεχωριστό σεβασμό. Παραβρέθηκε στήν Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο καὶ διακρίθηκε γιά την ἀγιότητά του. Ἐνῷ ἀκόμη ζοῦσε, μέ τῇ δύναμῃ τοῦ Θεοῦ ἔκανε πολλά θαύματα. Θεράπευσε τυφλούς, παράλυτους, δαιμονισμένους κ.ἄ. Λένε διτὶ στήν Κύπρο σέ ἐποχές μεγάλης ξηρασίας ἥρθαν εὐνεργετικές βροχές μέ τις προσευχές τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Στό ἀπολυτικό του λέγεται διτὶ στίς ιεροτελεστίες πού ἔκανε, εἶχε ἀγγέλους συλλειτουργούς. Δίκαια λοιπόν ἀποκαλεῖται «θαυματουργός».

‘Ο ἄγιος Σπυρίδωνας τιμᾶται ἀπό τήν Ἔκκλησία

Ο Σπυρίδωνας πέθανε γύρω στά μέσα τοῦ 4ου αἰώνα, ἀφοῦ δόξασε τό θεό κυρίως μέ τήν ἐνάρετη ζωή του. Η Ἔκκλησία μας τόν τιμάει ως ἄγιο στίς 12 Δεκεμβρίου. Τό ιερό του λείψανο διαφυλάχτηκε στήν Κύπρο μέχρι τόν 7ο αἰώνα. Κατόπιν γιά μεγαλύτερη ἀσφάλεια τό μετέφεραν στήν Κωνσταντινούπολη. Στά χρόνια τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τούς Τούρκους τό ιερό τοῦτο λείψανο μεταφέρθηκε στήν Κέρκυρα, διπού σώζεται ὅλοσωμο. Μέχρι σήμερα μέ τό ιερό λείψανο τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα ή δύναμη τοῦ Θεοῦ κάνει πολλά θαύματα. Πολλοί εὐλαβεῖς προσκυνητές πηγαίνουν στήν Κέρκυρα, γιά νά τιμήσουν τόν πολιούχο της, τόν ἄγιο Σπυρίδωνα τό θαυματουργό. Πηγαίνουν γιά νά ζητήσουν μέ πίστη τίς πρεσβείες τοῦ ἁγίου στόν Κύριο.

Ἐρωτήσεις:

- α) «Θαυμαστός ὁ Θεός ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ». (*Ψαλμ. 67, 36*). Θαυμαστός εἶναι ὁ Θεός γιά τήν προστασία του στούς ἀγίους. Πῶς ἐφαρμόστηκε αὐτό στόν ἄγιο Σπυρίδωνα;
- β) Πότε ὁ Θεός μᾶς προστατεύει πιό πολύ;
- γ) Ποιές ήταν οἱ κυριότερες ἀρετές τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνα;
- δ) Μέ ποιους τρόπους τόν βράβευσε ή Θεία Χάρη;

41. Οἱ ἄλλες Οἰκουμενικές Σύνοδοι.

Ἡ Β' Οἰκουμενική Σύνοδος (381 μ.Χ.)

Οἱ Ὀρθόδοξοι αὐτοκράτορας μέγας Θεοδόσιος συγκάλεσε τή Δεύτερη Οἰκουμενική Σύνοδο στήν Κωνσταντινούπολη τό 381 μ.Χ. Πήραν μέρος σ' αὐτή 150 πατέρες τῆς Ἑκκλησίας. Μέ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ ἡ σύνοδος πῆρε τίς ἔξης ἀποφάσεις: α) Ἐπικύρωσε τίς ἀποφάσεις τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς, μέ ἀποτέλεσμα νά ἔξαφανιστεῖ πιά ὁ κίνδυνος τοῦ ἀρειανισμοῦ. β) Καταδίκασε τή νέα αἵρεση τῶν «Πνευματομάχων». Αὐτοὶ μάχονταν τή θεότητα τοῦ Ἅγιου Πνεύματος καί δίδασκαν δτὶ εἶναι δημιούργημα τοῦ Υἱοῦ. Ἀρχηγός τους ἦταν ὁ ἄλλοτε ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόνιος. γ) Συμπλήρωσε τό Σύμβολο τῆς Πίστεως μέ τά ὑπόλοιπα πέντε ἄρθρα του καί δ) καταδίκασε τήν αἵρεση τοῦ ἐπισκόπου Ἀπολλιναρίου. Αὐτός ἐνῷ δεχόταν τή θεότητα τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ, ἀρνιόταν τήν τέλεια Αὐτοῦ ἀνθρώπινη φύση.

Ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος (431 μ.Χ.)

Ἡ τρίτη Οἰκουμενική Σύνοδος ἔγινε στήν Ἐφεσο τό 431 μ.Χ. Τή συγκάλεσε, μέ σύσταση τῆς Ἑκκλησίας, ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ὁ Β' ὁ μικρός. Πήραν μέρος σ' αὐτή περίπου 200 πατέρες καί καταδίκασαν τήν αἵρεση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου. Αὐτός ἔχωριζε στό Σωτήρα Χριστό δυό ὕσχετα πρόσωπα. Ἐλεγε δτὶ ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου γέννησε τό Χριστό μόνο ώς ἄνθρωπο. Γι' αὐτό τήν ὀνόμαζε «Χριστοτόκο». Υστερα ἀπό τή Γέννηση, συνέχιζε δη Νεστόριος, κατέβηκε ἡ Θεότητα στό Χριστό. Ἀντίθετα μ' αὐτές τίς κακοδοξίες, ἡ Σύνοδος ὁμολόγησε «Ἐναν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καί Υἱό τοῦ Θεοῦ, τέλειο Θεό καί τέλειο ἄνθρωπο». Τήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου ὀνόμασε «Θεοτόκο».

Ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος (451 μ.Χ.)

Αὐτή ἔγινε στή Χαλκηδόνα τό 451 μ.Χ. Τή Σύνοδο συγκάλεσαν, ἵνα μέ σύσταση τῆς Ἑκκλησίας, οἱ αὐτοκράτορες Μαρκιανός καί Πουλχερία. Σ' αὐτή πήραν μέρος περίπου 630 Πατέρες. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τό μονοψιτισμό. Τήν αἵρεση αὐτή δίδασκαν κυρίως οἱ κληρικοί Εύτυχης

καὶ Διόσκορος. Αὐτοί ἵσχυριζονταν δτι ὅστερα ἀπό τή Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρα Χριστοῦ ἡ Θεία φύση ἀπορρόφησε τήν ἀνθρώπινη. Δέχονταν δηλαδή μόνο τή μία φύση τοῦ Κυρίου, τή Θεία. Γι' αὐτό καὶ λέγονταν μονοφυσίτες. Ἀντίθετα μ' αὐτά, ἡ Σύνοδος δίδαξε δτι στό Σωτῆρα Χριστό ἐνώθηκαν οἱ δύο φύσεις, ἡ Θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη, χωρίς νά συγχέονται ἡ νά χωρίζονται μεταξύ τους. Μονοφυσίτες ὑπάρχουν καὶ σήμερα στήν Αἴγυπτο, στήν Ἀβησσηνία, στήν Ἀρμενία κι ἄλλοι.

Ἡ Ε' Οἰκουμενική Σύνοδος (553 μ.Χ.)

Τή Σύνοδο αὐτή συγκάλεσε στήν Κωνσταντινούπολη τό 553 μ.Χ. ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός. Σ' αὐτή πῆραν μέρος 165 Πατέρες. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε ξανά τό Μονοφυσιτισμό καὶ διάφορα βιβλία μέ αίρετικό περιεχόμενο.

Ἡ ΣΤ' Οἰκουμενική Σύνοδος (680/1 μ.Χ.)

Αὐτή ἔγινε στήν Κωνσταντινούπολη τό 680/1 μ.Χ. Τή συγκάλεσε ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντίνος ὁ Πωγωνάτος. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τό μονοθελητισμό, πού ἦταν μιά αἵρεση σχετική μέ τό μονοφυσιτισμό. Σύμφωνα μέ τό μονοθελητισμό στόν Κύριο ὑπῆρχε μόνο μιά θέληση, ἡ Θεία. Ἀντίθετα μ' αὐτά, ἡ Ἐκτη Οἰκουμενική Σύνοδος δίδαξε δτι στόν Κύριο ὑπῆρχαν δύο θελήσεις, ἡ Θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη. Μέ τή διαφορά δημοσίευσε δτι ἡ ἀνθρώπινη υποτασσόταν στή Θεία.

Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδος (691/2)

Ἡ Σύνοδος αὐτή ἔγινε στήν Κωνσταντινούπολη καὶ ὀνομάζεται ἔτσι, γιατί μέ τούς κανόνες πού ἔξέδωσε συμπλήρωσε τήν Ε' καὶ τήν ΣΤ' Οἰκ. Σύνοδο.

Γιά τήν ἔβδομη Οἰκουμενική Σύνοδο θά γίνει ἴδιαίτερος λόγος. Ἐτσι ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία μέ τίς Οἰκουμενικές Συνόδους πού ἔγιναν μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος: α) καταπολέμησε τίς διάφορες αἵρεσεις καὶ β) διατύπωσε μέ ἀλάθητο τρόπο τήν δρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία.



Έρωτήσεις:

- a) Τί δφειλούμε στούς πατέρες τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων;
- β) Πῶς ὀνομάζουμε τίς ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ γιατί;
- γ) Πῶς θά διαφυλάξουμε τὴν ὁρθοδοξία μας ἀνόθεντη ἀπό τοὺς αἱρετικούς;

Συνοπτικός Πίνακας Οἰκουμενικῶν Συνόδων

Σειρά	Πόλη	Έτος	Αὐτοκράτορας	Ἀριθμός Πατέρων	Άρεσεις πού καταδίκασε
Πρώτη Δεύτερη	Νίκαια Κων/λη	325 381	Μ. Κωνσταντίνος Μ. Θεοδόσιος	318 150	Ἄρειανισμός (Ἄρειος), (Πνευματομάχοι Μακεδόνιος), Ἄπολλινάριος
Τρίτη Τέταρτη	Ἐφεσος Χαλκηδόνα	431 451	Θεοδόσιος Β' Μαρκιανός καὶ Πουλχερία	200 630	Νεστοριανισμός (Νεστόριος) Μονοφυσιτισμός (Εὐτυχής, Διόσκορος)
Πέμπτη	Κων/λη	553	Ἰουστινιανός Α'	165	Καταδίκη Μονοφυσιτισμοῦ καὶ βιβλίων μέ αἰρετικό περιεχόμενο
Έκτη	Κων/λη	680/1	Κωνσταντίνος Δ' δ Πωγωνάτος	150	Μονοθελητισμός
Πενθέκτη Έβδομη	Κων/λη Νίκαια	691/2 787	Ἰουστινιανός Β' Εἰρήνη ή Ἀθηναία	211 350	Ἐξέδωκε μόνο κανόνες Καταδίκη Εἰκονομαχίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

42. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Οἰκογενειακό περιβάλλον καὶ σπουδές

Ὁ Βασίλειος γεννήθηκε στή Νεοκαισάρεια τοῦ Πόντου γύρω στό 330 μ.Χ. Μεγάλωσε δμως στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας. Γονεῖς του ἦταν ἡ ἐνάρετη Ἐμμέλεια, πού ἦταν κόρη μάρτυρα καὶ δ ὀνομαστός ρήτορας Βασίλειος. Ἀπό τούς εὐσεβεῖς γονεῖς του, ὁ Βασίλειος, ἔμαθε ν' ἀγαπᾶ τό Θεό καὶ τούς ἀνθρώπους. Ἀπ' αὐτούς διδάχτηκε καὶ τά πρῶτα γράμματα. Ἀπό τήν εὐλογημένη αὐτή οἰκογένεια ἀναδείχτηκαν ἄγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας γιαγιά, μητέρα καὶ τέσσερα παιδιά. Ἐγινε δηλαδή πραγματικό φυτώριο ἀγίων καὶ ὑπέροχο παράδειγμα γιά κάθε οἰκογένεια! Οἱ πλούσιοι γονεῖς τοῦ Βασιλείου φρόντισαν νά πάρει δ γιός τους μεγάλη μόρφωση. Ἐτοι ῦστερα ἀπό τίς σπουδές του στήν Καισάρεια, τόν ἔστειλαν στήν Κωνσταντινούπολη καὶ κατόπιν στήν Ἀθήνα. Ὁ Βασίλειος ἦταν πολύ ἔχυπνος κι ἐπιμελής. Σάν μέλισσα μάζευε ἀπό παντοῦ πολύτιμες γνώσεις. Στήν Ἀθήνα σπούδασε πάνω ἀπό τέσσερα χρόνια μαζί μέ τόν ἀδερφικό του φίλο Γρηγόριο, τό Ναζιανζηνό.

Ἡ σταδιοδρομία του

Ὁ Βασίλειος ῦστερα ἀπό τίς λαμπρές σπουδές του γύρισε στήν Καισάρεια. Ἐκεῖ ἀσκησε τό ἐπάγγελμα τοῦ ρήτορα. Νωρίς δμως τό ἀφησε, γιά

Ο ἄγιος Βασίλειος, ὁ μέγας.
(Κ. Γεωργακόπουλον).



ν' ἀφιερωθεῖ ἔξολοκλήρου στὸν Κύριο. Ἀφοῦ βαφτίστηκε σὲ μεγάλη ἡλικία, καθώς συνηθιζόταν τότε, ἀποφάσισε νά γίνει μοναχός. Μάλιστα γιά νά γνωρίσει μεγάλους ἀσκητές τῆς ἐποχῆς του ἐπισκέφτηκε τὴν Αἴγυπτο, τὴν Παλαιστίνη καὶ ἄλλες χῶρες. Τόσο πολὺ γοητεύτηκε ὅστε, ἀφοῦ μοιρασε τὰ ὑπάρχοντά του στούς φτωχούς, μόνασε σ' ἕνα ἐρημικό μέρος τοῦ Πόντου. Σέ λίγο πῆγε ἐκεῖ καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Μαζί πιά οἱ δυό παλιοί φίλοι προσεύχονταν καὶ μελετοῦσαν. Μαζί ἀγωνίζονταν νά γίνουν πιό τέλειοι στὴν ἀρετή.

Ο Βασίλειος ὑπηρετεῖ τὴν Ἐκκλησία

Ο Βασίλειος, δταν εἶδε δτι νέοι αἱρετικοί κατατάραζαν τὴν Ἐκκλησία, δέχτηκε τό μεγάλο ἀξιώμα τῆς Ἱεροσύνης. Ἐγινε διάκονος καὶ σέ λίγο πρεσβύτερος. Ἀργότερα κλῆρος καὶ λαός τὸν διάλεξαν ἐπίσκοπο Καισάρειας. Πιό πολὺ τώρα μέ τά φλογερά του κηρύγματα κατατρόπωνε τίς αἱρέσεις κι ἐνίσχυε τούς πιστούς. Ἡταν ἔτοιμος νά θυσιάσει κι αὐτή τή ζωή του γιά τό Χριστό. Ἰστορική ἔμεινε ἡ ἀπάντηση, πού δδώσε στὸν ὑπαρχο-

Μόδεστο. ("Υπαρχος= δ ὀμέσως μετά τό διοικητή). Αὐτός εἶχε ἔρθει μ' ἐντολή τοῦ φιλαρειανοῦ αὐτοκράτορα Οὐάλλεντα ν' ἀπειλήσει τό Βασίλειο, ἐπειδή πολεμοῦσε τούς ἀρειανούς. Καὶ τόν ἀπειλῆσε αὐστηρά μέ δήμευση περιουσίας, ἔξορία, βασανιστήρια καὶ θάνατο. «Τίποτε ἀπ' αὐτά δέ φοβᾶμαι», ἀπάντησε δ Βασίλειος. «Γιατί περιουσία δέν ἔχω παρά μόνο τά φτωχά μου ροῦχα καὶ λίγα βιβλία. Ἐξορία δέ φοβᾶμαι, γιατί δλοι σ' αὐτή τή ζωή ειμαστε σάν τα πουλιά χωρίς μόνιμη στέγη. Βάσανα δέ λογαριάζω, γιατί τό ἀσθενικό μου σῶμα γρήγορα θά πεθάνει. Κι ό θάνατος θά μέ φέρει κοντά στό Θεό, γιά τόν δόποιο ζῶ καὶ ἐργάζομαι». Ὁ θαυμασμός στόν ἥρωικό Ἱεράρχη ἀφόπλισε τό Μόδεστο καὶ τόν ἔκαμε νά μήν ἐνοχλήσει πιά τό Βασίλειο.

Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ Βασιλείου συνεχίζεται

Ο Βασίλειος διακρίθηκε γιά τή μεγάλη φιλανθρωπική του δράση. Ὁλόκληρη πόλη, τήν περίφημη Βασιλειάδα, ἀποτελοῦσαν τά φιλανθρωπικά του ἰδρύματα: νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, ξενώνες, σχολεῖα, ἐργαστήρια κ.ἄ, γιά τά δόποια εἶχε διαθέσει δλα του τά ύπαρχοντα. Ἀκόμη διακρίθηκε καὶ ώς συγγραφέας. Ἐγραψε ἀξιοθαύμαστα βιβλία: δογματικά, ἀσκητικά, παιδαγωγικά, τή Θεία Λειτουργία πού φέρνει τ' δνομά του καὶ πολλά ἄλλα. Ἄλλ' δμως οι μεγάλοι κόποι του γιά τό λαό καὶ ή ἀσκητική του ζωή κλόνισαν νωρίς τήν υγεία του. Πέθανε σέ ήλικια 49 χρόνων. Ἡ Ἐκκλησία μας τόν δνόμασε «Οἰκουμενικό καὶ μέγα διδάσκαλο». Τόν τιμάει ώς ἄγιο τήν Ιη Ιανουαρίου.

Ἐρωτήσεις:

- Tί παραδείγματα εἶχε δ Βασίλειος ἀπό τό οἰκογενειακό του περιβάλλον;
- Ποιές ἦταν οι κυριότερες ἀρετές του;
- Ποιό ἦταν τό φιλανθρωπικό του ἔργο;
- Πῶς τόν τιμᾶμε σήμερα;



43. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός (329-390 μ.Χ.).

Καταγωγή καί μόρφωση

Ο Γρηγόριος γεννήθηκε τό 329 μ.Χ. κοντά στή Ναζιανζό τῆς Καππαδοκίας. Γι' αυτό δονομάστηκε καί Ναζιανζηνός. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του, ἡ Νόννα κι ὁ ἐπίσκοπος Γρηγόριος, τοῦ ἔδωσαν χριστιανική ἀνατροφή. Τά πρῶτα γράμματα τά ἔμαθε στή Ναζιανζό. Κατόπιν σπουδάσε στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας. Ἐκεῖ γνωρίστηκε μέ τό Βασίλειο. Εἶχαν σχεδόν τήν ἴδια ἡλικία καί συνδέθηκαν μέ ἀδερφική φιλία. Ο Γρηγόριος συνέχισε τίς σπουδές του στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καί στήν Ἀλεξάνδρεια. Σπουδάσε καί στήν Ἀθήνα μαζί μέ τό φίλο του Βασίλειο. Υστερα ἀπό τίς τόσο λαμπρές σπουδές του γύρισε στή Ναζιανζό. Τότε, καθώς φαίνεται, δέχτηκε τό ἄγιο Βάπτισμα. Μετά, καθώς είδαμε, μόνασε γιά ἓνα διάστημα στόν Πόντο μαζί μέ τό Βασίλειο.

Ο Γρηγόριος δέχεται τό ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης

Ἄργοτερα ὁ Γρηγόριος ἦρθε κοντά στό γέροντα πατέρα του καί τόν βοηθοῦσε στά ποιμαντικά του ἔργα. Μέ ἀπαίτηση δμως τῶν Χριστιανῶν τῆς Ναζιανζοῦ καί χωρίς νά θέλει ὁ Ἰδιος, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Δέν ἦθελε, γιατί θεωροῦσε πολὺ μεγάλο τό ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης καί πολὺ μικρές τίς δικές του δυνάμεις. Υστερα ἀπό μερικά χρόνια, μπροστά στήν ἐπιμονή τοῦ φίλου του Βασιλείου πού ἦταν πιά ἀρχιεπίσκοπος Καισάρειας, δέχτηκε καί χειροτονήθηκε ἀπ' αυτόν ἐπίσκοπος τῆς Κωμοπόλεως τῶν Σασίμων. Ο Θεός δμως γ' ἀλλοῦ προορίζε τό Γρηγόριο. Τόν προόριζε, νά ὑπερασπίσει καί νά σώσει τήν ὁρθοδοξία ἀπό τόν κίνδυνο τῶν ἀρειανῶν. Ή φήμη τοῦ Γρηγορίου γιά τή μεγάλη του μόρφωση, τή σπάνια ἀρετή του καί ἰδίως τό ὁρθόδοξο φρόνημά του εἶχε ἔξαπλωθεῖ πολὺ πιό μακριά. Εἶχε φτάσει καί στή «βασιλεύουσα», τήν Κωνσταντινούπολη. Τά βλέμματα τῶν λίγων ὁρθοδόξων Χριστιανῶν πού εἶχαν ἀπομείνει στήν Κωνσταντινούπολη, στράφηκαν στό Γρηγόριο. Τόν κάλεσαν παρακλητικά νά διδάξει ἐκεῖ τά ὁρθόδοξα δόγματα. Ο Γρηγόριος δέχτηκε γιά χάρη τῆς ὁρθοδοξίας, πού πέρναγε δύσκολες μέρες.

Στήν Κωνσταντινούπολη μόνο ἔνας μικρός ναός εἶχε ἀπομείνει στούς ὁρθοδόξους. Ἐκεῖ ἐλπίζαν ν' ἀναστηθεῖ ἔνανά ἡ ὁρθοδοξία καί γ' αυτό τόν δόνόμαζαν συμβολικά 'Αγία 'Αναστασία. Ἐκεῖ ἔστησε ὁ Γρηγόριος τό

πνευματικό του στρατηγεῖο. Σ' αὐτό τό ναό ἐκφώνησε τούς περίφημους πέντε λόγους του γιά τή θεότητα τοῦ «Υἱοῦ καὶ Λόγου» τοῦ Θεοῦ. Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ τ' ἀποτελέσματα ἦταν θαυμαστά. Προσελκύστηκαν στήν ὁρθοδοξία πολλοί ἀρειανοί, ἔθνικοι καὶ ιουδαῖοι. Δίκαια λοιπόν ἡ Ἑκκλησία μας τὸν ὄνομασε «Θεολόγο», πρῶτον αὐτόν ὑστερα ἀπό τὸν ἄγιο Ἰωάννη τὸν Εὐαγγελιστή.

‘Ο Γρηγόριος, ‘Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως

Σὲ λίγο ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Μέγας Θεοδόσιος καὶ καθιέρωσε μὲ διάταγμα τὴν Ὁρθοδοξία. Τότε ἀναδείχτηκε ὁ Γρηγόριος Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πρόεδρος τῆς Δεύτερης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Γιά νά ἔξασφαλίσει δῆμος τὴν εἰρήνην τῆς Ἑκκλησίας παραιτήθηκε ἀπό τὸν ἀρχιεπισκοπικό θρόνον καὶ τὴν προεδρία τῆς Συνόδου, δταν μερικοί ἀντέδρασαν ἐναντίον του. Ἡ παραίτησή του αὐτή ἦταν μιὰ ἡρωικὴ πράξη. Ὁ Γρηγόριος, πού ἀγαποῦσε τὴν ἀσκητική ζωή, κατέληξε ἔναντι στὴν ἔρημο. Ἐκεῖ ἔζησε τὴν ύπόλοιπη ζωή του μὲ προσευχή, διάβασμα καὶ συγγραφή βιβλίων. Πέθανε τό 390 μ.Χ.

‘Ο Γρηγόριος τιμᾶται ἀπό τὴν Ἑκκλησία

‘Ο Γρηγόριος διακρίθηκε γιά τὸν ἀγνό του χαρακτήρα καὶ τὴν ἀγάπη του στό Θεό καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Διακρίθηκε ἀκόμη καὶ γιά πολλές ἄλλες ἀρετές, καθώς καὶ γιά τὸ τεράστιο συγγραφικό του ἔργο, πού περιλαμβάνει λόγους, ἐπιστολές καὶ ποιήματα. Ἡ Ἑκκλησία μας κατάταξε τὸ Γρηγόριο, τὸν Οἰκουμενικό αὐτό Διδάσκαλο καὶ Θεολόγο, ἀνάμεσα στοὺς ἀγίους τῆς καὶ τὸν τιμᾶ στὶς 25 Ἰανουαρίου. Τὸν τιμᾶ δῆμος καὶ στὶς 30 Ἰανουαρίου μαζί μὲ τοὺς ἄλλους δύο μεγάλους ἱεράρχες, Βασιλείο τό μέγα καὶ Ἰωάννη τό Χρυσόστομο.

Ἐρωτήσεις:

- α) Πῶς ἀπέκτησε ὁ Γρηγόριος τόση μόρφωση;
- β) Σέ τί τὸν βοήθησε ἡ φιλία του μὲ τό μέγα Βασιλείο;
- γ) Γιατί ὁ Γρηγόριος ὀνομάστηκε «Θεολόγος»;
- δ) Τί μᾶς διδάσκει ἡ παραίτησή του;

44. Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Καταγωγή καί σπουδές

Ο Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ἀνάμεσα στὰ χρόνια 344 καὶ 354. Γονεῖς του ἦταν ὁ ἀνώτερος ἀξιωματικός Σεκούνδος καὶ ἡ εὐσεβής Ἀνθούσα. Πολύ νωρίς ὁ Ἰωάννης ἔμεινε δρφανός ἀπό τὸν πατέρα του. Ἐτσι δῦλο τὸ βάρος γιά τὴν ἀνατροφή καὶ τῇ μόρφωσή του ἐπεσε στὴν ἐνάρετη Ἀνθούσα. Ὅστερα ἀπό τὴ γενική Ἐκπαίδευση, ὁ Ἰωάννης, σπούδασε ρητορική στὴ σχολὴ τοῦ περίφημου διδασκάλου ἑκείνης τῆς ἐποχῆς, τοῦ ἑθνικοῦ Λιβάνιου. Ἡ ἔξυπνάδα καὶ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ Ἰωάννη ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση στὸ Λιβάνιο. Ἐφτασε νά λέει πώς θά τὸν ἄφηνε διάδοχό του στὴ Σχολὴ, ἀν δέν τοῦ τὸν ἐπαιρενε ἡ Ἐκκλησία. Ὅστερα ἀπό τίς λαμπρές φιλοσοφικές καὶ νομικές σπουδές του, δ Ἰωάννης ἀσκησε στὴν Ἀντιόχεια τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Γρήγορα δημως τὸν τράβηξαν οἱ θεολογικές σπουδές. Κι δταν βαπτίστηκε, ἄρχισε νά ζει ἀσκητική ζωή. Εἶχε βρεῖ πιά τὸ δρόμο του, δ Χριστός τὸν εἶχε κερδίσει δριστικά.

Ο Ἰωάννης στίς τάξεις τοῦ Κλήρου

Ὕστερα ἀπό μερικά χρόνια ἀσκητικῆς ζωῆς δ Ἰωάννης δέχτηκε τὴ χάρη τῆς Ἱεροσύνης καὶ ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησία μέ ἀφταστο ζῆλο. Μέ τά λαμπρά του κηρύγματα καὶ ἰδίως μέ τὸ ἔξοχο παράδειγμά του μαγνήτιζε τίς ψυχές τῶν πιστῶν. Εἶχε κατορθώσει νά διατρέφει καθημερινά πάνω ἀπό 3.000 φτωχούς. Ἄλλ ἡ σοφία, ἡ ρητορική του ἵκανότητα καὶ μάλιστα ἡ ἐνάρετη ζωή του τὸν δόδηγησαν, χωρίς νά τό θέλει, στὸ θρόνο τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Ἰωάννης, ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως

Ἐκεῖ στὴν πρωτεύουσα, δ Ἰωάννης, ἀφοσιώθηκε στὰ ὑψηλὰ του καθήκοντα. Στά κηρύγματά του μιλοῦσε μέ τόση σοφία καὶ χάρη, ὥστε δίκαια τὸν δνόμασαν «Χρυσόστομο». Ἄλλ ἡ μεγάλη του δραστηριότητα καὶ ἰδίως τὰ φιλογερά του κηρύγματα κίνησαν τὸ φθόνο μερικῶν. Ἀνάμεσά τους ἦταν καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία. Ἐπειδή δ Χρυσόστομος ἔλεγχε αὐτή καὶ τὸ περιβάλλον της γιά τίς παρεκτροπές τους, φρόντισε νά τὸν

καταδικάσουν σέ εξορία. 'Αλλ' ό λαός, που άγαποῦσε τόν ἄξιο ποιμένα του πέτυχε τή ματαίωση ἐκείνης τῆς ἔξορίας. Σύντομα δμως ἀκολούθησε ἄλλη μόνιμη και μαρτυρική. 'Ο σεμνός Ἱεράρχης μεταφέρθηκε στήν Κουκουνό τῆς Ἀρμενίας. Οι ἔχθροι του δμως δέν ἡσύχαζαν. Τόν μετακίνησαν γιά τήν Πιτιουόντα τοῦ Πόντου. Στό δρόμο κι ἐνῶ ό Χρυσόστομος βρισκόταν στά Κόμανα τοῦ Πόντου, πέθανε ἀπό τίς κακουχίες και τίς στερήσεις στίς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407. Παρέδωσε τό Πνεῦμα του στό Θεό λέγοντας τήν προσφιλή του φράση: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν».

'Ο Χρυσόστομος τιμᾶται ἀπό τήν Ἑκκλησία

Σύντομα δμως ἀναγνωρίστηκαν οι πολύτιμες ὑπηρεσίες τοῦ Χρυσόστομου κι ἀποκαταστάθηκε ἡ μνήμη του. "Υστερα ἀπό 30 χρόνια τό Ἱερό του λείψανο μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη και τοποθετήθηκε στό ναό τῶν Ἅγιων Ἀποστόλων. Ἡ μνήμη του ὡς ἀγίου τιμᾶται στίς 13 Νοεμβρίου. 'Αλλ' ό Ἱερός Χρυσόστομος, τῶν ἀρετῶν τό θησαύρισμα καθώς τόν δνόμασαν, ἔξακολουθεῖ νά μᾶς φωτίζει και σήμερα μέ τά πολλά του συγγράμματα. 'Ανάμεσα σ' αὐτά ἴδιαίτερη θέση κατέχει ἡ Θεία Λειτουργία, που φέρνει τ' δνομά του.

'Η γιορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

'Η Ἑκκλησία μας τιμάει μαζί στίς 30 Ἰανουαρίου και τούς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες: Βασίλειο τό Μέγα, Γρηγόριο τό Θεολόγο και Ἰωάννη τό Χρυσόστομο. 'Η κοινή τους γιορτή ἔχει καθιερωθεῖ κι ὡς γιορτή τῆς παιδείας και τῶν γραμμάτων, ὡς γιορτή τῶν διδασκάλων και τῶν μαθητῶν. 'Ίδιαίτερα οι μαθητές πρέπει νά ἔχουν σάν ὑποδείγματα φιλομάθειας και ἀρετῆς αὐτούς τούς φωστῆρες τῆς Ἑκκλησίας μας, τούς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες.

Ἐρωτήσεις:

- a) Τί δημιεύει ό Χρυσόστομος στήν εὐσεβή μητέρα του;
- β) Πῶς τόν δνόμασαν και γιατί;
- γ) Γιατί οι Τρεῖς Ηεράρχες είναι προστάτες τῆς παιδείας μας;



Oι Τρεῖς Τεράρχες, προστάτες τῆς παιδείας (Β. Βαμπούλη).

Ἀπολυτίκιο Τριῶν Τεραρχῶν:

α) Κείμενο: «Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτῖσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τοὺς μελιφρύτους ποταμούς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρ-

δεύσαντας, Βασιλειον τὸν μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σύν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί συνελθόντες ὑμνοις τιμήσωμεν· αὐτοί γάρ τῇ Τριάδι ὑπέρ ἡμῶν ἀεί πρεσβεύουσι».

β) ἀπόδοση: «Τά τρία, τά πιό μεγάλα ἀστέρια τῆς τρισυπόστατης Θεότητας, αὐτά πού φώτισαν τὴν οἰκουμένη μέ τις ἀκτίνες τῶν θείων τους λόγων, τά ποτάμια μέ τή γλυκιά σοφία πού πότισαν τὴν κτίση μέ τά νάματα τοῦ θείου Λόγου, τό Βασιλειο τό Μέγα καὶ τό Θεολόγο Γρηγόριο μαζί μέ τὸν ἔνδοξο Ἰωάννη μέ τά χρυσά τά λόγια, δλοι οἱ θαυμαστές τῶν λόγων τους ἀφοῦ μαζευτήκαμε ἃς τοὺς τιμήσουμε μέ ὑμνους, γιατί αὐτοί πάντοτε παρακαλοῦν γιά μᾶς τὴν Ἀγία Τριάδα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

45. Ὁ Ιουστινιανός καί ἡ Ἐκκλησία.

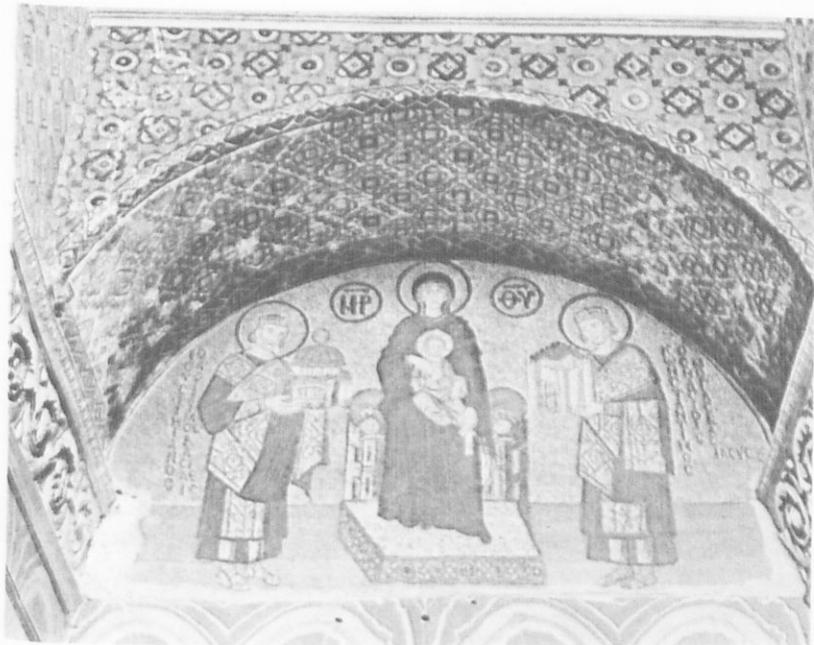
Ἄναμεσα στούς αὐτοκράτορες πού βοήθησαν τό Χριστιανισμό ἔχωρίζει ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους Ἰουστινιανός (527-565). Ὁ Ἰουστινιανός ἐδειξε τὴν ἀγάπη του στήν Ἐκκλησία μέ τούς ἔξῆς τρόπους:

a) Φρόντισε γιά τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως

Ο Ἰουστινιανός ἤθελε νά ἐνώσει μέ μιά πίστη δλους τούς ύπηκόους τοῦ ἀπέραντου Βυζαντινοῦ Κράτους. Γι' αὐτό φρόντισε νά δημιουργήσει στενές σχέσεις μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἀκόμη προσπάθησε νά συμφιλιώσει μέ τήν Ἐκκλησία τούς μονοφυσίτες κυρίως τῶν ἀνατολικῶν Ἐπαρχιῶν. Γι' αὐτό καταδίκασε τίς νεστοριανικές ἰδέες δρισμένων συγγραφέων. Ἀκόμη γιά ν' ἀντιμετωπίσει πιό καλά τούς αἱρετικούς συγκάλεσε, καθώς γνωρίζουμε, καί τήν Ε' Οἰκουμενική Σύνοδο. Γιά νά πετύχει τήν ἐνότητα τῆς πίστεως ἔκλεισε τίς φιλοσοφικές σχολές τῶν Ἀθηνῶν κι δλες τίς ἄλλες, καθώς λέγεται. Καί τοῦτο γιατί συνδέονταν μέ τήν εἰδωλολατρία. Ἀκόμη γιατί εἶχαν πιά ἀποδώσει δ, τι καλό μποροῦσαν ν' ἀποδώσουν.

b) Ἐπιδίωξε τή διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ

Ο Ἰουστινιανός φρόντισε νά στερεωθεῖ ὁ Χριστιανισμός στό ἐσωτερι-



Οί αυτοκράτορες Μ. Κωνσταντίνος και Ἰουστινιανός προσφέρουν τὴν Πόλη καὶ τὴν ἀγία Σοφία. Μωσαϊκό 10ου αἰώνα στήν εἰσοδο τῆς ἁγίας Σοφίας.

κό τῆς χώρας, ἀλλά καὶ νά διαδοθεῖ σέ πολλές ἄλλες χῶρες. Στήν ἐσωτερικήν ἱεραποστολήν διακρίθηκε ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης. Τὸν ὀνόμασαν «σφύρα τῶν ἔθνικῶν» γιατί, καθώς λένε, προσέλκυσε στὸ Χριστιανισμό 70.000 εἰδῶλολάτρες. Τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ στήν ἔξωτερικήν ἱεραποστολήν σημειώθηκαν λαμπρά ἀποτελέσματα. Βυζαντινοί ἱεραπόστολοι κήρυξαν τό Χριστιανισμό σέ γερμανικές φυλές τῆς Εὐρώπης, σέ λαούς τοῦ Καυκάσου, σέ πολλούς κατοίκους τοῦ Σουδάν, τῆς Σαχάρας, τῆς Ν. Αραβίας καὶ ἔφτασαν μέχρι τήν Κίνα.

γ) Ἐνδιαφέρθηκε γιά τή λαμπρότητα τῆς λατρείας

‘Ο Ἰουστινιανός φρόντισε ν’ ἀποχτήσει ἴδιαιτερη λαμπρότητα ἡ λατρεία τῆς Ἑκκλησίας μας. ‘Ο ἴδιος ἔφτιαξε τό Χριστολογικό ὄνμον, πού ἀκοῦμε στή Θεία Λειτουργία, «δ μονογενῆς Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ...».



Άγια Σοφία Κωνσταντινουπόλεως.
«Προσφορά στό Θεό Λόγο, που έγινε ανθρωπος γιά τή σωτηρία μας».

Καθιέρωσε καί στήν Κωνσταντινούπολη τή γιορτή τῆς Ύπαπαντῆς τοῦ Κυρίου κ.ἄ. Ὁ Ἰουστινιανός φρόντισε νά χτιστοῦν πολλοί χριστιανικοί ναοί. Ἀκόμη καί στά βουνά τῆς μακρινῆς Κριμαίας, ἀποικίας τῶν Γότθων, ἔχτισε μεγάλο ναό μέ τ' ὅνομά του ώς ἐπιγραφή. Τό μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον του δ' Ἰουστινιανός τό ξεδιεξ γιά τὸν περιώνυμο ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ὁ μέγας αὐτός κι ἔνδοξος ναός τοῦ ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶχε ἀφιερωθεῖ στή Σοφία τοῦ Θεοῦ. Τό μεγαλούργημα αὐτό τῆς χριστιανοσύνης, ἡ μεγάλη Ἐκκλησία καθώς ὄνομάστηκε, χτίστηκε στά χρόνια 532-537. Χτίστηκε στήν Ἰδια θέση, πού βρισκόταν ἕνας ἄλλος μικρός ναός μέ τό ἴδιο ὄνομα καί πού καταστράφηκε τό 532 στή στάση τοῦ Νίκα. Τούς μεγαλοφυεῖς ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιο καί Ἰσιδώρο βοήθησαν 100 τεχνίτες μέ 100 βοηθούς, δ' καθένας. Ἐτσι 10.000 ἐργάτες, μέ τήν προσωπική ἐπίβλεψη τοῦ Ἰουστινιανοῦ, χρησιμοποίησαν τά πολύτιμότερα ψιλικά. Ἀργυρος, χρυσός, ἐλεφαντόδοντες καί ἄλλα πολύτιμα ψιλικά μεταφέρθηκαν ἀπό τίς πιό μακρινές ἐπαρχίες, γιά ν' αὐξήσουν τή μεγαλοπρέπεια τοῦ ἀριστουργήματος τούτου. Ὁ ναός χτίστηκε σέ ρυθμό Βασιλικῆς μετά τρούλου. Ὁ τεράστιος τρούλος τῆς στέγης στηρίζεται σέ

τέσσερις κεντρικούς πεσσούς (χτιστούς στύλους). Τό αρχιτεκτονικό σχέδιο, τά ψηφιδωτά δριστης τέχνης, δ λαμπρός διάκοσμος κι δλη ή έμφανιση τού μεγαλουργήματος τούτου, δίκαια εκαμαν ζωηρή έντυπωση στόν Ἰουστινιανό. Τόσο δστε, δταν γίνονταν τά έγκαινια, νά φωνάξει μέ ένθουσιασμό: «Σέ νίκησα Σολομώντα». "Υστερα ἀπό τήν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ή Ἀγία Σοφία, τό καύχημα αντό τοῦ ἑλληνισμοῦ και τοῦ χριστιανισμοῦ, μετατράπηκε δυστυχῶς ἀπό τούς Τούρκους σέ τζαμι και σήμερα έχει άναγνωριστεῖ σάν Μουσεῖο.

Έρωτήσεις – Ἀσκήσεις:

- a) Μέ ποιά μέσα φρόντισε δ Ἰουστινιανός νά πετύχει τήν ἐνότητα τῆς πίστεως τῶν ὑπηκόων του;
- β) Τί εκαμε γιά τή διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ;
- γ) Πῶς μποροῦμε νά βοηθήσουμε τήν ἱεραποστολική προσπάθεια, που κάνει τώρα η Ἐκκλησία μας στήν Ἀφρική και σ' ἄλλες χώρες;
- δ) Συγκεντρώστε κι ἄλλες πληροφορίες γιά τήν Ἀγία Σοφία.

46. Ὁ Ἡράκλειος και ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ αὐτοκρατόρια ἐπί Ἡρακλείου

Ἡ Βυζαντινή αὐτοκρατορία κατά τήν ἐποχή τοῦ αὐτοκράτορα Ἡρακλείου (610-641) γνώρισε πολλούς ἔχθρούς. Στήν Ἀνατολή οἱ Πέρσες κατέλαβαν τήν Ἀρμενία, τήν Καππαδοκία, τή Συρία, τήν Παλαιστίνη και ἄλλες Βυζαντινές ἐπαρχίες. Στό πέρασμά τους λεηλατοῦσαν, φόνευαν και αἰχμαλώτιζαν χιλιάδες Χριστιανούς. Σάν πολυτιμότατο λάφυρο πῆραν και τόν τίμιο Σταυρό τοῦ Κυρίου, πού φυλαγόταν στά Ιεροσόλυμα. Ἄλλα και στή Δύση δ κίνδυνος ḥταν τό ἴδιο μεγάλος. Οἱ Ἀβαροι και οἱ Σλάβοι, ἀφοῦ πέρασαν τό Δούναβη μπήκαν στήν αὐτοκρατορία. Μπροστά στήν κρίσιμη ἔκείνη κατάσταση δ Ἡράκλειος, χάνοντας γιά λίγο τό θάρρος του, σκεφτόταν νά φύγει γιά τήν Αἴγυπτο.

Ἡ Ἐκκλησία στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἑθνους

Νά δυμως διτι σ' ἐκείνη τῇ φοιβερῇ περίσταση ἡ Ἐκκλησία ἔσωσε τό Ἑθνος. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος δίνοντας θάρρος στὸν Ἡράκλειο, διέθεσε τούς θησαυρούς τῶν ναῶν, γιά νά ἐτοιμαστεῖ ἡ ἐκστρατεία κατά τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδας. Μέ τήν πολύτιμη αὐτή βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας σύντομα ἔγιναν οἱ ἀναγκαῖες προετοιμασίες σέ στρατό καὶ στόλο. Ἀπαίτηση ὀλόκληρου τοῦ Ἑθνους ἦταν μέ κάθε θυσίᾳ νά ἔσαναπάρουν τόν τίμιο Σταυρό, ἐλευθερώνοντας συγχρόνως τούς αἰχμαλώτους καὶ τήν ιερή πόλη τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Ἡράκλειος, ἀφοῦ ἔκαμε συμφωνία εἰρήνης μέ τούς Ἀβάρους, διδοῖς ἐπικεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ἀναχώρησε κατά τῶν Περσῶν. Σέ ἐπίσημη τελετή πού ἔγινε στήν Ἀγία Σοφία, προσευχήθηκε στό Θεό κι ἐμπιστεύτηκε τήν πόλη καὶ τόν ἀνήλικο γιό του στήν προστασία τῆς Θεοτόκου.

Ἡ Θεοτόκος, ὑπέρμαχος στρατηγός

Ἐνῷ δ Ἡράκλειος ἔκανε νικηφόρους ἀγῶνες κατά τῶν Περσῶν, νέος φοιβερός κίνδυνος ἀπειλοῦσε τήν Κωνσταντινούπολη. Οἱ Ἀβαροι καταπιποῦν τίς συμφωνίες, πού εἶχαν κάμει μαζί του κι ἐκμεταλλεύονται τήν ἀπούσια του. Συμμαχοῦν μέ τούς Πέρσες καὶ τό 626 πολιορκοῦν ἔσαφνικά τήν Κωνσταντινούπολη ἀπό ἔηρά καὶ θάλασσα. Ὁ ἀρχηγός τους Χαγάνος μέ περιφρόνηση ἀπορρίπτει τίς προτάσεις εἰρήνης τῶν Βυζαντινῶν. Ἡ κατάσταση πιά ἦταν ἔξαιρετικά κρίσιμη. Ὅλοι τους μικροί καὶ μεγάλοι προσεύχονται στό Θεό καὶ κάνονται διτι μποροῦν γιά τή σωτηρία τῆς πόλεως. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος μέ τήν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου στά χέρια ἐμψυχώνει τούς λίγους, ἀλλ' ἡρωικούς ὑπερασπιστές τῆς πόλεως. Ὅλοι τους ζητοῦν τή μεσιτεία τῆς Θεοτόκου. Αὐτή θεωροῦν ὑπέρμαχο στρατηγό στόν ἄνισο ἀγώνα τους. Τό θαῦμα πού δλοι περίμεναν, ἔγινε. Οἱ σφοδρές ἐπιθέσεις τῶν Ἀβάρων ἀποκρούονται ἀπό τούς γενναίους μαχητές. Συνάμα ἔνας δυνατός ἀνεμοστρόβιλος βύθιζε τά ἐχθρικά πλοῖα στή θάλασσα. Ὁ Χαγάνος μέ ντροπή ἔλυσε τήν πολιορκία καὶ ἔφυγε μέ τά ἀπομεινάρια τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ του. Ἡ Θεοτόκος εἶχε σώσει τήν πόλη. Οἱ κάτοικοι ἀπό εὐγνωμοσύνη συγκεντρώνονται στό ναό τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. Ἐκεῖ ψάλλουν δρθιοι τόν Εὐχαριστήριο ὅμνο στή Θεοτόκο «τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ...», πού ἔγινε ἐκείνη τή νύχτα. Ὁ

ῦμνος αὐτός μαζί με ἄλλα τροπάρια καὶ τούς χαιρετισμούς τῆς Θεοτόκου, πού εἶχαν γίνει παλιότερα, δονομάστηκε «Ἀκάθιστος Ὅμνος».

Ο Τίμιος Σταυρός στά χέρια τῶν Χριστιανῶν

Ο Ἡράκλειος ἀφοῦ νίκησε ἔξολοκλήρου τούς Πέρσες, παράλαβε τόν Τίμιο Σταυρό καὶ λευτέρωσε πολλούς χριστιανούς. Θριαμβευτής πιά γύρισε στήν Κωνσταντινούπολη. Τό 629 μετέφερε τόν Τίμιο Σταυρό στά Τερροσόλυμα καὶ τόν ὑψώσει στό Γολγοθά στίς 14 Σεπτεμβρίου, καθώς εἶχε κάμει καὶ ἄλλοτε ἡ Ἀγία Ἐλένη. Τήν ἡμέρα αὐτή γιορτάζουμε τήν ὑψώση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, νηστεύοντες καὶ θυμόμαστε πιό πολὺ τή θυσία τοῦ Κυρίου ἐπάνω στόν Τίμιο Σταυρό.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιά δύναμη ἐνίσχυε τόν Ἡράκλειο στούς νικηφόρους ἀγῶνες του καὶ γιατί;
- β) Πῶς σώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη τό 626;
- γ) Τί γιορτάζουμε στίς 14 Σεπτεμβρίου, Τί πρέπει νά κάνουμε τότε;

Κείμενα:

- α) Ἀπολυτικίο Ὅψεως τιμίου Σταυροῦ: «Σῶσον, Κύριε, τόν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τήν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατά βαρβάρων δωρούμενος καὶ τό σὸν φυλάττων διά τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα». Ἀπόδοση: Σῶσε, Κύριε, τό λαό σου κι εὐλόγησε τήν Ἐκκλησία σου, δώριζε νίκες στούς ἄρχοντές μας ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ φύλαγε τούς πιστούς μέ τή δύναμη τοῦ Σταυροῦ σου.
- β) Σταυρός, ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης· Σταυρός, ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας· Σταυρός, βασιλέων τό κραταίωμα· Σταυρός, πιστῶν τό στήριγμα. Σταυρός, ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τό τραῦμα. (Ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας). Ἀπόδοση: Ο Σταυρός εἶναι ὁ φύλακας δῆλης τῆς οἰκουμένης, ἡ ὠραιότητα τῆς Ἐκκλησίας, τῶν βασιλιάδων ἡ δύναμη, τῶν πιστῶν ἡ ἐλπίδα, τῶν ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τό τραῦμα.



ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

47. Ὁ Ἀκάθιστος Ύμνος.

Τί είναι ὁ Ἀκάθιστος Ύμνος

Τό άριστούργημα αὐτό τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ποιήσεως ἀφιερώνεται στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ἀποτελεῖται: α) ἀπό τό κοντάκιο ἡ προοίμιο «τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ», β) ἀπό 24 στροφές ἡ οἰκους μέ ἀλφαβητική ἀκροστιχίδα καὶ γ) ἀπό 72 στίχους μέ 144 χαιρετισμούς στή Θεοτόκο. Δώδεκα ἀπ' αὐτοὺς τούς οἰκους ἀναφέρονται στή Θεοτόκο καὶ οἱ ἄλλοι 12 στόν Κύριο καὶ ψάλλονται πότε ὅ ἔνας καὶ πότε ὁ ἄλλος. Κάθε «οἶκος» πού ἀναφέρεται στή Θεοτόκο ἀκολουθεῖται ἀπό 12 Χαιρετισμούς πρός Αὐτήν, οἱ ὁποῖοι τελειώνουν μέ τό «Χαῖρε νύμφῃ ἀνύμφευτε». Οἱ ἄλλοι «οἴκοι» πού ἀναφέρονται στόν Κύριο, τελειώνουν μέ τό «Ἄλληλοινία»=αἰνεῖτε τό Θεό. Ὁ Ἀκάθιστος Ύμνος ψάλθηκε ὀλόκληρος γιά πρώτη φορά τή νύχτα τῆς 26ης Ιουλίου 626, δταν σώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη ἀπό τόν κίνδυνο τῶν Ἀβάρων. Σ' ἐκείνη τήν περίσταση, καθώς φαίνεται, ἔγινε ἀπό τόν Πατριάρχη Σέργιο τό προοίμιο «τῇ Ὑπερμάχῳ στρατηγῷ...». Σήμερα ψάλλεται κατά τήν περίοδο τῆς Μεγάλης τεσσαρακοστῆς σέ τέσσερις «στάσεις». Κάθε στάση περιέχει τό ἔνα τέταρτο ἀπ' αὐτόν τόν ὑπέροχο ὄμνο καὶ ψάλλεται τό βράδυ κάθε Παρασκευῆς αὐτῆς τῆς περιόδου. Τήν πέμπτη ἔβδομάδα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐπαναλαμβάνεται πανηγυρικά ὀλόκληρος. Ὁ Ἀκάθιστος Ύμνος συγκινεῖ δλους ἐμᾶς τούς Χριστιανούς, γιατί μᾶς θυμίζει τή σωτηρία μας στό Χριστό. Μᾶς συγκινεῖ δμως καὶ ώς Ἐλληνες, γιατί μᾶς θυμίζει τίς πρεσβείες τῆς Θεοτόκου γιά τή σωτηρία τοῦ Ἐθνους μας.

Σύντομη ἀνάπτυξη τοῦ νοήματος τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου

Κοντάκιο ἡ Προοίμιο:

«Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τά νικητήρια, ώς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐ-
χαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ Πόλις σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ώς ἔχουσα τό
κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω
σοι. χαῖρε. Νύμφῃ ἀνύμφευτε». Στό προοίμιο αὐτό τοῦ Ἀκάθιστου Ὑ-
μνου ἡ πόλη μὲν τὸ στόμα τοῦ Ποιητῆ δονομάζει τὴ Θεοτόκο προστάτη
στρατηγό, γιατὶ τὴν ἐσωσε ἀπό τὴν καταστροφή. Τῆς ἀπευθύνει τίς εὐχα-
ριστήριες τιμές τῆς νίκης καὶ τὴν παρακαλεῖ νά τῇ σώζει καὶ στό μέλλον
ἀπό τοὺς διάφορους κινδύνους. Ἔτσι θ' ἀναφωνεῖ μ' εὐγνωμοσύνη τό
«Χαῖρε Νύμφῃ Ἀνύμφευτε».

Στάση Α'. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου

Ἡ πρώτη στάση περιλαμβάνει «τούς οἶκους», πού ἀρχίζουν μὲ τά γράμ-
ματα Α μέχρι Ζ. Σ' αὐτούς ἔξιστορεῖται κυρίως ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεο-
τόκου. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ χαιρετᾷ τὴν παρθένο Μαρία καὶ τῆς φέρ-
νει τῇ χαρμόσυνη εἰδηση, πώς θά γίνει Μητέρα τοῦ Μονογενῆ Υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ. Κατόπιν ὁ Ἱερός ὑμνογράφος ἀπευθύνει στή Θεοτόκο θαυμάσιους
ἄγγελικους χαιρετισμούς. Ἀρχίζουν μὲ τό «Χαῖρε, δί ής ή χαρά ἐκλάμψει»
καὶ τελειώνουν μὲ τό «Χαῖρε, Νύμφῃ ἀνύμφευτε». Ἔτσι δι οὐράνιος ἐπισκέ-
πτης, δι Ἀγγελος, χαιρετᾶ τή Θεοτόκο, γιατὶ μέ τή Γέννηση τοῦ Λυτρωτῆ
θά γίνει αἵτια νά λάμψει στούς ἀνθρώπους ή χαρά τῆς λυτρώσεώς τους
ἀπό τίς ἀμαρτίες. Τὴν δονομάζει «Νύμφην ἀνύμφευτον», γιά νά τῆς δείξει
δτι θά γεννήσει τόν «Υἱόν» τοῦ Θεοῦ μέ τή δύναμη τοῦ Ἀγίου Πνεύμα-
τος. ቩ πρώτη στάση τελειώνει μέ τό «Ἄλληλον/α». Ἔτσι δόξασε τό Θεό δ
δίκαιος Ἰωσήφ, δταν ἔμαθε δτι ή Παρθένος Μαρία θά γινόταν Μητέρα τοῦ
Θεοῦ.

Στάση Β'. Ἀπό τή Θεία Γέννηση μέχρι τήν Ὑπαπαντή

Ἡ δεύτερη στάση περιέχει τούς οἶκους, πού ἀρχίζουν μὲ τά γράμματα
Η μέχρι Μ. Σ' αὐτούς ἔξιστοροῦνται τά θαυμαστά γεγονότα, πού μεσολά-
βησαν ἀπό τή Θεία Γέννηση μέχρι τήν Ὑπαπαντή. Ἔτσι περιγράφονται
μέ ἀφταστη ποιητική τέχνη ή προσκύνηση τῶν ταπεινῶν ποιμένων, δ ἐρ-
χομός τῶν μάγων καὶ ή μεταβολή τους σέ κήρυκες τοῦ Χριστοῦ, ή φυγή

Ἡ Παναγίᾳ μέ τὸν Ἰησοῦ
Θαυμάσιο μωσαϊκό Κωνσταν-
τινουπόλεως.



τῆς ἱερῆς οἰκογένειας στήν Αἴγυπτο καθώς καὶ ἡ Ὑπαπαντή τοῦ Σωτήρα.
Ἡ «στάση» τελειώνει μέ τό «΄Αλληλούια», μέ τό δόποῖο ὁ γέροντας Συμεὼν
δόξασε τό Θεό, δταν ύποδέχτηκε τό θεῖο Βρέφος.

Στάση Γ'. Ἡ Θεία Γέννηση δημιουργεῖ τή νέα κτίση

Στούς οἰκους αὐτῆς τῆς στάσεως, πού ἀρχίζουν μέ τά γράμματα Ν μέ-
χρι Σ, περιγράφονται τ' ἀποτελέσματα πού ἔφερε ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ
Θεοῦ. Μέ τή Θεία του Γέννηση δ Κύριος δημιουργησε τή νέα κτίση, δη-
λαδή τή νέα θρησκευτική καὶ ἡθική κατάσταση τῆς ἀνθρωπότητας. Στούς
χαιρετισμούς αὐτῆς τῆς στάσεως ἀπό εὐγνωμοσύνη ἀποδίδονται στή Θεο-

τόκο θαυμάσιοι χαρακτηρισμοί: ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας, στέφος, δηλαδή στεφάνι τῆς ἐγκρατείας, δέντρο ἀγλαόκαρπο (μέ λαμπρούς καρπούς) κ.ἄ. Ἡ στάση τελειώνει ἔανα μέ το «Ἀλληλούια», μέ τό δποτο μᾶς καλεῖ νά δοξάσουμε τό Θεό, γιατί μᾶς λύτρωσε μέ τό Μονογενή του «Υἱό».

Στάση Δ'. Ἡ Θεοτόκος προστάτρια τῶν πιστῶν

Ἡ τελευταία αὐτή στάση τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου περιέχει τούς οἶκους μέ τά γράμματα Τ μέχρι Ω. Σ' αὐτή δ ποιητής ἔξυμνει τήν προστάτρια τῶν πιστῶν, τή Θεοτόκο, γιά τίς πολλές της ἀρέτες. Τήν δονομάζει στήλη τῆς παρθενίας, πύλη τῆς σωτηρίας, κουροτρόφο, δηλαδή θεία τροφό, τῶν Παρθένων κ.λπ. Στή συνέχεια δ ιερός ὑμνογράφος ἀναφέρεται στ' ἀναρίθμητα καλά, πού μᾶς δίνει δ Κύριος. Σάν τήν ἅμμο τῆς θάλασσας, κι ἂν εἴναι οι εὐχαριστίες μας γι' αὐτά, πάλι δέν θά ἔχουμε ἀποδώσει δσα Τοῦ δφείλουμε.

24ος οἶκος

«Ὥ Πανύμνητε Μῆτερ, ἡ τεκοῦσα τῶν πάντων Ἅγιων ἀγιώτατον Λόγον· (τρεῖς φορές) Δεξαμένη τήν νῦν προσφοράν, ἀπό πάσης ρῦσαι συμφορᾶς ἀπαντας, καί τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως τούς σοί βιδωτας. Ἀλληλούϊα». Στόν τελευταίο αὐτό οἶκο, πού μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ σάν ἐπίλογος τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου, δ ποιητής ἐπικαλεῖται τήν πανύμνητη Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τή Θεοτόκο. Τήν παρακαλεῖ νά δεχτεῖ τήν ταπεινή του προσφορά, δηλαδή τόν ἔξοχο αὐτό δμον. Τέλος τήν παρακαλεῖ νά διαφυλάξει δσους τήν τιμοῦν. Ὅσους ἀπευθύνουν στό Θεό τό «Ἀλληλούια».

Ἐρωτήσεις:

- α) Τί είναι δ Ἀκάθιστος Ὑμνος καί γιατί δονομάζεται ἔτσι;
- β) Πότε ψάλλεται καί τί μᾶς θυμίζει;
- γ) Γιατί δ ευσεβής ἐλληνικός λαός ἀγαπᾶ τόσο πολύ τόν Ἀκάθιστο Ὑμνο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ. ΑΣΚΗΤΕΣ

48. Ἀναχωρητές ἢ ἀσκητές. Μέγας Ἀντώνιος.

Πρῶτες ἀρχές τοῦ μοναχισμοῦ

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί καθώς γνωρίσαμε, διακρίνονταν γιά τὴν ἀφοσίωσή τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶδαμε δὴ εδειχναν ἀγάπη ὁ ἔνας στὸν ἄλλο, δὴ θεωροῦσαν δὲλους τούς ἀνθρώπους ἵσους μεταξύ τους, δὴ εδιναν τὴν τιμῇ πού ἐπρεπε στίς γυναικες, στά παιδιά, στούς δούλους κ.λπ. Ἀπό τὸν 3ο αἰώνα δμως μερικοὶ χριστιανοί θέλοντας νά γίνονταν πιό τέλειοι, ἀφοσιώνονταν δὲλοκληρωτικά στὸ Θεό. Οἱ ζηλωτές αὐτοὶ Χριστιανοί ἦθελαν νά καλλιεργήσουν πιό πολὺ τὴν ταπεινοφροσύνη, τὴν ἀφοσίωση στὸ Θεό καὶ τίς ἄλλες ἀρετές. Γιά νά κατορθώσουν δῆλα αὐτά ἀναχωροῦσαν ἀπό τίς πόλεις ἢ τά χωριά τους καὶ ζοῦσαν μόνοι τους στίς ἐρήμους. Ἐκεῖ νήστευαν, προσεύχονταν, μελετοῦσαν τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἀσκοῦνταν στὴν ἀρετή. Γι' αὐτό τοὺς δνόμαζαν ἀναχωρητές, μοναχούς, ἐρημίτες κι ἀσκητές. Σάν πρῶτος ἀναχωρητής συνήθως ἀναφέρεται ὁ ἄγιος Παῦλος ἀπό τή Θηβαΐδα τῆς Αἴγυπτου. Αὐτός στὸ διωγμό τοῦ Δεκίου, στά μέσα τοῦ 3ου αἰώνα, κατέφυγε σέ ἐρημικό μέρος τῆς Αἴγυπτου, δπου ἔζησε γιά πολλά χρόνια ὡς ἀσκητής. Πατέρας δμως καὶ θεμελιωτής τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀναδείχτηκε ὁ μέγας Ἀντώνιος.

Καταγωγή καὶ γενναία ἀπόφαση τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου

‘Ο Ἀντώνιος γεννήθηκε στὴν Κόμα τῆς Αἴγυπτου τό 251 μ.Χ. Ἀπό τούς εῦπορους κι εὐγενικούς γονεῖς του πῆρε χριστιανική ἀνατροφή. Ἀν



Ο ἅγιος Ἀντώνιος (Κ. Γεωργακόπουλου).

καὶ δέ γνώριζε γράμματα μὲ τό φωτισμό τοῦ Θεοῦ καὶ τή μεγάλη ἐπιμέλειά του ἔμαθε ἀπ' ἔξω δόλοκληρη τήν Ἀγία Γραφή. Ὁταν ἦταν 20 χρόνων πέθαναν οἱ γονεῖς του καὶ ἀνέλαβε αὐτός πιά νά προστατέψει τή μικρότερη ἀδελφή του. Ο Ἀντώνιος δμως σκεφτόταν κυρίως τό παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων, πού τ' ἀφησαν δλα κι ἀκολούθησαν τόν Κύριο. Μιά ήμέρα μάλιστα ἀκουνσε στό ναό τήν περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἀναφερόταν στό διάλογο τοῦ Κυρίου μέ τόν πλούσιο νέο. «Ἄν θέλεις νά γίνεις τέλειος, πούλησε δσα ἔχεις, δῶστα στούς φτωχούς και ἔλα νά μ' ἀκολουθήσεις. Τότε θ' ἀποχτήσεις θησαυρό στούς οὐρανούς». Ο Ἀντώνιος νόμισε πώς τά λόγια αὐτά λέγονταν ἀποκλειστικά γι' αὐτόν. Χωρίς νά χάσει καιρό, πῆρε τή γενναία ἀπόφαση: Θά ζήσει σάν ἀσκητής. Ἐτσι, ἀφοῦ τακτοποίησε τήν ἀδελφή του, μοίρασε δλα τά ὑπάρχοντά του στούς φτωχούς κι ἔζησε σέ διάφορα ἐρημικά μέρη μέ νηστεία, ἐγκράτεια και προσευχή.

Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ

Οἱ Ἀντώνιος στήν ἔρημο, ἀγωνίζεται καὶ νικάει τὸ σατανά, ὁ δόποῖς τὸν πολεμάει μέ πολλούς τρόπους. Οἱ Κύριος δῆμως ἐνισχύει τὸ μεγάλο ἀσκητῆ. Ἔτσι μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀντώνιος ἀποχτάει πολλές ἀρετές. Οσοι τὸν γνωρίζουν τὸν δόνομάζουν «Θεοφιλή». Πολλοί πᾶνε στήν ἔρημο, νά τὸν βροῦν καὶ νά ζητήσουν τίς εὐλογίες καὶ τίς συμβουλές του. Ἀκόμη κι ὁ Μέγας Κωνσταντίνος καὶ οἱ γιοὶ του τοῦ ἔγραφαν μέ θαυμασμό καὶ τὸν δόνόμαζαν «Πατέρα». Ἐκεῖ στὸ ἐρημητήριό του πολλές φορές τὸν ἐπισκέφτηκε καὶ ὁ σύγχρονός του Μέγας Ἀθανάσιος, πού ἔγραψε καὶ τὴ βιογραφία του. Οἱ Ἀντώνιος δύνδο φορές μόνο ἄφησε γιά λίγο τὸ ἐρημητήριό του καὶ πῆγε στήν Ἀλεξανδρεία. Κατά τὸ διωγμό τοῦ Μαξιμιανοῦ γιά νά ἐνθαρρύνει τοὺς χριστιανούς καὶ τὴν ἐποχή πού ἄκμαζε ὁ ἀρειανισμός, γιά νά στηρίξει στήν ὁρθόδοξη πίστη τοὺς χριστιανούς. Πέθανε τὸ 356 σέ ἡλικία 105 χρόνων. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν τιμάει ὡς ἄγιο στίς 17 Ἰανουαρίου. Τὸν δόνομάζει Μέγα γιά τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς του καὶ γιά τὴ συμβολή του στήν ἔδρυση καὶ τὴ στερέωση τοῦ Μοναχισμοῦ.

Ἐρωτήσεις:

- a) Πῶς ἀλλιῶς λέγονταν οἱ πρῶτοι μοναχοί καὶ γιατί;
- β) Τί παρακίνησε τὸ Μέγα Ἀντώνιο νά γίνει ἀσκητής;
- γ) Ποιές ἀρετές του θαυμάζετε;

Κείμενο:

«Συνδεθῆτε πρῶτα μέ τό Χριστό καὶ ἔπειτα μέ δλους τοὺς ἀγίους, γιά νά σᾶς δεχτοῦν στήν αἰώνια ζωή σάν φιλους» (Λόγια Μ. Ἀντωνίου).

49. Ἐξέλιξη τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ὑπηρεσίες αὐτοῦ.

Κοινοβιακός βίος

Τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι Μοναχοί. Ζούσαν καὶ αὐτοί ως ἀσκητές σέ καλύβες ἢ κελιά. Οἱ ἄγιοι Παχώμιος δῆμως, μαθητής τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου, σκέφτηκε δτι θά ἦταν καλύ-

τερα πολλοί μοναχοί νά ζοῦσαν μαζί, ἀπό κοινοῦ. Ὁ μοναχισμός αὐτός, στὸν δρόποιο οἱ μοναχοὶ ζοῦσαν κοινὸν βίο, δνομάστηκε κοινοβιακός καὶ τὰ μοναστήρια τους κοινόβια. Ὁ Ἀγιος Παχώμιος, γύρω στό 320 μ.Χ. ἀρχικά στὴν νῆσο Ταβέρνη τοῦ Νείλου Ποταμοῦ καὶ σὲ ἄλλα μέρη ἀργότερα, ἴδρυσε κοινόβια μοναστήρια μέ πολλές χιλιάδες μοναχούς. Στὰ κοινόβια οἱ μοναχοὶ πειθαρχοῦσαν σ' ἔναν κανονισμό. Σύμφωνα μ' αὐτὸν οἱ μοναχοὶ στὸ Κοινόβιο εἶχαν ώς ἀρχηγό τους, τὸν ἡγούμενο. Προσεύχονταν ὅλοι μαζί καὶ ἔτρωγαν στὸ ἴδιο τραπέζι. Φοροῦσαν δμοιόμορφη στολὴ καὶ ὁ καθένας ἔκανε κάποια ἐργασία. Ἀλλοι δμως μοναχοί συνέχιζαν νά ζοῦν μὲ τὸ παλιό σύστημα, μόνοι τους στίς ἐρήμους ώς ἀσκητές.

Βελτίωση κι ἔξαπλωση τοῦ μοναχισμοῦ

Ο Μέγας Βασίλειος καὶ ἄλλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας βελτίωσαν τὸ μοναχικό βίο. Ἔγραψαν κανόνες, σύμφωνα μέ τοὺς δρόποιους ἔπερε νά ζοῦν οἱ μοναχοί. Ἡ Ἐκκλησία μας νωρίς ἐνδιαφέρθηκε γιά τὸ μοναχισμό. Μέ τὸν καιρό πολλοί μοναχοί γίνονταν κληρικοί. Ὁ μοναχισμός γρήγορα ἔξαπλωθηκε σε διάφορα μέρη. Κέντρο τοῦ μοναχισμοῦ, καθώς γνωρίσαμε, ἦταν ἡ Αἴγυπτος. Νωρίς δμως διαδόθηκε στὴν Παλαιστίνη, στὴ Συρία, στὴ Μικρά Ασία καὶ ἀλλοῦ. Ο Μέγας Αθανάσιος, δταν ἦταν ἔξόριστος στὴ Ρώμη, ἔκαμε γνωστό καὶ ἐκεῖ τὸ μοναχικό βίο. Ἀργότερα ὁ μοναχισμός τῆς Δύσεως στερεώθηκε ἀκόμη πιό πολὺ ἀπό τοὺς πατέρες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας Ιερώνυμο, Αμβρόσιο κι ἄλλους. Ἐπίσης ὁ μοναχισμός διαδόθηκε στὴν Ἰσπανία, στὴ Γαλλία, στὴ Μεγάλη Βρετανία καὶ σὲ πολλές ἄλλες χῶρες.

Ὑπηρεσίες τοῦ μοναχισμοῦ

Οι ὑπηρεσίες πού πρόσφερε ὁ μοναχισμός ἦταν καὶ εἶναι πολύ μεγάλες. Οι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας θαύμασαν καὶ ἔξύμνησαν τὸ μοναχικό βίο. Τὰ μοναστήρια ἔγιναν φυτώρια ἀγίων, μέ τοὺς πολλούς μοναχούς πού ἀναδείχτηκαν ἀγιοι. Τὰ μοναστήρια καταπολέμησαν τίς αἰρέσεις κι ἔγιναν προμαχῶνες τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀπ' αὐτά συνήθως προέρχονταν σπουδαῖοι κληρικοί. Κοντά στὰ κοινόβια ἴδρυνταν καὶ ἔξυπηρετοῦνταν ἀπό τοὺς μοναχούς νοσοκομεῖα, γεροκομεῖα, φτωχοτροφεῖα, δρφανοτροφεῖα, ἔνωντες καὶ πολλά ἄλλα φιλανθρωπικά ἴδρυματα. Μοναχοί καλλιέργησαν χωράφια, ἔξημέρωσαν βάρβαρους λαούς καὶ δίδαξαν τὸν πολιτι-

σμό. Μοναχοί άντεγραφαν χειρόγραφα έκκλησιαστικῶν καί ἄλλων συγγραμμάτων. Ἐτσι βοήθησαν νά διασωθοῦν πολλά σπάνια βιβλία, μέχρι τό 15o αιώνα πού βρέθηκε ἡ τυπογραφία. Γενικά ὁ μοναχισμός πρόσφερε ἀνυπολόγιστες ύπηρεσίες στήν Ἐκκλησία, στήν Κοινωνία, στά γράμματα καί στόν Πολιτισμό. Δίκαια λοιπόν ὀνόμασαν τά μοναστήρια «Πνευματικές ὁραῖες».

Ἐρωτήσεις:

- a) Τί ἦταν τά κοινόβια καί γιατί ὀνομάστηκαν ἔτσι;
- β) Γιατί ὀνόμασαν τούς μοναχούς «ἐπίγειους Ἀγγέλους καί οὐράνιους ἀνθρώπους»;
- γ) Ποιές ύπηρεσίες τοῦ μοναχισμοῦ θαυμάζετε πιό πολὺ;

50. Τά σπουδαιότερα Μοναστήρια.

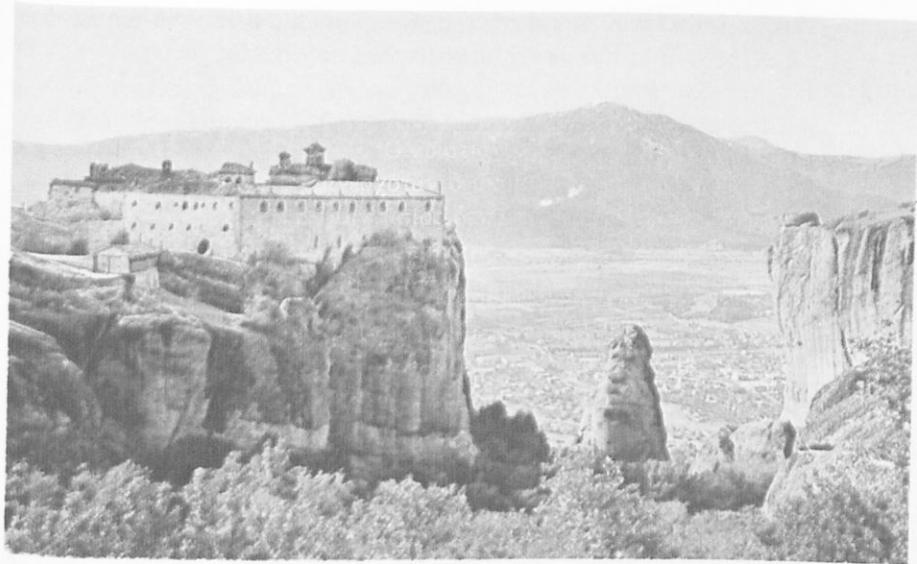
Τήν πατρίδα μας στολίζουν πολλά ιστορικά μοναστήρια. Μερικά ἀπό τά πιό ὀνομαστά είναι καί τά ἔξης:

α) Τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου στήν Πάτμῳ

Μιά ἀπό τίς σπουδαιότερες Μονές τῆς Ἀνατολῆς ἀναδείχτηκε καί ἡ Μονὴ τοῦ ἀγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου στό νησί τῆς Πάτμου. Ἰδρύθηκε τόν 11o αιώνα ἀπό τόν δσιο Χριστόδουλο τό Λατρηνό, πού προερχόταν ἀπό τίς περίφημες Μονές τοῦ ὅρους Λάτρου τῆς Δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Στήν Πάτμῳ λίγο πιό ψηλά ἀπό τή σπηλιά τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ δσιος Χριστόδουλος, ἔδρυσε τήν ὀνομαστή Μονή τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη. Σήμερα ἡ ιστορική αὐτή Μονή φημίζεται γιά τά πολλά της κειμήλια καί τήν πολύτιμη βιβλιοθήκη της μέ τά σπάνια βιβλία καί χειρόγραφα.

β) Τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ

Ἡ Βυζαντινή αὐτή Μονὴ βρίσκεται στούς πρόποδες τοῦ Ἐλικώνα κοντά στή Λειβαδιά τῆς Βοιωτίας. Ἰδρύθηκε τό 10o αιώνα ἀπό τόν ἀσκητή Όσιο Λουκᾶ καί διατηρεῖται σέ πολύ καλή κατάσταση. Ὁ μεγαλύτερος



Τερή Μονή ἀγίου Στεφάνου. Μετέωρα Θεσσαλίας.

ναός τῆς Μονῆς τό καθολικό — ἔτσι λέγεται δικαίως κάθε μοναστηριοῦ — εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Ὅσιο Λουκᾶ. Εἶναι ἑνας μεγαλοπεπής ναός δικταγωνικοῦ σχήματος καὶ θεωρεῖται σάν πρότυπο τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Ὁ ναός διακοσμεῖται μέ πολύχρωμα μάρμαρα καὶ θαυμάσια μωσαϊκά ἡ ψηφιδωτά, πού μᾶς δίνουν μιά ἰδέα τῆς λαμπρότητας τῶν Βυζαντινῶν μνημείων. Τό ἴδιο σπουδαῖος, ἰδίως γιά τό θαυμάσιο τρούλο του, εἶναι κι διπλανός μικρός ναός τῆς Παναγίας. Θαυμασμός καὶ κατάνυξη πλημμυρίζουν καὶ σήμερα τόν ἐπισκέπτη τῶν ιερῶν τούτων μνημείων.

γ) Τῶν Μετεώρων

Οἱ Μονές τῶν Μετεώρων ἄρχισαν νά δργανώνονται πιό πολὺ ἀπό τό 14ο αἰώνα. Στά ἀπόκρημνα βραχόβουνα τῆς Θεσσαλίας κοντά στήν ἀρχαία πόλη τῶν Σταγῶν — τή σημερινή Καλαμπάκα — ἔδρυσαν μοναστήρια δι γιος Ἀθανάσιος δ Μετεωρίτης, δ Βαρλαάμ καὶ ἄλλοι εὐσεβεῖς μοναχοί. Μέ τόν καιρό σχηματίστηκε ἐκεῖ μιά ὀλόκληρη μοναστική Πολιτεία. Ἀπ' αὐτά σήμερα λειτουργοῦν: τοῦ Μετεώρου ἡ Μεταμορφώσεως, τοῦ Βαρλαάμ, τῆς Ἀγίας Τριάδας, τοῦ Ρουσάνου καὶ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου.



Πολλοί έπισκεπτονται και σήμερα τά περίφημα μοναστήρια τῶν Μετεώρων. Ἡ εὐσέβεια τῶν μοναχῶν ἔκτισε ἐκεῖ σπουδαίους ναούς και συγκέντρωσε πολλά ἄγια λείψανα, ἀρχαῖα χειρόγραφα, εἰκόνες, ἄμφια και ἀναρίθμητα ἄλλα κειμήλια. Ὁλα αὐτά ἔξακολουθοῦν και σήμερα νά ἐμπνέουν εὐλάβεια σέ κάθε προσκυνητή.

δ) Τοῦ Ἀγίου Ὀρούς

Στήν ἄκρη τῆς ἀνατολικῆς χερσονήσου τῆς Χαλκιδικῆς βρίσκεται τό "Αγιο Ὄρος ή Ἀθωνας μέ ύψομετρο 1.935 μέτρα. Ἐκεῖ ἴδρυθηκε ἡ μοναστική πολιτεία τοῦ Ἀγίου Ὀρούς, πού ἅρχισε ν' ἀκμάζει ἀπό τό 100 αἰώνα. Τότε ὁ ἄγιος Ἀθωνάσιος δ' Ἀθωνίτης ἴδρυσε τή Μονή τῆς «Μεγίστης Λαύρας». Αὐτός θεωρεῖται θεμελιωτής τοῦ ἀγιορείτικου μοναχισμοῦ. Σιγά σιγά τά μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Ὀρούς ἔγιναν 20. Πολλά ἀπ' αὐτά λειτουργοῦν σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία παράδοση ώς κοινόβια. Ἀλλα δημως ἔγιναν ἴδιόρρυθμα. Σ' αὐτά οἱ μοναχοὶ μποροῦν νά ἔχουν δική τους περιουσία και νά φροντίζουν οἱ ἰδιοί γιά τή συντήρησή τους. Στό "Αγιο Ὄρος ύπάρχουν και πολλά ἀσκητήρια σέ βραχώδη μέρη. Στό "Αγιο Ὄρος ἔζησαν χιλιάδες μοναχοί και ἀσκητές, πού καλλιέργησαν τήν ἀγιότητα. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς διακρίνουμε μεγάλες μορφές ἀγιότητας και σοφίας, σάν τόν "Αγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείη, τόν "Αγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ και πολλούς ἄλλους. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου Νικηφόρος Φωκᾶς, Ἰωάννης Τσιμισκῆς και ἄλλοι βοήθησαν νά γίνουν στό "Αγιο Ὄρος πολλά ἔργα. Ἐτσι κτίστηκαν σπουδαῖοι ναοί, πού κοσμήθηκαν μέ θαυμάσιες τοιχογραφίες, φορητές εἰκόνες και ἄλλους καλλιτεχνικούς θησαυρούς. Στό "Αγιο Ὄρος διαφυλάχτηκαν Ἱερά λείψανα διαφόρων ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Διαφυλάχτηκαν ἐπίσης σπάνια χειρόγραφα και ἀρκετά ἄλλα κειμήλια. Μέ τά πολλά του προνόμια και τήν εὐσέβεια τῶν μοναχῶν του τό "Αγιο Ὄρος στά χρόνια τῆς σκλαβιᾶς ἀναδείχτηκε σέ ἐθνικό και πνευματικό κέντρο. Ἀλλά και σήμερα καλλιεργεῖται ἐκεῖ ἡ ἀγιότητα και παρατηρεῖται μεγάλη πνευματική ἀκμή. Πνευματικῶς ύπάγεται στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως και διοικεῖται ἀπό τήν Ἱερή Κοινότητα. Αὐτή ἔχει τήν ἔδρα της στίς Καρυές και ἀποτελεῖται ἀπό 20 ἀντιπροσώπους, ἔναν ἀπό κάθε Μοναστήρι. Ἐκπρόσωπος τοῦ Κράτους ἐκεῖ είναι δ' Διοικητής τοῦ Ἀγίου Ὀρούς.



7. Μονή ἁγίου Παύλου Ἀγίου Ὄρους.

ε) Τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου

Ἡ Ἱερή αὐτὴ Μονὴ βρίσκεται στήν περιοχή τῶν Καλαβρύτων καὶ ἔχει κτιστεῖ στήν ρίζα τεράστιου βράχου σέ ύψομετρο 924 μ. Σύμφωνα μέ την παράδοση δυό ἀδέλφια ἀπό τή Θεσσαλονίκη, οἱ μοναχοί Συμεών καὶ Θεόδωρος, τόν 4ο αἰώνα βρῆκαν ἐκεῖ μιά παλιά εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Ἡ παράδοση λέει δτὶ εἶναι ἔργο τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ. Σ' αὐτήν τήν τοποθεσία, μέ τή βοήθεια τῶν κατοίκων, οἱ δυό ἀδελφοί ἄρχισαν τά πρῶτα κτίσματα τῆς Μονῆς. Μέ τόν καιρό ἡ Ἱερή Μονὴ ἅρχισε νά καλλωπίζεται καὶ νά γίνεται πιό μεγάλη. Ἐτσι κοσμήθηκε μέ θαυμάσιο ναό, μέ πολλές τοιχογραφίες, ἄμφια, χειρόγραφα καὶ ἄλλα πολλά κειμήλια. Στήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἦταν ὀρμητήριο τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατρίδας.

Καὶ ἄλλα πολλά ιστορικά μοναστήρια κοσμοῦν τήν πατρίδα μας. Μερι-

κά ἀπ' αὐτά εἶναι ἡ Μονή τῆς Καισαριανῆς καί τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη Καρέα κοντά στήν Ἀθήνα, τοῦ δσίου Μελετίου στή Βοιωτία, τῆς Ἀγίας Λαύρας καί τοῦ τιμίου Προδρόμου στήν Πελοπόννησο καί πολλά ἄλλα. Οἱ ἵεροι αὐτοὶ τόποι φημίζονται ώς τόποι λατρείας καί ἀσκήσεως στήν ἀρετή, ώς κέντρα ἀγάπης καί φιλανθρωπίας.

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιά μοναστήρια λέγονται ἴδιόρρυθμα; ποιά δμως εἶναι παλιότερα ἀπ' αὐτά;
- β) Πῶς μποροῦμε νά συμβάλλουμε στή διαφύλαξη τῶν Ι. Μοναστηριῶν;
- γ) Ἐχετε ἐπισκεψεῖ κανένα μοναστήρι; Τί σᾶς ἔκαμε ἐντύπωση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

51. Η Είκονομαχία και ή Ζ' Οικουμενική Σύνοδος.

Η Προσκύνηση τῶν Εἰκόνων

Ο Χριστιανικός ναός μέ τίς είκόνες τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου και τῶν ἀγίων μιλάει βαθιά στήν ψυχή μας και μᾶς φέρνει πιό κοντά στὸ Θεό. Οἱ ἄγιες εἰκόνες μᾶς παρουσάζουν τούς πρεσβευτές μας στὸν Οὐρανό, Ἀγγέλους, Ἀποστόλους, Ἀγίους, Μάρτυρες κ.λπ. Υπῆρξαν βέβαια και μερικοὶ πού λάτρευαν τίς εἰκόνες, ἐνῶ ἔπρεπε νά τιμοῦν τὰ πρόσωπα πού εἰκόνιζαν και νά λατρεύουν μόνο τό Θεό. Ασφαλῶς οἱ Χριστιανοί αὐτοί μέ τίς ὑπερβολές τους δέ βρίσκονταν σέ καλό δρόμο. Αὐτούς δύναμαζαν εἰκονολάτρες. Υπῆρξαν δμως και διάφοροι αἱρετικοί, νεστοριανοί, μονοφυσίτες και ἄλλοι πού ἀντίθετα μισοῦσαν τίς ἄγιες εἰκόνες. Ἀπ' αὐτούς Ἰδίως ἐπηρεάστηκε τὸν 8ο αἰώνα ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Λέοντας Γ' ὁ Ισαυρος και ἀρχισε τήν εἰκονομαχία, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τούς εἰκονολάτρες. Αὐτός ἀρχισε τή φοβερή διαμάχη γύρω ἀπό τίς εἰκόνες, πού κράτησε πάνω ἀπό ἑκατό χρόνια.

Ἐξέλιξη τῆς εἰκονομαχίας

Τό 726 μ.Χ. μέ αὐστηρό διάταγμα τοῦ Λέοντα οἱ εἰκόνες μέσα στοὺς ναούς ἔπρεπε νά τοποθετοῦνται πιό ψηλά, γιά νά μήν τίς φτάνουν οἱ πιστοί νά τίς προσκυνοῦν. Σέ λίγο ἄλλο πιό αὐστηρό διάταγμα δριζε νά κα-



Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ. Ι. Μονή Χιλανδαρίου Αγίου Όρους, 14ος αιώνας.

ταστρέφονται καί νά ἔξαφανίζονται ἀπό τούς ναούς οἱ ἄγιες εἰκόνες. Ὑστερα ἀπό τά μέτρα αυτά τοῦ Λέοντα οἱ Χριστιανοὶ χωρίστηκαν σέ δυο μερίδες. Τούς εἰκονόφιλους καί τούς εἰκονομάχους. Στούς εἰκονόφιλους συμπεριλαμβάνονταν καί οἱ εἰκονολάτρες. Οἱ εἰκονομάχοι δμως ἀντί νά τούς διαφωτίζουν μέ καλοσύνη καί ἀγάπη, ἐφάρμοζαν μέ φανατισμό τά διατάγματα τοῦ Λέοντα. Κατέστρεφαν τίς εἰκόνες, ἔκαιγαν διάφορα χειρόγραφα ἐπειδή εἶχαν μικρές εἰκόνες στό περιθώριο, βεβήλωναν τά Ἱερά λείψανα τῶν ἀγίων καί χρησιμοποιοῦσαν κάθε βίᾳ ἐναντίον τῶν εἰκονοφίλων. Ὕπερασπιστές τῶν εἰκονοφίλων ἀναδείχτηκαν σπουδαῖοι ἐκκλησιαστικοί ἄνδρες, δι γηραιός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός, δι Πάπας τῆς Ρώμης Γρηγόριος Β' καί ἄλλοι πολλοί. Κυρίως δμως τούς ὑπεράσπισε δ ἄγιος Ἰωάννης δ Δαμασκηνός, δ ὁνομαστός αὐτός διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας. Μέ ἀτράνταχτα ἐπιχειρήματα δίδαξε δτι ἅμα σεβόμαστε τίς ἄγιες εἰκόνες, σεβόμαστε τά πρόσωπα πού εἰκονίζουν. Τίς χαρτήρισε μάλιστα σάν «βιβλία τῶν ἀγραμμάτων».

Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδος, Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία

Οἱ διαμάχες γύρω ἀπό τίς εἰκόνες συνεχίστηκαν μέχρι τό θάνατο τοῦ αὐτοκράτορα Λέοντα τοῦ Δ'. Ἡ σύζυγός του Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ως ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικου γιοῦ τῆς Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ', προστάτεψε τίς ἄγιες εἰκόνες. Κήρυξε θρησκευτική ἐλευθερία καί μέ τή συμπαράσταση τοῦ εἰκονόφιλου Πατριάρχη καί μετέπειτα ἀγίου Ταρασίου συγκάλεσε τό 787 τήν Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδο. Ἡ Σύνοδος αυτή καταδίκασε τήν εἰκονομαχική αἵρεση καί ἐπανέφερε πανηγυρικά τίς εἰκόνες. Μέ βάση τή διδασκαλία τοῦ ἀγίου Ἰωάννη τοῦ Δαμασκηνοῦ τόνισε δτι προσκυνώντας τίς ἄγιες εἰκόνες, ἀπονέμουμε τιμή καί σεβασμό στά πρόσωπα πού εἰκονίζουν. Ὁχι δμως καί ἀληθινή λατρεία, ἡ ὁποία ἀρμόζει μόνο στό Θεό.

Ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων, Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας

Ἄργοτερα δμως εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες καταδίωξαν καί πάλι τούς εἰκονόφιλους. Ὅπερασπιστής τῶν ἀγίων εἰκόνων ἀναδείχτηκε τώρα δ ὁνομαστός μοναχός καί ἄγιος Θεόδωρος δ Στουδίτης, καθώς ἄλλοτε δ ἄγιος Ἰωάννης δ Δαμασκηνός. Πλησίαζε δμως τό δριστικό τέλος τῆς εἰκονομαχίας. Πέθανε δ τελευταῖος εἰκονομάχος αὐτοκράτορας, δ Θεόφιλος. Ἡ σύζυγός του Θεόδωρα, σάν ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικου γιοῦ τῆς Μιχαήλ,

κατάργησε τά διατάγματα, πού είχαν βγει έναντιον τῶν εἰκονοφύλων. Και τό 843 συγκάλεσε στήν Κωνσταντινούπολη μεγάλη Σύνοδο, ή δποία κήρυξε ύποχρεωτικές γιά δλους τίς ἀποφάσεις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μάλιστα τήν πρώτη Κυριακή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τοῦ 843, μέ κάθε ἐπισημότητα οἱ ἄγιες εἰκόνες μεταφέρθηκαν καὶ πάλι στούς λεπρούς ναούς. Ἐτσι οἱ τόποι τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ξαναβρῆκαν τόν ἵερό τους διάκοσμο καὶ ἡ Ἐκκλησία μας τῇ γαλήνῃ. Ἀπό τότε τήν ἡμέρα αὐτῇ, δηλαδή τήν πρώτη Κυριακή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῇ γιορτάζουμε πανηγυρικά καὶ τῇ λέμε Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐπίσης τήν ἡμέρα αὐτῇ ἡ ἄγια μας Ἐκκλησία μέ λερή πομπή τιμάει τίς ἄγιες εἰκόνες. Τότε διαβάζεται ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων καὶ τό θρίαμβο τῆς ὁρθοδοξίας ἀπό τούς διάφορους ἔχθρούς της. Τότε ψάλλεται καὶ τό τροπάριο:

«Τήν ἄχραντον Εἰκόνα σου Προσκυνοῦμεν, ἀγαθέ, αἴτούμενοι συγχώρησιν τῶν Πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός· βουλήσει γάρ ηὐδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὓς ἔπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἔχθροῦ. Ὁθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι· χαρᾶς ἐπλήρωσας τά πάντα, δι Σωτῆρ ἡμῶν· παραγενόμενος εἰς τό σῶσαι τόν κόσμον».

Γενικές Ἐρωτήσεις δεύτερης περιόδου Ἐκκλησιαστικῆς Ἰστορίας.

1. Ποιούς ἔχθρούς συνάντησε σ' αὐτῇ τήν περίοδο ἡ Ἐκκλησία μας καὶ πῶς τούς ἀντιμετώπισε;
2. Ποιούς μεγάλους πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔστειλε τότε ὁ Θεός καὶ γιά ποιούς ἰδιαίτερους λόγους;
3. Ἀναφέρετε μία ἀπό τίς πολλές περιστάσεις, πού ἡ Ἐκκλησία ἔσωσε τό Ἑθνος μας;
4. Ποιά ἀπό τίς λερές ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀναφέρεται στήν Ὑπεραγίᾳ Θεοτόκο μᾶς θυμίζει τήν Προστασία της; Πότε ψάλλεται;
5. Τί ἦταν τά Κοινόβια; Ποιές ύπηρεσίες πρόσφερε ὁ μοναχισμός στήν Ἐκκλησία μας, στά γράμματα καὶ στόν πολιτισμό;
6. Πῶς πρέπει νά σεβόμαστε τίς ἄγιες εἰκόνες;

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ
ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (867-1453 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

52. *Tό σχίσμα μεταξύ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας.*

Τά αἴτια τοῦ σχίσματος

Ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία μέχρι τόν ἐνατο αἰώνα χαιρόταν τήν ἐνότητά της. Μόνο γιά λόγους διοικητικούς καὶ γεωγραφικούς χωριζόταν σέ Ἀνατολική καὶ Δυτική. Διάφορα δμως αἴτια δδήγησαν τήν Ἐκκλησία στόν πρῶτο χωρισμό τοῦ 9ου αἰώνα. Τό χωρισμό αὐτό δνομάζουμε σχίσμα. Τά σπουδαιότερα ἀπό τά αἴτια αὐτά ἦταν τά ἔξης: α) Θεολογικά. Στό Σύμβολο τῆς Πίστεως, οἱ Δυτικοί, πρόσθεσαν τήν ἄποψη δτι τό "Αγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. (Φιλιόκβε). β) Ἐκκλησιαστικά. Ἄλλο σοβαρό αἴτιο ἦταν ἡ ἀξίωση τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης, τοῦ Πάπα, νά γίνει κυρίαρχος σ' δόλοκληρη τήν Ἐκκλησία. Τήν ἀξίωση αὐτή δνόμασαν «παπικό πρωτεῖο». γ) Πολιτικά. Τόν 8ο αἰώνα ίδρυθηκε τό παπικό κράτος. Ὁ Πάπας ἔγινε πιά καὶ κοσμικός ἄρχοντας. Ἐτσι τήν ἔξουσία του, πού μεγάλωνε στή Δύση, ζητοῦσε ἀφορμή νά τήν ἐπεκτείνει καὶ στήν Ἀνατολή.

Αφορμές τοῦ σχίσματος

Στά μέσα περίπου τοῦ ἐνατο αἰώνα συμπυκνώθηκαν τά νέφη στόν δρίζοντα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Καίσαρας Βάρδας κατέβασε ἀπό τό θρόνο τόν

Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιο κι ἔδωσε τό πηδάλιο τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στόν ἀρχιγραμματέα τοῦ αὐτοκράτορα Φώτιο, ἃνδρα μέ σπάνια μόρφωση καὶ ἀρετή. Ὁ Φώτιος, χωρίς νά θέλει, μέσα σέ πέντε ἡμέρες δέχτηκε δλους τούς Ἱερατικούς βαθμούς καὶ ἀνέβηκε στόν Πατριαρχικό θρόνο. Τήν ἐκλογή τοῦ Φωτίου ἀπό λαϊκοῦ δέν ἀναγνώρισε ὁ πάπας Νικόλαος δ' Α'. Μάλιστα θεώρησε αὐτό σάν ἀφορμή γιά ν' ἀναμιχθεῖ στίς ὑποθέσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τήν ἐκλογή δμως τοῦ Φωτίου ἐπικύρωσε Σύνοδος πού ἔγινε στήν Κωνσταντινούπολη τό 861. Ἀλλ' ὁ πάπας συγκάλεσε τό 863 ἄλλη Σύνοδο στή Ρώμη, ἡ ὁποία καθαιρεσε τό Φώτιο ἀπό τό Θρόνο. Ἀλλη ἀφορμή ἦταν ἡ ἐπέμβαση τοῦ Πάπα στή Βουλγαρία, πού εἶχε δεχτεῖ τό Εὐαγγέλιο μέ ἐνέργειες τοῦ Φωτίου. Ὁ Πάπας ἔστειλε ἐκεῖ δικούς του κληρικούς, πού διέδιδαν διδασκαλίες ἀγνωστες στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Σκοπός τους ἦταν ν' ἀποσπάσουν τή νεαρή Βουλγαρική Ἐκκλησία ἀπό τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐξέλιξη τοῦ σχίσματος

“Υστερα ἀπ’ αὐτά ὁ Φώτιος συγκάλεσε τό 867 μεγάλη Σύνοδο, ἡ ὁποία κατέκρινε τόν Πάπα καὶ καταδίκασε τίς πράξεις του. Ἡ ἀρχή τοῦ σχίσματος εἶχε γίνει. Ὁ Φώτιος ἀναδείχτηκε ἔτσι ἀκατάβλητος φρουρός τῆς ἀκεραιότητας καὶ καθαρότητας τῆς ὁρθοδοξίας. Ἡ Ἐκκλησία μας τόν κατέταξε ἀνάμεσα στούς ἀγίους της. “Υστερα ἀπό τό πρῶτο σχίσμα οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ψυχράθηκαν, ἀλλά δέ διακόπηκαν. Νέα δμως ἐπεισόδια τόν 11ο αιώνα ὀδήγησαν τό δράμα τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν στήν τελική του φάση. Τό 1054 ὁ Πάπας Λέοντας δ' Θ' ἔστειλε στήν Κωνσταντινούπολη τόν καρδινάλιο Ούμβέρτο καὶ τούς συνεργάτες του, γιά νά ρυθμίσουν τίς διαφορές τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Πατριάρχης τότε στήν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Μιχαήλ Κηρουλάριος. Οἱ Παπικοὶ ἀντιπρόσωποι μέ ἀσέβεια μπῆκαν στό ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἀφησαν στήν Ἀγία Τράπεζα ἀφορισμό ἐναντίον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Μετά ἀπ' αὐτό, στίς 24 Ἰουλίου 1054, ὁ Πατριάρχης συγκάλεσε Σύνοδο, ἡ ὁποία ἀναθεμάτισε τό παπικό ἔγγραφο καὶ δσους δέχονταν αὐτό. Ἔτσι διασπάστηκε ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Τό σχίσμα ἔγινε πιά ὄριστικό.

Προσπάθειες γιά ένότητα

Τό τραγικό γεγονός του σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν παρουσίασε τό χριστιανικό κόσμο χωρισμένο. Βέβαια έγιναν προσπάθειες γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ένότητας. 'Αλλ' οἱ πρωτοβουλίες παίρνονταν ἀπό τούς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, πού ἔβλεπαν νά ἔρχεται ἀπειλητικός ὁ τουρκικός κίνδυνος ἀπό τήν Ἀνατολή. Ἔλπιζαν δτι ἔτσι θά ἔξασφάλιζαν στρατιωτική βοήθεια ἀπό τή Δύση. Οἱ προσπάθειες δμως αὐτές δέν εἶχαν ἐκκλησιαστικό χαρακτήρα καὶ ἦταν φυσικόν ἄποτύχουν. 'Αλλωστε καὶ οἱ πάπες ἔμεναν ἀνυποχώρητοι στίς ἀπόψεις τους. Ἡ σπουδαιότερη προσπάθεια ἔγινε μέ τή Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας τό 1439. Σ' αὐτή μέ πιεση τοῦ αὐτοκράτορα Ἰωάννη Η' τοῦ Παλαιολόγου ὑπογράφτηκε ἀπόφαση γιά τήν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν. Τήν ἀπόφαση αὐτή, πού εύνοούσε τούς παπικούς, ὑπέγραψαν 16 μόνο ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἄλλοι, μεταξύ τῶν δποίων ἦταν κυρίως ὁ Ἐφέσου Μάρκος ὁ Εὐγενικός ως ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀντιόχειας, δέν ὑπέγραψαν. Ἀργότερα ὁ πιστός λαός ὀνόμασε τόν ἄγιο Μάρκο τόν Εὐγενικό «πρόμαχο τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ «καύχημα τῶν Ὁρθοδόξων». Στήν Κωνσταντινούπολη κλῆρος καὶ λαός, καθώς καὶ τ' ἄλλα Πατριαρχεῖα ἀργότερα, ἀποκήρυξαν αὐτήν τήν ἔνωση. Στό μεταξύ μεσολάβησε ἡ ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τούς Τούρκους. Τό χάσμα πιά ἀνάμεσα στίς δυο Ἐκκλησίες γινόταν διαρκῶς μεγαλύτερο. Τά τελευταῖα δμως χρόνια γίνονται προσπάθειες γιά τήν προσέγγιση τῶν δυο Ἐκκλησιῶν: 'Ορθόδοξης καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς. Τό 1965 οἱ δυο Ἐκκλησίες ἔσβησαν τά μεταξύ τους ἀναθέματα μέ πρωτοβουλία τοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα καὶ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ'. Ἡταν μιά πράξη κατανοήσεως καὶ ἀγάπης καὶ ἀπό τά δύο μέρη. Ἔτσι μόνο θά ἐφαρμοσθοῦν τά λόγια τοῦ Κυρίου μας, πού προσευχόταν, δλοι οἱ πιστοί νά είναι ένωμένοι: «Ἔνα πάντες ἐν ὅσι...» (Ιωάν. ΙΖ' 21).

Ἐρωτήσεις:

- a) Ποιά ἦταν τά κυριότερα αἰτία τοῦ σχίσματος;
- β) Πῶς οἱ δύο Ἐκκλησίες ἔφτασαν στό τελικό σχίσμα;
- γ) Γιατί χαρακτηρίζεται ὁ ἄγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός «Πρόμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ «καύχημα τῶν ὀρθοδόξων»;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

53. Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων καί Σλάβων, Μεθόδιος καί Κύριλλος.

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία πάντοτε φρόντιζε νά φωτίζει μέ τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου διάφορον λαούς. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού γνώρισαν τό χριστιανισμό ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία, ἥταν καί τό πλήθος τῶν Σλαβικῶν φυλῶν.

Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων

Στούς Βουλγάρους διέδωσαν τό χριστιανισμό ἀρχικά Ἑλληνες αἰχμάλωτοι κι ἔμποροι. Τελικά δῆμος οἱ Βούλγαροι δέχτηκαν τό Χριστιανισμό τόν 9ο αιώνα μέ φροντίδες τοῦ Πατριάρχη Φωτίου καί τοῦ αὐτοκράτορα Μιχαὴλ Γ'. Μάλιστα ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορης βαφτίστηκε ἀπό ἐκπρόσωπο τοῦ Πατριάρχη Φωτίου. Λέγεται πώς παρακινήθηκε ἀπό τήν ὀδελφή του Μαρία. Τό παράδειγμα τοῦ Βόγορη ἀκολούθησαν καί πολλοί ἐπίσημοι Βουλγάροι. Πολλοί Ἑλληνες διδάσκαλοι καί κληρικοί ἐργάστηκαν στή Βουλγαρία, γιά νά κηρύξουν τό Χριστιανισμό, νά ἐξημερώσουν τά ἥθη καί νά διαδώσουν τόν πολιτισμό. Τελικά ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία ἀπέκτησε δική της ἐκκλησιαστική ὅργάνωση μέ ἐξάρτηση ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.



Οι ἁγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος (Π. Βαμπούλη). «Οι ἄνθρωποι στό σῶμα κι
ἄγγελοι στήν ψυχή».



149

Μεθόδιος καὶ Κύριλλος, οἱ φωτιστές τῶν Σλάβων

Τόν 9ο αἰώνα τόν σημάδεψε ἡ συστηματική διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στούς Δυτικούς Σλάβους (Μοραβούς, Βοημούς, Πολωνούς). Ὁ Ρατισλάβος, ἡγεμόνας τῶν Σλάβων τῆς Μοραβίας, ἔστειλε Πρεσβεία στή Βυζαντινή αὐλὴ, ζητώντας νά διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμός στή χώρα του. «Στεῦλε μας, Κύριε, ἐπίσκοπο καὶ δάσκαλο νά μᾶς διδάξουν τήν ἀληθινή πίστη στή γλώσσα μας» εἶπαν στόν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ Γ'. Ὁ αὐτοκράτορας καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔστειλαν τό 863 τούς Θεσσαλονικεῖς ἀδελφούς Μεθόδιο καὶ Κύριλλο μαζί μέ κληρικούς, μοναχούς, τεχνίτες καὶ ἐμπόρους. Οἱ δυού αὐτοί ιεραπόστολοι γνώριζαν μάλιστα καὶ τή σλαβική γλώσσα. Ὁ Κύριλλος ἤταν μαθητής τοῦ Φωτίου καὶ εἶχε μεγάλη μόρφωση. Οἱ ζηλωτές ιεραπόστολοι ἀνέλαβαν μέ ἐνθουσιασμό τό κοσμοϊστορικό ἔργο τους. Ἐφεῦραν τή σλαβική γραφή καὶ μετέφρασαν στή σλαβική γλώσσα εὐαγγελικές περικοπές καὶ ἄλλα λειτουργικά βιβλία. Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ τά ἀποτελέσματα τῆς ιεραποστολῆς αὐτῆς ἤταν λαμπρά. Ἀπό τό εὐλογημένο πέρασμα τῶν δυού ιεραποστόλων πολλοί δέχτηκαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, κατηχήθηκαν καὶ βαφτίστηκαν. Τό καλό παράδειγμα ἔδωσε ὁ Ἰδιος ὁ Ρατισλάβος. Ὁ Κύριλλος κι ὁ Μεθόδιος ἀνέπτυξαν ἀκόμη πλούσια κοινωνική δράση καὶ μετέδωσαν στούς Σλάβους τά γράμματα καὶ τόν πολιτισμό. Μαθητές τους συνέχισαν τό ἔργο τους στή Βοημία καὶ Πολωνία. Ὁ Σλαβικός κόσμος μέ εὐγνωμοσύνη τιμᾶ τούς φωτιστές του, τό Μεθόδιο καὶ τόν Κύριλλο.

Ἐκχριστιανισμός τῶν Βορείων Σλάβων ἢ Ρώσων

Τά πρῶτα χριστιανικά μηνύματα ἔφτασαν στούς βόρειους Σλάβους ἢ Ρώσους ἀπό ἐμπόρους, πού ἔρχονταν σέ ἐπικοινωνία μέ τό Βυζάντιο. Ἀνάμεσα στά πρόσωπα δμως πού χρησιμοποίησε ὁ Θεός, γιά νά διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμός στήν ἀχανή Ρωσία ἔχεωριζουν δύο: ἡ βασίλισσα ὾λγα κι ὁ πρίγκηπας Βλαδίμηρος. Στά μέσα περίπου τοῦ 10ου αἰώνα ἡ ὾λγα ἥρθε στήν Κωνσταντινούπολη καὶ βαφτίστηκε μέ τό δνομα Ἐλένη. Ὑστερα πρώτη αὐτή μετέφερε ἐπίσημα τό εὐαγγελικό φῶς στήν πατρίδα της, τή Ρωσία. Τό χριστιανικό της παράδειγμα ἐπηρέασε τόν ἐγγονό της καὶ ἡγεμόνα τῶν Ρώσων Βλαδίμηρο. Τόν ἔκαμε νά στραφεῖ δριστικά στό Χριστιανισμό. Αὐτός ίδιαίτερα θαύμαζε τήν δρθόδοξη λατρεία καὶ τό Βυζαντινό πολιτισμό. Ἐγινε ὁ Ἰδιος χριστιανός καὶ νυμφεύτηκε τή βυζαντι-

νή Πριγκίπισσα Ἀννα, ἀδελφή τοῦ αὐτοκράτορα Βασιλείου Βουλγαροκτόνου. Κατόπιν κάλεσε τούς ύπηκοους του νά γίνουν καὶ αὐτοὶ χριστιανοί. Πράγματι πολλοί ἐπίσημοι καὶ μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ βαφτίστηκαν στό Δνείπερο Ποταμό, ἐνῶ Ἱερεῖς ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη διάβαζαν τίς εὐχές. Μέ τη συμπαράσταση τοῦ Βλαδίμηρου Βυζαντινοί Ἱεραπόστολοι ἔφεραν ἀπό τό Βυζάντιο ἐκκλησιαστικά βιβλία μεταφρασμένα στή Ρωσική γλώσσα, ἔκτισαν ναούς, μοναστήρια, σχολεῖα κ.λπ. Ἡ Ρωσική Ἐκκλησία ἀνάμεσα στούς μεγάλους ἀγίους τῆς ἔχει τήν Ὁλγα ἡ Ἐλένη καὶ τό Βλαδίμηρο.

Τή στερέωση τοῦ Χριστιανισμοῦ στή Ρωσία βοήθησαν ἀργότερα καὶ ἄλλοι ζηλωτές Ἱεραπόστολοι, πού ἔρχονταν ἀπό τό Βυζάντιο. Ἐτσι μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία μας συνέχισε τό Ἱεραποστολικό της ἔργο. Ἐνα ἔργο πού ἀποτελεῖ γι' αὐτή δόξα καὶ τιμή.

Γενικές ἔρωτήσεις τρίτης Περιόδου τῆς Ἐκκλησίας. Ἰστορίας:

1. Γιατί ὁ Μέγας Φώτιος χαρακτηρίζεται «Φωστήρας τῆς Ἐκκλησίας» καὶ «δόδηρός τῶν ὁρθοδόξων»;
2. Ἡ Ἐκκλησία μας στή θεία Λειτουργία εὐχεται γιά τήν ἐνότητα ὅλων τῶν Χριστιανῶν. Τί μᾶς ὑποχρεώνει αὐτό;
3. Πῶς ἡ Ἐκκλησία μας ἔζύψωσε τόν Πολιτισμό διαφόρων λαῶν;
4. Γιατί οἱ ἄγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος λέγονται φωτιστές τῶν Σλάβων;
5. Πῶς μπορεῖς νά γίνεις κι ἐσύ ἕνας μικρός Ἱεραπόστολος; Ποιές εὐκαιρίες σοῦ δίνει γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μας;

Κείμενα:

1. Ἡ χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος συνάθροισε τίς Οἰκουμενικές Συνόδους, οἱ ὅποιες σέ διάφορα διαστήματα καθάριζαν τήν οἰκουμένη ἀπό τά ζιζάνια τῶν αἰρέσεων. (Μέγας Φώτιος).
2. «Οἱ δύο ἀδελφοί Κύριλλος καὶ Μεθόδιος σάν ἀετοί πετοῦσαν ἀπό τήν Ἀνατολή στή Δύση καὶ ἀπό τό Βοριά στό Νότο γιά νά μεταδώσουν τήν Ὄρθοδοξη πίστη», γράφει ὁ μαθητής τους Κλήμεντας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1453)
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

54. *Η Θρησκευτική μεταρρύθμιση στή Δύση.*

Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία και μεταρρύθμιση

Γνωρίσαμε δτι άπό τόν κορμό τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἀποχωρίστηκε ἡ Δυτικὴ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ፰στερα ἀπό τό τελικό σχίσμα τοῦ 11ου αἰώνα. Τό ἵδιο ἔγινε και τό 16ο αἰώνα μέ τή μεταρρύθμιση. Ἐτσι δνομάστηκε ἡ θρησκευτική κίνηση, πού ἔγινε στή κεντρική Εὐρώπη και δδήγησε τή Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία σέ νέο σχίσμα. Τή μεταρρύθμιση διευκόλυναν ἡ ἀναγέννηση ἡ πρόοδος τῶν γραμμάτων και τῶν τεχνῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Τή διευκόλυνε ἀκόμη ἡ πολιτική κατάσταση, πού ἐπικρατοῦσε τότε στήν Εὐρώπη. Κυρίως δμως τή μεταρρύθμιση προκάλεσαν οι ὑπερβολές και ἡ παρακμή τοῦ παπισμοῦ. Ὁ πάπας ἥθελε νά θεωρεῖται ἀπόλυτος κυρίαρχος στά ἐπίγεια, στά ἐπουράνια και στά καταχθόνια. Δηλαδή νά ἐπεκτείνεται ἡ ἔξουσία του στή γῆ, στόν οὐρανό και στόν Ἀδη. Αύτό φανέρωνε και τό τριπλό στέμμα του, ἡ τιάρα. Ἦθελε νά διορίζει και νά παύει ἡγεμόνες και οι πιστοί νά ὑπακούνον σ' αὐτόν χωρίς ἀντίρρηση. Πόσο μακριά βρισκόταν ἀπό τόν πράο και ταπεινό Ἰησοῦ!

Ἀκόμη οι ἔξωτερικοι τύποι είχαν ἀντικαταστήσει τήν ἀληθινή πίστη

καὶ τά ἀγαθά ἔργα. Πολλοί χριστιανοί ἐπισκέπτονταν τήν Ρώμην, τήν ἔδρα τοῦ παπισμοῦ, γιατὶ δέν μποροῦσαν νά πηγαίνουν στούς Ἀγίους Τόπους. Γιά νά συγχωρεθοῦν οἱ ἀμαρτίες τους πολλοί ἀγόραζαν γραφτές ἀφέσεις, πού τίς ἔλεγαν συγχωροχάρτια. Τή θλιβερή αὐτή κατάσταση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πολλοί μορφωμένοι καὶ ζηλωτές Χριστιανοί ἦθελαν νά τήν ἀλλάξουν. Ἡθελαν νά τήν ἔαναφέρουν στόν ἀγνό Χριστιανισμό τῶν ἀποστολικῶν χρόνων.

‘Ο Λούθηρος καὶ ἡ διδασκαλία του

Τήν ἀρχή τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 16ου αἰώνα τήν ἔκαμε δὲ Γερμανός καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιττεμβέργης, μοναχός καὶ κληρικός Μαρτίνος Λούθηρος. Πήρε ἀφορμή τό 1517 ἀπό τά συγχωροχάρτια, πού τά πουλοῦσαν Παπικοί ἀντιπρόσωποι γιά νά συγκεντρώνουν χρήματα. Ὁ Λούθηρος χτύπησε φανερά πιά τίς ὑπερβολές τοῦ παπισμοῦ. Στήν πόρτα τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Βιττεμβέργης τοιχοκόλλησε 95 θέσεις, δηλαδή ἐπιχειρήματα μέ τά δόποῖα καντηρίαζε τίς ὑπερβολές τοῦ Παπισμοῦ. Τελικά δὲ Λούθηρος δημιούργησε Θεολογικό κι ἐκκλησιαστικό ζήτημα. α) Θεολογικό ζήτημα δημιούργησε μέ τίς πλάνες, στίς δόποῖες τελικά περιέπεσε. Δέ δεχόταν τήν Ἱερή παράδοση. Δέν ἔδινε ἄξια στά ἀγαθά ἔργα. Ἀπό τά Ἱερά μυστήρια δεχόταν μόνο τό Βάπτισμα καὶ τή Θεία Εὐχαριστία, ἀλλά κι αὐτά μέ πολλές δικές του ἀλλαγές. Δέν ἀναγνώριζε τούς Ἀγίους κ.λπ. β) Ἐκκλησιαστικό ζήτημα δημιούργησε ώς κληρικός, ἐπειδή δημιούργησε ἀναταραχή στούς πιστούς καὶ δέ δέχτηκε νά παρουσιαστεῖ στόν πάπα, γιά ν’ ἀπολογηθεῖ. Ὁ Πάπας μέ ἔγγραφό του καταδίκαζε τίς διδασκαλίες καὶ τίς ἐνέργειες τοῦ Λουθήρου καὶ τόν ἀπειλοῦσε μέ ἀναθεματισμό. Ἀλλ’ δὲ Λούθηρος ἔκαψε τό παπικό ἔγγραφο μπροστά στούς διπαδούς του. Οἱ ἰδέες τοῦ Λουθήρου διαδίδονταν πιά σάν πυρκαγιά, ἃν καὶ ἀπαγορεύονταν ἀπό αὐτοκρατορικά καὶ παπικά διατάγματα. Τελικά ἀναγνωρίστηκε δὲ Λουθηρανισμός, δηλαδή ἡ διμολογία τοῦ Λουθήρου. Ἀπαγορεύτηκε δημοσίη του σέ ἀλλες χῶρες. Οἱ διπαδοί τοῦ Λουθήρου ἐπειδή διαμαρτυρήθηκαν γι’ αὐτήν τήν ἀπαγόρευση, δονομάστηκαν ἀπό τότε προτεστάντες, δηλαδή διαμαρτυρόμενοι.

‘Ο Ζβίγγλιος

Τό παράδειγμα τοῦ Λουθήρου ἀκολούθησε στήν Ἐλβετία ὁ Ἱερέας

Ζβίγγλιος. Πήρε καί αὐτός ἀφορμή ἀπό τά συγχωροχάρτια. Μέ μεγαλύτερη δρμή ἀπό τό Λούθηρο χτυποῦσε τόν Παπισμό καί δίδασκε διάφορες ἀκρότητες σχετικές μέ ἐκεῖνες τοῦ Λουθήρου. Ὁ Ζβίγγλιος σκοτώθηκε σέ μιά σύγκρουση τῶν ὀπαδῶν του μέ τούς ρωμαιοκαθολικούς.

Ο Καλβίνος

Στήν Ἐλβετία τό ἔργο τοῦ Ζβίγγλιου τό συνέχισε ὁ Καλβίνος. Αὐτός δίδασκε μέ πάθος τή διδασκαλία τοῦ Λουθήρου. Προσπάθησε νά κάμει τή Γενεύη πρότυπη χριστιανική πόλη. Ἀπαιτοῦσε αὐστηρά χριστιανικά ἥθη. Μεταχειρίζόταν ἀκόμη καί τή βία γιά νά ἐπιβάλλει τίς ἀπόψεις του, καταπατώντας ἔτσι τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία του ὀνομάστηκε Καλβινική καί Πρεσβυτεριανή, ἐπειδή διατηροῦσε τό βαθμό τοῦ Πρεσβυτέρου. Οἱ διαμαρτυρόμενοι συνέχισαν νά διαιροῦνται σέ πολλές ἄλλες μικρότερες Ὦμολογίες. Συνεχῶς ἀπομακρύνονταν δλο καί πιό πολύ ἀπό τόν ἀγνό χριστιανισμό τῶν πρώτων αἰώνων.

Ἐρωτήσεις:

- a) Γιατί ὁ Λούθηρος ἔκαμε τή μεταρρύθμιση;
- β) Τί ζητήματα δημιούργησε;
- γ) Γιατί οἱ προτεστάντες διαιροῦνται συνεχῶς σέ πολνάριθμες αἵρεσεις;
- δ) Τί διδάσκουν γιά τήν ἱερή παράδοση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

55. *Η ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Οἱ κουμενικός Πατριάρχης.*

Οι Χριστιανοί ὕστερα ἀπό τὴν ἄλωση

Τό 1453, ὕστερα ἀπό τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς τούρκους, ἀρχισε μιὰ καινούργια ἐποχὴ γιά τὴν Ἐκκλησία μας. Ὁ Μωάμεθ Β' ὁ κατακτητής ἀφοῦ ἀρχικά φέρθηκε στοὺς Χριστιανούς σάν αἵμοβόρο θηρίο, σκέφτηκε ν' ἀλλάξει τακτική. Δέν ἦθελε νά προκαλέσει τῇ συμπάθεια τῶν εὐλεύθερων χριστιανικῶν λαῶν γιά τοὺς ὑπόδουλους χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλά καὶ διά τοῦ ιεροῦ νόμος τῶν μουσουλμάνων ἦταν ἀνεκτικός στοὺς μονοθεϊστές. Σ' δσους δηλαδή πίστευαν σ' Ἐνα Θεό, ἀρκεῖ νά πλήρωναν φόρους ὑποταγῆς. Γνώριζε ἀκόμη δτι οἱ χριστιανοί ποτέ δέ θά δέχονταν ν' ἀρνηθοῦν τή θρησκεία τους. Γι' αὐτούς κυρίως τοὺς λόγους ἀποφάσισε νά φερθεῖ μέ επιείκεια στὴν Ἐκκλησία. Ὁ Μωάμεθ, ἀφοῦ ἔμαθε δτι διά Πατριαρχικός θρόνος ἦταν κενός, ἐπέτρεψε νά ἐκλέξουν νέο πατριάρχη. Ἐτσι κλῆρος καὶ λαός ἔξέλεξαν τό μοναχό Γεννάδιο (Γεώργιο Σχολάριο). Ὁ νέος Πατριάρχης φημιζόταν γιά τή μεγάλη μόρφωσή του καὶ τοὺς ἀγῶνες του ἐναντίον τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στή Δυτική. Αὐτό ἀρεσε ἴδιαίτερα στό Μωάμεθ, πού ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογή του καὶ τὸν τίμησε μέ πολλούς τρόπους.

Προνόμια τῆς Ἑκκλησίας

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πατριάρχη δόθηκαν στήν ἐκκλησία τά ἔξης κυρίως προνόμια: α) ὁ Πατριάρχης ἀναγνωριζόταν ἀρχηγός τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν καὶ ἀντιπρόσωπός τους στούς Τούρκους. Θά ἦταν δηλαδή ὁ Ἐθνάρχης τους. β) Ἐπιτρεπόταν στούς χριστιανούς νά ἐκτελοῦν ἐλεύθερα τά χριστιανικά τους καθήκοντα, χωρίς νά μποροῦν οἱ Τούρκοι νά τους ἐπιβάλλουν τό Μωαμεθανισμό. γ) Ἡ Ἑκκλησία θά μποροῦσε νά τελεῖ ἐλεύθερα τή χριστιανική λατρεία, νά κατέχει ναούς, νά διατηρεῖ Μοναστήρια, νά ἔχει ἀφορολόγητη περιουσία καὶ νά ἐπιβάλλει φόρους. δ) Ἀκόμη ἡ Ἑκκλησία μέ τὸν Πατριάρχη καὶ τοὺς ἐπισκόπους θά μποροῦσε νά λύνει τίς διαφορές, πού θά εἶχαν μεταξύ τους οἱ Χριστιανοί. Ἡ ἐπικοινωνία τοῦ Πατριαρχείου μέ τό Σουλτάνο θά γινόταν μέ ἓνα διερμηνέα, πού θά ἔφερε τόν τίτλο τοῦ Μεγάλου Λογοθέτη (Πρωθυπουργοῦ).

Τά προνόμια ἀθετοῦνται

Τά προνόμια τῆς Ἑκκλησίας ἐλάχιστα τά σεβάστηκαν οἱ Τούρκοι. Ὁ ἵδιος ὁ Μωάμεθ ὑστερα ἀπό τήν ἀποχώρηση τοῦ Γενναδίου ἀπό τὸν Πατριαρχικό θρόνο ζητοῦσε χρήματα (πεσκέσι), γιά νά ἐπικυρώσει τήν ἐκλογή νέου Πατριάρχη. Τά προνόμια τά καταπάτησαν ἀκόμη πιό πολὺ οἱ διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ οἱ Σουλτάνοι καθώς λέγονταν καὶ ἄλλοι ἀρχοντες τῶν τούρκων. Ἀρπαζαν μικρά παιδιά ἀπό χριστιανικές οἰκογένειες καὶ τά μετέβαλλαν σέ ἀρνητές τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδας. Κατέστρεφαν ναούς. Ἐκειναν μοναστήρια, ἔπαυαν ἥ θανάτωναν Πατριάρχες καὶ ἄλλους κληρικούς, ἀνάγκαζαν Χριστιανούς ν' ἀρνηθοῦν τό Χριστό κ.λπ.

Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὁ θρησκευτικός καὶ ἔθνικός ἡγέτης τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν

Οἱ κατακτητές ἀναγκάζονταν κάπου κάπου νά μετριάζουν τίς πιέσεις ἔναντίον τῶν χριστιανῶν. Σ' αὐτό συνέβαλλαν κυρίως: α) ὁ ἡρωισμός τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ σταθερότητα στήν πίστη τους β) Ἡ παρακμή τοῦ τουρκικοῦ Κράτους ἀπό τά μέσα τοῦ 17ου αἰώνα. γ) Τό ἐνδιαφέρον τῆς Ρωσίας γιά τούς ὑπόδουλους χριστιανούς κ.ἄ. Ἐτσι μέσα στήν ἀτέλειωτη νύχτα τῆς δουλείας παρουσιάζονταν κάποιες ἀναλαμπές καὶ ἀνανεώνον-

ταν κάπως τά προνόμια. Άπο δλες τίς δρθόδοξες Έκκλησίες τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως είχε τό τιμητικό προβάδισμα. Γι' αυτό όνομά στηκε «Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο». Αύτό συγκέντρωνε τά βλέμματα τῶν σκλαβωμένων ἐλλήνων. Αύτό ἀναδείχτηκε σέ φάρο παρηγοριᾶς και ἐλπίδας. Ο Οἰκουμενικός Πατριαρχης ἔγινε δ ἀνώτατος θρησκευτικός και ἐθνικός ἡγέτης τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν. Ἐγινε δ Ἐθνάρχης τοῦ Γένους. Ἔτσι θεωρητικά τούλάχιστον ἐνισχύθηκε ἡ θέση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη. Αύτό φαινόταν και ἀπό τά iερά ἄμφια του, πού ἔμοιαζαν μέ τή στολή τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα. Πατριαρχικά ἐγκόλπια και σφραγίδες ἔφεραν τό δικέφαλο ἀετό τῶν Βυζαντινῶν. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, πού ἦταν γιά τούς ὑπόδουλους Χριστιανούς ἡ φιλόστοργη μητέρα, μέ τή συνθήκη τῆς Λωζάννης τοῦ 1923 περιορίστηκε πιά σέ καθαρά θρησκευτική 'Αρχή. Σ' αυτό ὑπάγονται και οἱ Ὁρθόδοξες Έκκλησίες τῆς 'Αμερικῆς, τῆς Αὐστραλίας και πολλῶν ἄλλων χωρῶν. Και πάλι δμως τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο συνεχίζει νά κατέχει τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα σ' δλες τίς Ὁρθόδοξες Έκκλησίες.

Ἐρωτήσεις:

- a) Τί ἔκαμε τό Μωάμεθ νά παράχωρήσει τά προνόμια στούς Χριστιανούς;
- β) Πῶς οἱ τοῦρκοι ἀντιμετώπιζαν τά προνόμια στήν πράξη;
- γ) Ποιά ἦταν ἡ θέση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας.

56. Ύπηρεσίες τοῦ Μοναχισμοῦ στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Σπουδαιότερες Μονές.

Τά μοναστήρια στήν ὑπηρεσία τῆς Παιδείας

Ύστερα ἀπό τήν ἀλωση τοῦ κατακτητές προσπάθησαν νά βυθίσουν τό Γένος στό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας. Γι' αυτό ἐμπόδιζαν τούς ραγιάδες νά ιδρύουν σχολεῖα. Ἕθελαν νά τούς κάμουν νά λησμονήσουν τή θρησκεία και τήν ἐθνικότητά τους. Παρόλα αυτά δμως ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίστηκε νά διατηρήσει ἀσβηστή τή φλόγα τῆς πίστεως και τῆς φιλοπατρίας. Μέ τή

θεία λατρεία τόνωνε ψυχικά τούς ύπόδουλους Χριστιανούς και μέ τήν παιδεία τούς φτέρωνε τίς ἐλπίδες. Στά μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια τῆς σκλαβιᾶς ἀναπτύχθηκαν τά «κρυφά σχολειά». Ἰδιαίτερα στά μοναστήρια ἰδρύονταν τέτοια σχολεῖα. Οἱ μοναχοὶ ἀναλάβαιναν νά διδάξουν γράμματα χριστιανικά και ἐλληνικά στά ἐλληνόπουλα, πού κατέφευγαν ἐκεῖ σάν τά διψασμένα ἐλάφια. Στά ύποτυπώδη αὐτά σχολειά ὁ παπάς και δάσκαλος μαζί θέριευε τήν ἀποσταμένη ἐλπίδα τοῦ Γένους και βοηθοῦσε τό Ἐθνος νά ζήσει, ὅστε ἀργότερα νά δημιουργηθεῖ ὁ νέος ἐλληνισμός. Ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινούπολεως πήγαζε ἡ πνευματική τόνωση τοῦ λαοῦ. Στήν Πατριαρχική Σχολή, πού ἰδρύθηκε ἀπό τόν πρῶτο Πατριάρχη, Γεννάδιο, κι ἀργότερα Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή μορφώθηκαν ἀναρίθμητες γενιές, κληρικῶν και λαϊκῶν. Πολλοί ἀπ' αὐτούς ἀναδείχθηκαν ώς διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Ἄλλοι διακρίθηκαν ώς Γραμματεῖς και Διερμηνεῖς κοντά στούς Τούρκους και βοήθησαν τό Γένος μέ τόν τρόπο τους.

Ἀργότερα, καθώς εἶδαμε, οἱ τοῦρκοι ἀρχισαν νά φέρονται στούς ἔλληνες μέ κάποια ἐπιείκεια. Ἐτσι δόθηκε ἡ εὐκαιρία στήν Ἐκκλησία πιό πολύ τώρα, ν' ἀναλάβει τήν πνευματική ἀνόρθωση τοῦ ύποδουλου Γένους. Μέ τίς φροντίδες τῆς Ἐκκλησίας ἰδρύονταν σχολεῖα στό Μέτσοβο, στή Λάρισα, στή Θεσσαλονίκη, στά Ἰωάννινα και σέ πολλά ἄλλα μέρη. Τά Σχολεῖα αὐτά ἔγιναν οἱ φωτεινοί φάροι, πού διέλυσαν τό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας. Ἐνίσχυσαν τόν πόθο τῆς ἐλευθερίας κι ἀνάδειξαν τούς ἄξιους ἥρωες τῆς φυλῆς μας. Ἀπό τά μοναστήρια τῆς Δημητσάνας, τῆς Ἀγίας Λαυράς, τοῦ Ὀσίου Λουκᾶ, τοῦ Ἀγίου Ὁρούς κι ἀπό πολλά ἄλλα ἀναδείχθηκαν πολλοί ἀπό τούς πνευματικούς και ἑθνικούς μας ἡγέτες, πού ἔδρασαν σ' ἐκεῖνα τά πικρά χρόνια τῆς σκλαβιᾶς. Μερικοί ἀπ' αὐτούς ἦταν ὁ Νεόφυτος Δούκας, ὁ σοφός Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ Ἀθανάσιος Πάριος, ὁ Εὐγένιος Γιαννούλης ὁ Αίτωλός και πολλοί ἄλλοι.

Τά μοναστήρια κέντρα τῆς ἔθνεγερσίας

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία στά ἀτέλειωτα χρόνια τῆς σκλαβιᾶς προετοίμαζε τό ύπόδουλο Γένος μας γιά τό μεγάλο ξεσηκωμό τοῦ 1821. Ἐτσι δταν κηρύχτηκε ἡ ἐπανάσταση τά μοναστήρια γίνονταν πιά ὄρμητήρια τῶν γενναίων ύπερασπιστῶν τῆς πατρίδας μας. Αὐτά τούς ἔμψυχωναν. Αὐτά τούς ἐφοδίαζαν μέ τά ἀπαραίτητα, προσφέροντας ἀκόμη και ἵερά τους



Τ. Μονή ἀγ. Λαύρας μέ τόν ἱστορικό ναό.

σκεύη. Ἀνάμεσα στά μοναστήρια πού πρωτοστάτησαν στόν Ἱερό μας ἀγώνα ἦταν:

a) Τῆς Ἀγίας Λαύρας

Στόν ἐκεῖ ἱστορικό ναό τῆς Θεοτόκου δι Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός τό Μάρτη τοῦ 1821 ὑψώσε τό Λάβαρο τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁρκισε τούς ἀγωνιστές καὶ κήρυξε ἐπίσημα τήν ἔναρξη τοῦ μεγάλου καὶ Ἱεροῦ ἀγώνα.

β) Τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ

Στόν ἱστορικό ναό τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Βοιωτίας κήρυξαν τήν ἐπανάσταση τῆς Στερεάς Ἑλλάδας οἱ ἐπίσκοποι Σαλώνων Ἡσαΐας καὶ Ταλαντίου Νεόφυτος. Αὐτός δι μετέπειτα ἐθνομάρτυρας ἐπίσκοπος Ἡσαΐας δρκισε τούς ἀγωνιστές, κρατώντας σημαία τῆς ἐπαναστάσεως.

γ) Τοῦ Τιμίου Προδρόμου

Ἡ ιστορική αὐτή Μονή στή Γορτυνία τῆς Ἀρκαδίας ἔξαιτίας τῆς ἀπόκεντρης καὶ ἀπόκρημνης θέσεώς της ἦταν ἀπρόσιτη στούς Τούρκους. Ἐτσι διέγει καταφύγιο τῶν ἑλλήνων, πού ἀγωνίζονταν γιά τὴν ἐλευθερία. Ἐγινε ἀκόμη νοσοκομεῖο γιά τοὺς τραυματίες καὶ κέντρο τροφοδοσίας τῶν ἀγωνιστῶν. Οὗτος δὲ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἔγραψε ἀργότερα διτὶ οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς Προδρόμου μετέφεραν συχνά στή βουνοκορφή τῆς Κλινίτσας πάνω στούς ὅμους τους ἐφόδια γιά τοὺς μαχητές.

Μεγάλη ἦταν ἡ βοήθεια πού πρόσφεραν ἀκόμη ἡ Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στή Λακωνία, τῆς Παναγίας τῆς Προυσιώτισσας στήν Εύρυτανίᾳ πού ἦταν τό δρμητήριο τοῦ Στρατάρχη τῆς Ρούμελης Γεωργίου Καραϊσκάκη καὶ πολλές ἄλλες. Ἀνάμεσα στούς ἀγωνιστές πού θυσιάστηκαν «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἀγία καὶ τῆς πατρίδας τήν ἐλευθερία» συγκαταλέγονται οἱ ἀθάνατες μορφές πολλῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν. Εἶναι δὲ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', δὲ ἐπίσκοπος Διονύσιος στή Θεσσαλίᾳ, δὲ Κορώνης Γρηγόριος, δὲ Παπαφλέσσας, δὲ Ἀθανάσιος Διάκος καὶ 10.000 ἄλλοι κληρικοί καὶ μοναχοί. Γιά δῆλα αὐτά πού πρόσφεραν στήν πατρίδα μας δὲ δρθόδοξος μοναχισμός καὶ δὲ ιερός κληρος μεγάλη εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἐθνους καὶ ἡ καύχηση τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐρωτήσεις:

- a) Τί πρόσφεραν τά μοναστήρια στήν παιδεία;
- β) Ποιές ἦταν οἱ ύπηρεσίες τους στό μεγάλο καὶ ιερό ἀγώνα τοῦ 1821;
- γ) «Μή λησμονεῖτε παιδιά τό σχοινί τοῦ Πατριάρχη» ἔγραψε γιά τὸν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη Γρηγόριο Ε', δὲ ποιητής Ἀρ. Βαλαωρίτης. Τί ἐννοοῦσε μ' αὐτά τά λόγια;

57. Οἱ Νεομάρτυρες.

Τό νέφος τῶν μαρτύρων συνεχίζεται

Οἱ μάρτυρες ἦταν πάντα στολιδι καὶ δόξα γιά τήν Ἐκκλησία μας. Αὐτοὶ τή δόξασαν ἀπό τά παλιά τά χρόνια ώς τά σήμερα. Κάθε ἐποχή καὶ

κάθε τόπος έχουν νά δείξουν τίς ιερές μορφές τῶν μαρτύρων τους. Ἐτσι καὶ ή νεώτερη ίστορία τῆς Ἑκκλησίας μας καυχᾶται γιά τό νέφος τῶν μαρτύρων τῆς Τουρκοκρατίας. Καμαρώνει ή Ἑκκλησία μας γιά τά ἐκλεκτά της παιδιά, πού πρόσφεραν τή ζωή τους στό βωμό της πίστεως καί τῆς πατρίδας. Αὐτούς τούς νεώτερους μάρτυρες τούς δνομάζουμε *Νεομάρτυρες*. Σ' ἐκεῖνα τά φοιβερά χρόνια οἱ Τοῦρκοι καταδίκαζαν σέ θάνατο πολλούς χριστιανούς καί ἄν ἀκόμα τούς ἀκούγαν νά λένε: «Δόξα σοι δ Θεός». Ἀλλ' οἱ γενναῖοι αὐτοί Χριστιανοί ὑπέμειναν τά φρικτά βασανιστήρια καί δέ δέχονταν νά γίνουν μουσουλμάνοι. Ἡταν σάν τά τριαντάφυλλα μέσα στήν καρδιά τοῦ χειμώνα.

Μεγάλες μορφές νεομαρτύρων

Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός

Ο ἄγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός γεννήθηκε στό Μεγάλο Δένδρο τῆς Αἰτωλίας τό 1714. Μορφώθηκε σέ διάφορα σχολεῖα τῆς περιοχῆς καί τελειοποίησε τίς σπουδές του στήν περίφημη Ἀθωνιάδα Σχολή τοῦ Ἅγιου Όρους. Ἀλλ' οἱ σπαρακτικές φωνές τῶν ὑπόδουλων Χριστιανῶν δέν τόν ἀφηναν σέ ήσυχία. Δέν μποροῦσε νά μένει ἀδιάφορος μπροστά στίς ἀλλαξιοπιστίες πολλῶν Χριστιανῶν καί στήν ἀμάθεια πού τούς ἔδερνε. Μέ τίς εὐλογίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη ἅρχισε τίς περιοδείες του, μέ τίς δόποις ὅργωσε τά πιό πολλά μέρη τῆς πατρίδας μας: Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Ἡπειρος, νησιά καί ἄλλες περιοχές γνώρισαν τόν ἀκούραστο Τεραπόστολο. Παντοῦ μιλοῦσε ἀπλά καί συγκινητικά. Ἐσπερνε τόν εὐαγγελικό σπόρο στή χέρσα γῇ τῆς Ἐλλάδας. Τ' ἀποτελέσματα ἦταν ἐκπληκτικά. Στό πέρασμά του ἀκόμη καί ληστές συγκινοῦνταν καί διορθώνονταν. Τεράστια ἦταν ἡ συμβολή τοῦ Ἅγιου Κοσμᾶ καί στήν ἀναγέννηση τῆς Παιδείας. Τίδρυσε πάνω ἀπό 250 σχολεῖα καί τ' ἀνέδειξε σέ φυτώρια ἐλληνικῆς καί χριστιανικῆς παιδείας. Ολα αὐτά δμως κίνησαν τό μίσος τῶν ἔβραιών καί τό φανατισμό τῶν τούρκων. Μέ ἀποτέλεσμα νά τόν δόηγήσουν στό μαρτυρικό θάνατο στίς 24 Αύγούστου 1779. Η Ἑκκλησία μας τόν ἀνακήρυξε ἄγιο καί τό Ἐθνος τόν ἀναγνώρισε ως Ἐθναπόστολο.



"Άγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ὁ ἄγιος τῶν Σχολείων.

Χρυσόστομος Σμύρνης

‘Ανάμεσα στούς ήρωες της Ἑκκλησίας και τῆς Πατριδᾶς βρίσκεται κι ό Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος. Γεννήθηκε τό 1868 στήν Τρίγλια τῆς Βιθυνίας και σπούδασε στήν περίφημη Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης. Υπηρέτησε τήν Ἑκκλησία ώς μητροπολίτης Δράμας και διτερα Σμύρνης. Παντοῦ ἀνέπτυσσε μεγάλη θρησκευτική και ἑθνική δράση. Ιδιαίτερα στή Σμύρνη ἐργάστηκε μέ αἴφταστο ζῆλο. Τδρυσε ναούς, σχολεῖα, φιλανθρωπικά ίδρυματα και ἄλλα ἔργα πολιτισμοῦ. “Ολοι ἔβλεπαν στό πρόσωπό του τόν ἄξιο ιεράρχη και ἐμψυχωτή.” Ωσπου, τόν Αὔγουστο τοῦ 1922, ἔσπασε ἡ φοβερή Μικρασιατική καταστροφή. Στήν τραγική ἐκείνη περίσταση, δ Χρυσόστομος, μέ φλογερά λόγια διαμαρτυρόταν παντοῦ γιά τίς θηριωδίες τῶν Τούρκων σέ βάρος τῶν Ἐλλήνων. Σάν τόν καλό ποιμένα τοῦ Εὐαγγελίου προσπαθοῦσε νά σώσει τό ποιμνιό του, ἀδιαφορώντας γιά τόν ἑαυτό του. Καὶ πράγματι δ ὁργανωτής τῶν σφαγῶν πασάς Νουρεδδίν τόν συνέλαβε και τόν παρέδωσε στό μανιασμένο τουρκικό δχλο, πού τόν θανάτωσε μέ ἀγριότητα. Ο Σμύρνης Χρυσόστομος μέ τόν ήρωικό του θάνατο ἐφάρμοσε τό εὐαγγελικό ἔμβλημα τῆς ιερῆς Μητροπόλεως Σμύρνης: «Πιστός ἄχρι θανάτου». Τό ἔθνος σύσσωμο τόν ἀναγνωρίζει ώς ἑθνομάρτυρα και ἡ Ἑκκλησία καυχᾶται γιά τόν ἄξιο ποιμενάρχη της.

Άλλοι Νεομάρτυρες

Στήν ἀτέλειωτη στρατιά τῶν νεομαρτύρων πού μετάγγισαν μέ τό αἷμα τους τήν πίστη στήν ψυχή τοῦ λαοῦ, διακρίνουμε ἀκόμη πολλά παιδιά και ἑφήβους:

- Τή 16/χρονη Εἰρήνη τῆς Λέσβου (1463)
- Τό 18/χρονο Μακάριο ἀπό τήν Kio (1590)
- Τό 14/χρονο Ἰωάννη ἀπό τή Θάσο (1652)
- Τό 15/χρονο Ἰωάννη ἀπό τή Βλαχία (1662)
- Τό 18/χρονο Τριαντάφυλλο ἀπό τή Ζαγορά (1680)
- Τό νεαρό Λουκᾶ στή Μυτιλήνη (1802)
- Τούς μικρούς Ἀκάκιο, Ἰγνάτιο και πολλούς ἄλλους.

Ἡ πίστη και δ ήρωισμός τῶν νεομαρτύρων και μάλιστα αὐτῶν πού μαρτυρησαν στό ἄνθος τῆς ἡλικίας τους, ἀποτελοῦν γιά μᾶς ζωντανή προτροπή γιά μιά ήρωική και χριστιανική ζωή.





*Oι ἄγιοι νεομάρτυρες Ραφαήλ, Νικόλαος καί Εἰρήνη
(Φ. Κόντογλου – Π. Βαυπούλη).*

Έρωτήσεις:

- α) Ποιά ήταν ή προσφορά του Ἅγιου Κοσμᾶ στήν Ἔκκλησίᾳ και στό Έθνος;
- β) Ποῦ είχε τίς ρίζες της ή αυτοθυσία του ἑθνομάρτυρα Χρυσοστόμου;
- γ) Τί θυσίες καλούμαστε νά κάνουμε σήμερα, γιά νά μείνουμε σταθεροί στήν πίστη μας;

Ρητό: «Γίνου πιστός ἄχρι θανάτου, και δώσω σοι τόν στέφανον τῆς ζωῆς» Ἀποκ. β' 10. (Γίνε πιστός μέχρι και μαρτυρικοῦ θανάτου και θά σου δώσω τό στεφάνι τῆς αἰώνιας ζωῆς).

58. Διοίκηση τῆς Ἔκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μετά τήν ἀπελευθέρωση.

Η Ἔκκλησία τῆς Ἑλλάδας γίνεται ἀνεξάρτητη

Η Ἔκκλησία τῆς Ἑλλάδας ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 8ου αἰώνα ἐξαρτιόταν ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Σύμφωνα δμως μέ παλιά συνήθεια τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἔκκλησίας κάθε ἐλεύθερο Κράτος είχε δικαιώμα νά ἔχει και ἀνεξάρτητη Ἔκκλησία. Ἐτσι και στήν Ἑλλάδα, πού ἀπόχτησε τήν ἐλευθερία της δυτερα ἀπό μακροχρόνιους κι αίματηρους ἀγῶνες, δημιουργήθηκε τό ζήτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἔκκλησίας. Ὁριστικά δμως ή ἀνεξαρτησία αυτή ἀποφασίστηκε ἀπό τή Σύνοδο τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐλεύθερης Ἑλλάδας, πού συνήρθε στό Ναύπλιο τό 1833. Αυτή ἀνακήρυξε τήν Ἑλληνική Ἔκκλησία αὐτοκέφαλη, δηλαδή αὐτοκυβέρνητη και ἀνεξάρτητη ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Αυτή ἐπικύρωσε και τόν «Καταστατικό Χάρτη» τῆς Ἔκκλησίας τῆς Ἑλλάδας, δηλαδή τό σχέδιο διοικήσεως πού είχε συντάξει ἐπιτροπή ἀπό εἰδικούς. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τό 1850 ἀναγνώρισε τήν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἔκκλησίας. Τότε ἐκδόθηκε ὁ Πατριαρχικός Συνοδικός Τόμος, δηλαδή ή ἀπόφαση, πού ἀνακήρυξε αὐτοκέφαλη τήν Ἔκκλησία τῆς Ἑλλάδας και καθόριζε τό τρόπο διοικήσεώς της.

Διοίκηση τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδας

Τύπος από τήν ἀνακήρυξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἑκκλησίας ως αὐτοκέφαλης συντάχτηκε «Καταστατικός Χάρτης» πού περιέλαβε και δρισμένες ύποδειξεις του Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Από τότε έγιναν πολλοί Καταστατικοί Χάρτες διοικήσεως τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Ο τελευταῖος έγινε τό 1977. Σύμφωνα μέ τό νέο αὐτό Καταστατικό Χάρτη, πού έγινε και νόμος του Κράτους, ή Ἑκκλησία μας διοικεῖται ως ἔξης:

a) Ἀπό τήν «Ιερά Σύνοδο τῆς Ιεραρχίας»

Αύτή εἶναι ή ἀνώτατη Ἑκκλησιαστική Ἀρχή και ἀσχολεῖται κυρίως μέ γενικά θέματα. Σ' αὐτή συμμετέχουν οἱ μητροπολίτες, πού βρίσκονται σέ ἐνεργό ύπηρεσία μέ πρόεδρο τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο τήν 1η Ὀκτωβρίου. Μπορεῖ διμος νά συνέρθει και ἐκτάκτως, ἂν υπάρξει ἀνάγκη.

β) Ἀπό τήν «Διαρκή Ιερά Σύνοδο»

Αύτή διοικεῖ τήν Ἑκκλησία τὸν ὑπόλοιπο καιρό σάν ὅργανο τῆς Ιερᾶς Συνόδου τῆς Ιεραρχίας. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος ἀποτελεῖται ἀπό 12 μητροπολίτες, ἔξι ἀπό τήν Παλαιά Ἑλλάδα και ἔξι ἀπό τίς Νέες Χῶρες. Στίς Νέες Χῶρες υπάγονται ή Ἡπειρος, ή Μακεδονία, ή Δ. Θράκη και τά Νησιά του Αιγαίου. Τά μέρη αὐτά παραχωρήθηκαν στήν Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδας μέ τήν «Πατριαρχική Πράξη» τοῦ 1928. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος διοικεῖ τήν Ἑκκλησία γιά ἔνα χρόνο κι ἔχει πρόεδρο τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Τά μέλη της παίρνουν μέρος στή Σύνοδο μέ τή σειρά τῆς χειροτονίας τους και εἶναι πρόεδροι σέ διάφορες Συνοδικές Ἐπιτροπές. Σήμερα οἱ μητροπόλεις τῆς Δωδεκανήσου υπάγονται στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Η Ἑκκλησία τῆς Κρήτης εἶναι ήμιαυτόνομη κι ἔξαρταται ἀκόμη ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Και σήμερα η Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδας μέ τίς κατά τόπους ιερές Μητροπόλεις, τίς ιερές Μονές, τίς Ἐνορίες και τά διάφορα ἐκκλησιαστικά ἰδρύματα εἶναι κοντά στό λαό και ἀσκεῖ μεγάλο φιλανθρωπικό και κοινωνικό ἔργο. Εἶναι πάντα γιά τόν εὐσεβή ἔλληνικό λαό ή φιλόστοργη μητέρα.

Έρωτήσεις:

- α) Πῶς έγινε ἀνεξάρτητη η Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας;
- β) Πῶς διοικεῖται σήμερα;
- γ) Μέ ποιούς τρόπους θά ἐκδηλώνουμε τό ἐνδιαφέρον μας γιά τή φιλανθρωπία καί τ' ἄλλα ἔργα τῆς Ἐκκλησίας μας;

59. Τά ἄλλα Πατριαρχεῖα. Σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

α) Τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξάνδρειας

Τό Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξάνδρειας ἅρχισε νά χάνει τήν προηγούμενη αἴγλη του ἀπό τόν 7ο αἰώνα, τήν ἐποχή τῆς ἀραβικῆς κατακτήσεως. Ἀναζωογονήθηκε δμως ἔανα τό 19ο αἰώνα. Ἀπό τότε δηλαδή, πού ἔγινε ή Αἴγυπτος ἀνεξάρτητο κράτος καί ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ πολλοί Ἑλληνες. Σήμερα τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξάνδρειας μέ τίς 13 μητροπόλεις του διοικεῖ τούς δρθόδοξους δλης τῆς Ἀφρικῆς. Μάλιστα μέ τή θαυμαστή ἐξάπλωση τῆς Ὁρθοδοξίας στό Ζαΐρ, στήν Κένυα, στήν Οὐγκάντα καί σ' ἄλλες χώρες τῆς Ἀφρικῆς τό Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξάνδρειας ἀναλαμβάνει καί πάλι ιστορικό ρόλο.

β) Τό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας

Ἡ Ἀντιόχεια, καθώς γνωρίσαμε, ἦταν κέντρο διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς κοσμήθηκε μέ σπουδαίους ἀγίους σάν τόν Ἰγνάτιο τό Θεοφόρο, τόν Ἰωάννη τό Χρυσόστομο κ.ἄ. Γνώρισε δμως καί τό Πατριαρχεῖο τοῦτο μεγάλες δοκιμασίες ἀπό αἱρετικούς, μωαμεθανούς καί πολλούς ἄλλους. Σήμερα τό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας ἐδρεύει στή Δαμασκό τῆς Συρίας. Διοικεῖ τούς δρθόδοξους χριστιανούς κυρίως τῆς Συρίας καί τοῦ Λιβάνου.

γ) Τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων συνδέεται μέ τά πρῶτα βήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι' αὐτό πάντοτε συνέρεαν πλήθη εὐλαβῶν προσκυνητῶν



Η Παναγία Θεοτόκος. Ι. Μονή Χιλανδαρίου Αγίου Όρους 14ος αιώνας.

στά μέρη ἐκεῖνα δπου ἔζησε, σταυρώθηκε και ἀναστήθηκε ὁ Κύριος. Τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων, παρά τίς σκληρές δοκιμασίες πού γνώρισε ἀπό Πέρσες Ἀραβες, Τούρκους κ.ἄ. ἦταν πάντοτε ὁ ἀγρυπνος φρουρός τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων. Τό ἔργο του αὐτό συνεχίζει και σήμερα μέ τήν ἀγιοταφική ἀδελφότητα και τούς λίγους Ὁρθόδοξους πού ζοῦν στό κράτος τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων ἔξαρτᾶται και ἡ αὐτόνομη Ἀρχιεπισκοπή τοῦ ὅρους Σινᾶ.

δ) Ἀλλες ὁρθόδοξες Ἑκκλησίες

Ἐκτός ἀπό τά τέσσερα ἀρχαῖα Πατριαρχεῖα και τήν Ἑκκλησία τῆς Ἐλάδας στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἑκκλησία ύπάγονται και ἄλλες Ἑκκλησίες. Μερικές ἀπ' αυτές ἔχουν ἀνακηρυχτεῖ σέ Πατριαρχεῖα, ἐνῶ οἱ ἄλλες εἶναι αὐτοκέφαλες ἡ αὐτόνομες Ἑκκλησίες. Τά νεώτερα Πατριαρχεῖα εἰναι: Τῆς Ρωσίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας και τῆς Βουλγαρίας.

Χριστιανικοί ναοί στήν Κανά τῆς Γαλιλαίας.



Οι άλλες αντοκέφαλες ή αντόνομες Ἐκκλησίες είναι: Τῆς Κύπρου, τῆς Πολωνίας, τῆς Αλβανίας, τῆς Ιβηρίας ή Γεωργίας, τῆς Φιλανδίας και τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας μέ το Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο και τίς άλλες δρθόδοξες Ἐκκλησίες

Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο πάντοτε κατεῖχε τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα στίς δρθόδοξες Ἐκκλησίες. Μάλιστα στήν ἐποχή μας μέ τήν προετοιμασία πού γίνεται κυρίως ἀπ' αὐτό γιά τή σύγκληση τῆς Μεγάλης Πανορθόδοξης Συνόδου, τό κύρος του αὐξήθηκε ἀκόμη πιό πολύ. Ιδιαίτερα ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας και μετά τήν ἀνακήρυξή της ως αντοκέφαλης συνέχισε νά συνδέεται μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Σέ ενδειξη μάλιστα τιμῆς και σεβασμοῦ ἀπ' αὐτό παραλαμβάνει ἀκόμη, τό "Ἄγιο Μύρο. Ἀκόμη ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας συμμετέχει στή συνεργασία τῶν δρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ιδιαίτερα συνεργάζεται μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τή σύγκληση τῆς Μεγάλης Πανορθόδοξης Συνόδου, πού θ' ἀπασχοληθεῖ μέ τά σύγχρονα ἐκκλησιαστικά και κοινωνικά προβλήματα. Τέλος ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας παρακολουθεῖ τόν Οἰκουμενικό διάλογο, πού γίνεται πάνω σέ θεολογικά και ἐκκλησιαστικά θέματα και προσεύχεται γιά τήν ἐνότητα δλων τῶν χριστιανῶν.

Γενικές Ἐρωτήσεις Τέταρτης Περιόδου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ιστορίας:

1. Ἀπό ποιά Ἐκκλησία ἀποκόπηκαν οἱ προτεστάντες; Μέ ποιά Ἐκκλησία ἔχουν περισσότερες διαφορές;
2. Ποιά προνόμια δόθηκαν στήν Ἐκκλησία διστηρά ἀπό τήν ἀλωση;
3. Μέ ποιά μέσα ή Ἐκκλησία μας τόνωνε ψυχικά τούς ύπόδουλους Χριστιανούς;
4. Πῶς διοικεῖται σήμερα ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας;
5. Ποιοί ἀδιάλιτοι δεσμοί μᾶς συνδέουν μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο;
6. Είναι ἀναγκαία ή συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν και γιατί;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ (33-313 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1. Ο Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός ίδρυτής τῆς Ἐκκλησίας	Σελ. 8
2. Οι Ἀπόστολοι καὶ ἡ Ἐπιφοίτηση τοῦ Ἅγιου Πνεύματος. Τίρυση τῆς Πρώτης Ἐκκλησίας	» 9
3. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν	» 13
4. Ἡ θαυματουργική θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἀπό τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη καὶ ἡ θαρραλέα ἀπολογία τους	» 14
5. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἑφτὰ διακόνων. Ο Πρωτομάρτυρας Στέφανος	» 17
6. Ο Πρότος Διωγμός στά Ιεροσόλυμα. Διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Παλαιστίνη	» 19
7. Ο Φιλίππος καὶ δ' Αιθίοπας	» 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Α) ΠΑΥΛΟΣ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

8. Ἡ ζωὴ τοῦ διώκτη Σαούλ	» 25
9. Ο Σαῦλος γίνεται Χριστιανός	» 26
10. Ο Παῦλος στήν Ταρσό καὶ στήν Ἀντιόχεια	» 30
11. Πρώτη Περιοδεία τοῦ Παύλου	» 31
12. Ἀποστολική Σύνοδος	» 34
13. Ἀρχῇ τῆς δεύτερης ἀποστολικῆς Περιοδείας, δὲ Παῦλος στοὺς Φιλίππους	» 36
14. Ο Ἀπόστολος Παῦλος στή Θεσσαλονίκη καὶ τῇ Βέροιᾳ	» 39
15. Ο Ἀπόστολος Παῦλος στήν Ἀθήνα	» 41
16. Ο Παῦλος στήν Κόρινθο, τέλος τῆς δεύτερης Περιοδείας	» 43
17. Τρίτη Περιοδεία τοῦ Παύλου	» 46
18. Σύλληψη καὶ φυλάκιση τοῦ Παύλου	» 48
19. Ἀποστολή τοῦ Παύλου στή Ρώμη	» 51
20. Ο Παῦλος στή Ρώμη. Ἀποφυλάκιση αὐτοῦ	» 52
21. Τέταρτη Περιοδεία τοῦ Παύλου, Θάνατος αὐτοῦ	» 54

Β) ΠΕΤΡΟΣ Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

22. Διδασκαλία και θαύματα τοῦ Πέτρου	Σελ. 58
23. 'Ο Πέτρος στήν Καισάρεια'	» 61
24. 'Ο Πέτρος στή φυλακή, ἀποφυλάκιση, περιοδείες και θάνατος αὐτοῦ	» 63

Γ) ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

25. 'Ιωάννης δι μαθητής τῆς ἀγάπης	» 66
26. 'Ανδρέας δι Πρωτόκλητος	» 68
27. Οι ὑπόλοιποι δικτώ 'Απόστολοι	» 70
28. Οι Εὐαγγελιστές Μάρκος και Λουκᾶς	» 73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

29. Κλῆρος και Σύνοδοι	» 76
30. Οι ἀποστολικές 'Εκκλησίες, Επικοινωνία και σχέση μεταξύ τους	» 78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ

31. 'Εξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εύνοικές προϋποθέσεις – 'Εμπόδια	» 81
32. Οι μάρτυρες, Κυρώτεροι διώγμοι	» 83
33. 'Ο Αγιος Δημήτριος	» 86
34. 'Ο Αγιος Γεώργιος	» 89
35. 'Η Αγία Βαρβάρα	» 92
36. 'Η Αγία Λίκατερίνη. Μονή τοῦ Σινᾶ	» 95

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΑΠΟ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ (313-867 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

37. Οι Ισαπόστολοι Κωνσταντίνος και Έλένη	» 99
---	------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

38. 'Αρειος και Α' Οἰκουμενική Σύνοδος	» 103
39. 'Ο Αγιος Αθανάσιος	» 105
40. 'Ο Αγιος Σπυρίδωνας	» 107
41. Οι ολλες Οἰκουμενικές Σύνοδοι	» 110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

42. 'Ο Μέγας Βασιλεος	» 113
-----------------------------	-------

43. Γρηγόριος δ Ναζιανζηνός	Σελ. 116
44. Ἰωάννης δ Χρυσόστομος	» 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

45. Ὁ Ιουστινιανός καὶ ἡ Ἐκκλησία	» 122
46. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ἡ Ἐκκλησία	» 125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

47. Ὁ Ἀκάθιστος "Υμνος	» 128
------------------------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ. ΑΣΚΗΤΕΣ

48. Ἀναχωρητές ἡ δσκητές. Μέγας Ἀντώνιος	» 132
49. Ἔξελιξη τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ύπηρεσίες αὐτοῦ	» 134
50. Τά σπουδαιότερα Μοναστήρια	» 136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

51. Ἡ Εἰκονομαχία καὶ ἡ Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδος	» 141
--	-------

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(867-1453 μ. Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

52. Τό σχίσμα μεταξύ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	» 145
---	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

53. Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων καὶ Σλάβων, Μεθόδιος καὶ Κύριλλος	» 148
---	-------

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

54. Ἡ Θρησκευτική Μεταρρύθμιση στή Δύση	» 152
---	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

55. Η Ὁρθόδοξη Ἔκκλησία στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Οἰκουμενικός Πατριάρχης	Σελ. 155
56. Ὑπηρεσίες τοῦ Μοναχισμοῦ στήν Περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Σπουδαιότερες Μονές.	» 157
57. Οἱ Νεομάρτυρες	» 160
58. Διοίκηση τῆς Ἔκκλησίας τῆς Ἐλλάδας μετά τὴν ἀπελευθέρωση	» 165
59. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα. Σχέση τῆς Ἔκκλησίας τῆς Ἐλλάδας μὲ τὸ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο	» 167

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

1. Αθανασίου Μ.	(έκδ. ΦΩΣ), ό Μέγας Ἀντώνιος	Αθήνα	1958
2. 'Αλεξίου 'Ιω.	Κύριλλος και Μεθόδιος	»	1976
3. Βασιλιεφ Α.Α.	'Ιστορία Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας		
4. ΖΩΗΣ	Οἱ ἀναμορφωταὶ τῆς Οἰκουμένης	»	1958
5. Καλλινίκου Κων.	'Εκκλησιαστική 'Ιστορία	»	1958
6. Κολιτσάρη 'Ι. Θ.	'Ο Παῦλος καὶ οἱ Ἑλληνες	»	1966
7. Μαστρογιαννοπούλου 'Ηλ.	Οἱ Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας καὶ οἱ ἄνθρωποι	»	1966
8. Παπαδοπούλου Χρισ.	Οἱ Νεομάρτυρες	»	1922
9. Παπαρρηγοπούλου Κ.	'Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους		
10. Σταματάκη Π.	'Αναλυτική Ἐρμηνεία Ἀκαθίστου Ὑμνου	»	1940
11. Στεφανίδου Βασιλ.	'Εκκλησιαστική 'Ιστορία	»	1948
12. Φειδᾶ Βλασ.	'Εκκλησιαστική 'Ιστορία	»	1973
13. Φούσκα Κων.	Στόματα τοῦ Λόγου	»	1975
14. Τοῦ 'Ιδίου	Θεηγόροι δόπλιται	»	1975

Ο Ο.Ε.Δ.Β. γιά τήν καλλιτεχνική Ἐμφάνιση τοῦ βιβλίου χρησιμοποίησε εἰκόνες ἀπό τό καλλιτεχνικό του ἀρχεῖο ἐκτός ἀπό τίς εἰκόνες τῶν σελίδων: 35, 90, 93, 114, 120, 133, 149, 164, τίς ὅποιες παραχώρησε εὐγενικά ὁ Ἐκδοτικός Οἶκος «Ἀστήρ» τῶν A. καὶ E. Παπαδημητρίου, Λυκούργου 10 – Αθῆναι.



0020555818
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ Γ' 1981 (Ι) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 185.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3479/7.10.80
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Γ. ΒΟΥΛΑΓΑΡΙΔΗ - Δ. ΧΑΤΖΗΣΤΥΛΗ Ο.Ε. - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΓΡΑΦΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε.



Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής